

Riksdagens protokoll

2011/12:129

Onsdagen den 13 juni

Kl. 09.00 – 22.34

Protokoll
2011/12:129

1 § Partiledardebatt

Partiledardebatt

Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr talman! Världens blickar vilar nu på Europa. Förr talade vi i Europa om kriser i världen som vi borde hjälpa till att lindra. Nu diskuterar världen hur man ska hjälpa till att lindra krisen i Europa. Frågor ställs kring Europas egen förmåga att hantera sina problem.

I helgen erbjöd eurozonen Spanien upp till 100 miljarder euro i lån för att stödja landets banksektor. Det är ungefär 900 miljarder svenska kronor och mer än hela vår statsbudget. Irland, Portugal och Grekland har redan fått stödlån motsvarande 400 miljarder euro, och det är ungefär lika mycket som hela Sveriges bnp. Vi väntar på söndag ett nyval i Grekland med osäker utgång.

I denna miljö förs nu många förslag på fördjupningar och förändringar av det europeiska samarbetet fram. Kommissionspresidenten Barroso beskrev mycket riktigt att det europeiska samarbetet ofta har utvecklats i många små steg, men, sade han, nu är det dags för ett stort steg. Ett stort steg som pekar på fördjupning och överföring av suveränitet från nationalstaterna till den europeiska nivån. Det talas om en bankunion. Det talas om att förflytta nationell översyn och kontroll av banker till europeisk nivå. Det talas om gemensamma insättningsgarantier och möjligen utfärdande av gemensamma euroobligationer. Det finns ganska omfattande förslag på olika typer av teman för att helt eller delvis begränsa den nationella budgetsuveräniteten.

Med kort varsel kommer det nu att avkrävas svar av Sverige som nation och av riksdagens partier om hur vi ska förhålla oss till mycket av det här.

En viktig utgångspunkt är att påpeka att det inte finns *en* europeisk ekonomi. Det ser högst väsentligt olika ut med ett hårt drabbat södra Europa som står i skarp kontrast till den välskötta tillväxtkorridoren i norra Europa, med Sverige och Tyskland som sitt centrum, med god ordning i offentliga finanser och högre tillväxt. Det finns på det sättet inte *ett* Europa.

Man brukar tala om att Europasamarbetet syftar till att minska klyftor. Det är säkert många som håller med om det i denna kammare. Frågan är bara vilken metod man ska använda. Ska det vara via kraftiga transfereringar från rik till fattig, eller ska det vara via att stödja reformer som

förändrar konkurrenskraften och förmågan att växa av egen kraft i länder som ligger efter? Eller ska det vara en kombination av båda?

Vi bör notera att många av de förslag som nu kommer fram mer verkar ta sin utgångspunkt i att åter tänka tanken om mer av transfereringar, mer överföring från rik till fattig. Det bör naturligtvis också Sverige reflektera över. Den svenska EU-avgiften är 30 miljarder. Det kommer nära de 35 miljarder vi har i utvecklings- och biståndsinsatser till de allra fattigaste delarna av världen.

Vill svenska folket betala ännu mer i överföring till andra i Europa? Och hur är det egentligen med träffsäkerheten i en del av överföringen? Går det alltid från rik till fattig, eller går det inte påfallande ofta till andra som redan har eller som borde klara av att i större utsträckning täcka sina egna utgifter?

Man kan vända på det också: Hur intresserade är alla de som nu får signaler om att vi måste jobba mer i Sverige av att frukten av det arbetet ska finansiera att man tänker sänka pensionsåldern i Frankrike? Det är den typen av frågor som vi nu måste svara på.

Svarar åtgärderna verkligen mot det som är krisens kärna? Det är en annan viktig fråga. Det synes ibland finnas någon sorts uppfattning om att det är euron som projekt i sig som ska försvaras och att det är omfattande stimulansåtgärder som är den enda lösningen på alla problem och omfattande transfereringar som ska ske i Europa. Jag tror att det delvis är att utgå från en felaktig bild av vad som är krisen i Europa.

Den kan sägas utvecklas utifrån fyra olika linjer. För det första är det en finanskris. Låt oss inte glömma bort det. Det är det som det handlar om i Spanien. Det handlar fortsatt om att öka transparensen och synliggöra de problem man har och att ha metoder för att rekapitalisera banker, och här gäller det att vara noggrann med hur man gör.

Vi tycker att kräver man statligt stöd eller stöd av offentliga resurser ska vi också gå in och ta över ägandet eller ta resursstarka aktier som en sorts pant för de resurser vi sätter in. Vi accepterar inte ett synsätt att vinster ska privatiseras men förluster socialiseras. Här går många snett.

För det andra har vi fått en skuldcrisis ovanpå finanskrisen med en snabbt ökad skuldsättning i stora delar av Europa med uppemot 100 procent av bnp och till och med däröver. I länder som Irland och Spanien är själva förklaringen hur man har hanterat sina banker, men det är många länder som varaktigt och länge har levt över sina tillgångar.

Vi beskrivs som rikast i världen, men vi lever ändå över våra tillgångar. Är svaret då att ännu mer leva över våra tillgångar, eller är det inte helt enkelt så att vi måste anpassa vårt sätt att leva till det som vi faktiskt får in i skatteinkomster och att det måste gälla alla länder i Europa?

EU:s stabilitets- och tillväxtpakt kan sägas ha misslyckats. Nu kommer krav på en ännu hårdare regim i den finanspakt som är på väg att införas. Viktigt att påpeka är att ingenting av detta fungerar om inte finans- och budgetkontroll fungerar i de respektive medlemsländerna. Det behövs ramverk för detta. En del säger att ramverk är bra. Men det räcker inte att ha ramverk, utan de måste också efterlevas. Man måste vara beredd att säga nej. Man kan inte säga ja till alla om allt och verka stå för en kraftig offentlig utgiftsexpansion utan att i så fall matcha det med

skatteökningar. Det är så man hamnar i den skuldskris där andra redan befinner sig.

För det tredje, och det är kanske det viktigaste, befinner sig Europa faktiskt i en konkurrenskraftskris som Europa. Vi har svårt att konkurrera. Det beror på att vi har haft en löneutveckling som inte är kopplad till produktiviteten. Vi har världens kanske högsta välfärdsambitioner i Europa, och det är bra, men det finansieras med beskattning av produktion och arbete som gör att priserna på det vi vill sälja går upp.

Nu finns en konkurrens som vi aldrig har sett förut. Vi talar om Asien, men det är inte bara Asien, utan det är också Latinamerika och Afrika. Alla övriga delar av världsekonomin växer nu bättre än Europa. Väldigt mycket handlar om att konkurrera med det vi traditionellt har gjort i form av produkter och tjänster. Om vi inte tar den konkurrenskraftsutmaningen på allvar kommer den här kontinenten inte att klara sig på det sätt vi hittills har sett. Det kommer att kräva reformer. Det kan inte lösas med transfereringar. Det kräver att vi ökar vår förmåga att tillföra värde till vår produktion, till varor och till tjänster.

För det fjärde kan man notera en sorts politisk kris som detta kommer ned till, dels i former av diskussion om hur EU:s institutioner egentligen ska se ut för att hantera den här situationen, dels det faktum att oro sprider sig i Europa. Extremister till vänster och till höger vinner stöd för kortsiktiga lösningar där man ställer grupper mot varandra. Sverige står inte fritt från detta. Det här är en orolig tid för vår kontinent. Här måste nu fattas rätt beslut. Risker är att vi fattar för snabba beslut som är illa genomtänkta och som dessutom inte svarar mot det som är problemet.

Låt oss vara tydliga med en sak: Detta handlar också om Sverige. De beslut som nu fattas kommer att påverka Sverige. Det som sker i övriga Europa kommer att påverka vår ekonomi, vår välfärd och förutsättningarna att behålla jobb i Sverige.

Vi har faktiskt en annan verklighet än vad många andra nu upplever. Vi har sett växande sysselsättning de senaste åren där andra inte har sett det. Vi har sett ett utanförskap som har gått ned. Vi har växande sysselsättningsandelar i alla delar av arbetsmarknaden om vi så tittar på gruppen 15–24 år som på dem som är mitt i livet eller dem som är allra äldst. Vi har dessutom sett en arbetslöshet som ligger kvar på för höga nivåer men som relativt andra ändå rör sig bättre.

När vi tillträdde som regering 2006 låg vi på 14:e plats när vi jämförde arbetslöshet i Europa. Förra året talade man om att vi låg på 9:e plats. I den senaste statistiken är Sverige nere på 7:e plats. Det spelar roll vilken politik som förs för sysselsättning.

En sak slår mig när jag reser genom Sverige och lyssnar, och det är den skillnad som fortfarande finns i förväntan hos det svenska folket och det som vi nu ser runt om i Europa. Här finns fortfarande en förväntan på att politiken kan göra positiv skillnad, att vi kan ha rätt att hoppas på nya reformer, att det ska löna sig bättre att arbeta och att det finns resurser till skolan. Det är kanske det viktigaste som vi ska ta med oss till framtiden att vara aktsamma om.

Den typen av hopp släcks nu runt om i Europa. Det är priset för att man inte sköter sina offentliga finanser och att man inte löser finanskris och problem med konkurrenskraften. Det är kärnan i det uppdrag som regeringen har sett framför sig att upprätthålla i Sverige, och det kommer

att vara kärnan i de frågor som nu reses till de politiska ledarna och politiska partierna runt om i Europa. För detta måste också Sverige rusta sig till svar.

(Applåder)

Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Statsministern analyserade det svåra ekonomiska läget i Europa. Jag ska också kommentera det i min inledning senare.

I en ekonomisk kris är det helt avgörande att vi i Sverige prioriterar rätt saker. Ska vi i Sverige stå starkt rustade i den internationella konkurrensen kan vi inte ha sämre kunskapsresultat än våra konkurrentländer.

Vi vet att resultaten i svensk skola sjunker och att de har gjort det under en längre tid under både socialdemokratiska och borgerliga regeringar. Men efter snart sex år vid makten och med sjunkande skolresultat, en ökad ojämlikhet i skolan och en hög ungdomsarbetslöshet valde du och regeringen att prioritera sänkt krogmoms i stället för investeringar i utbildningssystemen.

Över 12 000 elever kommer nu att gå ut nian utan behörighet till ett nationellt program på gymnasiet. I det läget valde du att helt stoppa pengarna till de frivilliga sommarskolor som har betytt mycket för de ungdomar som behöver läsa upp betygen.

I stället för att dra ned på sommarskolor borde Sverige, såsom vi socialdemokrater föreslår i dag, garantera alla elever som inte når målen mer undervisning ledd av professionella lärare.

Dessutom drev du igenom en besparing på gymnasieskolan på 675 miljoner kronor för i år, samtidigt som avhoppet i gymnasieskolan är jättestora och ungdomsarbetslösheten är hög.

Fredrik Reinfeldt, min fråga är därför väldigt enkel: När du satt där med regeringen och valde vad som var viktigast att satsa på i budgeten, hur kom du då fram till att du skulle prioritera ned skolan och göra det billigare för dig och mig att äta på krogen?

(Applåder)

Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Under alla de år som Alliansen har haft makten har vi skjutit till resurser till utbildningsväsendet. Vi gör dessutom de största förändringarna av svensk skola sedan vi fick folkskolan på 1840-talet. Det är ett svar på de problem som Mikael Damberg mycket riktigt noterar har funnits sedan lång tid tillbaka med sjunkande skolresultat och en ofullständig fokusering på kunskaper, framför allt när det gäller tidiga insatser.

Det är därför vi har återinfört speciallärarutbildning. Det är därför vi för ned nationella prov till lägre årskurser. Det är inte för att vi får beröm hemma av våra 10- och 12-åringar, utan det är för att vi är oroade över den utveckling som vi ser. Åtgärder måste komma som förändrar detta. Problemet, kan jag öppet erkänna, är att det tar lång tid innan de får genomslag. Att förändra svensk skola tar tid, och det tar ännu längre tid innan det verkligen påverkar resultaten.

Vi har gjort satsningar på många miljarder de här åren till grundläggande utbildning, gymnasieskola och högre utbildning. Dock ska jag påpeka en sak, att den svenska skolan är kommunal. Det kanske är bra

om vi för diskussionen och erkänner att vi inte är huvudfinansierare av svensk skola. Det är den kommunala ekonomin som huvudsakligen är avgörande.

Jag läser om att i Europas kris kan vi notera att också nivån under staterna är i kris. Så går det när man inte har skött sysselsättning, när man inte har ordning också i offentliga finanser lokalt. Men så ser inte Sverige ut. Vår kommunsektor är i balans.

Det helt avgörande för detta är att satsa på sysselsättning. Det är jobb som är motorn för att finansiera den svenska skolan. Det är jobb som är motorn i de kommunala ekonomierna. När fler får jobb får vi mer resurser till svensk skola. Det är så vi har utformat politiken.

En liten del av detta handlar om fler jobb i restaurangnäringen. Mikael Damberg raljerar över detta. Det tycker jag är synd. Jag tycker att det är en fantastisk sektor och att det är fantastiskt att möta de unga människor, de utrikesfödda, som får jobb i restaurang- och cateringverksamheten. De jobben behövs. Ni ska veta att ni har vårt stöd.

(Applåder)

Anf. 4 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Politik är också att välja, att prioritera. Ni valde krogmomsen före skolan, och jag kan förstå att statsministern har lite svårt att förklara hur den ekvationen gick ihop och vad som låg bakom den prioriteringen.

Inte ens regeringen själv vet om krogmomsenkningen skapar några nya jobb. Inte ens i riksdagsrestaurangen ser vi några prissänkningar. Resultatet av krogmomsen kommer att utvärderas. Men en sak vet vi, att 12 000 elever lämnar grundskolan varje år utan behörighet till ett nationellt program på gymnasiet.

Andelen behöriga elever har minskat de senaste fem åren, när du har varit statsminister. Då gäller det att göra investeringar här och nu för att hjälpa de elever som inte får tillräckligt mycket stöd i skolan. Med de avhopp vi ser i gymnasieskolan gäller det att våga investera. Ni väljer att dra in 675 miljoner kronor. Statsministern säger här att han har gjort stora satsningar på gymnasieskolan. Fråga kommunerna hur de ska hantera de besparingar som motsvarar 1 400 lärartjänster!

Vi behöver en regering som gör något här och nu åt problemen i skolan. Obligatorisk sommarskola är ett konkret förslag som borde genomföras så fort som möjligt. Statsministern förklarar inte heller varför man drog in stödet till sommarskola inför årets sommarlov.

(Applåder)

Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag tycker att sommarskola är ett intressant sätt att möta en del av de problem vi talar om. Jag har själv besökt en del av de elever som sitter i sommarskolor. De är inte alltid så glada, ska jag berätta, för de har många gånger sett fram emot att få ledigt men sitter i stället vid skolbänken. Jag tror i alla fall att det är nödvändigt att det görs. Även detta är ett kommunalt ansvar. Vi bejakar att många kommuner sedan länge har gjort detta, och vi bejakar gärna att titta på hur vi ska kunna använda detta i större utsträckning.

Vi har satsat mångdubbelt mer på skolan, på grundskola och gymnasieskola, för att stödja de reformer som vi genomför. Vi tror att detta är nyckeln till väldigt många av de konkurrenskraftsproblem och andra problem som vi har på den svenska arbetsmarknaden.

Om jag ska nämna en enda enskild faktor som förklaring till att vi har så många unga som inte får jobb är det just brister i skolan men också de problem som många unga människor upplever när de går i svensk skola.

Vi gör nu förändringarna. Vi gör stora satsningar. Vi följer upp deras kunskaper. Men vi medger att det tar lång tid innan det får genomslag, och vi kommer att behöva fortsätta arbeta med detta framöver.

(Applåder)

Anf. 6 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Statsministern valde det europeiska perspektivet och blickade ut lite över det som händer just nu i vår omgivning. Jag välkomnar det och tror att det är oerhört viktigt. Jag tror inte att vi ännu ser slutet på den kris som Europa, det europeiska samarbetet och de europeiska folken går igenom, för det är inte längre bara en finans- och skuld-kris. Det är i stora delar en politisk kris. Den upptornar alltmer till att vara en social kris och en kris för demokratin.

Fredrik Reinfeldt betonade vikten av att i dessa tider ha ordning och reda i finanserna. Det är något som vi har hört många gånger i denna kammare och som vi faktiskt är helt eniga om i den här salen. Det är viktigt med budgetregler och ordning och reda i de finanser man ska lägga fram.

Det som vi inte är ense om är vilket mål och syfte denna ordning och reda har. Det speglas också i den europeiska debatten som pågår just nu. Ska man stimulera en ekonomi som har det trögt och svårt att göda ett hopp hos människor, som de unga i Spanien, Grekland och Italien, som inte ser en möjlighet att få ett jobb i morgon, nästa halvår eller ens året därpå? Ska man göra satsningar på en omställning i framtiden och investera både för konkurrenskraften och för att bygga om det samhälle som i grunden är ohållbart också i andra delar?

De gröna över hela Europa föreslår att man ska göra en satsning på en grön omställning för att få både jobb och framtidshopp.

Jag vill fråga statsministern varför regeringen i denna diskussion så envetet vägrar göra upp regleringen mellan Sverige och EMU-länderna när det gäller Sveriges förhållande till EMU? Svenska folket sade nämligen nej till euron, och det är en av grunderna till att vi har ordning och reda och kan ha ordning och reda i våra egna finanser. Varför vill ni då inte begära ett formellt undantag för Sverige när det gäller EMU?

(Applåder)

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Skälet till det är att vårt ställningstagande respekteras. Svenska folket har sagt att vi inte ska gå med i den tredje fasen som är övergången till den gemensamma valutan euron. Det beslutet gäller till den dag då svenska folket möjligen väljer att ändra sig. Annars förblir Sverige utanför. Jag tycker därför inte att det är en komplicerad fråga när det gäller respekten för vårt ställningstagande.

Jag vill dock påpeka att många av de förslag som jag nämnde i mitt inledningsanförande väcker frågan om det ska gälla för de 17 eurozonsländerna eller om det ska gälla också för de länder som inte har euron som valuta. Vi hade en lång diskussion när det gällde finanspakten där Sverige till slut biträdde att den kom i funktion men med kravet att den inte skulle ha rättslig verkan för oss.

Vi kommer att få motsvarande diskussioner när det gäller många av de förslag som jag nämnde, för man kommer säkert att framföra att de bör vara gränsöverskridande och täcka alla medlemsländer. Här blir det viktigt var Sverige ställer sig. Ska vi vara med om man går i en fördjupande riktning eller inte?

Jag vill understryka att vi ibland har för bråttom att ta fram snabba svar på frågor som är rätt komplicerade och som behöver analyseras. Det gäller många av de förslag jag nu ser. Det bekymrar mig ånyo att de utgår mycket från att man i brist på egna resurser hoppas på andras resurser.

Det är möjligen också en kommentar till Åsa Romsons ”satsning”. Satsning med vems pengar, är frågan. Det flesta förslag jag ser handlar om att länder som sitter hårt trängda ska få utökade resurser från något annat håll. Här bör vi vara vaksamma, för ”annat håll” betyder Sverige. Det är inte bara Tyskland som är en stor finansiär av många av de satsningar man hoppas på. Där bakom finns också Sverige, Finland och Nederländerna. Vi kommer att bli varse detta när vi tar del av de kommande veckornas förslag och den kommande diskussionen om flerårsbudgeten som är på gång i EU.

(Applåder)

Anf. 8 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Miljöpartiet värnar om att vi i kammaren har en diskussion där vi i så stor utsträckning som möjligt försöker enas när det gäller sådana viktiga ramverk som till exempel de ekonomiska budgetreglerna. Också när det gäller hur vi ser på EU-budgeten i stort är det av stor vikt att vi har en gemensam diskussion, och hittills har vi varit ganska ense om ramarna för vad vi ska driva i EU:s budget.

Statsministern har vid upprepade tillfällen sagt, också när vi diskuterade finanspakten tidigare, att det blir ett stort krav på en ökad integration. Jag har förståelse och respekt för det, och jag hör av mina gröna kolleger att de ser den utvägen som rimlig och nödvändig. Man behöver också en ökad integration för att kunna möta den sociala krisen.

Men ska vi låta dessa länder integreras när det gäller ekonomin måste vi bli tydliga med vårt ställningstagande gentemot den organisationen. Det är inte tydligt, herr talman, att Sverige inte har ett formellt undantag från EMU, och det kommer inte att vara tydligt så länge regeringen vägrar att begära ett sådant.

Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det är fortsatt viktigt att det svenska beslutet respekteras, inte minst för att av de tio länder som inte har euron är det två som har formella undantag medan flera av de andra, som inte är i Sveriges position, har för avsikt att snabbare komma in i euron. Sveriges position kommer därför givetvis att bli omdiskuterad.

Jag vill åter påpeka att vems resurser man använder i denna typ av satsningar är betydelsefullt. Kommissionens förslag till flerårsbudget bedömer vi med preliminära analyser skulle öka belastningen på svenska offentliga finanser med ytterligare bidrag om 10 miljarder om vi genomför det. 10 miljarder i ökning är förmodligen större delen av reformutrymmet för nästa mandatperiod. Ska det gå till EU?

Till slut måste vi vara tydliga när det gäller alla rop på satsningar på sociala problem runt om i Europa. Grundfrågan är vem som ska ta notan. Är det inte andra typer av svar som Europa behöver? Vi behöver en ökad konkurrenskraft och en annan inriktning på politiken, helt enkelt.
(Applåder)

Anf. 10 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det blev lite debatt för någon månad sedan när Fredrik Reinfeldt talade om massarbetslöshet och påpekade något som är helt riktigt, nämligen att massarbetslöshet är ett begrepp som kan diskuteras beroende på vad man avser. Fredrik Reinfeldt talade om att massarbetslöshet inte finns för så kallade etniska svenskar mitt i livet.

Det kan tolkas på olika sätt, men jag tolkade det som att det handlade om att arbetslösheten är väldigt hög framför allt inom vissa grupper. Det gäller utlandsfödda, ungdomar och människor med funktionsnedsättning.

Det är riktigt att vi ser en väsentligt högre arbetslöshet bland utlandsfödda, framför allt gäller det bland dem som är födda utanför Europa. Långtidsarbetslösheten har ökat kraftigt de senaste åren för framför allt gruppen utomeuropeiska invandrare.

Har jag förstått statsministern rätt är han ganska uppgiven när det gäller att göra något åt dessa saker. Så här sade Fredrik Reinfeldt i Dagens Nyheter den 4 april: Eftersom jag tror på att vi behöver vara fortsatt öppna, eftersom jag tror på att om vi får fler jobb så säkrar det också vår egen välfärd, så kommer vi också att behöva jobb som är lite mindre kvalificerade för grupper som inte levt de perfekta livet, inte pratar den perfekta svenskan och så vidare.

Herr talman! Detta gör mig lite orolig. Det bekräftar det som jag och många andra kritiker till den ansvarslösa invandringpolitiken och den extrema utbudspolitiken som regeringen har ägnat sig åt under hela sin regeringsperiod, nämligen att det vi ser är ett tyst systemskifte, en framväxande låglönemarknad och att invandringen är en del av systemskiftet i den extrema utbudspolitiken.

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det är en viktig princip i politiken att man försöker beskriva samhällsproblem som de ser ut. Det tänker jag fortsätta att göra även om jag riskerar att få påpekanden som låter som om Jimmie Åkesson håller med. Jag kan ju ligga sömnlös om nätterna och fundera över sådant. Det är dock viktigt att påpeka att det i alla fall är rätt att beskriva samhällsproblem, för vi drar så olika slutsatser.

Om det är ett samhällsproblem att få utrikes födda att komma in på arbetsmarknaden drar säkert Sverigedemokraterna slutsatsen att de inte bör få komma hit. Min sökprocess handlar mer om hur vi ska sänka trösklar och hjälpa dem snabbare in på arbetsmarknaden. Det är alltså två helt skilda synsätt, och det är avgörande.

Varför är detta viktigt? Jo, för att det skapar en anständigare värld när människor har möjlighet att fly från förtryck. Det blir tryckkokare runt om i världen om denna möjlighet inte finns. Det kommer att leda till ökat våld och lidande, och vi bidrar till att lätta på en del av detta.

Det är också bra för Sverige, för det bygger oss starkare för framtiden. Ju fler vi kan få in på arbetsmarknaden, desto fler kan vara sysselsatta i de satsningar på skolan som en tidigare debattör efterfrågade. Och sysselsättningen växer bland dem som är utrikes födda.

För att möjliggöra detta är jag övertygad om att vi behöver alla typer av jobb, och jag ogillar indelningen i så kallade låglönejobb. Det är som att de som har jobb som ger lite lägre lön alltid ska försvinna. Det kommer alltid att finnas de som har lägre lön, om inte alla ska ha samma jobb.

Min utgångspunkt är snarare att det ska vara sjysta och bra villkor och en lön som man kan leva på. Då behövs också enklare jobb. Det behövs för dem som inte har levt det perfekta livet, det behövs för dem som inte har klarat gymnasieskolan och det behövs ibland för dem som är utrikes födda, åtminstone för att komma in i arbetsmarknaden. Jag bejakar detta, för jag vet vad alternativet är. Alternativet är utanförskap, förtidspensioneringar och att aldrig få komma in i jobb eller få jobba i en svart sektor. Det är ingen framtidslösning. Låt oss hålla våra dörrar öppna och göra ytterligare ansträngningar för jobb. Stäng inte dörren! Här skiljer vi oss åt.

(Applåder)

Anf. 12 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Problemet är inte att det finns människor som arbetar inom yrken där det kanske krävs lite lägre kvalifikationer. Problemet är att arbetslösheten redan är väldigt hög. Tillgången på de jobben är inte obegränsad.

Varför man ska ta hit ytterligare människor för att konkurrera om de jobben dels genom en ansvarslös invandringspolitik, dels genom en generell arbetskraftsinvandring övergår mitt förstånd.

Jag kan bara se en enda anledning till det, och jag tycker att det bekräftas i citatet från statsministern. Det handlar om att öka arbetsutbudet och hålla nere lönerna. Det är vad det handlar om och ingenting annat.

Vad är det för jobb som avses med detta? Vilka är de? Är det några nya jobb som inte finns i dag som dessa människor ska utföra? Vad är det för typ av jobb, och vad är det som avses?

Herr talman! Jag menar att detta är direkt ansvarslost. Det är ansvarslost att se konsekvenserna av den förda politiken men inte vilja göra någonting åt dem.

Jag menar att vi behöver en mer ansvarsfull invandringspolitik snarare än den invandringspolitik som statsministern menar ska stärka Sverige men som egentligen handlar om att importera arbetslöshet.

Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Låt oss vara tydliga med att det Jimmie Åkesson kallar ansvarsfull invandringspolitik betyder en slängd dörr i ansiktet, bara så att vi inte får fel användning av ord här.

Jag vill återigen inskräpa att det är väldigt stora prövningar när grupper kommer från Afghanistan och Somalia, som de nu gör till exempel, med ofta unga killar.

Vi ska snarast ställa oss frågan: Vad måste vi ändra för att de ska kunna ta igen kunskapsluckor? De kanske har kort egen skolunderbyggnad. Hur ska vi förstärka möjligheterna att de ska kunna lära sig det svenska språket?

Jag är övertygad om att det finns en lång rad jobb som behöver utföras om vi bara utformar villkoren för arbete och företagande på rätt sätt.

Jag tycker mig notera en annan sak. De tar väldigt ofta jobb som inte verkar passa för dem som är födda här i Sverige eller som vi inte själva vill utföra.

På det sättet gör de en mycket stor samhällsnytta genom att ta på sig jobb som oftast är krävande och ger låg lön men som är jätteviktiga för att få Sverige att fungera.

Det viktiga är att de får ett jobb som kan få dem att komma vidare på arbetsmarknaden med de erfarenheterna. Så vill jag fortsätta att utveckla Sverige.

(Applåder)

Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! I Norrköping styr en rödgrön majoritet i kommunen. Vänsterpartiet har inom ramen för det samarbetet ett särskilt ansvar för äldreomsorgen. Man gör betydande satsningar för att öka kvaliteten för de äldre på äldreboendena.

En del av det är att man tar tillbaka tidigare privatiserad vård till gemensam omsorg. Ett av de företag som har tappat sitt kontrakt är Attendo. Det är ett företag som misskötte sig och har fått betala skadestånd därför att det hade färre anställda än vad det hade lovat.

Det är så riskkapitalbolagen tjänar sina pengar i äldreomsorgen. Det gör de genom att ha färre anställda, personal som får slita hårdare för att ge en bra omsorg och vård och genom att ha fler otrygga anställningar. Det vill vi göra någonting åt.

Ni vill göra tvärtom. Ni vill påtvinga alla Sveriges kommuner riskkapitalbolagen i äldreomsorgen genom tvångs-LOV. Man ska inte kunna få välja demokratiskt att göra detta gemensamt.

Varför har inte Norrköpingsborna rätten att säga: Vi väljer att göra det tillsammans? Varför ska de privata alltid ha rätten att göra vinst på deras skattepengar? Varför värnar ni mer om riskkapitalbolagens vinster än om en bra äldreomsorg?

(Applåder)

Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag tror att det är viktigt att påpeka att när Jonas Sjöstedt nu använder ordet valfrihet menar han valfrihet för kommunpolitiker och kommunalråd. Vi brukar mena medborgare. Människor ska få fatta egna beslut, och ska besluten bli bättre måste man ibland ha något att välja mellan.

Vi vet att Jonas Sjöstedts drömsamhälle är att de valen redan är gjorda av de politiska ledarna. Sedan får befolkningen tacka och rätta sig efter de beslut som redan är fattade.

Vi tror på en annan samhällsmodell. Vi tror att det är bra när människor känner att de kan få välja och välja bort. De kan också gå ifrån något som inte fungerar.

I Jonas Sjöstedts värld är det också så att varje äldreomsorgsinsats som utförs av personer som är anställda i kommunen alltid är bättre än de som utförs av andra.

Jag tror inte att det är lika enkelt. Jag tror att det är högst blandat. Det är min erfarenhet när jag har besökt svensk äldreomsorg.

Det kopplar enligt min erfarenhet mindre till huvudmän och mer till hur engagerad personalen är, hur man har fått vara med och utforma lokalt, hur man har jobbat med färgsättning och metoder att jobba med de gamla.

Där det är mer av makten som sitter hos chefer som sitter högre upp och inte är närvarande blir äldreomsorgen sämre. Där man haft större möjlighet för personalen själv att utforma verksamheten är förnöjsamheten större.

Jag har gått in i äldreomsorg där jag har varit enormt stolt över att vara svensk när jag har kommit dit. Jag har känt: Här fungerar det väldigt bra. Det finns såväl i offentligt utförd omsorg som där det är privata utförare.

Jag tycker att vi ska fortsätta så. Låt oss fokusera kvaliteten och se till att det finns valfrihet. Låt oss se till att personalen, de som är närmast de äldre, får större möjligheter att utforma verksamheten.

Jag inser att när jag säger detta är det i skarp konflikt med hur Väns-terpartiet vill se på världen. Där kommer makten uppifrån styrd av politiker, och medborgare får mindre att säga till om.

(Applåder)

Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Statsministern väljer att inte svara på frågan varför man vill påtvinga kommuner privatiseringar.

Vad är valfrihet? Vi har ingenting emot att man får välja mellan olika äldreboenden. Man kan ha stiftelser och kooperativ. Men vi är emot att man plockar privata vinstpengar direkt ur verksamheten till bolag som smiter från skatt.

Vad gör man i Norrköping? Jo, man satsar på att ha mer personal så att de äldre ska kunna styra mer av sin egen tid. Det är verklig valfrihet för de boende och inte valfrihet för riskkapitalbolagen.

Vi vill satsa på äldreomsorgen. Vi vill att de anställda ska få fler arbetskamrater som gör det viktiga och tunga arbetet. Vi vill satsa på utbildning. Vi vill att man ska kunna ha heltid när man arbetar i äldreomsorgen.

Ni vill släppa loss riskkapitalbolagen. Om deras vinstpengar som de gör i välfärden hade använts till arbete som de var avsedda för motsvarar det 20 000 arbetstillfällen.

Det är lika många nya jobb som Arbetsförmedlingen räknar med kommer de kommande två åren som nu inte används till det de var avsedda för.

Är det inte dags att försvara rätt användning av skattebetalarnas pengar?

(Applåder)

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Det kan absolut vara en poäng att vi ser till att skattebetalarnas pengar används på bästa möjliga sätt. Vi har också reagerat på de mycket aggressiva skatteupplägg som en del har använt sig av, och vi täpper till de möjligheterna.

Men vi drar inte den långtgående slutsats som trots allt Vänsterpartiet gör att det inte ska få finnas några alternativa privata utförare. Vi tror helt enkelt att det kommer att inskränka utvecklingsmöjligheterna för svensk äldreomsorg.

På sina håll talar man om fler i personalen. Men väldigt ofta får man höra att det är svårt med vikariesystemen och att inte minst om sommarren hitta bra vikarier med rätt utbildning. Utbildningskvaliteten spelar väldigt stor roll.

Jag har lärt mig att det spelar väldigt stor roll vilken egen möjlighet man får att utforma verksamheterna när man kommer ned lokalt närmast de äldre.

Det spelar väldigt stor roll. Det är en del av den stora svenska ensamheten. Mitt ibland alla oss som lever rika liv och träffar många människor finns mycket ensamhet.

Äldre stoppar mig på äldreboendena och säger att det handlar mycket om personalen. Jag är helt överens om detta. Men för mig får de gärna ha olika arbetsgivare och kunna byta arbetsgivare om de inte behandlas väl. (Applåder)

Anf. 18 MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! I ett junigrönt Sverige kan inbördeskrigets Syrien kännas avlägset, men vi nås av allt värre rapporter. FN:s särskilda sändebud för barn i väpnade konflikter rapporterade i går att hon sällan skådat en sådan brutalitet mot barn som den i Syrien. Grymheten är förfärande. Ansvarvilar tungt på regimen i Damaskus att avstå från ytterligare våld. Det internationella samfundets tryck på regimen måste vara mycket hårt. Detta måste sägas en dag som denna.

Herr talman! Jag går över till problemen i den europeiska ekonomin. De har nått en punkt där ingen längre kan säga hur det ska sluta. På söndag hålls val i Grekland. Det är ett val som med all rätt kallas ett ödesval. Oavsett hur det slutar kan vi dra lärdomar av det som händer i Europa.

Den första är vikten av ordning och reda i offentliga finanser. Det statsfinansiella kaos som regeringen Bildt lämnade efter sig känns avlägset. Att Moderaterna trots sitt tidigare motstånd numera accepterar och följer det finanspolitiska ramverket är något att vara tacksam för och något som jag gärna ger regeringen beröm för.

En annan lärdom vi kan dra från krisen i Europa och euron är vikten av tillväxt i ekonomin. Trots åtstramningar och kraftiga sparåtgärder fortsätter statsskulden att växa i många länder. Det är en direkt följd av utebliven tillväxt i ekonomin. Då går utvecklingen obönhörligen åt fel håll. Då ökar skulderna. Då ökar arbetslösheten. Och då ökar spänningarna. När arbetslösheten breder ut sig ser vi hur populism, främlingsfientlighet och extremism frodas och växer.

Herr talman! Oron på vår kontinent ställer höga krav på att vi i Sverige gör rätt val inför framtiden, använder reformutrymmet på ett effektivt sätt och fokuserar på att skapa förutsättningar för tillväxt och nya

jobb. Det handlar om konkurrenskraft, som statsministern talade om i Europa men som han nästan helt hoppade över i Sverige. Trots att det råder massarbetslöshet, trots att tillväxten i år förväntas bli nära noll och trots att företagskonkurserna i dag ökar lade regeringen fram en ekonomisk vårmotion helt utan förslag för jobb, företagande och tillväxt.

I stället fortsätter regeringen att slösa bort miljard efter miljard på massåtgärder som experter är eniga om är så gott som verkningslösa. Miljardrullningen fortsätter samtidigt som arbetslösheten biter sig fast.

Regeringen, som tidigare drev igenom reformer innan de ens var färdiga, lägger nu fram så få propositioner att riksdagsutskott får ställa in möten på grund av brist på arbetsuppgifter. Regeringen verkar redan ha genomfört allt den vill göra och sitter nu förvånat och tittar på när dess politik inte verkar fungera.

Herr talman! Även om Europa har ekonomiska problem finns det för ett litet, exportberoende land som Sverige stora möjligheter i den globala ekonomin. Utanför Europa växer världsekonomin, och vi måste bli ännu bättre på att nå ut på nya marknader, stärka våra relationer med fler länder och stödja utvecklingen av nya produkter och nya tjänster. Att passivt sitta still i båten och vara glad över att vi klarar oss bättre än Europas krisländer räcker inte om vi ska kunna ta vara på de möjligheter som globaliseringen, kunskapssamhället, den ekologiska omställningen och ny teknik öppnar upp.

Sverige förtjänar en regering som för en modern och framtidsinriktad politik – en politik som tar jämställdhet mellan kvinnor och män på allvar, som ger kvinnor lika möjlighet till riktiga jobb, lika lön för lika arbete och makt i samhället. Socialdemokraternas jobbpolitik för full sysselsättning bygger på en tillit till människors förmåga och företagens konkurrenskraft.

Den vilar på tre fundament. Det första och grundläggande är sunda offentliga finanser. Men lika grundläggande är insikten att starka finanser inte är tillräckligt för att skapa framtidens tillväxt och nya jobb. Vi behöver en aktiv näringspolitik för att stärka konkurrenskraften och öka efterfrågan på arbetskraft – en näringspolitik som gör att människor kan starta nya företag, att befintliga företag kan växa och ta nya marknadsandelar.

Svenska företag konkurrerar sedan länge med kvalitet, kunskap och förnyelse. Den som tror att vägen fram är lägre löner, mindre kunskap och sämre arbetsmiljö är fel ute. Någon annan kommer alltid att bjuda under. Därför måste Sverige ständigt utvecklas och ligga längst fram i utvecklingen av nya affärsidéer, produkter och tjänster. Regeringen har försummat samverkan med näringslivet och kallar företagen för ett särintresse.

Vi socialdemokrater vill i stället ha ett konstruktivt samarbete kring forskning och innovation. Vi vill också förbättra tillgången till riskkapital och satsa på att stärka hela innovationskedjan. Vi vill förbättra villkoren för forskningsintensiva företag.

Herr talman! Vårt budskap är glasklart: Sverige kan aldrig bli störst och kan aldrig bli billigast. Men om vi är lyhörda och öppna för förnyelse och satsar på kunskap och samarbete kan vi bli bäst.

Det tredje fundamentet för en politik för fler jobb är kunskap och kreativitet. För både små och stora företag är det viktigt att kunna rekrytera rätt personal. Det kan låta självklart, men regeringen har skurit ned på

vuxenutbildning, arbetsmarknadsutbildningar och kompetensutveckling. I dag ser vi tyvärr resultatet. Företag har trots hög arbetslöshet svårt att hitta rätt personal. Svenskt Näringsliv rapporterade nyligen att vart femte rekryteringsförsök misslyckas när företagen inte hittar den kompetens som de efterfrågar – och detta i ett läge med nästan 8 procents arbetslöshet. Då tvingas företagen tacka nej till affärer. Detta håller inte.

Vi socialdemokrater ser högskolor och universitet som tillväxtmotorer i hela landet. Också yrkeshögskolan borde expandera för att kunna skapa fler jobb. Den utarmning av vissa universitet och högskolor som drivs på av regeringen menar vi är ett hot mot industrin, jobben och tillväxten.

Herr talman! Det finns dock en fråga som oroar mig mer än någonting annat inför framtiden. Det är de sjunkande resultaten i den svenska skolan. Sverige kommer aldrig att kunna vara ett framstående kunskapsland om inte fler begåvade och engagerade människor vill bli lärare. Vi kommer aldrig att lyckas pressa tillbaka ungdomsarbetslösheten om vi inte investerar i en skola där alla elever når målen. Politik handlar om prioriteringar. Jag hade detta uppe i replikskiftet med statsministern tidigare.

Vi socialdemokrater är beredda att investera mer i skolan. I stället för att sänka krogmomsen satsar vi 5 miljarder kronor på utbildningssystemet. Forskningen är entydig: Det enskilt viktigaste för elevernas resultat är att de möter en riktigt bra lärare. Därför investerar vi just i kompetensutveckling för lärare. Vi investerar i bättre karriärvägar, och vi öronmärker pengar för rektorernas pedagogiska uppdrag.

Herr talman! I dagarna – i morgon firar jag skolavslutning med mina barn – firas det runt om i landet. Förväntansfulla ungdomar ser fram emot sommaren. Men fler än 12 000 elever går ut nian utan tillräckliga betyg för att komma in på något av gymnasieskolans nationella program. Det är 12 000 unga människor som riskerar att få det tufft på gymnasiet och på den framtida arbetsmarknaden.

Därför har vi presenterat ett helt nytt förslag i dag: obligatorisk sommarskola för de elever som inte når målen. Vi vill garantera alla ungdomar som inte når målen i grundskolan mer undervisningstid under ledning av professionella lärare under några sommarveckor för att komma i kapp. Tidigare i vår föreslog vi att man skulle införa ett utbildningskontrakt för alla unga arbetslösa under 25 år som saknar en gymnasieutbildning. Vi vet att utan en gymnasieutbildning får man nästan inga jobb i Sverige. Arbetslösa ungdomar kommer att erbjudas arbete och praktik och att kombinera det med att de läser in sin gymnasieexamen. Vi har konkreta och nya förslag som kommer att göra skillnad. Här går en tydlig skiljelinje mellan Socialdemokraterna och regeringen. Skolpolitiken måste utgå från forskning snarare än symbolpolitik. Sverige behöver inte en utbildningspolitik från 50-talet. Sverige behöver en närings- och kunskapspolitik för 2010-talet.

(Applåder)

Nu har den borgerliga regeringen reagerat Sverige i snart sex år. Deras politik har prövats både i hög- och i lågkonjunktur. Det är uppenbart att den inte leder till fler jobb. Tvärtom är arbetslösheten högre i dag än när Fredrik Reinfeldt efter valet 2006 utropade: Massarbetslöshet! Samtidigt

har klyftorna ökat mellan sjuka och friska, mellan anställda och pensionärer och mellan kvinnor och män.

Herr talman! När man står inför ett samhällsproblem kan man välja att antingen bekämpa eller bortförklara problemet. Regeringen väljer gång på gång att göra det senare. När kunskapsresultaten sjunker i skolan väljer regeringen att skylla på tidigare regeringar. När arbetslösheten ökar hittar regeringen på nya statistiska definitioner och tricksar med siffrorna. När sedan klyftorna ökar som ett resultat av sämre utbildning och högre arbetslöshet väljer regeringen att ifrågasätta Rädna Barnen. Det är inte seriöst. Samhällsproblemen försvinner inte bara för att man blundar eller håller för öronen.

Herr talman! Statsministern upprepade ordet ansvar 26 gånger i den senaste regeringsförklaringen. Men uppenbarligen vill regeringen för allt i världen inte ta ansvar för fallande skolresultat, för arbetslösheten eller för ett mer delat Sverige. Det duger inte. Det är tydligt att regeringen nu väntar på bättre tider medan Sverige väntar på en bättre regering. (Applåder)

Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Kan inte Mikael Damberg då börja med att berätta vilka som ska sitta i den regeringen?

Det finns en teknik som ofta återkommer med att tala länge om sådant som man knappt har i sina förslag, alltså att tala om små miljonsatsningar men dölja sin politik och sin egentliga inriktning – miljarderna och jättesatsningarna på det Sverige som inte arbetar, för att minska drivkrafterna för arbete och för att plocka ned vår arbetslinje. Jag tror inte att den är långsiktigt hållbar. Jag tror inte att Socialdemokraterna kommer att bli oprövade och ogranskade fram till nästa val. Då kommer det att visa sig att det inte ser ut på det sätt Socialdemokraterna beskriver.

En teknik den här våren har varit att Socialdemokraterna försöker beskriva sig som i samklang med samtliga oberoende experter – de tycker alltså precis som Socialdemokraterna. Även Mikael Damberg gjorde i sin inledning här en referens av det slaget.

Stefan Löfven sade i partiledardebatten i *Agenda*: Er politik döms ut av alla, inklusive Finanspolitiska rådet.

Vi har tittat lite på detta. Vi har tittat på vad Konjunkturinstitutet, Finanspolitiska rådet och OECD säger om regeringens reformer för sysselsättningen. De säger att dessa samlat har ökat sysselsättningen och minskat arbetslösheten på lång sikt. Konjunkturinstitutet beräknar exempelvis att reformerna samlat har lett till att 160 000 fler personer är sysselsatta på lång sikt och att jämviktsarbetslösheten blivit ungefär 1 procentenhet lägre.

Det finanspolitiska råd som verkar vara er nya bibel skriver i rapporten 2012: Finanspolitiken framstår generellt som framgångsrik och i huvudsak väl avvägd. Svensk ekonomi har klarat sig väl under den internationella kris som började 2008. Denna slutsats får stöd vid en jämförelse med andra länders ekonomisk-politiska erfarenheter och utveckling sedan krisens början. Finanspolitiken under 2011 och 2012 har följt ramverket. Risker för att utgifterna ska överskrida utgiftstaken under de närmaste åren är begränsad. Vi bedömer att finanspolitiken är förenlig med långsiktigt hållbara offentliga finanser.

Ska man, Mikael Damberg, använda experter ska man, tror jag, återge hela berättelsen. Annars kan vi få sken av att ni försöker skarva med sanningen. Det vore ju synd.

(Applåder)

Anf. 20 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Verkligheten måste vara statsministerns värsta fiende. Man talade om massarbetslöshet 2006. I dag är arbetslösheten högre. I dag är nästan 400 000 människor arbetslösa.

Men statsministern säger: Allt vi gjort har gett väldigt resultat. Allt vi gjort har fungerat bra.

Han lägger fram en vårproposition där det mest skarpa förslaget han kom fram till – med nästan 8 procents arbetslöshet var att göra det lättare för andrahandsuthyrning av lägenheter.

Det är möjligt att det biter. Men jag tror att människor förväntar sig mer av Sveriges regering. Det jag i mitt anförande försökte säga är att det finns mycket att göra.

Vi har lagt fram förslag om utbildningskontrakt så att fler ungdomar som saknar gymnasieutbildning får den chansen, kombinerat med arbete eller praktik.

Vi har lagt fram förslag om traineeplatser så att högskolestudenter kan få in en fot på arbetsmarknaden och få ett jobb.

Vi har lagt fram förslag om utbildningsvikariat för att vården ska kunna få in en ny generation anställda.

Vi har lagt fram förslag om riskkapitalavdrag så att man kan starta nya företag i Sverige och kan få riskvilligt kapital i uppstartsfasen.

Vi har lagt fram förslag om sommarjobb.

Vi har utvidgat avdragsrätten för forskning och utveckling för att stödja forskningsintensiva företag.

Vi har också den nyhet vi i dag presenterat om obligatorisk sommarskola.

Menar statsministern verkligen att alla hans åtgärder har lett till önskvärt resultat? Är han nöjd med nästan 8 procents arbetslöshet? Det bästa han kunde komma på i vårpropositionen var att underlätta andrahandsuthyrning av bostäder.

(Applåder)

Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Mikael Damberg försöker ge sken av att Sverige har två budgetar per år, att vi har en på våren och en på hösten. Jag vill berätta för svenska folket att vi har *en* budget per år. Den tas av höstrikdagen.

Det här sättet att försöka beskriva det som att vi en gång i halvåret ska lägga fram en budget driver på ansvarslösheten. Det driver på meningar av det slag Mikael Damberg nu har använt. Vi behöver jättemånga nya förslag.

Det är inte jag som säger att vi är framgångsrika, utan jag hänvisar till de biblar ni själva verkar ha under huvudkudden på nätterna. Men jag har läst *hela* boken och har noterat också det ni inte berättar för svenska folket. Det talar om framgångar med den reformpolitik vi har fört. Men jag vet att utrymmet är begränsat. Mitt besked till svenska folket är: Allt får inte plats.

Socialdemokraterna pratar inte om sina förslag. De pratar inte om det de skriver i sin budget. De berättar inte om de gigantiska bidragsökningarna – det vägval de vill göra för Sverige till priset av att sysselsättningen kommer att gå ned. En dag kommer detta att avslöjas, Mikael Damberg! (Applåder)

Anf. 22 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tror att jag både i mitt anförande och i min första replik här ägnade mig åt att redogöra för de förslag vi lagt fram. Problemet är att regeringen blir arg på mig för att vi har fler förslag, för att vi har konkreta förslag för att bekämpa arbetslösheten och vända resultaten i svensk skola.

Det är klart att statsministern känner sig pressad när experter i dag säger att krogmomssänkningen inte var särskilt effektiv. Den kommer inte att leda till några nya jobb – eller leder till väldigt få. Den kommer inte att leda till stora prissänkningar på krogen.

Då måste man ställa sig frågan: *Om* reformutrymmet är begränsat, vad är då det viktigaste Sverige kan göra för att stärka konkurrenskraften – som statsministern talade om – i Europa? Men det är ju inte det. Vi väljer att använda utrymmet till att i stället satsa på utbildningssystemet, för det investerar i ungdomarna och skapar fler jobb.

Arbetsgivaravgiftssänkningen, som statsministern så ofta talar om, döms ut av experter också därför att den ger väldigt liten effekt. Låt oss rikta in insatserna på det som ger jobb, på att det ges utbildning! Jag förstår att statsministern är pressad. Men fler förslag måste komma om vi ska bekämpa arbetslösheten och få fart på svensk skola.

(Applåder)

Anf. 23 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Jag vill välkomna Mikael Damberg, gruppledare för socialdemokratiska riksdagsgruppen, till partiledardebatten.

Mikael Damberg, du pratade om Syrien och den svåra situationen med övergreppen mot civila, mot barn och kvinnor, och om den misär som den arabiska våren i det landet gått in i med al-Assads diktatorsregim.

Vi har sett hur den arabiska våren ställt tidigare annars stabila länder i Nordafrika och Mellanöstern på kant. Och vi har sett vilket hopp och vilket ljus som tänts i många demokratirörelsers ögon när de sett att möjligheten finns för dem att kämpa sig till ett anständigt samhälle där de själva kan få bestämma över sin framtid. Vi har velat stödja dessa demokratirörelser.

Herr talman! Samtidigt ökar den svenska vapenexporten till diktaturer, även till diktatorer som står på förtryckarnas sida i den arabiska våren. Det är inget annat än en skam!

Vapenhandeln gör oss i Sverige till handelspartner till förtryckarna. Det skadar de goda handelsrelationer som vi skulle vilja ha med demokratirörelsens kommande maktapparat. Sverige måste välja sida som vapenleverantör!

Mikael Damberg har från Socialdemokraterna – som stöder Moderaterna och alliansregeringens vapenexportpolitik – försökt förklara den socialdemokratiska linjen. Jag har ändå inte förstått att Socialdemokra-

terna kan tycka att det är fel att införa ett tydligt demokratikriterium för svensk vapenexport så att icke-demokratier inte blir den köpare av vapen som förtrycker demokratirörelserna i Nordafrika.

(Applåder)

Anf. 24 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Precis som Åsa Romson upplever också jag en väldigt stark känsla av befrielse över den arabiska våren. Det var nog många av oss som inte riktigt trodde att det kunde gå så fort, många som inte vågade hoppas på att flera länder skulle kunna ta så avgörande steg mot demokrati och mänskliga rättigheter – något som vi under väldigt lång tid hoppats på.

Det är en väldigt positiv utveckling i Nordafrika, något som sänt signaler till resten av världen om att folkets krav på demokrati och mänskliga rättigheter i längden inte kan hållas tillbaka av diktatorer. Det är en hoppfull vår vi sett.

Sedan måste den våren fullföljas. Det handlar om demokrati och mänskliga rättigheter, inte minst om kvinnors rättigheter i de här länderna framöver, som man måste slåss för.

Frågan om vapenexport är alltid komplicerad. Sverige som ett litet land som vill hålla sig utanför militärallianser behöver ett eget försvar och därmed viss vapenproduktion och viss vapenexport. Men att beskriva det som att vi bara stöder regeringen i synen på vapenexport är inte sant. I flera års tid har vi motionerat och till slut fått en majoritet här i kammaren med krav på regeringen att återkomma med en tuffare vapenlagstiftning som just gör det svårare att exportera vapen till diktaturer.

Anf. 25 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Att det ska bli svårare att exportera vapen till diktaturer kan ju låta hoppfullt. Men det är svårt att tänka sig att det ska bli lättare än vad det är i dag med tanke på det militära samarbetsavtal som den socialdemokratiska regeringen inledde med Saudiarabien.

Jag vill veta hur mycket svårare det ska bli. Mikael Damberg talade om att folkets krav på demokrati är ett krav som vi stöder, en längtan som vi skulle vilja hjälpa till med. Det kravet på demokrati borde vi rimligen kunna ställa på våra egna regler, åtminstone för en sådan produkt som vapen. Vi är medskyldiga om vi exporterar vapen som sedan används i de förtryckande diktatorernas händer. Socialdemokraterna är fortfarande skyldiga den här riksdagen svaret på om ett tydligt demokratikriterium säkerställer att vi får en vapenexport från Sverige som åtminstone kan sätta en tydlig gräns mellan vad som är diktaturer och demokratier i världen.

Anf. 26 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Det är oerhört viktigt att alla partier i Sveriges riksdag funderar över vad som krävs för att Sverige ska kunna ha ett försvar och stå utanför militärallianser. Det kräver en viss förmåga att ha en egen vapenproduktion och även att exportera vapen. Vi måste vara ärliga och säga det i kammaren.

Vi har drivit på regeringen och väntar nu på direktiv och lagförslag som ska göra det svårare att exportera vapen till länder som inte är de-

mokratier. Jag tror att det är viktigt att ha perspektivet att förändra lagstiftningen. I efterhand måste vi vara kritiska till det MOU som tecknades och som gick för långt. Vi måste kunna vara kritiska till att en del vapensystem faktiskt har exporterats till Saudiarabien. Det har vi varit tydliga med, och det är just därför som vi vill ha en tydligare vapenexportlagstiftning i Sveriges parlament.

Jag hoppas att regeringen återkommer. Jag hoppas att vi snabbt kan få en ny lagstiftning på plats. Jag hoppas att Miljöpartiet är med och genomför en sådan förändring.

(Applåder)

Anf. 27 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är bra att Mikael Damberg ägnar sig mycket åt utbildningspolitik. Jag återkommer till det i mitt anförande.

Vi vill ge 1 200 unga chansen till ett jobb, skrev Volvos vd Olof Persson på Dagens Nyheters debattsida i början av april. Bakom rubriken döljer sig att man tänker betala ungdomslöner. Man ska ge 75 procent av lägsta ingångslönen i avtalet till de här ungdomarna. På så sätt skapar man 1 200 nya jobb.

Den frågan anknuter till en mycket het politisk debatt under våren, nämligen ingångslönerna för de allra yngsta. Från Folkpartiets sida har vi hävdat att de höga ingångslönerna för 19–20-åringar är ett problem i Sverige. Det säger forskarna också. Det är en av orsakerna till att Sverige har högre ungdomsarbetslöshet än många andra länder.

Socialdemokraterna har svarat att det inte är något problem, att lägre ingångslöner inte skulle ge fler jobb och att det är fel tänkt. Mikael Damberg säger här att det är oseriöst och ogenomtänkt. Det är ändå något som nu prövas. Det ger 1 200 nya jobb för ungdomar i Göteborgsregionen – ungdomar som annars sannolikt inte skulle ha fått jobb. Idén är att man när man är 19–20 år ännu inte kan utföra det jobb som en erfaren person kan. Man har arbetslivserfarenhet och yrkeserfarenhet när man är lite äldre. Det har man inte när man är 19 år. Det här är ett sätt för att fler ungdomar ska komma in på arbetsmarknaden.

Ogenomtänkt och oseriöst, säger Mikael Damberg. Sanningen är att det här bevisligen ger fler jobb. Förklara för de 1 200 ungdomarna i Göteborg varför deras nya jobb är ogenomtänkta och oseriösa!

Anf. 28 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Det var då en skarvning. Att lyfta upp ett förslag som vi inte har diskuterat här tidigare och påstå att jag har sagt att just det förslaget är oseriöst och ogenomtänkt är en skarvning i den högre skolan.

Jag har sagt att jag inte tror att Sverige kan konkurrera på världsmarknaden med lägre löner och lägre kunskaper. Det är inte så det fungerar. Sverige kan inte konkurrera med Indien och Kina och de nya utvecklingsländerna som nu reser sig, med lönekostnader. Det kommer vi aldrig att klara eftersom de alltid kommer att bjuda under.

Det vi har sagt är att unga människor måste få bättre utbildning och en bättre möjlighet att ta steget in på arbetsmarknaden. Det här förslaget liknar väldigt mycket ett förslag som Stefan Löfven lanserade i Metall och som innebär att en del av arbetstiden inte är arbete utan utbildning för att ungdomarna ska kunna lära sig jobbet. Det är inte en sänkning av

lönen. Man jobbar 75 procent och utbildas 25 procent. Det är en sådan modell som gör att arbetslivet och näringslivet kan ta ansvar för att förbereda de unga för hur arbetsmarknaden ser ut och vad som krävs på en arbetsplats. Det är ett bra förslag. Jag skulle aldrig kalla Volvos förslag för ogenomtänkt eller oseriöst. Jag tycker att det är ett bra förslag som liknar de förslag som vi har lagt fram om traineeanställningar. Det liknar de förslag som får unga människor in på arbetsmarknaden.

Folkpartiet har en annan agenda. Det handlar om att pressa ned ingångslönerna och pressa ned lönenivåerna. Lura ingen, Jan Björklund. Om ni lyckas med ert förslag att alla ungdomar ska ha sänkta ingångslöner kommer lönerna inte att öka för de andra anställda. Det blir en press nedåt på arbetsmarknaden. Om ni fortsätter att driva kravet på lägre löner för ungdomar och om Centerpartiet driver kravet om lägre löner för alla kommer nästa valrörelse att handla om ett val mellan lägre löner och bättre utbildning.

(Applåder)

Anf. 29 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Herr talman! Sverige har, jämfört med många andra länder, väldigt höga ingångslöner för 19-åringar. Det försöker man nu lösa. Det är just det problemet som attackeras, det som ni har förnekat hela tiden. Om Mikael Damberg nu säger att det är bra med lägre ingångslöner är ingen en större välkomnare än jag. Det är utmärkt. Det är 75 procents ingångslön för att man ännu inte kan jobbet. Man är 100 procent på arbetsplatsen och har 75 procents lön för att man ska lära sig jobbet. Han får kalla det för utbildning. Det är klart att det är. Man lär sig jobbet när man är på arbetsplatsen. Det är hela idén.

Det är ett utmärkt förslag. Det är inte bara Volvo som gör så här. Som Mikael Damberg säger var det ju Stefan Löfven som, innan han blev partiledare, lade upp avtalet för IF Metall. Kommunal har nu också anslutit sig till detta, och Handels har gjort det. Det handlar om 75 procents ingångslön för 19-åringar. Man ska tjäna mer när man blir äldre; det är hela idén. Detta är en viktig del av lösningen på den svenska ungdomsarbetslösheten.

Sverige har väldigt höga ingångslöner för ungdomar. Det här ger mer jobb. Det är väl dags att erkänna att ni har haft fel, Mikael Damberg? Det är dags att erkänna att det är bättre att en 19-åring har jobb, även om lönen är lite lägre, än att 19-åringen är arbetslös med socialbidrag.

(Applåder)

Anf. 30 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag vet inte vem som ska erkänna vad. Är det att Stefan Löfven hade rätt och att det fungerade och att företag nu tar sitt ansvar och utbildar ungdomar en del av arbetstiden för att inte sänka lönenivåerna? Det är ett helt annat koncept än det som Folkpartiet har förespråkat och argumenterar för.

Vi kan fortsätta den här debatten. Jag tar den gärna fortsättningsvis också i valrörelsen. Jag tror att vice statsministern också får ta den debatten med statsministern eftersom statsministern har sagt att lägre löner inte är en väg framåt för Sverige. Han har avfärdat exakt de argument

som du har framfört här i talarstolen, Jan Björklund. Ta den debatten med statsministern först.
(Applåder)

Prot. 2011/12:129
13 juni

Partiledardebatt

Anf. 31 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att välkomna Mikael Damberg i debatten.

Långsiktigt hållbar näringspolitik bygger på samverkan och gynnsamma villkor men också på en stadig återväxt. Den bygger inte på socialdemokratiskt prat utan snarare på konkreta åtgärder och lösningar.

I dag finns det 13 900 aktiva egenföretagare som är unga människor. Det är unga entreprenörer, kreatörer och innovatörer som genom regeringens politik har en halverad egenavgift. Dessa unga företagare med mycket små marginaler betalar i dag bara halva egenavgiften. I Socialdemokraternas värld vill man fördubbla egenavgiften för dessa unga företagare. Andelen unga företagare har ökat med 16 procent mellan 2010 och 2011; de stod för en tredjedel av alla enskilda firmor som startades förra året. Vi kan se en väldigt positiv effekt där.

De unga företagarna är inte bara viktiga för den unga människa som får chansen att förverkliga sin dröm att starta ett företag, anställa andra och skapa jobb åt sig själv. De är också viktiga för att förnya det svenska näringslivet, och de är viktiga för de byar och samhällen där företagen skapas.

Ni vill nu fördubbla arbetsgivaravgifterna för dessa företagare med små marginaler och för dessa unga personer som har startat och förverkligat sin dröm. Ni kommer att lägga en våt filt som kommer att kväva innovationskraft, kreativitet och entreprenörskap bland unga människor.

Mikael Damberg, hur blir det fler unga kreatörer, innovatörer och företagare med en fördubblad egenavgift, och hur uppmuntrar man innovationskraft genom att skicka dem en fördubblad skatteräkning som ska betalas in till staten?

(Applåder)

Anf. 32 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är mycket glädjande att näringsministern säger att näringspolitik måste handla mer om verklighet än om prat. Det är en bra inriktning. Jag tror att det är en ambition för regeringen att kanske börja leverera lite mer än man har gjort tidigare.

Det är också mycket bra att näringsministern nämner ordet samverkan. Vi har nämligen en regering som just nu kallar näringslivet och företagen för särintressen. Vi har haft en forsknings- och innovationspolitik som har stängt ute näringslivet från viktiga samverkansformer för att utveckla nya företag med ny utveckling av kunskap och forskning i Sverige.

Jag hoppas på en förändring i forsknings- och innovationspropositionen. Jag hoppas att ni i regeringen säger att ni hade fel och att ni ska starta strategiska samverkansprogram igen med näringslivet för att utveckla nya produkter och tjänster i Sverige. Det är det som forskningen och innovatörerna säger skulle behövas.

När jag är ute och besöker företag säger de ofta att de har två saker som de har stora problem med just nu. Det första som innovatörerna har

problem med är riskkapital. De har svårt att få pengar till uppstartsfasen, den skakiga fasen i början. Här har vi lagt fram förslag om riskkapitalavdrag – riskkapitalfonder. När jag har haft debatter med statsministern tidigare har han sagt att man har sänkt förmögenhetsskatten. Men det var för flera år sedan. Det är nu som de behöver hjälp med riskkapital, särskilt i den oroliga tid som råder i banksektorn i Europa.

Det andra som de säger är att de har svårt att rekrytera. Även små företag har svårt att hitta rätt kompetens för att kunna utveckla verksamheten och komma vidare. Då vill jag fråga näringsministern: Hur ser näringsministern på den utarmningspolitik som regeringen just nu bedriver mot universitet och högskolor runt om i Sverige?

Jag läste ett brev från företrädare för Dalarna, Gävle, Blekinge och ditt eget hemlän, Annie Lööf. De säger att den politik som regeringen just nu bedriver och som innebär att 186 miljoner kronor flyttas från dessa högskolor till de stora universitetsorterna i de större städerna är ett hot mot tillväxten och regionalpolitiken i Sverige. Varför medverkar du till detta, Annie Lööf?

(Applåder)

Anf. 33 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Socialdemokraternas recept imponerar inte. Låt oss ta död på myten om att regeringen ser näringslivet som ett särintresse. Det är grundbulten för att fler jobb ska växa fram och för att vi ska kunna ha pengar att fördela till gemensamt välstånd och gemensam välfärd.

Det recept som Mikael Damberg trummar in är det som regeringen har aviserat eller redan har genomfört. Vi har gjort stora satsningar på ett förnyat näringsliv och kommer att fortsätta att göra det med bland annat en forsknings- och innovationsproposition som kommer till hösten.

Jag har några frågor till Mikael Damberg som säger sig värna företagen. Varför skulle lastbilsskatten som slår mot industrin och landsbygden vara en framgångsfaktor? Varför skulle minskade RUT- och ROT-avdrag vara en framgångsfaktor för det svenska näringslivet? Hur skulle högre inkomstskatter som försvårar kompetensförsörjningen för våra högutbildade vara bra för någon?

Receptet med fördubblade egenavgifter för unga entreprenörer, fördubblad restaurangmoms, höjning av inkomstskatt och införande av lastbilsskatt är en omvänd Robin Hood-strategi, där man ger kronor men tar miljarder från det svenska näringslivet.

(Applåder)

Anf. 34 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag vill ändå berömma näringsministern för att vi har haft en näringspolitisk diskussion nu och inte en diskussion om sänkta löner. Jag tror nämligen att vi behöver en näringsminister i Sverige som ägnar sig mer åt näringspolitik och mindre åt att försöka pressa tillbaka lönerna i Sverige.

När vi talar om särintressen tror jag att näringsministern har ett arbete att göra gentemot utbildningsministern när det gäller högskole- och forskningspolitiken. Jag tror att det finns ett arbete att göra också gentemot statsministern som gång på gång säger att det handlar om ett särintresse men att det också handlar om fika- och kafferep när man sitter i

ett innovationspolitiskt råd på högsta politiska nivå som andra länder har gjort och som har utvecklat deras innovationspolitik. Jag hoppas att dessa förslag kommer till hösten. Ett innovationspolitiskt råd som leds av statsministern i Sverige tror jag vore en viktig signal till Sveriges innovatörer och företagare att detta är viktigt för hela Sverige och att man är beredd att prioritera detta.

Men Annie Lööf svarade inte på frågan om utbildningssystemet och inte på frågan om universiteten och högskolorna. Det är talande att en centerpartistisk ledare inte talar om regionalpolitik och om vad som skapar utvecklingskraft i hela Sverige.

(Applåder)

Anf. 35 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tänkte fortsätta lite på spåret med massarbetslöshet och svenskar mitt i livet. Vi har konstaterat, åtminstone några av oss, att det förhåller sig på det sättet att massarbetslöshet är ett fenomen som framför allt drabbar vissa grupper i det svenska samhället, inte minst människor som är födda i en annan del av världen, framför allt utanför Europa. Det hade vi precis ett replikskifte om med statsministern. Statsministern var tydlig i detta replikskifte med att han inte har för avsikt att göra någonting åt detta. Det får vi acceptera. Man vill sänka trösklar, det vill säga avskaffa arbetsrätt och så vidare. Men det som man har gjort hittills har inte hjälpt särskilt mycket. Det finns inte särskilt mycket att göra åt detta. Det är ett fenomen som vi får acceptera.

Som jag sade i det tidigare replikskiftet är problemet egentligen inte att det kommer hit människor från ett annat land. Problemet är att vi får en situation där det blir en stor konkurrens om de lägst avlönade jobben. Det kommer människor i tiotusental utan särskilda kvalifikationer till vårt land och konkurrerar om städjobb, restaurangjobb och så vidare. Apropå det som Mikael Damberg var inne på i sitt anförande här tidigare om vikten av sjysta villkor och bra villkor för löntagare på den svenska arbetsmarknaden kan det inte vara bra att vi fortsätter att utsätta dessa människor för denna konkurrens.

Jag har inga förhoppningar om att Socialdemokraterna har för avsikt att förändra svensk invandringspolitik i någon större utsträckning. Men det skulle ändå vara mycket intressant att höra vad Mikael Damberg har att säga om framför allt två frågor.

För det första: Ser man denna strukturella förändring av det svenska samhället, detta tysta systemskifte, som faktiskt pågår och som denna regerings utbudspolitik syftar till? Ser man detta skifte? Ser man kopplingen till invandringspolitiken?

För det andra: Är Socialdemokraterna beredda att göra någonting åt denna situation?

Anf. 36 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Först vill jag säga att arbetslösheten för mig i första hand inte är ett problem för olika grupper. För mig är frågan om arbetslöshet en personlig tragedi för alla de människor som är arbetslösa. Nästan 400 000 individer, människor, är arbetslösa. Det drabbar dem hårt ekonomiskt, och det drabbar deras frihet och möjligheter att utveckla sig själva och sina familjer. För mig handlar full sysselsättning om ett fri-

hetsprojekt som ger alla människor, oavsett vilka de är, möjlighet att forma sitt eget liv, skaffa sig en egen inkomst och skapa bra förutsättningar för sina barn. Därför är vår kamp för full sysselsättning en fråga om rättvisa i samhället, att alla människor ska ha samma chans att förverkliga sina drömmar.

När man talar om de arbetslösa ser man att de har olika problem för att nå ett jobb. Det största problemet, det överskuggande problemet, för många unga människor som är arbetslösa är att de saknar en bra utbildning, en utbildning som gör att företagen vill anställa dem. Vi har lagt fram många förslag för att göra det möjligt för dem att få det. Då spelar det ingen roll om de är invandrare eller svenskar. Det handlar om att de ska få en utbildning så att företagen kan anställa dem.

Sedan finns det en diskriminering av människor med utländsk bakgrund. Det talar Sverigedemokraterna mycket sällan om. Det låter som om de har lättare att få jobb än andra. Så är det inte. De har svårare att få jobb än de som är födda i vårt land.

Det är problematiskt att vi har ett politiskt parti som oavsett vilken fråga som vi diskuterar i denna kammare har ett och samma svar på vad problemet är, och det är invandrarna. Jag tycker att det är tråkigt. Vi skulle behöva ha en bättre politisk diskussion om vad vi kan göra för att bekämpa arbetslösheten.

Jag tror att Sverigedemokraterna ändå sätter punkten på en fråga som handlar om de sänkta trösklarna. Vad betyder det egentligen när regeringen talar om sänkta trösklar? Än så länge har det handlat om försämrade a-kassa, försämrade sjukförsäkring och också drömmar om försämrade arbetsrätt för att lösa Sveriges problem. Jag tror inte att det är lösningen på Sveriges utmaningar inför framtiden.

(Applåder)

Anf. 37 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Herr talman! Det var inte mycket till svar på de frågor som jag ställde, förutom det sista. Där är Mikael Damberg inne på någonting väsentligt när det gäller den utbudspolitik och de strukturella förändringar som håller på att ske i det svenska samhället.

Jag tycker att det är tråkigt att vi inte kan ha en seriös debatt om invandringens konsekvenser. Även Mikael Damberg, som den socialdemokrat han är, förstår naturligtvis – det förstår vi alla i den här församlingen – att det får effekt på arbetsutbudet om vi har en så stor invandring som vi har och om vi har en generell arbetskraftsinvandring till exempel. Det är klart att det får effekter på arbetsutbudet, och det är också själva syftet.

Låt mig avsluta med en mer konkret fråga. Är Socialdemokraterna, oavsett om ni inte tycker att det är någon skillnad och om det inte spelar någon roll om man är invandrare eller inte – nu är förutsättningarna väsentligt annorlunda – beredda att se över reglerna för arbetskraftsinvandring om den möjligheten uppstår? Det skulle vara mycket intressant att få ett svar på detta.

Anf. 38 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag ska vara mycket tydlig. Vi socialdemokrater står upp för en generös och human flyktingpolitik. Människor som flyr från sina länder på grund av förtryck eller politisk förföljelse ska känna att

Sverige kan vara en fristad. Det är viktigt. Det har tjänat Sverige bra historiskt. Det är en modern och human inriktning för ett litet land som Sverige som ska vara öppet mot omvärlden.

Vi står också upp för arbetskraftsinvandring. Vi tror att det är viktigt att vi har arbetskraftsinvandring till Sverige. Det är en del av det öppna, moderna samhället som kommer att vara viktigt för oss också framöver när vi tittar på den arbetskraftsbrist vi står inför. Men då måste spelreglerna på arbetsmarknaden försvaras. Då kan man inte undergräva de anställdas rättigheter på svensk arbetsmarknad. De rättigheterna måste stärkas och försvaras, annars kommer vi att få en reaktion mot det öppna Sverige som vi har haft tidigare.

(Applåder)

Anf. 39 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag vill hälsa dig välkommen till debatten, Mikael Damberg. Jag lyssnade med stort intresse på din inledning, och jag kan hålla med dig om mycket, inte minst när det gäller behovet av investeringar för att skapa arbete och behovet av att satsa på ett bättre utbildningssystem.

Den fråga som jag skulle vilja diskutera med dig har ni delvis berört i tidigare replikskiften. Den gäller lönedumpning och social dumpning. Det är faktiskt ett mycket påtagligt problem i flera branscher i Sverige i dag. Vi ser hur lastbilschaufförer, arbetare i byggsektorn eller i restaurangsektorn behandlas riktigt dåligt i Sverige. De har låga löner och dåliga arbetsvillkor hos oseriösa arbetsgivare. Det beror delvis på regeringens politik där man inte gör någonting åt det här. Det beror också på den europeiska unionens politik. Genom domar som Lavaldomen och Vikingdomen har man gjort det mycket svårt, straffbart, för fackföreningar i Sverige att hävda att människor som kommer från andra länder ska ha samma rättigheter. Det måste vi göra någonting åt. Det behövs en rad åtgärder.

En av de mest effektiva åtgärderna vi skulle kunna vidta vore att ha ett socialt protokoll i EU:s fördrag där man på högsta möjliga rättsliga nivå i EU slår fast att kollektivavtal gäller för alla i Sverige oavsett var man kommer ifrån. Först då kan man upphäva den sociala dumpningen som EU har sanktionerat.

Jag har med intresse noterat att både LO och Socialdemokraterna har uttalat sig för ett sådant socialt protokoll. Det kan bara genomföras när man ändrar EU:s fördrag, och det sker väldigt sällan. Häromveckan ändrade vi EU:s fördrag. Vi röstade om ESM, den europeiska stabilitetsmekanismen. Men till min besvikelse röstade Socialdemokraterna emot att kräva ett socialt protokoll som villkor för en fördragsändring. Då är min fråga till Mikael Damberg: Om inte nu, så när?

Anf. 40 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jonas Sjöstedt tar upp en mycket viktig fråga på svensk arbetsmarknad. Vi ser att det, inte minst inom vissa sektorer, finns en osund lönekonkurrens som naturligtvis drabbar de anställda och deras villkor och trygghet. Det är också en osund konkurrens som slår mot seriösa företagare som följer reglerna och försöker uppträda sjyst. Alla har att vinna på att Sverige upprätthåller bra och stabila regler på arbetsmarknaden som garanterar de anställda bra rättigheter. Där är vi överens.

Vi är också överens om att det framför allt krävs insatser i Sverige men även insatser på europeisk nivå för att förändra detta. Vi är mycket noga med att slå vakt om vår svenska modell i Sverige. Vi tycker att den har tjänat Sverige mycket bra. Vi tycker att arbetsmarknadens parter har ett mycket viktigt ansvar för att upprätthålla den svenska modellen, och kollektivavtalen är grunden för detta.

Vi är också överens om att vi vill ha ett socialt protokoll i Europa. Den här fördragsändringen genomfördes just nu i den europeiska kris som vi har diskuterat så mycket tidigare i debatten. Att försvåra för EMU-länderna, där Sverige inte ingår, att hantera denna kris som skulle kunna skapa enorma följder för europeisk ekonomi genom att villkora en fördragsändring är faktiskt inte riktigt ansvarsfullt. Det är inte rätt läge. Ingen, inte löntagarna i Europa och inte löntagarna i Sverige, skulle tjäna på att EMU-länderna inte kan hantera den akuta krisen. Då skulle det kunna skapas ett Europa som är långt ifrån den sysselsättningsunion som jag tror att både Jonas Sjöstedt och Socialdemokraterna drömmer om att kunna skapa.

(Applåder)

Anf. 41 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Man ska veta att det inte är särskilt komplicerat att införa ett socialt protokoll. Det handlar om några rader i EU:s fördrag som ska förhandlas fram. Det skulle nog låta sig göras om man ville.

När är då rätt tillfälle? När vi antog Lissabonfördraget var det fel tillfälle. När vi antog ESM-förändringen var det fel tillfälle. Risken är att det blir fel tillfälle nästa gång också. Men ska man ta strid för arbetsrätten måste man våga göra det när man faktiskt kan påverka, och det är när EU:s fördrag ändras. Jag hoppas verkligen att det inte är fel tillfälle nästa gång också. Risken är att vi under tiden har slagit sönder mycket av det bästa på den svenska arbetsmarknaden och tryggheten för alla som arbetar här.

Jag ser ändå fram emot att göra någonting åt det här med en ny majoritet i riksdagen 2014. Jag ser fram emot att se över systemet med F-skattsedlar, att införa solidaransvar och att följa upp hur de som kommer hit från länder utanför EU behandlas beroende på vilka kontrakt de har fått med sina arbetsgivare. Det är hög tid att göra någonting åt det här.

Anf. 42 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag håller med om avslutningen. Jag tror att vi kommer att behöva en ny regering för att riktigt ta detta på allvar. Men vi kommer också att använda de nästan två och ett halvt år som återstår till att lägga fram konkreta förslag om förbättringar på arbetsmarknaden. Det blir också lite grann av ett test för regeringen som säger sig vilja stå upp för den svenska modellen både i Sverige och i Europa. Om vi lägger fram konkreta förslag som är väl genomarbetade och som skulle stärka löntagarnas ställning får vi också se hur regeringen hanterar de frågorna. Vi ska inte bara vänta på nästa val, utan vi kan agera här och nu för att sätta press på den svenska regeringen att ta de här frågorna på allvar.

Vi jobbar tillsammans med svensk fackföreningsrörelse just nu för att se hur vi ska kunna driva frågan om ett socialt protokoll vidare. Hur ska vi kunna skapa ett tryck i den här frågan? Det finns också öppningar i

Europa. Det är inte bara kris, utan Hollande i Frankrike har skapat ett momentum i den europeiska debatten som faktiskt sätter de här frågorna lite mer på kartan. Jag är mer hoppfull i dag än jag var för något år sedan om att vi ska kunna nå framgång, men det kräver nog hårt arbete.
(Applåder)

Prot. 2011/12:129
13 juni

Partiledardebatt

Anf. 43 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Också jag vill välkomna Mikael Damberg i den nya rollen. Jag noterade att människan, företagaren, inte förekom en enda gång i Mikael Dambergs anförande som handlade om näringspolitik. Det handlade väldigt mycket om strukturer, men vi får inte glömma bort att det som leder till nya jobb och nya företag är enskilda människors motivation och enskilda människors idé om att starta och driva en verksamhet. Det är detta det handlar om. Men Socialdemokraternas svar, och det glömde tyvärr Mikael Damberg i det här inlägget, är att höja skatterna med 20–25 miljarder kronor. Läger man till de tänkta regeringspartnerna handlar det om 60–80 miljarder kronor. Är det någon som tror att det blir roligare och bättre att driva företag i Sverige på det viset?

Vi i vårt land har genomgått en valfrihetsvåg i många olika avseenden. Jag har noterat att Mikael Damberg många gånger har varit en frihetsförkämpe inom sitt parti, men allt är ju relativt som vi vet. Jag konstaterar att den nya ordföranden Stefan Löfven nyligen sade att Socialdemokraterna är beredda att gå vidare när det gäller kvotering av föräldraförsäkringen. Här går utvecklingen åt fel håll. Frågar vi svenska folket är det åtta av tio som betackar sig. Frågar vi Mikael Dambergs väljare är det åtta av tio som säger att politiker inte har med detta att göra och att man vill bestämma det själva. Med vilken rätt och varför vill ni inskränka människors frihet och ta mer till den politiska arenan, Mikael Damberg?
(Applåder)

Anf. 44 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Jag ska fatta mig kort: Jag är feminist. Jag tror att det är viktigt med jämställdhet. Jag tog upp det i mitt anförande. Jag tror att jämställdhetspolitiken i Sverige har gått i stå. Tyvärr är jag lite rädd att Kristdemokraterna kan vara en av anledningarna till det och till att det inte har kommit fler förslag från regeringen i denna fråga.

Jag tror att detta är ett modernt sätt att bygga ett samhälle där kvinnor och män får delat ansvar men också delad makt i samhället. Därför måste jag säga att jag blir lite förvånad över att man i riksdagens talarstol 2 012 år efter Kristi födelse får diskutera med Kristdemokraternas ledare om att barn har rätt till båda sina föräldrar. Jag tycker att det är en naturlig utgångspunkt för en modern familjepolitik och en jämställd utveckling av Sverige.
(Applåder)

Anf. 45 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! I det senare kan jag förstås inte annat än instämma – barn har rätt till sina föräldrar. Men frågan är: Vilken rätt har vi som politiker att avgöra hur föräldraförsäkringen ska fördelas mellan föräldrarna?

Det som kom till som en frihetsreform som skulle underlätta för människor att uppfostra sina barn har i stället blivit ett instrument för Mikael Damberg och andra att uppfostra vuxna människor. Människor avstår avgifter som levereras till politiker. De bestämmer att fördela dem på ett helt annat sätt än de har levererats in på. På vems sida står man? Åtta av tio av dina väljare, Mikael Damberg, säger att du inte har med detta att göra. Du säger ändå: Vi tar ledningen. Vi kör över er. Vi vill som politiker bestämma. Detta ska ni inte befatta er med.

Det är beslut vid sammanträdesbord i stället för köksbord. Jag tycker att det är en riktigt dålig politik.
(Applåder)

Anf. 46 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Herr talman! Om jag var Sveriges statsminister och ledare för regeringen skulle jag vara lite orolig för det höga tonläge Kristdemokraterna har i denna fråga. Det är inte modernt, det är inte framåtsyftande och det går helt på tvärs med vad vice statsministern nyligen har sagt: Jämställdhetsbonusen verkar inte ha fungerat, så nu funderar till och med Jan Björklund på ytterligare pappamånader.

Det är detta Kristdemokraterna gör allt för att bekämpa, att kvinnor och män ska ta ansvar för barnen när de är små. Vi vet att det leder till bättre relationer inom familjen, och vi vet att det leder till bättre löneutveckling för kvinnorna på arbetsmarknaden. Det leder till en bättre karriär och bättre pension för kvinnor. Att kvinnor och män i ett modernt och jämställt land faktiskt delar ansvaret för barnen när de är små tycker jag är en bra politik för framtiden.

Jag hoppas att Sverige kan ta steg framåt i jämställdheten, men jag är ganska övertygad om att Kristdemokraterna kommer att motarbeta det varje gång framöver – precis som de har gjort hittills.
(Applåder)

Anf. 47 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Den senaste replikväxlingen visade på att vi har fått ett frispråkigt politiskt klimat i Sverige. Det tycker jag är roligt. Jag tror att också herr talmannen tycker att det blir en något roligare riksdag på det sättet.

Det som inte har varit så roligt de senaste åren är att vi har sett en minskad ström av riktiga reformförslag från den enhet i svensk förvaltning som är viktigast när det gäller att genomföra och driva reformer, det vill säga regeringen. Vi har under våren också hört Fredrik Reinfeldt varna för visioner i politiken. Jag skulle här i stället vilja varna för politisk passivitet.

Inställningen att Sverige är ett så litet land att vi inte kan påverka vare sig vår egen ekonomi genom stimulanser eller påverka omvärlden genom att vi exporterar vapen eller våra klimatutsläpp är en inställning som är farlig i dagens läge, med de kriser vi har att hantera. Jag vill då inte bara nämna den kris statsministern var inne på i sitt inledningsanförande, alltså den europeiska finans- och skuldkrisen, utan också den alltmer uppenbara globala klimatkrisen och den helt fundamentala krisen på den svenska arbetsmarknaden.

Herr talman! Inför dessa kriser kan vi inte stå passiva, utan vi behöver ett nytänk. Vi behöver visioner i svensk politik. Då krävs det också att vi vill vara långsiktiga, och det är ett perspektiv Miljöpartiet de gröna har försökt att få in i svensk politik, liksom våra kolleger i andra länder världen över. Långsiktighet kräver att man tar de erfarenheter och kunskaper som föds i ett modernt, kunskapsbaserat samhälle på allvar.

Herr talman! Det är över hundra år sedan Svante Arrhenius, svensk fysikprofessor, för första gången beskrev växthuseffekten vetenskapligt. När Sverige stod värd för det första FN-mötet för miljöfrågor 1972 enades man om bland annat en viktig princip, och det var att det som långsiktigt förstör miljön också måste börja kosta. Det måste börja synas i de samhällsekonomiska kalkylerna. Detta var 40 år sedan. 20 år senare, 1992, kallade FN till ytterligare ett möte om hållbar utveckling i Rio de Janeiro i Brasilien. Då skrev man under klimatkonventionen. Man sade också att alla samhällsbeslut måste innehålla en analys av miljökonsekvenser. Annars visste man inte om de var långsiktigt hållbara.

Herr talman! Nu står vi här ytterligare 20 år senare, 2012. Om en vecka kommer regeringschefer återigen att träffas i Rio, och man kommer att diskutera grön ekonomi. Det behövs. Den ekonomi världen har i dag tär nämligen på kapitalet. Alla parametrar som visar på hållbar utveckling visar röda siffror. Det är jordens budget som går back.

Jag undrar vad du, Fredrik Reinfeldt, kommer att ha med dig för budskap till Rio de Janeiro detta år. Säg nu inte: Sverige är ett så litet land; vår andel av utsläppen är så små att de är betydelselösa. Säg i stället: Låt oss här och nu i Sveriges riksdag ta ansvar för vad vi kan göra, och låt oss gentemot omvärlden vara tydliga med att vi genomför det vi kan göra och har ett klimatarbete som är värt namnet, med långsiktig planering, uppföljning och uppföljbara mål.

Miljöpartiet menar att klimatkrisen förtjänar samma reformer och beslutsamhet som finanskrisen på 90-talet, som gjorde att Sverige beslutade sig för nya budgetregler. Miljöpartiet föreslår därför en klimatbudgetlag, just för att vi ska göra verklighet av våra klimatlöften.

Herr talman! Det har aviserats att det kommer en ny infrastrukturproposition i höst. Den behöver bli bra, och den behöver bli kraftfull. Vi har ett järnvägssystem i Sverige som är som ett överlastat hölass. Varje liten tuva som kommer i dess väg gör att hela lasset riskerar att åka omkull. Det är en överfull järnväg. Sverige måste ta avstamp i ett järnvägsnät vars linjer drogs ut för hundra år sedan, men vi måste bygga ett nytt och modernt järnvägssystem utifrån detta för de kommande hundra eller tvåhundra åren. Vi föreslår en kraftfull modernisering av tåg- och kollektivtrafik i hela Sverige.

Sveriges energisystem behöver också moderniseras. Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet här i riksdagen föreslagit att en plan ska tas fram för att Sverige ska bygga ett energisystem som baserar sig på 100 procent förnybar energi. Detta förslag avvisas av Alliansen, som med sin energiuppbyggnad hellre vill trampa på i gamla hjulspår och inte ta hänsyn till nya förutsättningar. Det är en energiuppbyggnad som minsann inte ger folkomröstningar rätt att besluta om energival. I stället är det en energimarknad med sina invanda subventioner och feltänk som ska styra det svenska energivalet.

Det gör, herr talman, att energibolagen i dag pratar om 60 år gamla kärnkraftverk för Sverige. Det gör att de företag som jobbar med förnybar energi i bästa fall skjuter sina satsningar på framtiden och i sämsta fall flyttar utomlands. Detta lämnar en tung börda för kommande generationer. Vi föreslår en tydlig inriktning av en energipolitik med 100 procent förnybar energi till 2030.

Satsningar på tåg, kollektivtrafik och förnybar energi ger en viktig injektion i svensk ekonomi och förvisso även i politiken. De danska och tyska exemplen med stora satsningar på förnybar energi visar tydligt att det ger mycket jobb. Det är en sektor som faktiskt ger mycket mer jobb än dagens energipolitik. Den svenska järnvägsindustrin sysselsätter i dag 10 000 människor och ger 7 miljarder i exportintäkter varje år. Detta är ett frö som har alla möjligheter att växa. Miljöteknik kommer att vara den enda teknik som går att sälja internationellt. Vi håller på att gå från den billiga oljans århundrade till den dyra oljans århundrade.

Herr talman! Det är många hundraårsminnen den här våren, inte bara födelsen av humanisten och diplomaten Raoul Wallenberg, som talman själv har pratat mycket om, utan även bildandet av Svenska olympiska kommittén, bildningsförbundet ABF med flera. Runt om uppmärksammas också, vilket är extra roligt, att det är 100 år sedan August Strindbergs penna slocknade, han vars eld var störst i Sverige – det var hans egna ord i alla fall.

Jag funderar ibland på hur dagens samhälle hade tagit emot en sådan eldsprutande själ som Strindberg. Hade vi tidigt sagt i skolan att han måste välja inriktning och bestämma sig? Ska du skriva, måla, bli naturvetenskaplig forskare eller bli religionshistoriker? Så gör vi i dag med tolvåringar som ska göra val som får effekter långt senare i livet. Vi hindrar folk som börjar på en praktisk bana att senare byta.

Miljöpartiet tror att det är viktigt att det när jobb i Trollhättan försvinner ska gå enkelt att vidareutveckla sig för andra jobb. När man känner att timvikariatet i detaljhandeln är för tuffa är det väsentligt att dörren står öppen för utbildning, kanske för vård och omsorg, där heltidstjänster kommer att vara obesatta. Vi vill både värna den svenska fungerande arbetsmarknaden och ge alla individer en chans att hitta rätt.

Herr talman! Strindberg speglade förvisso i sina verk ofta en ganska gammal kvinnosyn. Något har vi faktiskt lärt oss på 100 år, till exempel att vi kvinnor kan bestämma både över oss själva och över samhället. Men det är uppenbart att kunskapen om hur det lönar sig med ökad jämställdhet i samhället inte alltid omsätts i praktik av vare sig oss politiker eller arbetsgivare. Fortfarande diskrimineras kvinnor i Sverige, och vi har ojämsställda strukturer som tvingar tjejer, killar, kvinnor och män att inte kunna utforma sina liv på bästa sätt. Vi behöver en politik som aktivt ser till att jämställdheten ökar, som inte tystar myndigheter som främjar jämställdhet och som helhjärtat står bakom att det kvinnliga könet år 2012 inte ska få lägre lön.

Sverige har en stark grund att stå på. Vi hörde det i replikväxlingen med statsministern tidigare. En budget i ordning och balans är viktig som grund. Men poängen är att den verkliga styrkan för ett land inte mäts i hur mycket pengar vi har i statskassan, utan i vilka möjligheter vi har att ge utveckling framåt.

Herr talman! Den expeditonsminister som alliansregeringen har utvecklat till saknar i dag ritningar för framtidsbygget. Jag menar att detta hotar Sveriges förmåga att hantera de utmaningar vi står inför: att klara klimatutmaningen och rusta energisystem, bostäder och järnväg till de krav som det oljefria samhället ställer. Vi vill förbättra utbildningssystemet med lärare och elever i fokus och hejda att samhället dras isär med barnfattigdom som följd. Vi föreslår därför en ny politisk inriktning som bygger Sverige hållbart för framtiden.
(Applåder)

Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag vill tacka för hälsningen inför resan till Rio och den stora hållbarhetskonferensen. Syftet är att försöka definiera globala hållbarhetsmål fram till 2015. Fördelen är att tanken är att det ska omfatta alla FN:s nationer och täcka såväl sociala och ekonomiska som miljömässiga utmaningar.

Ett möjligt problem är att det delvis diskuteras att FN:s millenniemål ska inarbetas i detta. Man kan diskutera om det är så klokt, eftersom millenniemålen har varit ganska operativa. Där har jag inte alla färdiga svar.

Jag är ganska övertygad om att jag än en gång kommer att påminnas om att det problemtyngda Europa, som jag nämnde i min inledning, står för väldigt mycket av världens klimatambitioner i dag, samtidigt som vi har små marginaler. Det tycker jag är bekymmersamt.

Åsa Romson varnade för politisk passivitet. Det är klokt. Men vad är då Miljöpartiets aktivitet, som hon vill ersätta den påstådda passiviteten med? Det är en sorts växling, kan man säga. Ökad beskattning på jobb, företag och miljö växlas mot kraftigt ökade resurser för dem som inte jobbar, vilket underlättar för vägar ut ur arbetsmarknaden.

Man föreslår höjda inkomstskatter på alla inkomster över 40 000 kronor. Man vill kraftigt begränsa RUT och ROT, införa en lastbilsskatt på 4 miljarder och genomföra en flyg- och bensinskattehöjning med 12 miljarder. Det kommer i realiteten bara att vara riktigt rika människor som kan semestra utanför Sveriges gränser med det förslaget. Man vill fördubbla arbetsgivaravgiften för unga under 26 som försöker komma i arbete. Samtidigt vill man helt ta bort den bortre gränsen i sjukförsäkringen, höja ersättningsnivån i sjukförsäkringen och höja ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen.

Den fråga vi ska ställa oss är vad denna aktivitet leder till. Vad händer med Sverige när färre jobbar?
(Applåder)

Anf. 49 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Jag är glad att statsministern väljer att åka till mötet i Rio. Det är oerhört viktigt att Sveriges fana fortfarande hålls högt, även om ambitionsnivån på detta möte inte alls står i proportion till det som de tidigare mötena i Stockholm och Rio levererat. Jag får ändå önska lycka till på den sammankomsten.

Det är bra att statsministern läser Miljöpartiets budget och uppmärksammar att det finns en hel del förslag där på vilken Sveriges inriktning skulle kunna vara om man vill ta sig an framtidsutmaningarna, som hur

vi går ur oljesamhället och hur vi bygger en arbetsmarknad för framtiden där personer inte hamnar mellan stolarna i de system som finns för omställning. Många som i dag går till Arbetsförmedlingen och är arbets sökande har inte möjlighet att få a-kassa under sin omställningsperiod utan får i stället leva på släkt, vänner, familj, sambo eller försörjningsstöd.

Som jag påpekade i anförandet ska arbetsmarknaden vara anpassad på ett sådant sätt att vi hela livet har möjlighet till omställning, att vi hela livet har möjlighet att gå från ett yrke och en inriktning till att bli någonting annat. Bara för att man har börjat på en viss bana, kanske på ett lättare jobb, som statsministern pratade om tidigare, ska man inte vara förutbestämd att alltid fortsätta där. Miljöpartiet tror att det är viktigt för den svenska ekonomin och för de individer som bor här och vill utvecklas att alla också får möjlighet att utvecklas.

Jag nämnde i mitt anförande ett antal förslag på aktiviteter för Sverige, förslag på reformer som vi stått och väntat på i riksdagen under ganska lång tid. Vad gäller infrastruktursystemet har en proposition aviserats som vi ser fram emot. Men framför allt saknar vi reformer för hur vi ska ta oss an den större strukturomvandlingen. Svensk ekonomi kan inte baseras på en fossil ekonomi utan ska hitta ett nytt spår. Där är fortfarande regeringen svaret skyldig.

Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Herr talman! Jag tror också att det är viktigt att vi trycker på för minskad fossilbränsleanvändning. Jag berättar stolt runt om i världen att Sverige har världens högsta CO₂-skatt. Jag tycker att det är ett aktivt sätt att bidra till den omvandling som vi behöver.

Jag har också lärt mig en annan sak i politiken. De förslag man har måste åstadkomma de värden man talar om. Då förstår jag inte Miljöpartiets politik. Jag förstår inte växlingen. Den kraftigt ökade beskattningen på arbete, företag och miljö växlas mot att man finansierar kraftigt ökade vägar ut ur arbetslivet. Hur ska vi bli rikare när färre jobbar? Hur får vi minskat oljeberoende av att vi fördubblar arbetsgivaravgiften och höjer skatten för dem som är under 26? Hur minskar klimatpåverkan av att ni skär ned RUT-avdragen? Hur hänger er politik ihop med det ni påstår?

Miljöpartiet har under ny ledning återgått till att vara Vänsterpartiets siamesiska tvillingar i svensk politik. Jag kan bara beklaga den utvecklingen.

(Applåder)

Anf. 51 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Det verkar inte som att statsministern har läst rätt budget. Vi minskar inte RUT-avdragen. Vi gör en växling med sänkta skatter på arbete i företagen. Vi använder samma arbetsgivaravgiftssänkningar som regeringen, men vi fördelar dem på ett bättre sätt som skapar fler nya jobb i stället för att bara omfördela och rabattera en del av ungdomsjobben. Vi satsar därför på att minska arbetsgivaravgifterna för små företag och lyfta sjuklöneansvaret, vilket företagarna själva pekar på som en av de viktigaste faktorerna för att de ska börja anställa fler. Det är en inriktning på skattepolitiken som aktivt skulle kunna skapa fler jobb.

Statsministern blandar schablonmässigt ihop oppositionspartiernas olika budgetar. Jag tycker att statsministern ska läsa på innan han beskyller olika partier för att ha förslag som de faktiskt inte har.

Prot. 2011/12:129
13 juni

Partiledardebatt

Anf. 52 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Centerpartiet och Miljöpartiet är två gröna partier som har ambitioner. För Centerpartiet är det genom jobb, småföretagande och fungerande kommunikationer runt om i landet som vi framtidssäkrar svensk utveckling och som vi skapar och bygger attraktionskraft, för att säkra arbetspendling, godstransporter och hållbara kommunikationsstråk.

Men för en fortsatt upprustning av och investering i infrastruktur fungerar inte enbart plakatpolitik, utan det krävs också en plånbok när räkningen kommer. Det finns olika modeller och förslag för finansiering. Att bara lova mer och mer utan att prata om finansiering är inte långsiktigt hållbart.

Miljöpartiet har föreslagit lånefinansiering för att ha råd med infrastruktur, vilket indirekt innebär att man lånar inför kommande generationer. Är man fortfarande övertygad, som man tidigare har varit i talarstolen när man har pratat om just den modellen, om att vi ska skuldsätta kommande generationer? Är detta det enda sättet, eller har man andra förslag som man vill pröva sina vingar med för mer infrastruktur?

För mig som centerpartist är det generationsprincipen som är grundläggande, vare sig man pratar om kronor och ören eller om miljöskuld, att vi inte ska skicka notan till kommande generationer när vi vill bygga och rusta Sverige starkt. Delar inte Miljöpartiet den uppfattningen?

Anf. 53 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Det är märkligt hur man ena sekunden kan bli beskylld för att ta ut för mycket skatter på ett område och andra sekunden blir beskylld för att prata för lite om finansiering. Det är just de skatteintäkterna man använder för att kunna finansiera, till exempel för att finansiera den viktiga framtidsuppgift vi har att få godset att gå på det sätt som är det enda miljökloka, det vill säga på järnväg eller med sjöfart.

Annie Lööf pratar sig här varm för att ta sig an godsuppgiften och i hela landet säkerställa att också företagen kan transportera sina produkter på ett vettigt sätt. Hon kan då försöka förklara hur de höjda banavgifterna ska underlätta just detta skifte. Hon kan förklara hur allt fler lastbilar, som går med allt mindre innehåll per lastbil, är framtidsvägen om de ska slita ut de vägar som Sverige har byggt, lastbilar som ofta går med utländska transportörer.

Transportarbetareförbundet säger själva att det vore bra att få en finansiering, som vi har sett andra länder införa, med en lastbilsskatt, slitageavgift eller vad man nu vill kalla det, som är individuellt anpassad och är högst på de områden där lastbilstransporterna borde föras över till järnvägen.

Vad är Annie Lööfs förslag på hur godstransporterna i hela landet ska lösas?

Jag har träffat massor av företag under våren i de järnvägssamtal som jag, Gustav Fridolin och flera av våra riksdagsledamöter har haft. De talar om att det kan vara små sträckor som man inte har brytt sig om att elektrifiera vilket gör att diesellok går över halva Sverige. Det kan vara

terminaler som inte fungerar därför att regeringen inte lyckas anpassa politiken så att folk tror på gods på järnväg. Vi ser att godsbolagen som kör snarare lägger ned och vi får fler och fler lastbilar.

Kom inte och prata om att vi skulle lånefinansiera till någon infrastruktur! Vi har den finansiering som behövs, bland annat genom lastbilsskatt. Det är det du själv först står och kritiserar mig för, Annie Lööf, och nu säger att vi inte har någon politik för. Du får faktiskt reda ut den där argumentationen lite bättre.

Anf. 54 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Herr talman! Även om jag inte är en påhejare av just lastbilsskatter kan jag konstatera att man inte bygger jättemånga mil järnväg i Sverige med de 4 miljarderna. Det är viktigt att diskutera finansiering när man pratar om att rusta upp och satsa på nya investeringar i infrastruktur.

Centerpartiet har lagt fram ett förslag, och det är att se över det statliga ägandet i Sverige. Här har Miljöpartiet under tidigare riksdagsbehandling sagt nej till att sälja bolag. Hur kommer det sig att Miljöpartiet hellre vill att staten håller på med bolån, flyger flygplan och säljer mobiltelefoner än att hitta finansieringskällor till ny och grön infrastruktur över hela landet?

Anf. 55 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Det är intressant att också i denna replikväxling få just de förslag som poppar upp från olika partier i alliansregeringen utan att få dem från själva regeringen. Vi har vid upprepade tillfällen sagt att vi är beredda att sälja till exempel flygbolaget SAS. Det har inte kommit något sådant förslag från regeringen, vad vi har sett, men om Centerpartiet bidrar till det är det en utmärkt reform framåt.

Om man sedan ska knyta den typen av reformer just till infrastruktur kan det bli väl kortsiktigt. Det är dumt att binda upp framtida järnvägsutbyggnader vid att man får en god försäljning av ett statligt bolag. Jag skulle nog säga att det är en ganska riskfylld finansiering som Annie Lööf och Centerpartiet är inne på där. Den finansiering via budget och via budgetplaner som Miljöpartiet föreslår är inte någon lånefinansiering utan en mer stabil plan för infrastrukturen.

Jag tror, som Annie Lööf ändå var inne på, att samsynen i fråga om att vi behöver en fungerande järnvägstransport i Sverige, både regionalt med kollektivtrafik och nationellt, borde göra att vi kan enas mer än att stå här och tjafsa i talarstolen.

(Applåder)

Anf. 56 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag skulle först vilja säga att det fanns mycket som jag höll med om i Åsa Romsons anförande. När Miljöpartiet talar om behovet av stora investeringar i Sveriges järnvägar och satsningar på förnybar energi kan jag bara nicka instämmande. Det är sådant som verkligen behöver göras och som också är en väg ut ur både den ekologiska och den ekonomiska krisen.

Däremot skulle jag inte vilja gå så långt som Fredrik Reinfeldt gjorde och säga att vi är siamesiska tvillingar i politiken, för det finns också

sådant som skiljer oss åt på flera områden. En av de sakerna tänkte jag ta upp.

Ni var tillsammans med regeringspartierna med och beslutade om nya regler för arbetskraftsinvandring till Sverige. Det gäller då arbetskraft från icke-EU-länder. Jag menar att vi i dag kan se att dessa regler inte fungerar. Många människor råkar väldigt illa ut.

När Hotell- och Restaurangfacket går runt och inspekterar restauranger i Stockholm hittar de personal som arbetar för 30 kronor i timmen 70 timmar i veckan och bor på madrasser på arbetsplatsen, därför att det inte sker ordentliga kontroller. Det sker ingen efterkontroll. Man provar inte om det finns ett verkligt behov av anställda, utan arbetsgivaren kan bara intyga att han tänker ge ett arbete. Man följer inte upp att de får riktiga kontrakt och så vidare.

När man har gjort någonting som man kanske hade goda avsikter med men som inte blev bra är det dags att titta över det. Min fråga till dig, Åsa Romson, är därför: När kommer ni att ompröva den här, i praktiken, överenskommelsen med regeringen som har gett så förödande effekter för många av dem som kommer hit och arbetar, som inte får riktiga löner och inte får riktiga arbetsvillkor?

Anf. 57 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Herr talman! Ditt eget parti Vänsterpartiet, Jonas Sjöstedt, har ju hela tiden motverkat att vi över huvud taget skulle tillåta människor att komma till Sverige i arbetskraftsinvandring och varit mot den uppgörelse på migrationsområdet som Miljöpartiet har slutit med Alliansen därför att vi har sett ett stort behov att ta några steg för reformer som går åt rätt håll, inte minst i ljuset av den politiska debatt som ibland blommar upp i riksdagen.

Jag har full förståelse för att Vänsterpartiet, som vurmar mycket för individuella rättigheter och flyktingars rättigheter, är engagerat i den här debatten och att vi inte alltid kommer till samma slutsats om hur vi ska ta reformerna framåt. Vi är glada och är engagerade i att ta ett steg på vägen, medan Vänsterpartiet helst vill stå på barrikaderna och kritisera även de små stegen därför att man vill ha mycket mer. Jag har respekt för att man kan ha en arbetsuppdelning där.

Men jag tycker att det är lite svårt när det gäller arbetskraftsinvandringen, som man över huvud taget inte vill ha, när man sedan säger att det här är den viktigaste reformen. Det är glädjande att man har bytt ståndpunkt.

Jag kan inte annat än försäkra Jonas Sjöstedt om att vi är högst involverade och aktiva för att få ett regelverk till stånd och att man tar vara på de erfarenheter som har gjorts. Jag har också läst Hotell- och Restaurangfackets rapporter, och jag tycker att det är uppenbart att vi behöver nya regleringar. Vi har haft samtal med regeringen om detta, och vi har, som jag uppfattar det, en stor samsyn i den frågan. Vi inväntar helt enkelt att de reglerna ska komma på plats.

Här tror jag inte att det finns några stora konfliktlinjer i svensk politik. Den stora konfliktlinjen har ju varit mellan våra två partier om man över huvud taget ska tillåta en arbetskraftsinvandring till Sverige, om man ska välkomna människor till Sverige också när de har ett jobb och får fortsatt arbete här.

Anf. 58 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Här menar jag att Åsa Romson inte ger en korrekt verklighetsbeskrivning. Det är riktigt att vi inte är speciellt imponerade av er överenskommelse med regeringen om migrationspolitiken. Det finns goda grunder för det. Men nu handlar det om arbetskraftsinvandring, som är något annat.

Vi är inte emot arbetskraftsinvandring. Vi har ett stort behov av till exempel dataingenjörer. Mycket av detta fungerar bra också. Men det finns också en betydande arbetskraftsinvandring i branscher där det är uppenbart att arbetsgivarnas enda syfte är att utnyttja dessa människor på oskäliga villkor. Det är därför de kommer hit. Det råder stor arbetslöshet i Sverige i just de här branscherna, och då är det ju något som har gått fel.

Vi har föreslagit konkreta åtgärder för att göra något åt detta, till exempel att man ska undersöka om det verkligen behövs arbetskraft från andra länder i den aktuella branschen, att man ska ge respekt att stanna i Sverige tillståndstiden för den som anger missförhållanden, att man ska göra efterkontroller och att man ska bifoga anställningsavtal. Det är ganska grundläggande. Ni har ju inte röstat för detta.

När kommer det att ske en uppstramning? Ni ansvarar för att situationen i dag är så dålig på det här området.

Anf. 59 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Jag är glad över att Jonas Sjöstedt tar upp den här frågan, för den är viktig för de enskilda individer som kommer hit för att få jobb och som inte behandlas sjyst på den svenska arbetsmarknaden. Det har vi naturligtvis ett ansvar för. Det handlar om att säkerställa regelverket med förkontroller och efterkontroller och att man gör en tydlig koppling till det arbetsavtal som föreligger för den anställde och ser till att den svenska arbetsmarknadens gällande regler upprätthålls. Det är en viktig kontroll att göra.

Det jag och Jonas Sjöstedt inte är överens om är bedömningen av i vilka yrken man ska tillåta arbetskraft att komma hit och hur många personer det ska vara. Det var den politik vi lämnade. Den politiken tar upp kvoter för vissa yrkesgrupper, och är man i fel kvot har man ingen möjlighet att komma till Sverige trots att man har fått ett anställningserbjudande från en svensk arbetsgivare och kanske kan vara den mest lämpade personen i den situationen.

Det är en modernare politik som Sverige har slagit in på med arbetskraftsinvandring. Det har vi gjort för att Miljöpartiet gick med på en uppgörelse med alliansregeringen.

Anf. 60 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Sverige är ett land med långa avstånd och är väldigt glest befolkat. Det gör att många människor i vårt land är beroende av bilen för att kunna ta sig till och från jobb för att kunna hämta ungar på dagis, förskola eller skola och för att kunna köra dem till träningar och allt vad det nu kan vara. Detta innebär för många människor runt om i vårt land ganska höga kostnader.

För att underlätta för människor att köra till och från arbetsplatser har vi i Sverige reseavdrag sedan många år tillbaka. Det är utformat på ett sådant sätt att man får dra av extra kostnader efter vissa regler.

Jag har läst en artikel av Karin Svensson Smith, som är klimat- och transportansvarig i Miljöpartiets styrelse. Den kan inte tolkas på annat sätt än som att Miljöpartiet planerar, förutom höjda bensinskatter och införande av lastbilsskatt, att också ta bort avdragsrätten för resor till och från arbetet.

Sverige är ett land som är stort. Hur överraskande det än kan låta är det många människor som bor utanför Södermalm. Väldigt många har inte tillgång till tunnelbana, pendeltåg eller frekventa busstransporter utan är faktiskt beroende av bilen. Dramatiska kostnadsökningar i deras livssituation blir väldigt besvärande. Varför ska de få svårare att bo kvar där de vill bo?

Anf. 61 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Jag är tacksam för att Hägglund ger mig möjligheten att dementera de rykten som har funnits och som naturligtvis sprids för att man vill få sin bild bekräftad av att Miljöpartiet skulle vilja göra det svårare för människor på landsbygden att transportera sig genom att ta bort reseavdragen. Det är inte sant.

Vi har inga planer på att ta bort reseavdragen. Därmed är detta sagt.

Något som det däremot finns en stor diskussion om och som jag gärna skulle vilja resonera med Göran Hägglund om är hur vi gör i en ekonomi med ständigt ökande oljepriser. Det finns vad jag vet ingen energiekonom som har beräknat att de kommer att minska i framtiden. Vid ett så starkt oljeberoende som vi har i transportsektorn – det är 93–95 procent av transportsektorn, och på bilsidan är det oerhört starkt – vad finns det för utväg för den svenska landsbygden och glesbygden när det gäller transporter? Där kan vi inte ens med de stora satsningar som Miljöpartiet föreslår bygga ut en kollektivtrafik. Där måste vi rimligen se ett skifte i bilparken. Där måste vi ge människor möjlighet att se att man i framtiden ska kunna transportera sig till rimliga kostnader.

Om man räknar reall, transportmässigt, är det i och för sig billigare i dag att åka ett antal mil med bil än vad det var för 10–20 år sedan. Det betyder dock inte att vi inte kommer att behöva fortsätta ha ett system som möjliggör för arbetspendling från landsbygd och glesbygd. Jag noterar dock att just reseavdragen i dag i huvudsak går till städernas kranskommuner. De största utbetalningarna i systemet görs till ställen där det redan i dag finns en möjlighet att resa på annat sätt med kollektivtrafik. Om vi satsar på den kollektivtrafiken kan vi få ned reseavdragen från storstäderna och i stället lägga dem just där de behövs, på landsbygden och glesbygden. Det är Miljöpartiets politik.
(Applåder)

Anf. 62 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Karin Svensson Smiths artikel kan inte läsas på annat sätt. Jag tror att den person som är klimat- och transportansvarig i Miljöpartiets styrelse inte har skrivit detta oöverlagt.

Jag har också sett på Miljöpartiets hemsida att man lägger ut ett förtydligande, som man säger, där det också finns formuleringar som, även

om de är lite snårigare skrivna, ändå måste tolkas som att denna typ av subventioner, om man kan kalla det så, genom skatteavdrag för människor som bor på landsbygd ska bort. Det är mycket svårt att tolka det på något annat sätt.

I så fall kvarstår frågan. Utöver höjd bensinskatt och införande av lastbilsskatt, som kommer att göra det dyrare med transporter till och från de små butikerna, vill man ha en förändring av avdragsreglerna för resande. Jag tror att det skulle oroa väldigt många människor om den information som du och jag nu har delat oss emellan skulle få fötter.

Anf. 63 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Den information som delas oss emellan är glasklar, och den blir ännu tydligare i den budget som Miljöpartiet har lagt fram här i riksdagen och som du rimligen har läst. Där ingår ingen ändring av reseavdragen. Där ingår definitivt inte att ta bort reseavdragen för landsbygd och glesbygd.

Det är försåtligt att sprida den typen av information, om man skulle vilja ställa sig på den linjen.

Jag skulle vilja att Göran Hägglund ändå hade gett ett svar på hur människor i landsbygd och glesbygd ska transportera sig i framtiden. Jag tycker att det är ett stort problem med de ständigt ökande oljepriserna och den i framtiden ännu dyrare energihållningen. Ni ger människor ingen annan chans när ni motarbetar alla reformförslag – en kraftigt utbyggd järnväg, en bättre kollektivtrafik och en starkare närservice i gles- och landsbygd. Inte minst måste vi möjliggöra detta för det regionala näringslivet i glesbygd och landsbygd, som skulle vinna så mycket på att man ställer om den svenska energiförsörjningen med biogas till 100 procent förnybart. Precis sådana förslag avvisar ni i alliansregeringen.
(Applåder)

Anf. 64 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP):

Fru talman! ”Sällan har jag sett en sådan brutalitet mot barn som i Syrien, där flickor och pojkar grips, torteras, avrättas och används som mänskliga sköldar.” Så uttryckte sig i går ett av FN:s sändebud om situationen i Syrien. Rapporterna om den humanitära situationen i detta land är nu så fruktansvärda att de är svåra att ta till sig. Diktatorn i Damaskus måste nu sättas under starkast möjliga internationella press. Även Ryssland måste nu tvingas ta sitt ansvar i en sådan process. Assaddiktaturen måste avlägsnas.

Fru talman! Spara eller slösa? På en del låter det nu som om Europa skulle spendera sig ut ur skuldskrisen. Frankrikes nya regering argumenterar för detta och tänker själv föregå med gott exempel genom att nu sänka pensionsåldern och kraftigt expandera den offentliga sektorn.

Det är dock inte traditionell vänsterpolitik som är lösningen, tvärtom. Sanningen är att det är den politiken som har skapat mycket av problemen.

Vi måste däremot nu vara beredda på mycket positiva tillväxtreformer, avreglering av marknader, till exempel jordbrukssubventionerna i Europa, en mer liberal arbetsrätt, ökad rörlighet, mer frihandel och strategiska investeringar i till exempel forskning och i skattesänkningar för det som skapar tillväxt och jobb.

Debatten om att spara eller spendera blir alldeles för förenklad. Europa måste i själva verket just nu både investera och spara men på olika saker.

Vi liberaler är starka anhängare av ett europeiskt samarbete. Det är i dag uppenbart att eurons konstruktion har varit för bräcklig. Det krävs ett starkare finanspolitiskt ramverk och en starkare finanspolitisk samordning. Från liberal sida har vi inga problem med att erkänna detta. Vi har aldrig tvekat inför sådana lösningar. Vi vill gå längre i europeisk integration.

Det är bra att den europeiska finanspakten nu har bildats och att denna riksdag i ganska bred enighet har beslutat om att också Sverige ska delta i den europeiska finanspakten. I diskussionen finns, precis som statsministern påpekade, en lång rad förslag i luften om ytterligare finanspolitisk samordning.

Varje sådant förslag måste prövas på egna meriter. Det går inte att säga vare sig ja eller nej in blanco till några förslag. Men jag vill understryka att för Folkpartiets del tycker vi att Sverige ska ha en öppen attityd och en positiv attityd till dessa förslag till ökad europeisk finanspolitisk samordning, till exempel förslag om en gemensam europeisk finansinspektion.

Det är uppenbart att det nu i debatten i Europa finns två spår. Det är ett borgerligt liberalt spår om starkare ramverk och starkare kontroller och annat av budgetbalanser och av att staterna sköter sina ekonomier. Sedan finns det ett vänsterspår om att Nordeuropa ska betala för Sydeuropa. Men oavsett vilket av dessa spår man är inne på inser man att lösningen är mer samarbete. Europa behöver mer samarbete, inte mindre. Det måste vara slutsatsen av den kris som vi nu upplever.

Vi i Sverige kan inte luta oss tillbaka. Det går bra för Sverige när vi jämför oss med det skuldyngda Sydeuropa, men i längden är det inte dem vi vill jämföra oss med. Vi måste lyfta blicken. Det är Kina och Asien och tillväxtekonomierna, globalt, som vi ska konkurrera med. Det räcker inte att vi är bättre än Spanien och Portugal.

Ska Sverige bli mer konkurrenskraftigt i framtiden måste vi långsiktigt erkänna att det krävs en ännu större dynamik i den svenska ekonomin. Arbetsmarknaden behöver liberaliseras. Marginalskatterna – vi har de högsta i världen – måste sänkas. Företagsklimatet måste stärkas. Investeringar i forskning behöver öka. Men forskningspolitiken ska inriktas – det är inte bara mer pengar – på de allra mest framgångsrika och duktigaste forskarna.

Åldrande kärnkraftsreaktorer måste ersättas med nya. Det var väl det Romson menade när hon sade att energiförsörjningen måste moderniseras.

Globaliseringen – den nya hårda konkurrensen, som vi utsätts för, måste mötas med ökad konkurrenskraft och mer liberala lösningar. Så kan Sverige gå en framgångsrik framtid till mötes.

Fru talman! Skolreformerna är en nyckel om Sverige ska vara framgångsrikt också i kommande generation. Under denna mandatperiod genomförs de mest omfattande utbildningsreformerna på generationer. Vi överger den gamla socialdemokratiska skolpolitiken, där jämlikhet handlade om att ställa samma låga krav på alla.

Jag läser nu intervjuer i tidningar med elever som är lite missnöjda. De tycker att det är jobbigare i den nya skolan. Det är mer krävande. Jag är ledsen att säga det, men det har varit avsikten. Ska Sverige lyfta kunskapsresultaten kommer också eleverna att behöva plugga mer och anstränga sig mer. Det måste vi våga säga. Kunskap är inte gratis.

Men mer reformer kommer att behövas. Det vi hittills har gjort är bara början. Kunskapsresultaten ska höjas. Det kommer att ta tid innan det får genomslag i resultatmätningar och sådant där. När man inför nya läroplaner tar det ett tag. Men resultaten måste höjas.

Lärarkraftens attraktionskraft måste öka. Studiedisciplinen kommer att behöva öka. Avhoppet från gymnasiet och inte minst yrkesutbildningarna måste minska. Det kommer att ta tid, men steg för steg ska det svenska utbildningsväsendet föras tillbaka till toppen.

En avgörande fråga för att bygga ett starkt och konkurrenskraftigt Sverige är att vi står upp för att vara ett öppet och tolerant land. I ett Europa där allt fler tycker att vi ska sluta oss och där länder vill sluta sig måste vi stå upp för att vi välkomnar människor med internationell bakgrund och att vi bejakar globalisering och internationalisering.

Sverige kommer att behöva fler arbetskraftsinvandrare än i dag. Med sin kompetens bidrar de till att utveckla våra företag och vårt välbefinnande. Men Sverige har också ett medmänskligt ansvar, tillsammans med andra länder, att ge människor som flyr undan förföljelse en fristad.

Många av de utrikesfödda i Sverige har jobb. Det är över 700 000 människor som är utrikesfödda som har jobb i Sverige i dag. 70 000 av dem är egna företagare, och i sina företag sysselsätter de mer än 200 000 personer. Men samtidigt ska vi inte ducka för utmaningarna.

Det är alltför många utrikesfödda som inte har ett jobb att gå till, och det är alldeles för många som fastnar i ett utanförskap alldeles för länge innan de får det första jobbet när de har kommit hit.

I dag är det bara 50 procent av dem som kommer hit som flyktingar och skyddsbehövande och deras anhöriga som har ett arbete efter sju år. Det tar alldeles för lång tid att komma i arbete. Integrationen är därför fortsatt en av våra stora samhällsutmaningar. I synnerhet gäller det att få invandrare att komma i arbete.

Låt oss öppet och ärligt erkänna att varken tidigare regeringar eller vår regering än så länge har gjort tillräckligt för att lösa dessa problem! Utmaningarna är stora. Vi ska vara ödmjuka. Det behövs mer åtgärder.

Fru talman! Mot alliansregeringen står i dag tre rödgröna partier, mer splittrade än någonsin. Hur ska de göra med skatterna? Det är helt olika besked. Hur ska de göra med privata alternativ i välfärden? Det är helt olika besked. Vad ska hända med betygen i skolan? Det är helt olika besked. Vad händer med kärnkraften? Det är helt olika och delvis extremt oklara besked. När det gäller det finanspolitiska ramverket, som har varit så framgångsrikt, är det helt olika besked.

I opinionsmätningarna just nu har de rödgröna medvind, som oppositionen ofta har mitt i en mandatperiod. Men ingen har egentligen en aning om vilken gemensam politik ni skulle föra. Det kan ni kanske komma undan med i dag och ett tag till men inte när valet närmar sig. Då kommer ni att tvingas att redovisa en gemensam hållning i viktiga samhällsfrågor. Då räcker det inte med att det enda ni är överens om är att ni är

emot alliansregeringen. Då måste ni berätta vad ni gemensamt är för. Utan ett program är ni inte regeringsdugliga.

Fru talman! Det finns bara ett enda regeringsdugligt alternativ i denna kammare, och det är alliansregeringen.
(Applåder)

Anf. 65 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Det är lite frestande att begära replik om just skolan. Men vi har haft våra debatter om det och kommer säkert att ha det igen. Jag skulle vilja fråga någonting annat.

Folkpartiledaren talade i sin inledning om en del olika saker, men det var inte ett ord om jämställdhet. Det tänkte jag ägna någon minut åt, för jag tycker att det är någonting som har hänt med Folkpartiet.

När jag blev aktiv politiskt var det ofta våra två partier och en del andra som drev på för ökade kvinnliga rättigheter i Sverige. Nu är det ganska tyst från Folkpartiet. Det talas oftare om språkstester och annat än om just jämställdhet. Det beklagar jag, för jämställdheten har inte blivit bättre på senare år. Det står och stampar.

Löneskillnaderna mellan män och kvinnor består. Trots det har regeringen försämrat lönekartläggningen. Vi har sett att 100 000 kvinnor har gått ned i arbetstid för att ta hand om och vårda äldre, för att de inte tycker att äldreomsorgen fungerar på det sätt de tycker att den ska göra.

Rätten till heltid gäller fortfarande inte stora kvinnogrupper. Dubbelt så många kvinnor som män drabbas av belastningsskador på jobbet. Och för första gången, tror jag, minskar andelen kvinnor i börsbolagens styrelser. En del påstår att det kan vara någon Sabunieffekt, för att jämställdhetsministern faktiskt inte driver den här frågan tydligt längre.

Det krävs en ny politik för att driva jämställdheten. Vi har många förslag på hur man skulle kunna göra det. Min fråga till folkpartiledaren är: Varför sitter Folkpartiet still i båten? Varför talar ni inte mer om jämställdhet? Är det Folkpartiet som har tappat engagemanget, eller är det för att Kristdemokraterna har ett veto mot jämställdhetspolitiken i regeringen?

Anf. 66 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är bra att Mikael Damberg tar upp jämställdhetsfrågan. Jag tror att det är första gången som en socialdemokratisk partiledare, eller ersättare för en partiledare, gör det på mycket lång tid i denna talarstol. Håkan Juholt gjorde det aldrig. Däremot tycker jag att det är en felaktig beskrivning att säga att ingenting händer. Men vi är inte nöjda.

Jag får peka på några saker. Det är sant att till exempel i bolagsstyrelserna har utvecklingen med mer kvinnor avstannat. Det är dock mer kvinnor i bolagsstyrelserna än när ni satt i regering, bara för att ta det exempel som du tog upp.

Den stora jämställdhetsutmaningen är att vi har en arbetsmarknad som är väldigt tudelad. Den är tudelad på det sättet att på den delen där kvinnor dominerar är det lägre lönelägen, ofta sämre karriärmöjligheter och sämre möjligheter att avancera och utvecklas.

Det sammanhänger rätt mycket med att det är den offentliga sektorn, Mikael Damberg. Det är när vi får in privata alternativ i denna sektor som man plötsligt får en konkurrens.

På den manligt dominerade arbetsmarknaden är det högre löner och karriärmöjligheter. Man kan starta företag och driva företag utan att hela tiden bli misstänkliggjord av politiker på vänstersidan.

Det går inte på den kvinnligt dominerade arbetsmarknaden. Då blir man utskälld och misstänkliggjord hela tiden. Här har vi den riktigt stora utmaningen för framtiden.

Låt oss gemensamt se vad vi kan göra. Jag lovar att de lösningar som dina rödgröna allianskompisar föreslår, nämligen att förbjuda kvinnligt företagande på den arbetsmarknaden kommer att flytta jämställdheten tillbaka flera årtionden.

Anf. 67 MIKAEL DAMBERG (S) replik:

Fru talman! Det är viktigt att man talar om jämställdhet. Men det är också viktigt att man utvärderas på de resultat som man åstadkommer. Nu har ni snart suttit vid makten i sex år. Oavsett vilken regering vi har är det viktigt att det finns ett genuint engagemang för ökad jämställdhet i Sverige.

Folkpartiet har ett särskilt ansvar i regeringen för att åstadkomma resultat, eftersom ni har en historia att falla tillbaka på. Men då måste Folkpartiet vara tydligare i debatten, måste våga utmana Kristdemokraterna och måste våga visa resultat i det ni gör.

När vi talar om löner är lönekartläggning ett av de konkreta exempel som har drivit fram ökad jämställdhet i lönesättning. Det har regeringen försämrat.

Vi talade om bolagsstyrelserna här. En del tycker att det är lite löjligt. Veckans Affärer har ett Andersindex. Det visar att det finns fler Anders som börsbolags- vd:ar än det finns kvinnor i börsbolagens styrelser.

Vi är beredda att ta steg framåt när det inte händer någonting på detta område. Är Folkpartiet berett att göra någonting för att öka jämställdheten i Sverige?

Anf. 68 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är bra att vi är inne på arbetsmarknaden, Mikael Damberg, när vi diskuterar detta. Det är där den stora utmaningen finns.

För att förstå jämställdhetsproblemen är det centralt att förstå hur arbetsmarknaden är uppdelad i dag i en offentlig sektor där kvinnor dominerar och i en privat sektor där män dominerar.

Det är inte bara detta att det inte går att göra karriär. Lönelägena hålls nere. Du kan väl tala med dina partikompisar i Kommunförbundet. När det handlar om att uppvärdera akademiska kvinnoyrken, lärare, sjuksköterskor eller någonting annat, är det njet, njet och njet varje gång.

Man måste också, Mikael Damberg, släppa in privata alternativ för att skapa en konkurrens om arbetskraften så att löner utvecklas och det skapas karriärmöjligheter för kvinnor.

Det måste löna sig att utbilda sig också för kvinnor. Det gör det för män. För män som blir ingenjörer och ekonomer är lönelägena höga. I de kvinnliga akademikeryrkena hålls lönerna nere.

Det är möjligt att ni kallar det för solidarisk lönepolitik, eller vad ni kallar det för. Men sanningen är att det motverkar jämställdhet på arbetsmarknaden.

Anf. 69 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Det är trevligt att Jan Björklund också vill diskutera Europapolitik. Mycket riktigt talar han om två spår i den debatten.

Det är inte bara på Europainivå det i dag kan urskiljas två spår. Huruvida det spår som Sveriges regering mest hurrar för är det mest liberala kommer framtiden att utvisa.

Även i den svenska debatten har vi tydligt två spår där Folkpartiet är det enda parti som med sin ökade integration talar om att underställa den svenska ekonomin europrojektet. Jag vill bara konfirmera att det är vice statsministerns hållning i den frågan.

Fru talman! Jag är nödgad att ta upp en fråga som utbildningsministern diskuterar alltför lite men där det händer ganska mycket på departementet. Tyvärr är det ganska oroväckande saker på högskolenivån.

Den högre utbildningen och universiteten genomgår i dag reformer som inte debatteras särskilt ofta här i riksdagen. Senast har vi förslaget om att ändra utvärderingssystemet för de högre utbildningarna.

Där ville fackmyndigheten Högskoleverket inte föreslå det systemet. Högskolorna har kritiserat förslaget utifrån både vetenskap och praktisk erfarenhet. Sveriges förenade studentkårer förkastade det.

Den enda som egentligen vill ha det system som utbildningsministern har infört är Jan Björklunds närmaste medarbetare som själv tog fram systemet. Min fråga är: Varför är det nya utvärderingssystemet för de svenska högre lärosätena värt att sätta i sjön när det har så stora brister?

När grunden i systemet är att kvaliteten ska utvärderas utifrån studenters självständiga arbeten får det uppenbara konsekvenser. Det finns flera utbildningar där man inte skriver uppsatser särskilt ofta.

Men de är kanske mindre värda i Jan Björklunds ögon. Utbildningar där skolor har tagit på sig ett stort ansvar för elever från studieovana hem kommer att hamna på efterkälken. Är det meningen, Jan Björklund?

Anf. 70 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är många som när man ska börja utvärdera deras verksamhet inte vill bli utvärderade. Jag har varit med om det i skolsystemet i 20 år. När vi ska ha mer betyg, nationella prov och Statens skolinspektion vill man inte ha det, eftersom man inser att man blir granskad. Det är inget konstigt.

Nu gör vi samma sak i högskoleväsendet. Man vill inte bli granskad. Det gäller inte alla, men många har den attityden. Att det blir en debatt när man ska införa en utvärdering av kvaliteten i verksamheter är inget konstigt.

Jag tycker att det nya system vi nu har infört är mycket bättre än det som fanns förut på den rödgröna tiden. Vi utvärderar nu resultaten. Vad lär sig studenterna? Vad kan studenterna när de går ut den högre utbildningen?

Tidigare utvärderade man input. Vad är det för litteratur som används i utbildningen? Vilka pedagogiska metoder används? Hur är lärarkåren sammansatt? Det var sådant man utvärderade tidigare.

Uppriktigt sagt, Åsa Romson, tycker jag inte att denna kammare och inte heller centrala myndigheter ska lägga sig i exakt vilka böcker lärare använder i sin undervisning på akademisk nivå. Det får professorer och doktorer avgöra själva.

Det är resultaten vi ska utvärdera. Det är det vi har lagt om. Detta väcker naturligtvis kritik. Alltid när man ska genomföra utvärderingar av resultat är det inte alla som gillar det. Men det är den omläggningen vi nu gör.

Vi är pionjärer i Europa. Det finns nu ett ganska stort intresse från många europeiska länder att genomgå samma process som Sverige har gjort. EU-kommissionen talar hela tiden om att vi borde utvärdera resultaten mer. Det är vad som räknas och inte exakt hur man når dit.

Det är två olika synsätt. Ni vill styra med metoder och pedagogik. Vi vill utvärdera resultat. Det är två olika synsätt på hur man ska utvärdera högre utbildning.

Anf. 71 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Det är inte den bild jag har fått från rektorer och andra skolledare på de universitet och högskolor som jag besökt under den senaste tiden. De är ganska tydliga med att ett utvärderingssystem behövs. Det jobbades också fram ett sådant förslag från Högskoleverket.

Det var dessutom ett system som var mer anpassat till det europeiska systemet. Det bygger på att utvärdera de utbildningsmål som Bologna-processen har satt upp och som universiteten har lagt ned enormt mycket energi på att utforma.

Nu vill man utvärdera utifrån studenternas självständiga arbete. Det säger sig självt att ett universitet där merparten av studenterna är från studieovana hem kommer att få ett lägre resultat på de självständiga arbetena. Det är de arbetena där studenterna inte får lika mycket hjälp i de studieovana hemmen som de får på andra ställen.

Det går igen. Jan Björklund har hela tiden i sin politik från sitt departement styrt mot att det bara är de stora universiteten och traditionella lärosätena som ska gynnas i systemet. Det blir ytterligare en pålaga för att plocka ned vårt regionala högskolesystem.

Anf. 72 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Vad är det Åsa Romson står och säger? Ska vi ha olika krav på olika studenter beroende på social bakgrund? Är det vad Åsa Romson står och säger?

Här är det några barn som växer upp i ett arbetarhem. De ska vi ställa lite lägre krav på. De kan bli sjuksköterskor fastän de inte når målen. Det är följderna av detta.

Åsa Romson kritiserar vårt system. Det är klart att vi ska ha samma krav på en liten högskola som på ett stort universitet när det gäller kvalitet i utbildningen. Examensmålen måste vara desamma på alla lärosäten.

Om det är några som inte når upp till det ska vi väl inte ha sådana utbildningar där. Eller ska vi fortsätta att ha det av sociala skäl fastän de inte når målen och utbildningen har låg kvalitet?

Utvärderingen är knivskarp. Den kommer att vara stentuff. Mängder av utbildningar kommer, enligt min bedömning, att underkännas i det svenska högskoleväsendet. Det beror på att högskoleväsendet under 20 års tid har expanderat alldeles för snabbt. Kvaliteten har inte alls hängt med. Det är den regering ni har stött som har varit ansvarig för det.

Nu bygger vi inte ut högskolan mer. Vi drar inte heller ned på den, utan den är i stort sett så stor som den är. I fjol fanns fler studenter än

Sverige någonsin har haft, men vi ser till att kvaliteten lyfts på högskolan. Det är den centrala utmaningen för framtiden.
(Applåder)

Prot. 2011/12:129
13 juni

Partiledardebatt

Anf. 73 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jan Björklund lyfter upp integrationsproblemen. Vi kunde notera ett utspel från bland andra Jan Björklund i går vad gäller integrationsproblemen. Man nylanserar det gamla förslaget om språktestet för jag vet inte vilken gång i ordningen – tredje, fjärde, möjligen femte gången som Folkpartiet för fram förslaget. Sedan var det en del andra floskler om hur viktigt det är att invandrare får jobb. Det var utspelt.

Nu har vi i det här landet haft en integrationsminister i femton sexton år. Under de femton sexton åren har integrationsministern varit folkpartist i nästan sex år. Ändå ser det ut som det gör.

Vi har sett mycket politik från de olika integrationsministrarna, alltifrån Mona Sahlin's Mohammed-ska-ha-jobbet-före-Kalle till mer folkpartistiska förslag om subventionerade invandrarjobb. Nu senast uttryckte den nuvarande integrationsministern att den så kallade etableringsreformen är den största integrationspolitiska reformen på 25 år. Trots det säger Jan Björklund att det behövs ännu fler åtgärder för att komma åt integrationsproblemen.

Fru talman! Vad menar Jan Björklund har fungerat av all denna politik som har kommit från olika integrationsministrar genom åren? Vad har fungerat i all denna integrationspolitik, alla dessa integrationsåtgärder, som har producerats från olika integrationsministrar i det här landet under de senaste 15–20 åren? Vad har fått avsedd effekt? Kan Jan Björklund ge mig tre exempel på integrationsåtgärder som har gett avsedd effekt?

Anf. 74 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Till exempel går 700 000 utrikes födda till jobbet varje dag. 70 000 av dem är företagare. De sysselsätter 200 000 personer i sina företag. Trots problem finns mängder av skolor med invandrarelever som når alla mål och går ut med godkända resultat. Det är tack vare att vi har gjort särskilda insatser.

Den som kommer hit och inte kan svenska har en större utmaning att hantera än den som är född här och kan svenska. Det är självklart.

Jag noterade ordvalet i Jimmie Åkessons inlägg, nämligen att vi skulle säga en massa floskler om hur viktigt det är att invandrare kommer i arbete. Det var fråga om floskler om att invandrare kommer i arbete. Det är väl ingen floskel? Det är väl det helt centrala – om man inte har Jimmie Åkessons syn att invandrarna inte alls borde vara här? Men om man har synen att Sverige ska vara ett öppet land där människor ska få komma hit, är detta ingen floskel. Det är helt avgörande för sammanhållningen i vårt samhälle att de som kommer hit får ett jobb, kan försörja sig själva, står på egna ben och att barnen lär sig svenska och blir integrerade i det svenska samhället med hjälp av insatser i skolan. Det är helt avgörande.

Vad var det Göran Persson sade? Jo, man kan vara stolt men inte nöjd. Vi har åstadkommit mycket, men när jag säger att det behöver

göras mer beror det på att vi inte är färdiga. Det behövs ännu mer. Det är som med skolreformer, företagspolitik eller klimatpolitik; man kan göra en hel del, men man behöver göra ännu mer. Det är väl inte konstigare på det området.

Den lösning som Jimmie Åkesson har på alla problem, nämligen att kasta ut invandrare, eller åtminstone stänga Sverige så att ingen ska få komma hit, är en totalt felaktig lösning som vi aldrig kommer att ställa upp på.

(Applåder)

Anf. 75 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Låt mig förtydliga: Vi vill inte vare sig kasta ut invandrare eller stänga dörren för nya invandrare. Det är inte det vi diskuterar. Vi diskuterar problem med integration. Där finns stora problem, och där är Jan Björklund och jag förhållandevis överens. Men medan Jan Björklund beskyller allt annat än den förda politiken för problemen gör jag lite tvärtom, nämligen att jag beskyller den ansvarslösa invandringpolitiken för att ha orsakat problemen.

Jan Björklund säger att man har åstadkommit mycket och att man vill åstadkomma mer. Jag skulle vilja påstå, fru talman, att det enda som Jan Björklund, Folkpartiet och den här regeringen har åstadkommit i det avseendet är mer problem. Det beror på en ansvarslös invandringspolitik. De integrationspolitiska åtgärderna som har genomförts nu har inte gett någon avsedd effekt över huvud taget. Det svar som Jan Björklund ger mig visar det tydligt. Han kan inte tala om vilka av de integrationspolitiska åtgärderna som har gett alla effekterna, att det finns en del invandrare som jobbar etcetera. Kan Jan Björklund ge ett exempel på en integrationspolitisk åtgärd som har gett avsedd effekt?

Anf. 76 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jag gav just exempel, Jimmie Åkesson. Till exempel jobbar 700 000 utrikes födda människor. Det finns en lång rad exempel på saker som lyckas, men vi är inte tillräckligt nöjda.

Jag tror inte att du och jag någonsin kommer att komma överens om hur problemen ska lösas. Vi kan säkert på vissa punkter vara överens i beskrivningen av problemen. Det finns problem med integration. Det är klart att Jimmie Åkesson då kan säga att migrationspolitiken orsakar problemen. Jag kan förstå det resonemanget. Om inga invandrare kommer hit finns inga integrationsproblem. Det förstår jag också. Men det är ingen lösning vi vill se.

Sverige ska vara ett öppet land. Sverige ska vara ett land som välkomnar människor som vill komma hit, för att vi behöver arbetskraft och för att Sverige ska vara ett land där människor kan söka fristad.

Sverige ska vara ett öppet land. Med öppenhet i invandring kommer integrationsutmaningar. De ska vi hantera.

Jimmie Åkesson utnyttjar problemen som skapas i segregation och integration. Du utnyttjar dem för att späda på fördomar. Du utnyttjar dem för att skilja mellan vi och dem. Du utnyttjar dem för att underblåsa främlingsrädsla. Jag tycker att det är avskyvärt.

(Applåder)

Anf. 77 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag vill ta upp samma ämne som Mikael Damberg gjorde i sitt replikskifte med Jan Björklund. Det gäller Folkpartiet och jämställdheten. Ni har tillsammans med arbetarrörelsen en del traditioner på området, nämligen att hävda jämställdhet mellan kvinnor och män. Det är viktigt att det även finns borgerliga partier som tar frågan på stort allvar.

Jag tycker att ni har försvunnit ur debatten. Ni tar nästan aldrig upp dessa frågor.

Det är viktigt att analysera vilken effekt politiken faktiskt har. Mellan 2006 och 2011 har inkomstskillnaderna ökat med 40 procent till 62 000 kronor årligen mellan kvinnor och män i Sverige. Det är ett oerhört underkännande för varje ambition inom jämställdhetsområdet att det har gått så snett under er regeringsperiod. Det beror bland annat på att skatterna har blivit mer orättvisa och har gynnat välavlönade män. Vi kan se att neddragningarna i sjukersättningarna har missgynnat kvinnor till övervägande del. Kvinnors förvärvsfrekvens minskar, och många kvinnor arbetar deltid, inte heltid, vare sig de vill eller inte.

Det går att göra något åt dessa problem med hjälp av ett rättvisare skattesystem och renoverade socialförsäkringar och genom att uppvärdera lönemässigt arbeten där kvinnor dominerar bland de anställda. Detta föreslår vi, men vad föreslår ni?

Anf. 78 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Det är bra att Jonas Sjöstedt tar upp frågan. Det är precis här den stora skillnaden finns.

Jonas Sjöstedt tar upp arbetsmarknadsproblem relaterade till jämställdhetsutmaningarna. Arbetsmarknadens uppdelning i privat sektor där män dominerar och offentlig sektor där kvinnor dominerar skapar många av dessa problem. I den offentliga sektorn är lönerna lägre, där finns färre karriärmöjligheter, och det lönar sig inte att utbilda sig. De kvinnor som utbildar sig finner att det slår hårt på löner och skatter. Se på läraryrket och sjuksköterskeyrket. Vi kan hela tiden se hur undersköterskor som vill bli sjuksköterskor räknar ut att de inte tjänar på att utbilda sig.

Det här beror på att den offentliga sektorn i stort sett har varit ett monopol. Det luckras upp nu i och med att det finns möjlighet för denna kvinnliga del av arbetsmarknaden att starta företag, att göra karriär, att tjäna mer pengar och att välja mellan olika arbetsgivare.

Detta är en helt central strukturförändring för att åstadkomma ökad jämställdhet på arbetsmarknaden. Vad säger Vänsterpartiet? Ni är säkert emot alla vinster. Ni är bara för företag när de går med förlust. När de går med vinst är ni alltid emot dem. Men ni kan acceptera att företag som finns på den manliga delen av arbetsmarknaden, ingenjörsföretag och teknikföretag, går med vinst. Men så fort kvinnor tjänar pengar är det något fult och ska förbjudas, Jonas Sjöstedt. Det är grundproblemet i er politik.

Ni gör en korrekt analys att vi har för lite jämställdhet, men er politik på detta område skulle föra jämställdheten flera årtionden bakåt i tiden. (Applåder)

Anf. 79 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jan Björklunds resonemang bygger på förutsättningen att undersköterskan i det privata äldreboendet är bättre betald än undersköterskan i det offentliga äldreboendet. Jag menar att det är fel och att statistiken visar det. Därmed faller Jan Björklunds resonemang.

Däremot är det helt riktigt att till exempel sjuksköterskor förtjänar bättre lön. Jag önskar dem lycka till i arbetet för högre och mer rättvisa löner. Det är inte heller så att det ökar utrymmet för goda löner och god bemanning för de kvinnor som utför det praktiska arbetet när man tar undan gigantiska summor ur välfärden till privata vinster för riskkapitalister. Det är faktiskt tvärtom.

Jag skulle vilja höra efter med Jan Björklund om en central reform, och det är att dela föräldraförsäkringen mer lika. Vi vet att det har effekt. Kvinnor får en högre förvärvsfrekvens, bättre löner och bättre pensioner. Vad som förväntas av kvinnor och män på arbetsmarknaden hänger ihop med hur vi tar ansvar för hem och barn. Kan vi räkna med Folkpartiet? Kommer ni att stödja en utveckling där vi mer och mer delar ansvaret för föräldraledigheten? Jag tycker att jag hör lite olika bud från er.

Anf. 80 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik:

Fru talman! Jag svarar gärna på den frågan. Det är centralt för löneutveckling och karriärutveckling på arbetsmarknaden också för kvinnor att föräldraledigheten fördelas mer lika.

Det skede av livet – 25-, 30-, 35-årsåldern – då man ska börja göra karriär, satsa, vara ambitiös och allt vad som krävs för att positionera sig på arbetsmarknaden är också det skede då man bildar familj. Det är utan tvekan så att det faktum att föräldraledigheten är så skevt fördelad påverkar kvinnors möjligheter att göra karriär och utvecklas på arbetsmarknaden.

Det är därför som alliansregeringen i full enighet har infört en jämställdhetsbonus. Först utformades den alldeles för krångligt, så den har inte gett någon effekt. Nu har vi förenklat den kraftigt från årsskiftet, och jag föredrar att använda den här typen av frivilliga metoder. Jag har för min del sagt att om det visar sig att det inte räcker är jag beredd att gå vidare, men i första hand tycker jag att vi ska använda oss av jämställdhetsbonusen och se om den ger de resultat som är avsikten.

Anf. 81 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C):

Fru talman! I dagarna springer tusentals unga människor ut ur skolorna. Med förväntan i ögonen och med en och annan blombukett runt halsen skrålar de: Den ljusnande framtid är vår!

Vi kan nog alla minnas den där stunden då inga sorger fanns, när framtiden var utstakad och det enda som låg mellan nuet och resten av livet var en rejäl studentfest och ett sista sommarlov. I själva verket blir det inte alltid så. Av dem som i dagarna tar studenten går alldeles för många ut i arbetslöshet. Det är inte hållbart. Ska vi stå oss i den globala konkurrensen måste Sverige klara av att erbjuda en utbildning som förbereder fler för arbetslivet. För alla dem som har avslutat sin utbildning måste det finnas en ljusnande framtid som företagare eller som anställd.

Många viktiga och tunga instanser pekar på Sveriges utmaningar. OECD, Långtidsutredningen och nu senast EU-kommissionen har på

olika sätt bidragit till att ge en bild av svensk politik och Sveriges utmaningar. Sammanfattningsvis kan man säga att Sverige står starkt, Sverige är bra, men en del kan bli bättre. Inte minst gäller det för alla våra unga som vill ta det första klivet ut i vuxenvärlden. De pekar på olika delar av behovet av fortsatt stabila statsfinanser men också på behovet av en starkare koppling mellan näringsliv och skola, att svensk forskningspolitik måste fokusera mer på innovationer och tillväxt, på utmaningen med en stel arbetsmarknad och brist på introduktionslöner och en chans för unga att få in en fot.

På dessa områden behöver Sverige verkliga och fortsatta reformer, inte för att glädja OECD eller EU-kommissionen utan för alla de ungdomar som inte har fått något jobb eller som i dag åker som flipperkolor mellan olika åtgärder.

I den politiska debatten fokuseras det ständigt på politiska åtgärder dikterade uppifrån. Glöm inte att det är människor som skapar och gör skillnad! Det är människor som steg för steg bygger långsiktighet och skapar hållbarhet.

Bevisen på kreativitet och drivkraft syns överallt i vårt samhälle. Det var ingen politiker som hittade ett sätt att kondensera luft till dricksvatten. Det var två unga innovatörer som heter Fredrik och Johan. Det var inga byråkrater som startade Integration in Sweden som handgripligt hjälper människor med invandrarbakgrund in på arbetsmarknaden, utan det var Gabriella i Växjö. Det finns heller inget system som har skapat tiotusentals jobb, men det har elever som har drivit UF-företag på gymnasiet gjort.

Initiativkraften finns hos många unga människor. Men initiativkraften riskerar att försvinna om politiker kväver frihet och eget ansvar. Den kan försvinna på grund av politikens vilja att styra exakt var man ska gå i skolan. Kreativiteten kan förstöras på grund av höjda skatter som minskar egenmakten eller regleringar som försvårar för unga människor att hitta sitt första jobb eller starta sitt företag.

Det är inte politiker eller system som bygger eller har byggt Sverige starkt. Det är vanliga människor. Därför måste politiken ha just det perspektivet, det frihetliga perspektivet. Det perspektivet utgår från att människor kan och vill. Självbestämmandet börjar i det mest grundläggande, nämligen i att kunna starta sitt liv med en lön att leva på. Ändå väljer oppositionen att dra undan mattan för branscher där väldigt många får sin första anställning. De fortsätter att kräva en fördubblad arbetsgivaravgift för att ha unga anställda och en fördubblad egenavgift för alla unga entreprenörer.

Trots att jag har hunnit med många resor i landet har jag ännu inte hört en enda ung människa säga: Toppen, det är precis de här förslagen som jag har väntat på!

Samtidigt måste Alliansen vara ödmjuk. Ungdomsarbetslösheten är för hög. Det är vår skyldighet att nu också ta steget mot och kampen för att minska utanförskapet än mer. Det är ohållbart med en arbetsmarknad som dag efter dag, vecka efter vecka och månad efter månad stänger ute ungdomar, utlandsfödda och människor med funktionsnedsättning. Det finns reformer som skulle underlätta för dessa människor och som vi behöver ta tag i i syfte att skapa breda majoriteter i riksdagen. Grunden för fler jobb och minskat utanförskap är ju utbildningen.

I Hylte fick jag se ett riktigt traineegymnasium där nästan alla elever hade jobb direkt efter examen. Där varvades teori på skolan med praktik på en och samma arbetsplats under tre år. Några företagare sade att de helst inte hade velat vänta till efter studenten med att anställa eleverna. Det är en ganska härlig kontrast till den problemtygda diskussion om ungdomsarbetslösheten som förs i andra rum.

Svensk skola måste bli bättre på att ge unga människor den kompetens som de behöver. Därför gör vi och har gjort reformer. Det handlar om att fler måste göra som man gjort i Hylte med ett enormt tätt samarbete mellan näringsliv och skola. Vi behöver en högre utbildning med kvalitet i hela landet. Vi behöver fortsätta att bygga på den yrkeshögskola som Alliansen var med och införde. Vi behöver ha än mer entreprenörskap i utbildningen. Vi behöver en utbildning där unga människor tillåts att tänka själva – entreprenöriellt och kreativt.

Jag och Centerpartiet formar en politik som inte grundar sig i 70-talets idé om att människor lagom till 50-årsdagen inväntar en guld-klocka för sina första 25 år på samma arbetsplats. Det är ett imponerande livsverk, men människor, arbetsmarknaden och världen ser annorlunda ut i dag och i framtiden. Därför måste vi bygga en mer rörlig arbetsmarknad där kompetensen hos varje medarbetare värderas högre än just antalet anställningsår. På så sätt får fler unga chansen på samma villkor, fler vågar byta jobb och rörligheten och dynamiken ökar.

Ska vi få en ännu bättre rörlighet på arbetsmarknaden behöver vi också en arbetslöshetsförsäkring med starkare omställningsfokus där taket kanske är högre inledningsvis men trappas av snabbare. Då skapar vi en trygghet i omställning och därmed en större rörlighet på arbetsmarknaden. Den kombinationen av frihet och trygghet är det som har skapat framgång i vårt grannland Danmark.

Samtidigt måste vi ha en bättre matchning. En bättre matchning kommer genom en riktig jobbpeng som följer den arbetslöse. Och ett första steg mot att införa en jobbpeng är att konkurrensutsätta den enda arbetsförmedling vi har i dag, som uppenbart inte förmedlar alls så många jobb som vi skulle vilja. Med en jobbpeng får var och en större möjlighet att själv välja förmedling utifrån sina egna önskemål och utmaningar, likt den modell man har i Australien.

Framtidens arbetslinje måste vara hållbar. Den innehåller – förutom utbildning, rörlighet på arbetsmarknaden, matchning och trygghet i omställningen – ett starkt näringslivsklimat med sänkta kostnader, bättre kapitaltillgång och ett starkt innovationsklimat.

Fru talman! Det är vanliga människor, inte byråkrater och politiker, som åstadkommer det som gör skillnad i Sverige och världen. Det är vanliga människor som har skapat cykeln, solcellerna och vaccinet mot världens sjukdomar. Det är vanliga människor som har startat företagen som anställer tusentals andra, inte politiker, och det är för dem politiken ska finnas.

Vi behöver fortsatta reformer. Regler och skatter behöver reformeras för att låta människor och företag utvecklas. Murar runt arbetsmarknaden behöver brytas ned för att låta unga vara med och forma framtidens Sverige. Vi behöver en offensiv politik för en fortsatt jämställdhet och lika villkor oavsett om man är kille och tjej.

Jag har en bestämd övertygelse om vad Sverige behöver. Det är ett fortsatt arbete för att få fram fler företag – fler företag som ges möjligheten att anställa fler unga så att dessa initiativrika unga människor får börja sitt vuxenliv med en lön att leva på, arbetskamrater att fika med och en erfarenhet att bära med sig.

Även om studentsången fortsätter och hoppet är vår vän behöver också vi politiker vara modiga och fortsätta genomföra reformer som skapar just en ljusnande framtid.

(Applåder)

Anf. 82 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Tack för ett inspirerande tal om ungdomar och innovation, Annie Lööf! Du talar mycket om nyföretagande på ett sätt som jag tror väcker hopp hos många vilket man behöver i dessa tider av viss förtvivlan, inte minst hos den unga generationen, när det gäller möjligheterna till jobb.

Du nämnde också att det inte är byråkrater utan vanliga människor som uppfinnar innovationer, till exempel solcellerna. Det är ju svenska patent som har utvecklat solcellerna, men jag antar att du är medveten om att dessa inte längre utvecklas i Sverige utan har sålts vidare till Tyskland och att det troligen blir ny försäljning till Kina.

Du har som centerpartist vurmat för innovation i energipolitiken med ny förnybar energi som ett tredje ben i den svenska elmixen, och ni fick betala ett ganska högt pris med kärnkraftsoverenskommelsen. Men ni gjorde ett smart drag där och sade att ett tydligt villkor var att direkta och indirekta subventioner inte skulle vara med i den nya kärnkraftscykeln som dina allianskolleger planerar för. Men hur ser det egentligen ut med det här? Den situation vi har just nu är att energibolagen planerar för 60 år gamla kärnkraftverk. Och det vi ser när det gäller förnybar energi är att företagen, som jag tidigare sade, i bästa fall skjuter på investeringarna och i sämsta fall flyttar utomlands, som vi såg med solföretagen.

Det här händer därför att vi har ett energipolitiskt vakuum i Sverige och en regering som inte har någon inriktning på energipolitiken utan låter det här ha sin gilla gång. Då fungerar det inte för den nya tekniken att slå sig in på marknaden.

Är du trygg, Annie Lööf, med att vi ska ha 60 år gamla kärnkraftverk 30 år till utan en rejäl satsning på ny förnybar energi? Och hur kommer det sig att Centerpartiet inte längre tycker att kärnkraftens subventioner ska tas bort?

Anf. 83 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! För bara någon vecka sedan besökte jag Kina och Sydkorea i min egenskap av näringsminister. Där inledde vi också samtal om miljöteknik, därför att många länder utanför och i Europa ser med spänning på Sveriges utveckling av grön ekonomi och grön tillväxt och framför allt den expansiva bransch som miljötekniken står för.

Den svenska regeringen håller nu på att utforma en miljöteknikstrategi för att fortsätta flytta fram positionerna. Vi inleder samarbetsavtal med allt fler länder för ett utökat utbyte länderna emellan. Jag tror att det gagnar svenska företag och svenska jobb.

Vid sidan om detta har Sverige en oerhört välrenommerad energiforskning. Den internationella energibyran har kommenterat Sverige som oerhört framgångsrikt vad gäller energiforskning. Genom demonstrationsanläggningar har vi fått fram såväl ny forskning som utveckling av sol, vind, vatten och bioenergi – alla de delar som är en viktig mix i vårt energisystem.

Vad gäller kärnkraften är det ingen hemlighet att Centerpartiet på lång sikt vill minska beroendet av kärnkraften. Det är därför som vi har ingått Alliansens överenskommelse som innebär att vi lägger statliga pengar för satsningar på det gröna och förnybara och att kärnkraften ska stå på egna ben.

Vad gäller subventionerna är den enda subvention som vi kan se kärnkraftsbolagens dispens och möjlighet att skjuta upp skatt. Den möjligheten kommer vi inte att tillåta i framtiden, och det har vi redovisat i den skrivelse som har landat i riksdagen.

Tycker Åsa Romson att det är fel med den utveckling som vi nu kan se på det förnybara området, där vindkraften har gått från 1 till 6 terawattimmar och andelen förnybar energi är 47 procent?

Anf. 84 ÅSA ROMSON (MP) replik:

Fru talman! Svaret blir något märkligt när det gäller kärnkraftens subventioner. Det har debatterats och kommer att fortsätta debatteras i den här kammaren. Det är uppenbart att när det gäller försäkringspremierna är det svenska folket som ska agera försäkringsbolag åt kärnkraftsbolagen. Strålsäkerhetsmyndigheten säger nu att det saknas 30–40 miljoner i kärnavfallsfonden och föreslår därför att kärnavfallsavgiften höjs, eftersom kärnkraftsbolagen naturligtvis måste stå för sina egna avfallshanteringskostnader. Annars är det ju någon annan som får betala för kärnkraftsbolagens avfallshantering.

Tycker Annie Lööf att det är svenska folket och kommande generationer, som det blir i det här fallet, som ska stå för kärnkraftsbolagens avfallshantering? Det är din egen regering och ditt eget parti som har sett till att utredningen om att höja kärnkraftsavfallsavgifterna från 2 till 6 öre per kilowattimme nu är försenad och inte kommer upp på bordet. Det här är ju en tydlig subvention. Att säga att man först såg möjligheter till en massa subventioner och två år senare ha förhandlat bort dem och inte ser möjligheten till några subventioner alls är inte ett särskilt bra regeringssamarbete.

Anf. 85 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Alliansens energiöverenskommelse har borgat för att vindkraften på bara några år har byggts ut från 1 till 6 terawattimmar. År 2006 var andelen förnybar energi 42 procent. I dag är den 47 procent. Det finns också en stor tilltro till att bygga ut andra förnybara energikällor i Sverige, och det är något som jag och Centerpartiet välkomnar.

Vad gäller försäkringsansvaret för kärnkraftsbolag ställer Sverige högre krav än något annat land i Europa. Det är också något som den här regeringen har skärpt.

Vi kommer att fortsätta fullfölja Alliansens energiöverenskommelse. Den bygger på det som många miljövänner under flera år har kämpat för,

nämligen en tydlig utbyggnad av den förnybara energin. Det är bara på det sättet som vi långsiktigt kan minska beroendet av kärnkraften.
(Applåder)

Prot. 2011/12:129
13 juni

Partiledardebatt

Anf. 86 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ta upp en fråga som Annie Lööf inte berörde i sitt anförande, och den gäller villkoren för Landsbygdssverige.

I dag tappar många mindre kommuner invånare i snabb takt. Vi kan se hur landsbygden och mindre orter utarmas runt om i Sverige medan storstäderna växer, kanske alltför snabbt. För att vända den här utvecklingen behöver vi en väldigt konkret politik, inte allmänna paroller eller målsättningar.

Jag menar att i denna fråga är regeringen alltför trött och passiv. Det finns egentligen inte en tanke om hur man ska utveckla den svenska landsbygden.

Vi har en rad mycket konkreta förslag på detta område som vi tror skulle bidra till att vända denna utveckling. Vi vill satsa på de gröna näringarna, ha en långsiktig biogasstrategi, gynna kooperativ vindkraft ekonomiskt och införa nettoinmatning, vilket gynnar små kraftproducenter.

Vi vill gynna småföretag genom att ta bort ansvaret för sjuklöneperioden, satsa på turism och ökad tillgång till riskkapital.

Vi vill att man ska bygga ut kommunikationerna även på landsbygden, till exempel det lågtrafikerade järnvägsnätet.

Det är ett stort problem att banksektorn drar sig undan från landsbygden. Vi vill gynna framväxten och utbredningen av lokala sparbanker som är förankrade i bygden och investerar sitt kapital där.

Vi vill att man gör verklighet av förslagen i utredningen om servicekontor och servicepunkter så att man garanterar en miniminivå på servicen. Vi inser att privatiseringen av till exempel apotek och hälsocentraler gynnar storstäder relativt landsbygd där få nya investeringar sker.

Vi vill att vinster från kraftindustri och gruvnäring ska kunna gå tillbaka till landsbygden i form av investeringspengar.

Vi vill att högskolan ska kunna finnas även på mindre orter.

Vi tror att det är denna typ av konkreta åtgärder som ger den svenska landsbygden och de mindre orterna en chans att utvecklas.

Ni talar om detta ibland, men ni gör nästan ingenting. Varför då?

Anf. 87 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Emellanåt lät Jonas Sjöstedt som en riktig centerpartist. Det var härligt att höra om både riskkapitalavdrag och att småföretagande är det som bygger landsbygden stark. Det är en paroll som vi har hävdat och fortfarande hävdar med emfas.

Det är jobb, tillväxt och utveckling som skapar goda och gynnsamma villkor i hela landet. Är det något vi behöver forma vår politik på så är det frihet. Det ger trygghet och hållbarhet oavsett om man bor i Valdemarsvik, Vasastan eller Vimmerby. Alla ska ha rätt att bo och verka, starta företag och anställa och bo i attraktiva boendemiljöer oavsett om det är i Botkyrka eller Burträsk. Då behöver vi forma en agenda som inte dikteras uppifrån utan som växer underifrån.

Därför har vi under min tid som näringsminister, och även under min företrädares tid, arbetat med kompetensplattformar som regionerna själva tar fram för att stärka kompetensförsörjningen och se hur man kan lyfta fram varje regions specifika behov.

Jag har precis lanserat konceptet Attraktionskraft Sverige, för vi ser att förutom jobb och företagande är det kultur, boendemöjligheter och tillgänglighet i form av kommunikationer som är centrala för att bygga attraktionskraft runt om i Sverige.

Vi har också gjort konkreta saker. Bland annat har vi sänkt arbetsgivaravgifter och egenavgifter – något som Jonas Sjöstedts parti vill fördubbla. Vi har sagt tvärnej till en lastbilsskatt som skulle döma ut stora delar av Norrlands inland. Vi har satsat stora pengar på besöksnäringen, senast 60 miljoner för bara någon månad sedan. Fem destinationer har valts ut för att bli exportmogna, internationella besöksdestinationer.

Vi har vidare lagt stora pengar på Matlandet Sverige och Skogsriket. Det är två delar i de gröna näringarna som är helt centrala för primärproduktion, jobb och tillväxt på landsbygden. Lägg därtill våra stora satsningar på infrastruktur, bland annat en halv miljard till bredband som aviserades i förra höstens budget. Vi har en offensiv politik för lika villkor oavsett om man bor i stad eller på landsbygd.

(Applåder)

Anf. 88 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Det låter inte helt illa när man lyssnar på Annie Lööf, men när man läser statistiken över hur snabbt det går med avfolkningen runt om i Sverige ser det riktigt illa ut. Och regeringen gör alltför lite för att motverka detta. Man pratar mycket men gör lite, och sänkta arbetsgivaravgifter är alla ganska överens om i dag ger väldigt liten regionalpolitisk effekt.

Centerns grundproblem är att ni lyssnar alltför mycket på Timbro och alltför lite på människor som bor på landsbygden i Sverige och på deras verkliga livsvillkor. Hur kom ni annars på den märkliga idén att skattebefria rika gruvbolag som kommer hit för att exploatera våra naturrikedomar och att de som arbetar där som är välavlönade, och där det inte är brist på arbetskraft, inte ska betala inkomstskatt i de kommuner som nu akut behöver bygga bostäder och bygga ut skolor och infrastruktur? Det utarmar landsbygden och gynnar stora multinationella företag som finns där bara ett kort tag.

(Applåder)

Anf. 89 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Nu börjar man känna igen Jonas Sjöstedt när han talar om offentliga insatser i stället för att bygga attraktionskraft underifrån. Är det en fördubblad arbetsgivaravgift för unga som gynnar företag och kommuner i landets mindre kommuner? Jag talar om till exempel Icehotel i Jukkasjärvi och Astrid Lindgrens Värld i Vimmerby. Är det en fördubblad moms på en blomstrande personalintensiv restaurangbransch som har satt till exempel Fäviken utanför Åre på den gastronomiska kartan?

Jag inte bara tror utan vet att fördubblade skattesatser inte kommer att gynna landsbygden. Jag är själv uppvuxen där. Jag omges dagligen av

vänner och familj som talar om för mig att det är förutsättningar för jobb, goda kommunikationer, företagande och egen initiativkraft som alltid kommer att vara basen för att ha en landsbygd att lita på.

(Applåder)

Prot. 2011/12:129

13 juni

Partiledardebatt

Anf. 90 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Halva mandatperioden har snart gått, och den parlamentariska situationen är alltjämt osäker. Det påverkar givetvis den förda politiken. I partiledardebatten för ganska precis ett år sedan påtalade jag vikten av att en minoritetsregering söker stöd för sin politik och förankrar sin politik hos riksdagens majoritet. Jag tog också upp en lång rad frågor där regeringen har förlorat eller vunnit omröstningar i riksdagen på grund av att det finns ett vågmästarparti.

Regeringen verkar ha lärt sig sin läxa. Man förlorar inte längre lika många omröstningar. Det beror kanske främst på att man har förändrat sin taktik. Antingen lyfter man över huvud taget inte upp frågor som man vet att man inte har majoritet för eller så undviker man nederlag genom att vika ned sig i de frågor som man vet att man inte har majoritet för.

I praktiken har vi fortfarande en minoritetsregering som trots att man försöker dölja det genom att inte begära votering i riksdagen gång på gång får bakläxa av just riksdagen. Läger man samman förlusterna i kammaren med vad som har skett i EU-nämnden handlar det om ungefär 25 frågor under detta riksdagsår.

Frågor där vi sverigedemokrater har varit med och fällt avgörandet handlar till exempel om ett mer samordnat och effektivare järnvägsunderhåll, att Sverige ska verka för en märkning av kött från djur som slaktats utan bedövning, att OS ska fortsätta sändas i kanaler som är tillgängliga för alla, att vi vill se åtgärder för att förbättra möjligheten för överskuldssatta människor att beviljas skuldsanering, en förändring av sjukskrivnas prövning av arbetsförmåga på arbetsmarknaden, förbättrade möjligheter för barnomsorg under helger och nätter, hårdare tag mot fusket inom taxibranschen med mera. Jag är säker på, fru talman, att vi får anledning att återkomma till dessa frågor så småningom.

Ett område där regeringen skulle kunna få stöd från åtminstone oss och därmed kanske få majoritet i kammaren är kriminalpolitiken. Härondagen kunde vi ta del av interna uppgifter från Rikspolisstyrelsen som visade att polisens uppklaringsprocent inte på åtta år har varit så låg som den är i dag.

Under samma period har regeringen kraftigt ökat anslagen till rättsväsendet generellt; vi har fått ungefär 3 000 nya poliser. Detta är något som regeringen och Fredrik Reinfeldt ofta framhåller, inte minst nu senast i *Ekots* lördagsintervju i helgen.

Det blir uppenbart, fru talman, att det inte i första hand är större resurser eller fler poliser som behövs för att öka effektiviteten inom rättsväsendet. Det stora problemet för polisen är att man har ett alldeles för brett samhällsuppdrag. För många utbildade poliser ägnar sig åt byråkrati och rent skrivbordsarbete eftersom antalet civilanställda inte har ökat i takt med antalet poliser.

För bara ett par månader sedan gick rikspolischefen ut i medierna och talade om att han vill se ett mer renodlat polisuppdrag så att polisen kan ägna sig åt kärnverksamheter som att bekämpa brott och skapa trygghet

för människor på gator och torg i stället för att ägna sig åt att utfärda pass, bevilja tillstånd av olika slag, inspektera farliga istappar eller vad det nu kan vara – sådant som civil personal eller andra myndigheter skulle kunna göra minst lika bra eller till och med bättre.

Nu kommer vi att få se en omorganisation av polisen. Det finns en bred enighet kring det här i riksdagen, men det är en förändring som tyvärr ändå får begränsad effekt på den byråkratiska bördan för polisen. Det som behövs, fru talman, är framför allt en renodling av polisens uppdrag och mer civil personal.

För precis en vecka sedan var det Sveriges nationaldag. Det kan man tycka är en dag att fira, en dag att visa stolthet över vår nation och allt som vår nation bygger på och som håller oss samman som svenskar. Det är en dag att reflektera och minnas tidigare generationers svenskar som med flit, slit och strävsamhet har skapat möjligheter och förutsättningar för oss som lever i dag att åtnjuta frihet och välfärd och en rad andra saker som vi i dag tar för givna men kanske inte alltid uppskattar till den grad som vore rimligt.

Tyvärr är vi ganska dåliga på att bejaka och fira sådant här i Sverige. Här är ängsligheten total. Här blir det storm åtminstone i det mediala vattenglasat när vår statsminister i en av sina bättre stunder, måste jag säga, ändå råkar påstå att vi svenskar faktiskt existerar. Här i Sverige påstår vi annars inte att vi svenskar existerar eller att vi är bra på någonting, utan här ber vi om ursäkt för att vi finns och för att vi ibland kanske råkar vara bra på någonting.

Det här är tyvärr någonting som numera också är genomgående i firandet av Sveriges nationaldag. Till och med när det gäller det ursprungliga firandet på Skansen, där man har högtidlighållit den 6 juni under lite olika former och beteckningar sedan någon gång på 1800-talet, har vi kunnat se en politisering på det här subtila viset, där huvudinriktningen är ett okritiskt hyllande av det moderna Sverige – det vill säga det splittrade, segregerade, sammanfallande svenska samhälle som är resultatet av ett samhällsexperiment som övriga partier i den här församlingen har ägnat de senaste decennierna åt.

Det kanske inte är så märkligt att det tycks vara ganska svårt att uppbåda något slags engagemang eller någon större entusiasm hos människor i allmänhet för att fira nationaldagen. Det är naturligtvis väldigt trevligt med en ledig dag i början av sommaren, men för de flesta tror jag att den 6 juni betyder framför allt detta – en ledig dag, detta eftersom man inte tillåts fira någonting som faktiskt betyder någonting som man kan relatera till eller skapa något slags nationalkänsla kring.

Samtidigt är det kanske just av de här anledningarna som vi är i stort behov av en nationaldag. Vårt land är i dag splittrat och segregerat. Vi har återigen överlåtit makten över vårt land till främmande länders politiker. Gustavsdagen, Svenska flaggans dag, nationaldagen, eller vad man nu väljer att kalla den 6 juni, är en viktig symbol för ett enat Sverige, för svensk självständighet och för svensk demokrati. Jag kan tycka att vi åtminstone den dagen borde få lov att bejaka och fira dessa värden, så kan övriga som absolut vill ägna sig åt ängslighet och självförakt hylla det splittrade Sverige under årets övriga 364 dagar.

Fru talman! Inte minst blir det här fenomenet påtagligt när man diskuterar de här sakerna med människor som har sitt ursprung i ett annat

land. Inte sällan kommer de från en kultur där det är självklarheter att man är stolt över det egna ursprunget och att man firar den egna kulturen. Många undrar naturligtvis över vad vi håller på med här i Sverige. Samtidigt och paradoxalt nog tror sig de som svarar för detta självförakt och denna ängslighet hjälpa dessa, som man tror, stackars hjälplösa invandrare och skydda dem från något slags svensk nationell stolthet.

Jag tror, fru talman, att det är precis tvärtom. Väldigt många människor som kommer hit från andra länder förväntar sig att vi, precis som de i sina hemländer och nationer, har en stark nationell identitet som vi är stolta över och som vi bejakar. Hur ska någon kunna bli en del av ett majoritetssamhälle när de som utgör detta majoritetssamhälle själva inte vågar stå för det och bejaka det? Det går naturligtvis inte. Jag tror inte att vi löser problem med segregation och utanförskap genom att vi förnekar vår egen identitet.

Fru talman! Det splittrade samhället är vår största utmaning. Vi kan ägna oss åt att diskutera skattesatser, vi kan kasta olika typer av arbetslöshetssiffror i huvudet på varandra, vi kan käbbla om det politiska spelet fram och tillbaka, men när vi pratar om framtidsutmaningar för Sverige ser man problemen väldigt tydligt när man kokar ner det: Väldigt mycket av de problem som vi har att hantera i dag hänger ihop med splittringspolitik, den ansvarslösa invandringspolitiken.

Vi ser det i skolan där segregationen får tydligare genomslag. Vi ser det på arbetsmarknaden där massarbetslösheten tydligt hänger ihop med det här, och som en naturlig följd av det ser vi det i socialbidragsstatistiken. Vi ser det på bostadsmarknaden, och vi ser det i kriminalstatistiken. Det handlar inte om diskriminerande strukturer, eller främlingsfientliga svenskar, brist på resurser eller brist på finurliga idéer om hur vi gömmer undan de här problemen bakom statistik. Det handlar om ansvarslös politik, och den kan vi förändra politiskt. Det tänker vi göra.
(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Almqvist och Tony Wiklander (båda SD).

Anf. 91 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Jag älskar Sverige. Jag älskar den mångfald Sverige står för. Jag älskar den tolerans som många med mig visar för den mångfald och demokrati som Sverige står för. Men det är inte Jimmie Åkessons Sverige. Mitt Sverige står för öppenhet, mångfald och tolerans.

Sverigedemokraterna säger sig ofta vara bekymrade över brottslighet och otrygghet i samhället. Frågan är bara vad som händer när Sverigedemokraternas lösningar kommer på den upplevda rättsotryggheten och kriminaliteten eller på att få fram resurser till vård och omsorg för våra äldre och sjuka.

Om vi ska genomföra alla de förslag som Sverigedemokraterna förespråkar skulle nämligen dessa bekymmer snarare både förvärras och fördjupas. Var fjärde läkare och tandläkare i Sverige i dag är född utomlands. Var femte personlig assistent eller vårdbiträde är född i ett annat land. 234 av landets 290 kommuner skulle minska i befolkning om vi inte hade haft invandring till Sverige. Man skulle minska i skattekraft,

och man skulle därmed minska resurserna till välfärdens kärna, det vill säga skola, vård och omsorg.

Det är då vi kommer till pudelns kärna: Behöver Sverige fler eller färre skattebetalare? I Jimmie Åkessons värld blir ju resultatet betydligt färre skattebetalare i det här landet. Kan vi anställa fler eller färre poliser på gatan om vi har färre som betalar skatt? Blir vårdköerna kortare om vi har färre läkare och tandläkare? Blir det fler händer i vården i Landskrona eller Sölvesborg om vi har färre vårdbiträden eller personliga assistenter?

Det är Jimmie Åkessons slutna antijobbpolitik som kommer att leda till färre skattebetalare och till större utanförskap. Behöver Sverige fler eller färre skattebetalare, Jimmie Åkesson?

(Applåder)

Anf. 92 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag tror på att vi behöver en balans. Det är klart att vi vill ha så många skattebetalare som möjligt, men jag tror inte att massinvandring är en lösning på det. Det har ju visat sig att det är precis tvärtom så här långt.

Det har nämnts i den här debatten och i många tidigare debatter att det är väldigt många människor som är födda i ett annat land som nu bor i Sverige och arbetar och går till jobbet. Jag hörde tidigare siffran 600 000–700 000 personer eller någonting sådant.

Det är jättebra att det är så. Det är fantastiskt bra. Problemet är att det är ungefär lika många som inte gör det, och då ökar de offentliga utgifterna i stället, för de ska ju ändå ha del av välfärden. Det är inte bara så att om vi har stor invandring så får vi in en massa nya skattepengar. Det kostar också väldigt mycket skattepengar och är bevisligen en nettokostnad.

Således tycker jag att det är jättebra om vi kan få fler skattebetalare, men det får vi inte genom den politik som ni bedriver, den ansvarslösa splittringspolitik som den här regeringen och tidigare regeringar under de senaste decennierna har bedrivit. Det är tvärtom en politik som kostar pengar, som kostar socialt kapital, som kostar på en rad olika områden och som har splittrat och segregerat det svenska samhället.

Annie Lööf säger att mitt Sverige inte är hennes Sverige. Det håller jag med om. Jag har förvisso ingenting emot mångfald. Jag har ingenting emot att det lever människor i det här landet som kommer från något annat land, så länge de vill ta del av vårt land och bli en del av vårt svenska samhälle.

Jag har inget emot att vi tar till oss lite olika kulturer eller influenser från olika kulturer runt om i världen. Däremot är jag stark motståndare till det splittrade land som Annie Lööf och hennes kumpaner i regeringen och bland de övriga sju riksdagspartierna här har skapat. Det samhället är jag emot, och det kommer jag att bekämpa.

(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Almqvist (SD).

Anf. 93 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det är just det splittrade och otrygga Sverige som Sverigedemokraterna snickrar på. Det är det som blir resultatet med färre händer i vården. Det är det som blir resultatet med färre pengar till färre poliser. Det är det som blir resultatet av Sverigedemokraternas politik med färre skattebetalare.

Om man isolerar Sverige exempelvis genom att försvåra för tjänstehandel, gå ut ur EU eller effektivt begränsa arbetskraftsinvandringen lägger man en blöt filt över tillväxt och jobbskapande i Sverige.

Din politik, Jimmie Åkesson, göder utanförskap, gängbildning och kriminalitet. Vill man komma åt brottsligheten är det precis tvärtom man ska jobba, alltså genom att ha en politik som skapar fler jobb och som skapar en högre tillväxt.

Vill man komma åt otryggheten, få kortare vårdköer och fler händer i vården behövs fler skattebetalare. Då kan vi inte skicka hem var femte personlig assistent eller var fjärde tandläkare i det här landet.

Mitt Sverige bygger på mångfald och på en respekt för den mångfalden.

(Applåder)

Anf. 94 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag har inte för avsikt att skicka hem vare sig personliga assistenter eller några andra – därmed fick jag det sagt igen.

Vem är det som haft makten de senaste decennierna? Ja, inte jag. Det är inte jag som har skapat det splittrade samhälle som vi i dag har. På Annie Lööf låter det som att vi inte har några problem men att vi, om jag skulle få någonting att säga till om, skulle få en massa problem.

Faktum är att vi redan i dag har problem. Vi har en extrem segregation. Vi har ett väldigt splittrat samhälle. Annie Lööf talar om gängbildningar. Ja, åk ut till vilken förort som helst eller till vilken stor eller medelstor stad som helst i Sverige i dag! De här gängen finns. De slåss. Det finns redan enorma motsättningar och enorma spänningar inbyggda i det svenska samhället.

Det är inte min politik som skapat det, utan det är den politik som Annie Lööf och den här regeringen står för och den politik som övriga sju riksdagspartier står för, inte min politik, som skapat det. Jag vill motverka nämnda utveckling. Det är vad min politik går ut på.

(Applåder)

Anf. 95 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jimmie Åkesson beskrev i inledningen av sitt anförande sitt partis roll som vågmästare i Sveriges riksdag. Statsministern ligger nog inte sömnlös och oroar sig över er roll som vågmästare. Ungefär nio gånger av tio då det verkligen gäller här i kammaren röstar ni lojalt med den borgerliga regeringen och dess förslag.

Tidigare i den här debatten diskuterade jag en central del i den borgerliga politiken med statsministern: om vi ska tvinga kommuner att privatisera äldreomsorgen genom tvångs-LOV. Det är en av de delar av den borgerliga politiken som ni stöder.

Det handlar om att kommunerna inte längre ska ha rätt att välja att ha det här som gemensam välfärd, utan riskkapitalbolagen ska ha rätt att

göra vinst på våra skattepengar. Men vi vet att det ger färre anställda och fler otrygga jobb och att det i dag handlar om att vi går miste om 20 000 arbetstillfällen på grund av vinsterna i riskkapitalbolagen.

I *Dagens Eko* i december förra året sade er representant i socialförsäkringsutskottet att ni stöder förslaget om tvångsprivatiseringar. Varför gör ni det, Jimmie Åkesson?

Anf. 96 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag känner inte till att vi stöder något förslag om tvångsprivatiseringar. Vad det handlar om, fru talman, är att vi ska ha likvärdig välfärd i hela landet. Någonstans inbillade jag mig att också Jonas Sjöstedt vill ha det.

Det blir problem när det är olika regler. Om vissa regler gäller i en kommun och helt andra regler gäller i en annan kommun får vi inte likvärdig vård och omsorg. Jag menar att välfärden ska vara likvärdig. Oavsett vilken kommun vi bor i ska vi ha rätt till samma välfärd. Det är liksom utgångspunkten för det svenska välfärdssamhället.

Också jag ser de problem som Jonas Sjöstedt ser med stora privata bolag som går in och tjänar pengar på välfärden, flyttar de pengarna utomlands och så vidare. Men att samtidigt så kategoriskt vara emot all form av privat driven välfärd, att så kategoriskt säga att den är dålig och att det offentliga är bra, är inte seriöst. Det är inte heller sjyst gentemot alla inom äldreomsorg eller assistans eller för den delen inom skolan som gjort aktiva val utifrån sina förutsättningar och de villkor de har, utifrån vad som passar för deras situation och utifrån vilka intressen och behov de har. Man kan ha hittat en utförare som man tycker passar.

Jonas Sjöstedt vill då säga: Nej, tyvärr, du måste gå till kommunen för att få din omsorg, din skola eller vad det nu kan vara. Men det är inte ett alternativ här. Vad det handlar om är att hitta en balans. Den balansen har jag inga förhoppningar om att hitta tillsammans med Jonas Sjöstedt, för han är alldeles för kategorisk i de här frågorna. Det är tråkigt.

Jag tycker att Jonas Sjöstedt lite grann ska försöka balansera sin retorik när det gäller privata alternativ i välfärden.

Anf. 97 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att när Jimmie Åkesson talar om likhet i välfärden handlar det om riskkapitalbolagens lika rätt att tjäna pengar på våra skattepengar i Sveriges alla kommuner. Det är högerpolitik. Du bedriver högerpolitik, Jimmie Åkesson!

Du ägnade en betydande del av ditt anförande åt att tala om svenskhet och om nationaldagen. Jag kan förstå att man är stolt över att vara svensk. Jag är till och med stolt över Loreen när hon i Baku vann schlagerfestivalen för Sverige.

Men en sak funderar jag på när det gäller er svenskhet och det är hur ni ser på partier i andra länder. Själv var du väldigt tidigt ute och gratulerade Sannfinländarna när de gjorde stora valframgångar i Finland. Mig veterligt är Sannfinländarna det enda partiet i världen som går till val på att vara emot just svenskhet. Hur hänger det här ihop?

Anf. 98 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Möjligtvis finns det då sju partier i denna församling som går till val på att vara emot svenskhet.

För att avsluta diskussionen om privata utförare i välfärden: Det jag försökt belysa i det Jonas Sjöstedt sagt är att så fort det handlar om privata utförare i välfärden är det stora riskkapitalbolag som skor sig på stackars arbetare och på sjuka och gamla. Men det är inte bara så. De utförarna finns, men det finns också väldigt många seriösa utförare.

Jag har besökt en rad äldreboenden runt om i landet där de boende är oerhört glada över och oerhört nöjda med det de får. De är mycket nöjdare än de skulle ha varit om de hade haft kommunal omsorg, helt enkelt därför att det de valt mycket bättre passar för deras situation.

Vad ska vi säga till alla dessa om vi ska förbjuda privata alternativ i vården? Det är inte seriöst. Låt oss hitta en balans. Jag diskuterar gärna med Jonas Sjöstedt om hur vi ska kunna hitta denna balans och komma bort från riskkapitalbolagen och ändå kunna behålla det som är bra. Jag diskuterar alltså gärna de frågorna.

(Applåder)

Anf. 99 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Jag hade egentligen inte tänkt begära replik, men när jag hörde Jimmie Åkessons inlägg kunde jag inte låta bli att göra det.

Jag är svensk, och jag är stolt över vårt land. Jag är stolt över det som byggt Sverige. Vi har skäl att vara oerhört tacksamma för att få bo i det här fantastiska landet – ett land som byggts av initiativkraft, öppenhet, tolerans, nyfikenhet, tillit, flit och väldigt många andra viktiga egenskaper. Vi har också haft en del tur när det gäller naturresurser och annat.

Vi har väldigt mycket att vara stolta över när det gäller den människosyn som präglat vårt land – det solidariska sätt på vilket vi tar hand om varandra. Vi har många viktiga värderingar tillsammans.

Här står Jimmie Åkesson och i ett näst intill obegripligt inlägg talar om att vi inte tillåts fira Sverige, om att det finns en ängslighet och ett självförakt och om att en splittringspolitik bedrivs.

Detta sker en vecka efter det att Sverige firat nationaldagen. Det har tv-sänts så att alla svenskar kunnat se det. Hundratusentals svenskar har i hembygdsföreningar och i andra sammanhang viftat med svenska flaggor och varit stolta över det som Sverige står för. Då talar Jimmie Åkesson om ängslighet och självförakt och om att man inte tillåts firande! Jag undrar vad Jimmie Åkesson vill ha sagt med det inlägget. Vad är meningen med den typen av resonemang?

Anf. 100 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag håller med om den första delen av det som Göran Hägglund sade. Det finns mycket som är bra med vårt land, och vi har mycket att vara stolta över. Det finns många goda värden som har byggt det här landet och det samhälle som vi lever i i dag. Som jag försökte säga i mitt anförande glömmer vi ofta bort det som tidigare generationers svenskar har utträttat för att vi ska kunna leva i det samhälle som vi lever i i dag. Det lyfts inte fram på nationaldagen.

Den 6 juni, vad är det för datum egentligen? Varför firar vi den 6 juni? Det gör vi för att Gustav Vasa valdes till kung. Varför var det

bra? Han var en riksbyggare, hävdar många. Kalmarunionen – det fogdevälde som den svenska nationen stod under – fick sitt definitiva slut. Vi firar svensk självständighet, svenskt självbestämmande och svensk frihet. Det är bortglömt i dag. Det är inte det man hyllar på nationaldagen. På dem som officiellt hyllar och firar den svenska nationaldagen låter det som om Sverige och det svenska samhället uppstod för 20, 30, 35 år sedan.

Det är det moderna Sverige som framhålls. Det får man gärna göra, men inte bara det. Varför kan vi inte också framhålla tidigare generationers svenskar som har utträttat något gott för vårt land? Det finns många sådana, men det hör man aldrig i diskussionen.

Det är det jag menar. Varför är vi så ängsliga? Varför kan vi inte lyfta fram något som har varit bra innan splittringspolitiken tog sin början? Det är det jag gärna skulle se, men jag upplever att det finns en ängslan för det. Det är inte bara jag som gör det. Efter det tv-sända nationaldagsfirande som både jag och Göran Hägglund besökte på Skansen fick jag mycket respons från många människor – svenskfödda och invandrare – som uttryckte att de upplevde det som märkligt att vi bara firar det moderna nya Sverige.

Anf. 101 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Fru talman! Man kan säkert ha synpunkter på vad som lyfts fram i olika sammanhang, men jag är säker på att det vid många firanden runt om i Sverige har lyfts fram viktiga personer och viktiga sammanhang i föreningar och civilsamhället som har betytt mycket när Sverige som vi känner det i dag har vuxit fram.

Väldigt många av de saker som har betytt mycket för det Sverige vi har i dag handlar om öppenhet, tolerans, nyfikenhet på andra och en önskan att lära av andra. Det är det som har gjort Sverige till ett framgångsrikt samhälle. Det handlar också om respekt för varandra och om alla människors lika värde.

Jimmie Åkesson talar om splittringspolitik. Det är precis det som hans parti står för. Vi och de, ni och vi – det är det som är grunden. Man vill hitta någon annan som står för problemen så att man själv kan framstå som lite bättre.

(Applåder)

Anf. 102 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik:

Fru talman! Jag hittar gärna någon annan – sju partier i riksdagen till exempel – som har skapat de här problemen. Det är i alla fall inte jag. Jag har ingen makt över huvud taget, så jag har inte skapat några problem, och ändå finns det problem. Dem har Göran Hägglund och hans kolleger skapat.

Det är det som är utgångspunkten. Göran Hägglund beskriver ett öppet, fantastiskt samhälle där vi bejakar mänskliga rättigheter. Det låter ju väldigt bra. Men det finns en baksida av det moderna Sverige, nämligen det splittrade samhället, det samhälle som har gigantiska problem med segregation och utanförskap. Om vi nu är så öppna och fantastiska som vi tror att vi är, så vidsynta och duktiga på att integrera människor från en annan del av världen, varför är arbetslösheten då så hög bland dessa människor? Varför är arbetslösheten bland utomeuropeiska invandrare

över 20 procent? Jo, därför att vi har misslyckats. Det fantastiska lyckorike som Göran Hågglund beskriver och hyllar är ett fantasisamhälle som inte finns på riktigt.

(Applåder)

Prot. 2011/12:129

13 juni

Partiledardebatt

Anf. 103 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Åhörare! Bästa regering! Den ekonomiska krisen håller stora delar av Europa i ett järngrepp. Miljoner unga som hoppades på en bra framtid blir arbetslösa och fattiga. Lönerna sänks för dem som redan tjänade dåligt. Den lilla välfärd som byggdes upp på många håll monterar nu ned snabbt. På diktat av Europeiska unionen angrips fackliga rättigheter och kollektivavtal.

Samtidigt som det sker rycker Europeiska unionen ut med enorma summor i nya nödlån – senast till Spanien. Men vem är det som får hjälp, och vem är det som betalar?

Solidariteten i dagens EU har blivit omdefinierad till att skattebetalarna får betala bankernas förluster. När bankerna går med vinst får ägarerna den. När det är förlust skickas den till skattebetalarna. Så ser finanskrisens logik ut, enligt Europeiska unionen. Det är bankernas förluster som driver krisen framåt. Det är en avreglerad, spekulativ finansmarknad som är krisens grund.

Runt om i Europa påstår högern att det är för stora offentliga utgifter som är krisens orsak. Det förenklade budskapet hör vi även här i Sverige. I de flesta fall, det spanska till exempel, är det fel. Underskotten beror på krisen, inte tvärtom.

EU:s politik för att mota krisen har inte bara skapat en social katastrof, utan den är även ett ekonomiskt misslyckande där man skjuter problemen framför sig och flera länder nu befinner sig i djup recession. Som svar på krisen måste vi reglera en finanssektor som har gått över styr. Bankernas ägare och även fordringsägare måste ta förlusterna; de kan inte bara skickas vidare. Bankerna kan inte vara undantagna från principen att investeringar även innebär risk.

När samhället tvingas rädda delar av den finansiella sektorn ska staten få ägande över bankerna i utbyte. Finanssektorn måste regleras med hårdare krav på kapitaltäckning, förbud mot vissa former av spekulation och en internationell skatt på finansiella transaktioner. Bankerna måste skilja mellan bankverksamhet och finansiell handel. Samhällets garantier och därmed indirekta stöd ska inte gälla finansiell spekulation.

Fru talman! Denna kris är också eurons kris. I dag tror fler svenskar på ufon än på euron – kanske något för Jan Björklund att fundera vidare över. Den gemensamma valutan förvärrar krisen. Den låser länder med usel konkurrenskraft och fel penningpolitik. Den gör det dyrare för euroländerna att låna. Det är dags för EU och eurons anhängare att svälja prestigen och de europeiska stormaktsdrömmarna och inse att euron var ett misstag. Krisländer som Grekland bör erbjudas en ordnad väg ut ur valutaunionen. Alternativet kan vara den kaotiska vägen.

Sverige har klarat krisen bättre än många andra länder. Det beror inte minst på att vi står fria från euron och på att vi har en låg statsskuld. Detta ska vi slå vakt om. Folkets nej till euron ska respekteras och statskulden ska inte öka. Låg skuldsättning och låga räntor på skulden ger oss större möjligheter att bekämpa arbetslösheten och utveckla välfärden.

Men arbetslösheten stiger även i Sverige, och investeringarna för framtiden är för små. Inkomstklyftorna ökar såväl mellan rika och fattiga som mellan kvinnor och män. A-kassa och sjukförsäkring måste renoveras och ge de utsatta det stöd som de behöver.

Det är nu vi behöver en politik som ökar investeringarna och sysselsättningen. Ställda inför klimatkrisen måste denna politik också vara en grön investeringspolitik. Vi vill investera det enorma ekonomiska utrymme som regeringen använder till sänkt skatt för höginkomsttagare, sänkta arbetsgivaravgifter och sänkt restaurangmoms.

Med vänsterpolitik skulle Sveriges järnvägar renoveras och byggas ut, inte privatiseras. Det är bra för miljön, och det är bra för Sveriges konkurrenskraft. Med vänsterpolitik skulle nya miljövänliga bostäder byggas där det är bostadsbrist, och gamla slitna fastigheter och skolor skulle renoveras.

I Västanterns Sverige får de arbetslösa goda yrkesutbildningar som ger dem arbete och en ny chans. Vi vill satsa på högskola och på forskning.

Med rätt politik skulle vi kunna ta tåten på områden där de nya arbetena och de nya branscherna växer fram, som biogas, solenergi och vindkraft.

Vi vill att fler ska få arbeta med att ta hand om våra barn och äldre för en bra kvalitet och en arbetsmiljö där man orkar arbeta fram till pensionen. I stället för att sänka skatter, vilket inte ger fler jobb, vill vi investera oss ur krisen. Det är arbetarrörelsens klassiska politik för att få fart på hjulen och samtidigt bygga ett mer jämlikt och ett mer modernt samhälle. Det är en kontrast mot denna regerings trötthet och visionslöshet inför utmaningarna.

Fru talman! I krisens spår tvingas människor runt om i Europa att lämna sina hem och sina familjer för att söka försörjning. Allt fler kommer till Sverige för att söka arbete och framtid.

Vi välkomnar att människor kan flytta mellan länder och söka arbete på annat håll. Men vi vill att alla ska behandlas lika, och så är det inte i dag. I dagens Sverige utnyttjas många som kommer hit av skrupelfria arbetsgivare. Lastbilschaufförer får några tusenlappar i månaden som betalning och bor i sina lastbilshytter veckor i sträck. Många av dem som städar i rika människors hem är underbetalda och har dåliga villkor. I köken i restauranger i Stockholm kan man hitta människor som arbetar för 30 kronor i timmen och som arbetar alldeles för många timmar. De vågar inte säga ifrån av rädsla för att få sparken.

Så ser det ut i dagens Sverige. Lönedumpning och diskriminering åter sig in i allt fler branscher. Detta verkar vår regering knappt tycka är ett problem. Detta vill vi i Vänsterpartiet göra någonting åt, och vi har de konkreta förslagen. Vi vill se över hur F-skattsedlar används, vi vill införa ett solidaransvar för huvudentreprenören och vi vill ha ett socialt protokoll i EU:s fördrag. Det skulle garantera att kollektivavtalen följs i Sverige för alla.

En sådan politik vinner alla som arbetar på. De som kommer hit utnyttjas inte, och våra villkor på arbetsmarknaden pressas inte tillbaka. Det gynnar seriösa företag som behandlar sina anställda väl, och det minskar skattefusket.

På allt fler arbetsplatser breder de otrygga anställningarna ut sig. Merparten av de unga som har ett jobb i dag i Sverige har en otrygg an-

ställning. Bemanningföretag ersätter ordinarie personal. Visstidsanställningar och timanställningar staplas på varandra. Arbetstagaren ska alltid vara utbytbar och alltid vara flexibel. Det ger ett otryggt och dåligt arbetsliv. Vi vill att en fast anställning med ett bra kollektivavtal ska vara det normala på svensk arbetsmarknad. Det ger den som arbetar möjlighet till delaktighet, till ansvar, till inflytande och till att vara någonting mer än en utbytbar kugge.

Fru talman! Vi ser fram emot valet 2014. Då kan vi få en ny regering och en ny politik. Då kan vi bekämpa arbetslösheten, öka jämlikheten mellan kvinnor och män och börja minska utsläppen av växthusgaser. En huvudfråga för oss i Vänstern blir att sätta stopp för de ogenomtänkta privatiseringar som har präglat denna regerings politik. Allt fler inser att det privata vinstintresset inte passar överallt. Vi behöver apotek i hela Sverige och inte bara där de går med vinst. Vi behöver en järnväg som ger en pålitlig service, inte som är sönderstyckad av några kortsiktiga privata aktörer. Allra tydligast är detta inom välfärden på områden som skola, äldreomsorg och sjukvård. Här passar inte det privata vinstintresset. Välfärden ska fördelas efter behov. Den ska styras demokratiskt, och den ska vara lika för alla. Men nu tas den bit för bit över av riskkapitalbolag som alltid sätter sina egna vinster främst. Vi vet att det innebär lägre bemanning, vi vet att det innebär fler otrygga anställningar och vi vet att meddelarfriheten inte gäller där.

Riskkapitalbolagen sätter skatteflykt i system med räntesnurror och moderbolag i skatteparadis. Om deras vinster användes för det som de var avsedda för – vård och utbildning – hade det gett 20 000 fler som arbetar i välfärden, 20 000 lärare, undersköterskor, kuratorer och sjuksköterskor som vi verkligen behöver.

Lösningen på de utmaningar som vi står inför i äldreomsorgen är inte kortsiktiga vinstintressen. Det är inflytande för boende och personal, det är tillräckligt många anställda, det är en god utbildning och det är rätten till heltid. Därför tackar vi nej till privata vinster i välfärden.

(Applåder)

I detta anförande instämde Bengt Berg, Marianne Berg, Rossana Dinamarca, Jens Holm, Siv Holma, Wiwi-Anne Johansson, Jacob Johnson, Lars Ohly, Eva Olofsson och Lena Olsson (alla V).

Anf. 104 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! I riksdagsvalet 2010 fick Sveriges riksdag åtta partier. Det är åtta partier som naturligtvis inte tycker samma sak, och det ska man ha stor respekt för. Fyra av dessa partier har valt att dela regeringsmakten och att pragmatiskt söka lösningar trots att vi inte tycker samma sak, och vi har i dag gemensamt ställts till ansvar för den politik som förs i Sverige.

De övriga fyra partierna befinner sig i opposition. De delar alla uppfattningen att de vill ha makt, men de vill inte dela den med någon annan. Därför har vi i dag fått höra fyra exempel på revolutioner och kraftiga förändringar av Sverige som ska ske i fyra helt olika riktningar, där utgångspunkten är att i princip allt lovas till alla och allt är fel i Sverige. Då blir onekligen frågan: Vilka revolutioner erbjuder dessa fyra partier i var sin riktning, och vad gäller i så fall i Vänsterpartiets fall?

Låt oss titta på de drygt 20 år av reformerfarenheter som Sverige har haft och som jag menar har lagt grunden för en stark ekonomi och möjligheter till jobb, och vi har kunnat fortsätta vara ett inkluderande samhälle, förvisso med brister. Det är en lång reformlista där alla punkter har det gemensamt att Vänsterpartiet har varit emot allting. De har varit mot inflationsmål, mot en oberoende riksbank, mot utgiftstak, mot inträde i EU och den gemensamma marknaden, mot pensionsöverenskommelsen, mot avregleringar och mot arbetslinjen.

Under en kort tid när det rödgröna samarbetet fanns, det som ni nu inte vill tala om eller låtsas som att det existerade, ändrade sig Vänsterpartiet något. Men i egen full frihet och revolutionsromantik har ni i Vänsterpartiet nu återgått till gamla uppfattningar: nej till överskottsmål, nej till utgiftstak, nej till dagens inflationsmål och nej till Riksbankens oberoende.

Då blir min fråga: Vad händer med Sverige när grunden för vår ekonomi och grunden för vår konkurrenskraft dras undan på det sätt som Vänsterpartiet föreslår?

Anf. 105 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Det som skulle hända med Vänsterpartiets politik, Fredrik Reinfeldt, är att vi skulle få en högre sysselsättningsnivå och större investeringar i samhället. Det är i grunden bra för den makroekonomiska utvecklingen. Det bygger på en politik där man inte kortsiktigt konsumerar sig ur kriserna utan där man faktiskt långsiktigt investerar också för en hållbar utveckling.

Att räkna reformer kan vara farligt. Det kan lätt falla tillbaka på en själv. Ser vi på alla avgörande reformer som har skapat det goda svenska samhället i form av välfärdsreformer och sociala rättigheter har vi röstat för i stort sett alla. Ni har röstat emot i stort sett alla, även om ni sällan vill tala om det nu för tiden.

Sedan framställer statsministern det som att det här finns en enig regering och en oenig opposition. Det är naturligt att partier har olika åsikter. Men hur enig är statsministerns regering om euron, om kärnkraften, om ingångslönerna och om föräldraförsäkringen? Denna debatt har varit en uppvisning i oenighet från alliansregeringen där alla gör olika utspel hela tiden. Så ser det ut när man öppnar tidningen varje dag nu. Man ska ha den ena myndigheten efter den andra som kontrollerar till exempel Socialstyrelsen när det gäller äldreomsorgen. Det är svårt att hålla koll på allt som nu händer i svensk politik. Men ni ska faktiskt regera tillsammans. Det enda som man vet är att det är ni moderater som i slutändan bestämmer oavsett vad de andra småpartierna faktiskt säger.

Det verkar som om statsministern nu helst talar om vad som händer om två och ett halvt år, när ni har förlorat makten. Jag kan förstå det eftersom ni verkar ha brist på idéer i dagens svenska politik. Men ni är faktiskt skyldiga att säga vad ni ska göra i dag för att få fler i arbete, för att öka investeringarna och för att åtgärda klimatproblemen.

Vi samarbetar gärna med andra partier. Vi kompromissar gärna med andra partier. Men då ska det vara en annan inriktning på politiken.

(Applåder)

Anf. 106 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik:

Fru talman! Vänsterpartiledaren har nu lovat att ni ska vinna valet. Två och ett halvt år före valet är det klart. Vänsterpartiet meddelar nu att det blir valseger.

Jag har sett denna typ av försök att ta ut segern i förskott förut i mitt eget parti. Jag har sett hur vi har gått från höga opinionssiffror till att få ett annat valresultat. Jag har lärt mig vikten av ödmjukhet, Jonas Sjöstedt. Det saknas i dag i den svenska Vänstern.

Vi får väl se på valdagen 2014 vad som blir det faktiska valresultatet. En ny regering, sade Jonas Sjöstedt. Tror han att han får vara med i den regeringen? Tror han att det finns någon förberedelse för att Vänsterpartiet ska ha något inflytande, att den revolution som har rullats ut här på tio minuter från vänsterpartiledarens anförande på något sätt ska göra några märken i denna politik? Hur vet vi det? Vi får inga svar.

Det är fyra partier i opposition som vill ha makt men som inte vill dela den med någon annan. Då föredrar jag vår pragmatism, till och med när vi ibland är lite oense. Men det är ett bättre svar.

Anf. 107 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Självklart är det väljarna som avgör vem som får makten i Sverige 2014. Men vi är beredda att ta fullt regeringsansvar för en politik som ökar sysselsättningen, gör någonting åt klimatproblemen och stoppar de ideologiskt motiverade privatiseringarna. Vi kommer att ge besked både om politik och om regeringsalternativ i god tid.

Problemet nu är att vi har en regering som går på tomgång och som hellre talar om vad som händer om den förlorar ett val om två och ett halvt år än talar om vad den ska göra under dessa två och ett halvt år fram till valet. Det är det stora problemet i svensk politik i dag. Ni är slut. Ni har slut på idéer, ni är tomma och ni är trötta. Ni har ingenting att säga när arbetslösheten stiger, när utsläppen av växthusgaser ökar och när otryggheten griper omkring sig på arbetsmarknaden. Det är vårt verkliga problem just nu.

(Applåder)

Anf. 108 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det finns två halvt charmiga perspektiv på Vänsterpartiet. Det första är att de som politiker alltid vet bättre än någon annan vad som är bäst. Det andra är att det bästa för mormor, för eleven och för patienten aldrig kan vara någonting annat än den offentliga inrättningen. Och visar det sig att det finns något som är bättre än det offentliga ska det förbjudas. Detta kan inte sammanfattas som någonting annat än en effektiv jantepolitik. Ingen får spurras och ingen får vara draglok, utan alla ska vara av samma undermåliga kvalitet.

Vänsterpartiet är emot all form av valfrihet inom välfärden. För mig är det inte vem som äger väggarna som är det viktigaste, utan det viktigaste är att tjänsterna levereras med värme och kvalitet och att den enskilde får bestämma, välja och välja bort. Det fria skolvalet har till exempel öppnat dörrar som tidigare var stängda för ambitiösa flickor med invandrabakgrund och för drivna pojkar från hem utan studietraditioner.

Jag skulle vilja fråga Jonas Sjöstedt om er ideologi och er övertro på att det är ni vänsterpolitiker som vet vad som är bäst för enskilda männi-

skor är viktigare än den miljon svenskar som har valt privata vårdcentraler, de 25 procent av eleverna som har valt friskolor eller de elever som väljer en ambitiös kommunal skola utanför sitt bostadsområde. Hur kan Vänsterpartiet sätta sig över dessa människors val och valmöjligheter och säga att det är fel, fult och förbjud?

Anf. 109 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja tacka Annie Lööf för den frågan. Den ger mig möjlighet att förklara vår politik. Vi är inte emot att man får välja vilken vårdcentral man går till. Vi är inte emot privata aktörer i äldreomsorgen. Vi är inte emot att man kan ha stiftelser, kooperativ och olika inriktningar på verksamheten. Vi tror att det också är bra för utvecklingen av den offentliga verksamheten, som minsann ofta har sina brister och behov av att utvecklas. Det vi vänder oss emot är att man ska plocka ut privata vinstpengar ur den här verksamheten till miljardvinster i riskkapitalbolagen. Det är det vi är emot.

Det vi hävdar i den svenska debatten är normalt i vår omvärld. Åk till Norge och se hur skolan fungerar där! Åk till Danmark och Finland! Man kan till och med åka till USA och se ett mer restriktivt system när det gäller att plocka ut vinstpengar ur skolan. Det är Sverige som är extremt när det gäller privatiseringar.

Vi menar att det går upp för allt fler människor att detta fungerar dåligt. Det ger en ojämn service. Det missgynnar landsbygd och glesbygd och gynnar storstäderna. Det undandrar avgörande resurser som hårt arbetande människor har betalat in i skatt. Dessa resurser skulle gå till de äldre, till skolan och till grundläggande service, men i stället försvinner de till riskkapitalbolag som tackar för det genom att skära ned på bemanningen och genom att ha otrygga anställningar.

Vill man ha en politik som tar ansvar för att skattepengarna ska användas på rätt sätt och för att valfrihet handlar om innehåll och inte om valfrihet för profitörerna är det Vänsterpartiet man kan rösta på i svensk politik, och det är jag stolt över.

(Applåder)

Anf. 110 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik:

Fru talman! Det är varken seriöst eller konstruktivt att som Jonas Sjöstedt skylla de utmaningar som svensk välfärd står inför på mångfald och valfrihet. Jonas Sjöstedts definition av valfrihet är inte någon annans definition av valfrihet. Valfrihet handlar inte om att utgå från kommunala politikernas möjligheter att driva offentliga inrättningar utan om möjligheten för den enskilde, för min mormor, för min syster som är elev eller för patienten som besöker vårdcentralen, att välja det alternativ som fungerar bäst för dem. I de kvalitetsmätningar som har gjorts i de sektorer inom välfärden där vi har fritt val visar det sig att såväl brukare och föräldrar som medarbetare och lärare är nöjda.

Jag blir beklämd när jag ser Vänsterpartiets historia. De har röstat nej till valfrihet inom skolan och välfärden och nej till fler apotek. Kontentan av att öppna marknader är att vi till exempel får fler apotek än vad vi hade för ett antal år sedan.

Anf. 111 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Fru talman! Den aktuella forskningen om det fria skolvalet visar att det har stärkt segregeringen och bidragit till dåliga resultat i den svenska skolan.

När det gäller apoteken är det ett faktum att ni inte vet vad ni ska göra i mars nästa år när en rad apotek runt om i Sveriges glesbygd och landsbygd riskerar att läggas ned så att man blir helt utan apoteksservice. Det är privatiseringens baksida.

Det som förvånar mig med den här tilltron till privatiseringarna som verktyg är att man inte ser de långsiktiga konsekvenserna. Jag kan ta mitt eget hemlän Västerbotten som exempel. Där har det etablerats tre privata hälsocentraler. Alla ligger i centrala Umeå. Där finns länets rikaste, yngsta och friskaste befolkning. Där finns redan god tillgång till vård. Det undandrar resurser från landstinget, som måste betala, och nu läggs viktiga delar av akutsjukvården ned i inlandskommunerna i stället. Det är baksidan av er politik. Det är den landsbygd som ni inte bryr er så mycket om längre som betalar privatiseringens pris i Sverige i dag.

(Applåder)

Anf. 112 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Fru talman! Samtidigt som vi för vår debatt här i Sveriges riksdag utspelas händelser ute i världen som är långt mer dramatiska än de problem som vi diskuterar i vårt eget land. När det gäller Syrien talas det nu om inbördeskrig, och rapporterna därifrån hemsöker rimligen varje anständig människa som tar del av rapporterna i vår del av världen.

Det här påminner oss om hur lyckligt lottade vi är som får bo i Sverige, men också om att vi är en del av en större gemenskap. Det som händer i Syrien påverkar också Sverige. Det är en fruktansvärd form av förtryck som förekommer i Syrien. Civila förmligen slaktas löpande runt om i landet. Det får aldrig någonsin råda någon tvekan om att vi står upp mot förtryckare oavsett vilken ideologisk flagg de vill vifta med.

Fru talman! Vi har lugnare förhållanden i Sverige. Vi kan diskutera politiska skillnader med hetta och ska så göra. Mycket av diskussionen i dag har handlat om den ekonomiska politiken. Att lyssna på debatten handlar mycket om att höra långa önskelistor läsas upp av oppositionen. Där berättar de om vilka fantastiska förhållanden som skulle råda i vårt land om de bara fick tillfälle att styra. Samtidigt berättar regeringsidan att nyckeln till att införa nya, viktiga reformer som förbättrar tillvaron för människor, ökar utrymmet i den egna ekonomin och ger mer eget ansvarstagande är vilket ansvar vi tar för våra finanser.

Regeringen har ständigt fått goda råd och uppslag till nya reformer från partier och olika intressen som har goda idéer. Hade vi tagit alla dem till oss hade det orsakat en enorm utgiftskaskad som i sin tur hade lett till ökad sårbarhet för vårt land. Men vi har stått fast vid att vi inte kan spendera mer pengar än vad vi faktiskt har. Det är en mycket viktig grund för att kunna fortsätta ett viktigt utvecklingsarbete. Genom hushållning och genom långsiktighet säkrar vi välfärden. När andra nu tvingas dra ned planerar vi nya, viktiga reformer som stärker och utvecklar den svenska skolan för våra barn, som förbättrar sjukvården för patienter som behöver den och som underlättar den omsorg så många så väl behöver när de blir gamla.

Alltsedan regeringen tillträdde och jag blev socialminister har vi bjudit in fler aktörer att bidra till att utveckla sjukvården och äldreomsorgen. En del av debatten här i dag har handlat om just dessa frågor. Vi behövde göra stora förändringar efter en tolv år lång tupplur från den tidigare socialdemokratiska regeringen. Svensk hälso- och sjukvård med jättelånga köer och kvalitetsbrister, och omsorgen på samma sätt, behövde förändringar och vitamininjektioner.

Tidigare hade Sverige monopol som välfärdspolitisk princip. Man kunde kalla det mycket, men det var inte ansvarstagande. Det var inte att sätta den enskilda patienten i centrum. Det var inte att använda offentliga medel för att åstadkomma bästa möjliga vård. Våra förändringar har gett kortare köer, fler alternativ och bättre vård. Vi vet i dag situationen och kan fortsätta förbättringsarbetet.

Om man tänker efter, också Jonas Sjöstedt: Är det inte genom en mångfald av aktörer som utvecklingen över huvud taget går framåt? Det sker när man kan jämföra med andra och se de egna resultaten, när man kan lära av dem som gör på något annorlunda sätt och lyckas bättre genom att olikheter får prövas mot varandra. Genom detta kan vi se att det har dykt upp väldigt många skolor människor kan välja att gå till – eller välja bort om de inte passar. Vi har kunnat se 300 nya apotek skjuta upp runt om i Sverige.

Hur många tycker egentligen att det var bättre med offentligt monopol för den som behöver vård? Förutom det faktum att vi i dag har 200 fler vårdcentraler än vi hade för några år sedan har vi nu vårdcentraler med lite olika profil och lite olika inriktning. Jag tror att det är bra. Jag tror att det är sättet att fortsätta att utveckla vården.

Jag menar att det inte bara är arrogant och förmätet av politiker att tro att monopol är så bra att medborgarna inte ens ska få chansen att välja någonting annat. Det är också dålig hushållning att försöka sig på något sådant. I arbetet med svensk hälso- och sjukvård har vi förstås inte bara haft effektiviteten för ögonen. Vi har haft som ideologiskt mål att det är systemen som ska anpassa sig till människan. Det är byråkratin som ska underordna sig. Det är politiken som ska vara förändringsbenägen. Den ska finnas till för den enskilda människan.

När sådana idéer luftas blir Vänstern ofta nervös, inte främst för att det kommer till nya skolor eller apotek utan för att det är nya idéer som vinner spridning. Tidigare betalade många världens högsta skatter men fick ändå inte påverka sin egen välfärd. Det var politiker som bestämde. Man fick stå med mössan i hand och acceptera långa avstånd, stela strukturer och frånvaro av valfrihet. Man var nästan omyndigförklarad när man fick veta att systemet kom i första hand och man själv i andra. Den tiden är nu förbi, och den kommer inte tillbaka.

Den viktiga grunden är att vi finansierar välfärdssystemen gemensamt, och vård och omsorg ges efter behov. Det är så det ska vara, men vi inbjuder fler aktörer att vara aktiva. Då säger Vänsterpartiet och andra – jag ska utmana också Socialdemokraterna – att det är alldeles fel. Kan man ta ut vinster sker nämligen någonting förfärligt. Är det nu så att någon levererar en bra vård, en vård som människor väljer och en bra omsorg som människor väljer, och ändå lyckas tjäna pengar på detta – ska den verksamheten då stängas ned, Jonas Sjöstedt? Ska en sådan verksamhet tvingas avsluta sin verksamhet, Mikael Damberg?

Jag tycker inte det. Jag tycker att det är viktigt att vi ställer tydliga krav, övervakar genom tillsyn och följer upp men att det är möjligt med flera aktörer. Det är nämligen så, vilket har antytts tidigare i debatten, att det när man har jämfört inom äldreomsorgen har visat sig att det inte finns några strukturella skillnader när det gäller kvaliteten mellan offentligt och privat. Varför ska man då stänga det ena? Jonas Sjöstedt tycker uppenbarligen att det är okej med kommunala verksamheter som inte levererar men att det är fel om det är en privat verksamhet som faktiskt lever upp till det människor förväntar sig. Det tycker jag är ett konstigt synsätt.

Jag vill också säga något om familjepolitiken, vilket jag har tangerat tidigare i dag. Vi har ökad valfrihet på många olika områden, men just när det gäller familjepolitiken blir Vänstern oerhört ängslig. När vi talar om vardagsmakt och möjlighet för föräldrar att själva bestämma säger man att vi som politiker vet bättre. Vi ska avgöra hur människor ska organisera sin barnomsorg. Det finns en form som duger och ska subventioneras, annars ska det inte vara någonting. När det gäller föräldraförsäkringen vill man från vänsterpartierna gå vidare och kvotera ytterligare.

Jag tycker att det är ett synsätt som har helt fel perspektiv. Våra system och reformer ska rimligen finnas till för att fungera i människors vardag. I stället använder vi som politiker dem – eller man vill använda dem – för att styra människors vilja. Det tycker jag är helt fel utgångspunkt. Då har man glömt bort vad som är politikens uppgift.

Någon kanske säger om familjepolitiken är något vi kristdemokrater talar väldigt mycket om. Ja, det gör vi. Det gör vi för att vi tycker att den är oerhört viktig. Vi tror att uppväxten spelar en jättestor roll, och vi tror – hör och häpna – att föräldrar känner sina barn bättre än vad kommunalrådet och till och med socialministern gör. Därför ska makten i större utsträckning ligga hos föräldrarna, inte hos politikerna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Yvonne Andersson, Annika Eclund, Lars Gustafsson, Lars-Axel Nordell, Anders Sellström och Roland Utbult (alla KD) samt utbildningsminister Jan Björklund (FP).

Anf. 113 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja ta upp en fråga Göran Hägglund inte berörde i sitt anförande och som jag faktiskt inte har hört någon kristdemokrat tala om sedan Anders Wijkman var i slag för partiet. Det handlar om klimatet.

Vi står inför en avgörande uppgift: att minska utsläppen av växthusgaser. Vi vet att de ökar globalt, och vi vet att utsläppen ökade med 11 procent i Sverige under det senaste året vi har statistik från, 2010. Det är mycket, och det är en bekymmersam siffra.

Det finns mycket att göra. Det handlar om att bygga ut järnväg för att få bort tung lastbilstrafik. Det handlar om att satsa mer på solenergi, vindkraft och biogas. Det handlar om att utveckla klimatinvesteringsprogrammen i stället för att avveckla dem, som regeringen vill. Det handlar om att renovera gamla, slitna fastigheter så att de släpper ut mindre

energi. Vi vet hur man gör för att minska utsläppen av växthusgaser; problemet är att vi inte gör det i Sverige i dag.

Vi har ett helt program, och vi vill att man ska höja ambitionsnivån till att minska utsläppen med 45 procent till år 2020. Vi vill att man ska göra det i Sverige, inte i andra länder.

Regeringens klimatpolitik har vilat väldigt tungt på det som sker inom den europeiska unionen. Där är det enskilt viktigaste inslaget handeln med utsläppsrätter. Man har satt en väldig tilltro till att denna handel ska få ned utsläppen. Det vi nu ser är att handeln med utsläppsrätter i det närmaste har kollapsat. Priserna är enormt låga – de är nere på 58 kronor per ton. Vi ser att det är ett stort överskott på utsläppsrätter och att detta överskott ser ut att öka.

Vi har förslag på åtgärder för hur man kan få tillbaka utsläppshandeln till ett fungerande system igen. Hur ser Kristdemokraterna på detta? Hur vill ni få ordning på utsläppshandeln i klimatpolitiken?

Anf. 114 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Det Jonas Sjöstedt tar upp är förstås en ödesfråga för mänskligheten där vi behöver gemensamma tag. Det fråntar dock inte varje enskilt land och varje person skyldigheten att fundera över vilka åtgärder som krävs för att möta denna enorma utmaning.

Jag tror att Jonas Sjöstedt är väl bekant med att regeringens satsningar på infrastrukturområdet är historiskt höga. I höst kommer en ny infrastrukturproposition. Sverige har en i många avseenden god infrastruktur, men vi är som bekant ett glesbefolkat land och kan inte genom tågtrafik ersätta all biltrafik.

Jonas Sjöstedt vänder sig mot att vi använder resurserna på ett sådant sätt att vi också kan genomföra klimatåtgärder i andra länder. Jag tycker tvärtom att det är en mycket god idé. Vi använder pengarna på det mest effektiva sättet. Vi får de största klimateffekterna per krona genom att använda dem i det som kallas flexibla mekanismer. Det är av jättestor betydelse.

När det gäller handel med utsläppsrätter får man säga att det är ett första försök att ta sig an problemet. Vi kommer säkert att behöva genomföra förändringar över tid. Men det är också ett system som är starkt beroende av hur konjunkturutvecklingen ser ut. I dag finns det naturligtvis många industrier som till följd av den ekonomiska situationen går på sparlåga eller helt och hållet vilar. Det är klart att detta spelar spratt i de här sammanhangen.

Jag skulle vilja komma tillbaka till något jag talade om i mitt anförande. Hur kan det komma sig, Jonas Sjöstedt, att det är klokt att stänga en väl fungerande omsorg som drivs privat medan man ska fortsätta med en kommunal omsorg som inte fungerar väl? Hur kan det hänga ihop?

Anf. 115 JONAS SJÖSTEDT (V) replik:

Herr talman! Om den privata aktören också satsade sina vinstpengar på verksamheten, vilket vi vill, skulle verksamheten bli ännu bättre.

När det gäller klimatfrågan kan jag konstatera att Göran Hägglund inte har förslag på en enda ny åtgärd som skulle minska utsläppen i Sverige, trots att vi har ett akut läge med ett kollapsat system för handeln

med utsläppsrätter och ökande utsläpp i Sverige och globalt. Det bekymrar mig.

Självklart ska vi ge klimatbistånd, men det är inte lika självklart att vi ska räkna in utsläppsminskningar som skett i andra länder i vår egen minskning. Vi släpper ut kanske fem gånger så mycket per person som den här planeten tål. Ni har helt enkelt inte tillräckligt hög ambitionsnivå i klimatpolitiken.

Det går att åtgärda bristerna i handeln med utsläppsrätter genom att ha ett golvpris, genom att begränsa tilldelningen av utsläppsrätter och genom att auktionera ut dem och inte tilldela dem gratis. Det förvånar mig att Kristdemokraterna, som borde vara partiet som värnar Skapelsen, inte har en mer aktiv politik på det här området.

Anf. 116 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik:

Herr talman! Jag talade inte om bistånd utan om de flexibla mekanismerna. Enligt min uppfattning är det absolut klokare att använda pengar där vi får största möjliga klimateffekt. Jonas Sjöstedt står för någonting annat, som gör att vi får mindre begränsningar av klimatutsläppen än vad världen behöver. Det tycker jag är en oerhört olycklig strategi.

Regeringen har en väldigt tydlig politik. Sverige går i spetsen, men mer behöver göras. Vi behöver hela tiden utveckla nya metoder och se till att vi gör det i ett internationellt sammanhang. Sverige står för en liten del. Vi ska ta vårt ansvar. Men vi behöver också se till att vi får andra med. Därför är den internationella arenan viktig.

(Applåder)

Partiledardebatten var härmed avslutad.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 7 juni.

3 § Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade att *Margareta Pålsson* (M) anhållit om entledigande från uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 1 september 2012.

Kammaren biföll denna anhållan.

Andre vice talmannen meddelade att *Kenneth Johansson* (C) anhållit om entledigande från uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 1 september 2012.

Kammaren biföll denna anhållan.

Andre vice talmannen meddelade
att *Margareta Pålsson* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i utbildningsutskottet från och med den 19 juni,
att *Elisabeth Svantesson* (M) av sagt sig uppdragen som ledamot i finansutskottet och EU-nämnden,
att *Peder Wachtmeister* (M) av sagt sig uppdragen som ledamot i kulturutskottet och som suppleant i EU-nämnden,
att *Tomas Tobé* (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i arbetsmarknadsutskottet från och med den 19 juni samt
att *Amir Adan* (M) av sagt sig uppdraget som suppleant i kulturutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

4 § Anmälan om kompletteringsval till utskott och EU-nämnden

Andre vice talmannen meddelade
att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält *Peder Wachtmeister* som ledamot i finansutskottet och EU-nämnden, *Tomas Tobé* som ledamot i utbildningsutskottet från och med den 19 juni, *Elisabeth Svantesson* som ledamot i arbetsmarknadsutskottet från och med den 19 juni samt *Amir Adan* som ledamot i kulturutskottet.

Andre vice talmannen förklarade valda till

ledamot i finansutskottet
Peder Wachtmeister (M)

ledamot i kulturutskottet
Amir Adan (M)

ledamot i EU-nämnden
Peder Wachtmeister (M)

Andre vice talmannen förklarade valda från och med den 19 juni till

ledamot i utbildningsutskottet
Tomas Tobé (M)

ledamot i arbetsmarknadsutskottet
Elisabeth Svantesson (M)

5 § Ledighet

Prot. 2011/12:129
13 juni

Andre vice talmannen meddelade att *Fredrick Federley* (C) ansökt om ledighet under tiden den 3 september 2012–26 april 2013.

Kammaren biföll denna ansökan.

Andre vice talmannen anmälde att *Johan Hedin* (C) skulle tjänstgöra som ersättare för *Fredrick Federley*.

6 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade att voteringen *torsdagen den 14 juni kl. 12.00* skulle utgå.

Voteringen kl. 16.00 skulle äga rum enligt tidigare planering.

7 § Meddelande om skriftliga frågor under sommaruppehållet

Andre vice talmannen meddelade att skriftliga frågor som lämnats in *under tiden torsdagen den 21 juni kl. 10.00–fredagen den 7 september* skulle besvaras av statsråd inom fjorton dagar efter det att frågan hade framställts.

8 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2011/12:387

Till riksdagen

Interpellation 2011/12:387 Kommunala energibolag

av Kent Persson (V)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 20 juni 2012.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang och resor.

Stockholm den 12 juni 2012

Näringsdepartementet

Anna-Karin Hatt (C)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

9 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

2011/12:158 till miljö- och jordbruksutskottet

10 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Konstitutionsutskottets betänkanden 2011/12:KU20, KU21 och KU24
Utrikesutskottets betänkande 2011/12:UU9

*Djurskydd och djur
som används för
vetenskapliga ändamål*

11 § Djurskydd och djur som används för vetenskapliga ändamål

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12:MJU21
Djurskydd och djur som används för vetenskapliga ändamål (prop.
2011/12:138).

Anf. 117 SARA KARLSSON (S):

Herr talman! I dag ska vi debattera miljö- och jordbruksutskottets betänkande 21, *Djurskydd och djur som används för vetenskapliga ändamål*. Där behandlas den proposition som regeringen lagt fram om försöksdjur och följd-motioner på den, men också ett antal motioner som inkommit under den allmänna motionstiden i höstas.

Herr talman! Jag vill börja med att säga några ord om djur som används till vetenskapliga ändamål. Varje dag används 2 800 djur i djurförsök i Sverige. De stressas och utsätts för sjukdomar och olika ingrepp. Det innebär ofta ett stort lidande för djuren.

Antalet försök måste begränsas. Det är ett arbete som har diskuterats och som har pågått länge, men det går långsamt. Vi ser nu också hur kemikalietesterna av djur ökar. Det finns stor anledning att intensifiera arbetet.

Propositionen kommer som en följd av ett EU-direktiv som ska implementeras i Sverige och som handlar om just detta. Principen som styr detta arbete brukar uttryckas som 3R på engelska, och det står för ”ersätta, begränsa och förfina”. På svenska blir det inte tre r, men man säger ändå 3R.

Jag är åtminstone inledningsvis glad att regeringen i nuläget inte avser att ändra den definition som vi har av djurförsök i Sverige, vilket framgår i propositionen. Detta står i motsättning till det förslag som presenterats av Djurskyddsutredningen, som vill harmonisera den svenska definitionen med EU:s definition. Det skulle innebära att många försöksdjur som i dag omfattas av den svenska definitionen inte längre skulle göra det. Om de inte definieras som försöksdjur måste de inte heller genomgå den etiska prövning som sker i de djurförsöksetiska nämnderna. Jag hoppas alltså att regeringen står fast vid att inte ändra definitionen.

Någonting som har anknytning till detta arbete är en diskussion som förs inte bara i Sverige utan också på många andra ställen inom EU om ett 3R-center som ska samla ansvaret. När man ska jobba med att ersätta, begränsa och förfina djurförsöken räcker inte de prövningar som sker i de

djurförsöksetiska nämnderna, där det handlar om att pröva varje enskilt fall. Om man på riktigt ska kunna samla arbetet med att ersätta, begränsa och förфина djurförsöken måste man arbeta med att sprida kunskap och underlätta validering.

Det arbetet behöver intensifieras i Sverige och i hela EU. Länder som Storbritannien har redan gått före och inrättat ett 3R-center. Vi skulle gärna se att regeringen tittar på möjligheterna att sammanföra resurser som i dag finns, tydliggöra ansvaret och ge ett tydligare uppdrag att inrätta ett 3R-center.

År 2009 trädde ett förbud i kraft inom EU mot att sälja djurtestade kosmetiska produkter, men med detta förbud kom också några undantag som ska slopas nästa år, 2013. Vi har sett att det finns krafter som vill försöka skjuta upp slopandet av undantagen, vilket vore väldigt olyckligt. Vi vill därför se att den svenska regeringen aktivt jobbar på inom EU för att slopandet av undantagen inte ska skjutas upp.

Herr talman! Betänkandet innehåller, som sagt var, också andra förslag på djurskyddsområdet som jag strax ska gå närmare in på. Men det känns lite konstigt att diskutera dessa frågor utan att alls nämna den utredning om hela djurskyddslagen som presenterades i november och som just har varit ute på remiss.

Det är ett gediget arbete som utredaren har gjort. Man har bland annat jobbat mycket med att skapa en tydligare struktur. Någoting som utredaren har poängterat, och som väl är det sammanfattande draget i utredningen, är en vilja att öka flexibiliteten i lagstiftningen. Jag kan förstå att det finns en sådan vilja, dels för att man kan behöva anpassa till olika förutsättningar, dels för att nya vetenskapliga rön enklare ska kunna implementeras och att det ska gå fortare.

Men man måste också vara medveten om vad detta skulle innebära. En ökad flexibilitet och en mer målstyrd lagstiftning där ett allt större tolkningsansvar läggs på myndigheter innebär faktiskt att vi fransäger oss delar av vårt politiska ansvar.

Jag ser också att det innebär risker. Jordbruksverket har redan i dag att balansera mellan uppdragen att implementera djurskyddslagen och att främja det svenska jordbruket. Det behöver inte finnas en konflikt däremellan, men den typen av konflikter uppstår ändå ofta. Då läggs det ett större ansvar på Jordbruksverket att balansera det, och det är egentligen ett politiskt ansvar. En mer målstyrd lagstiftning skulle också innebära helt andra krav på tillsynsmyndigheterna. Det blir mer svårbedömt.

Vi kommer att få anledning att diskutera detta vidare när regeringen lägger fram sin proposition, men jag ville ändå nämna det. Jag ser fram emot fortsatta diskussioner, men det vore också intressant att höra några reflexioner från de borgerliga ledamöterna om Djurskyddsutredningen.

Herr talman! Jag skulle också vilja lyfta fram några positiva konkreta förslag från Djurskyddsutredningen som jag hoppas kommer att finnas kvar när regeringen lägger fram sin proposition.

Det är bland annat att den ska innehålla förslag på förbud mot sexuella övergrepp, som riksdagen är ense om, att man vill förbjuda vissa typer av djur på cirkusar, även om man skulle kunna gå betydligt längre, och att man sätter upp en ambition om att inga djur ska stå uppbundna. Jag hoppas att det kommer att finnas en konkret plan för hur det ska gå till när regeringen kommer med sin proposition.

Herr talman! Senast vi debatterade ett liknande betänkande inledde jag med att slå fast att djur har rättigheter. Jag tycker att det är viktigt att återigen poängtera det. En sådan här diskussion måste ta sin utgångspunkt inte bara i på vilket sätt vi kan nyttja djur utan också i att djuren i sig har ett värde. Debatten måste präglas av värderingar.

Vår djurskyddslag byggs upp just av värderingar. Det finns en väldigt stark känsla att djur ska behandlas väl. Därför är principer fastslagna om att djur inte ska utsättas för onödigt lidande och att de har rätt till ett naturligt beteende. Där finns stora och svåra definitionsfrågor, som ger upphov till vissa problem. Men det är ändå ett uttryck för vår syn på djur och vår vilja att respektera dem. Sedan finns det givetvis en diskussion om hur väl vi lever upp till detta. Hur långt har vi kommit? Vart är vi på väg?

Sverige har på vissa områden varit en föregångare, och den borgerliga regeringen hävdar ofta att det fortfarande är så. Men stämmer det verkligen?

Regeringen började med att lägga ned Djurskyddsmyndigheten 2006 och att rösta ned förslaget om bättre levnadsförhållanden för minkar. I vilken riktning förde det oss? En annan fråga som har varit aktuell den här mandatperioden är obedövad kastrering av smågrisar, där vi ser hur andra länder springer förbi medan regeringen har stått passiv.

Vilka beslut har den här regeringen och de borgerliga partierna tagit för att Sverige ska ta tåten i djurskyddsarbetet? Ofta låter det nästan tvärtom, som att det vore fel att göra det, att det är bättre att Sverige ligger lågt.

För oss socialdemokrater är det ett obegripligt resonemang. Det är just omsorgen om djuren och om miljön som är och ska vara det svenska mervärdet. För att det ska utvecklas och för att svenska konsumenter ska känna förtroende måste man hela tiden ta nya steg.

Men vi vet ju, herr talman, att det inte räcker att stifta en lag om lagen inte följs. Därför behövs också en fungerande och god tillsyn.

Den 1 januari 2009 flyttades ansvaret för djurskyddstillsynen över från kommunerna till länsstyrelserna. Vi socialdemokrater var väldigt kritiska och motsatte oss det, även om vi var medvetna om att det fanns brister i dåvarande tillsyn. Vi menade att man skulle tappa samordningsvinster och kunskap om den lokala situationen. Men vi sade också att det behövde föras över mer resurser om det skulle drivas igenom.

Resultatet var förskräckande. Antalet kontroller halverades på två år. Nu ser vi att antalet kontroller ökar något, men det är inte alls uppe på samma nivåer som tidigare.

Regeringsföreträdarna brukar säga att reformen är en stor framgång. Och visst – tittar man på Statskontorets utvärdering av reformen visar den på vinster med överflyttningen. Ökad likvärdighet är ett exempel som lyfts fram. Det är förvisso något som man redan arbetade med under ledning av Djurskyddsmyndigheten, som regeringen lade ned. Vi kommer att få fortsätta att följa arbetet och utvärdera reformen.

Jag vill vara tydlig med en sak – någonting som de borgerliga ledamöterna ofta vill bortse ifrån – och det är att antalet kontroller spelar roll. Man kan inte bortse ifrån det. Vi socialdemokrater anser att den kontrollavgift som avskaffades i samband med omorganiseringen ska återinföras. På andra områden där myndigheter bedriver tillsyn är det en etablerad

princip. Det är inte konstigare än så. Då kan antalet kontroller öka. Utan en fungerande tillsyn undergrävs hela djurskyddslagen.

Herr talman! Det finns i betänkandet en majoritet för att den svenska regeringen ska verka inom EU för att få till stånd en märkning av kött som kommer från djur som slaktats utan bedövning. I EU finns ett undantag för religiös slakt, något som vi inte har i Sverige och som vi tycker är helt oacceptabelt. Det är också något som vi har sett missbrukas.

Helst skulle vi se att EU följde Sveriges exempel och att det undantag som finns inom EU slopades helt. Men till dess måste regeringen verka för en märkning av det köttet. Konsumenterna måste kunna känna trygghet när de går till affären och ska handla. Regeringen måste driva på. Nu kommer företrädare för de borgerliga partierna att gå upp och säga att det är någonting som redan sker, men det är felaktigt.

Till sist, herr talman, önskar jag verkligen att jag inte skulle behöva stå här också i år och prata om minkarnas situation. Vi känner alla till historien och utredningarna som har visat på de stora brister som finns i den svenska pälsdjursproduktionen. Utredningen från 2003 sade att näringen skulle ha tid på sig till 2010 att förbättra situationen och bli av med problemen, annars skulle den avvecklas. Den proposition som den socialdemokratiska regeringen lade fram 2006, i enlighet med utredningsförslaget, valde de borgerliga partierna att rösta ned.

Nu står vi här 2012, två år efter att problemen skulle vara åtgärdade, och ingenting händer. De borgerliga partierna sade då att man behövde inhämta mer kunskap innan man gick vidare med skarpa åtgärder. Vi vet att den svenska minknäringen fortfarande inte lever upp till lagens krav om naturligt beteende. Vi vet att bristerna består. Vi vet mycket om vilka behov minkarna har att kunna göra olika saker. Vad är det för mer kunskap som de borgerliga partierna behöver för att fatta beslutet? Det skulle jag vilja höra.

Jag vill sluta med, herr talman, att yrka bifall till reservation 15, även om jag såklart står bakom alla de socialdemokratiska reservationerna.
(Applåder)

Anf. 118 ÅSA COENRAADS (M):

Herr talman! I dag debatterar vi betänkande 21, som behandlar regeringens proposition om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål. I betänkandet behandlas även 67 motionsyrkanden från allmänna motionsperioden 2011 som rör djurskydd och djurhälsovård. Låt mig börja med att yrka bifall till utskottets förslag.

Redan från början vill jag klargöra att ett bra djurskydd är en prioriterad fråga för allianspartierna och en fråga som Landsbyggsdepartementet har lagt mycket tid och energi på. Vi har redan genomfört en hel del tuffa beslut för att säkra djurens välfärd, och ett helt nytt lagförslag om djurskydd är ute på remiss just nu. Det är ett nytt förslag som ska göra det bättre för djuren. Den lag vi har är ganska gammal.

Propositionen vi behandlar i dag gäller framför allt ett utökat skydd för djur som används för vetenskapliga ändamål. Djurförsök ska vara relevanta för vetenskapen och innebära ett så litet lidande för djuren som möjligt.

Vi strävar efter en djurförsökspolicy som bygger på 3R-principen. 3R-principen, som Sara Karlsson har förklarat här i talarstolen, är ut-

tryckt i djurskyddslagen, som anger att djur får användas i djurförsök endast om syftet med användningen inte kan uppnås med någon annan tillfredsställande metod. Djuren får inte utsättas för större lidande än vad som är absolut nödvändigt, och så få djur som möjligt ska användas i försöken.

Regeringen stöder också metoder som syftar till att ersätta djurförsök med djurfria försöksmetoder.

Det är självklart att djur inte ska plågas mer än nödvändigt, och det är direkt olämpligt att testa saker på djur när det inte är absolut nödvändigt. Eftersom det ibland behöver göras försök behöver vi dock regler för hur de ska gå till och kontrolleras.

Vi måste komma ihåg att det knappt finns någon medicinsk upptäckt som inte har testats på djur innan medicinen har kommit ut på marknaden. Vissa läkemedel som upptäckts i Sverige och bidrar till svenska arbetstillfällen är dessutom inte tillåtna på den internationella marknaden om de inte har testats på djur i försöksstadiet.

Framtidens forskning på mediciner och behandlingsmetoder mot till exempel cancer, aids och tuberkulos kan fördröjas i årtal om vetenskapen inte har tillgång till djurförsök. Sverige riskerar att tappa tempot och den ledande position vi har som forskningsnation om vi skulle förbjuda djurförsöken helt.

Jag kan garantera motionärerna att andra länder, som har bra mycket sämre djurskydd och djurförsökspolicyer än Sverige, gärna skulle ta vår plats som ledande forskningsnation om vi försvårar möjligheten till djurförsök i det här landet. Vill verkligen motionärerna leka med människoliv, svenska arbetstillfällen och svensk toppforskning på det sättet?

Djurförsök ska bedrivas med ansvar och med djurens välmående i beaktande, men det är samtidigt solklart att djurförsök behövs. Därför inrättas en djurprövningsnämnd.

När vi under förra mandatperioden såg att en del kommuner inte genomförde de djurskyddskontroller de varit ålagda att göra och därmed inte skötte sitt uppdrag tog vi ett nytt grepp kring djurs välfärd och överförde kontrollansvaret på länsstyrelserna.

Jag vill påminna om att det i över 40 av landets kommuner inte utfördes några djurskyddskontroller över huvud taget. Därför lade vi över ansvaret på länsstyrelserna för att få ett bättre helhetsgrepp. De kontroller som genomfördes var dessutom av skiftande kvalitet och frekvens. Nu kan vi konstatera att djurskyddskontrollen över hela Sverige är bra mycket bättre och att det är högre kvalitet i kontrollerna än tidigare. Fokus hamnar på kvaliteten i stället för på kvantiteten, som många i oppositionen verkar tro är det viktigaste.

Herr talman! Oppositionen har varit väldigt skeptisk till förändringen av djurskyddskontrollerna, och det är tråkigt. För oppositionen verkar förändringar alltid vara något negativt oavsett om slutresultatet blir bättre. Vi ser samhällsproblemen och söker lösningar i stället för att blunda för problemen och låtsas som om de inte finns. Att gömma huvudet i sanden som en struts är både slarvigt och oseriöst.

Sedan länsstyrelserna tog över djurskyddskontrollerna har det hänt en hel del, och detta har uppmärksammats. Statskontoret har granskat djurskyddskontrollernas utveckling och kommit fram till att det i dag genom-

förs kontroller i alla Sveriges kommuner och att antalet kontroller som resulterar i rättsliga ingripanden ökar markant.

Statskontoret framhåller också att djurskyddskontrollerna i dag är mer träffsäkra än tidigare och att det i större utsträckning genomförs ökade kontroller just där man återfinner brister. Beslut, förelägganden och åtalsanmälningar håller i dag högre kvalitet enligt juristerna på länsstyrelserna. Jordbruksverket drar i en analys också slutsatsen att kontrollerna håller en högre kvalitet och är effektivare än innan reformen genomfördes.

Statskontoret nämner dock att antalet kontroller kan öka och att det finns utrymme för effektiviseringar i form av mer förebyggande arbete, samverkan och utbyte mellan länen. Regeringen har därför gett Statens jordbruksverk och länsstyrelserna i uppdrag att inrätta ett råd för samordning av djurskyddskontrollfrågorna. Rådet kommer att råda bot på bristerna i samverkan och verka för att djurskyddskontrollerna blir mer likvärdiga och rättssäkra. Rådet, länsstyrelserna och Jordbruksverket kommer kontinuerligt att rapportera till regeringen.

Vi har nu påbörjat resan mot en efterlevnad av djurskyddsreglerna i Sverige på riktigt. Vi ser samhällsproblemen och söker lösningar. Det är skillnad på riktig politik och plakatpolitik!

Jag har besökt många gårdar och pratat med ännu fler lantbrukare under den här mandatperioden. Vad jag får höra när jag är ute runt om i landet är att djurägarna håller med om att de har ett ansvar för att djuren ska må bra. Kontrollerna finns som en försäkran om att djuren verkligen mår bra och att lantbrukaren sköter sig, men de kommer inte på egen hand att skapa en bättre djurhållning. Ett samarbete mellan djurägare och myndigheter är därför av yttersta vikt. Mitt intryck är att Sverige tillhör toppskiktet i behandlingen av djur, inte på grund av våra kontroller utan på grund av vår goda syn på djur och på djurs hälsa och rättigheter.

Herr talman! Djur ska ha det bra så länge de lever. Det är en grundprincip i den svenska djurvälståndet. Därför ska djurens smärta vid slakt vara så liten som möjligt. I Sverige har vi hårdare djurskyddsregler än resten av EU. Våra regler säger att alla djur alltid ska vara bedövade före slakt. EU:s regelverk tillåter ett undantag vid religiös slakt. Tyvärr överutnyttjas detta undantag, och det är knappast någon hemlighet att flertalet djur i Europa som slaktas enligt rituella religiösa regler, så kallad halal- och koscherslakt, inte slaktas på grund av att majoriteten efterfrågar sådant kött utan för att det är kostnadsbesparande för slakterierna att slakta utan bedövning. Det är helt oacceptabelt! Sverige har varit väldigt tydligt genom landsbygdsminister Eskil Erlandsson om att slakt utan bedövning är olämpligt och att sådant kött ska märkas, så att konsumenterna kan göra medvetna val.

Världshandelsorganisationens regelverk tillåter inte ett generellt förbud mot import av religiöst slaktat kött. Såvida det inte finns fara för människors hälsa att äta köttet får vi inte införa importhindrande åtgärder. Risker med att driva en protektionistisk politik är att ett litet land som Sverige hamnar utanför världshandeln, och det kommer vår ekonomi inte att klara.

Vi behöver först arbeta för att internationella standarder för djurskydd kommer till innan vi kan inkludera detta i WTO:s regelverk. Arbetet med att förbättra djurskyddet internationellt har Sverige drivit länge, inte minst i EU där vi har nått en viss framgång.

Herr talman! De rödgröna har en större förståelse än Sverigedemokraterna för EU:s frihandelspolicy. Men de delar samma syn på importen av kött från djur som är religiöst slaktade. Både Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna har nämligen väckt motioner om en obligatorisk märkning av kött från djur som har halal- och kosherlaktats.

Oppositionens motioner syftar till att föra plakatpolitik men på två helt olika sätt. Det ena sättet är att få väljarna att tro att enbart de bryr sig om djurens välfärd genom att skrika högt på regeringen. Det andra sättet är mer främlingsfientligt och protektionistiskt. Därför är det anmärkningsvärt att oppositionen gör samma sak av sin politik.

Jag vill än en gång klargöra att regeringen sedan länge arbetar för märkning och driver frågan inom EU. Vi har tagit upp frågan med EU-kommissionären och de andra medlemsstaterna. Vi har understrukt orimligheten i att undantaget i artikel 4 utnyttjas av ekonomiska skäl. Vi har markerat att detta strider klart och tydligt mot lagstiftningens syfte.

Regeringen har kraftfullt verkat för att EU behöver harmoniserade och gemensamma riktlinjer för slakt. Och riktade kontroller av kommissionens granskningsorgan FVO behövs för att lagstiftningen ska efterlevas i unionen.

Trots detta kräver oppositionen ett tillkännagivande från regeringen. Det om något är tom politik som luktar populism och plakatpolitik.

Vi måste komma ihåg att Sverige är en exportnation, och det finns många länder som gärna skulle vilja hitta på en anledning att försämrå vår konkurrenskraft. Därför vore det oklokt av oss att förespråka handelskrig med EU och resten av världen. Vi får använda de påtryckningsmedel vi har utan att gå i direkt konfrontation. Detta sker, som sagt, redan nu.

Eftersom regeringen redan arbetar i EU för en märkning av kött från djur som slaktats obedövade finns det ingen anledning till ett tillkännagivande till regeringen. Vi gör sedan länge exakt vad motionärerna vill. Det är därför vi har reserverat oss mot Socialdemokraternas och Sverigedemokraternas försök att göra populistisk plakatpolitik av en så här viktig fråga.

Herr talman! Sverige är ett föregångsland när det gäller djurvälstånd. Det är en djurvälstånd som vi kan vara stolta över. Men välfärden kan alltid bli bättre, och genom att se samhällsproblemen med öppna ögon i stället för att famla i mörkret kan vi göra det bättre för både djur och människor.

Propositionen vi debatterar i dag visar hur regeringen satsar genom både ekonomiska och politiska påtryckningsmedel för att få djurens välfärd tillgodosedd på olika sätt.

Jag är oerhört stolt över att representera ett parti och en allians som prioriterar djurens bästa i samklang med den svenska livsmedelsindustrins intressen.

Vi ska vara stolta över att vi kan upprätthålla vår höga standard och att vi successivt lyckas få med oss EU i allt viktigare frågor. Vi tar dessutom frågorna på yttersta allvar och kommer att fortsätta att arbeta för att

Sverige ska ha den bästa djurväl-färden i världen samtidigt som vi har ett jordbruk som står sig starkt i internationell konkurrens.
(Applåder)

Prot. 2011/12:129
13 juni

*Djurskydd och djur
som används för
vetenskapliga ändamål*

Anf. 119 SARA KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att säga att jag tycker att det var osnyggt av Åsa Coenraads att försöka kleta ihop Socialdemokraterna med Sverigedemokraterna och kleta på oss åsikter som vi inte har. Vi har inte väckt någon motion där utgångspunkten är vad det är för typ av religiös slakt, ifall det är halal- eller kosherslakt, utan utgångspunkten är att djur inte ska slaktas utan bedövning. Det är vår utgångspunkt. Försök inte kleta på oss en massa åsikter som vi inte har!

Sedan säger Åsa Coenraads att landsbygdsministern och regeringen driver på inom EU för att skapa den här märkningen. Så har det inte redovisats för oss. Det som har redovisats för utskottet är att landsbygdsministern eller regeringen tänker att det kan vara ett sätt. Man har uttryckt att man är försiktigt positiv till en eventuell märkning. På samma sätt har landsbygdsministern gjort när det gäller andra typer av märkningar, där vi sedan vet att han inte driver på. Därför tycker vi att det är viktigt att riksdagen är tydlig på den punkten.

Jag ska säga något som rör EU när vi ändå är inne på EU-spåret. Jag tog i mitt anförande upp undantagen från förbudet att sälja djurtestad kosmetika. Jag hoppas att vi är överens om att det är väldigt olyckligt om man lyckas skjuta upp förbudet, så att det inte träder i kraft 2013. Jag skulle vilja vet hur regeringen arbetar för att motverka att det händer.

Jag noterade också att Åsa Coenraads inte nämnde minkarnas situation i sitt anförande. Jag undrar fortfarande: Vad är det för mer kunskap som behövs? Hur länge ska bristerna få bestå?

Anf. 120 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Herr talman! Jag försöker inte kleta på oppositionen några åsikter som ni redan har, Sara Karlsson. Jag tycker att ni har varit ganska tydliga med vad ni står för.

Vilka ni samarbetar med och vilka ni har tänkt er att samarbeta med, när ni har tänkt er att bilda regering efter nästa val, tycker jag ska bli väldigt intressant att följa. Men det sköter ni jättebra själva, så det tänker jag inte lägga mig i.

Sara Karlsson nämner de svenska ståndpunkter som vi har kring märkning av kött och kött från religiöst slaktade djur. Jag tror att Sara Karlsson och jag har varit på samma möte i miljö- och jordbruksutskottet där landsbygdsminister Eskil Erlandsson föreläste om de svenska ståndpunkterna, som han skulle driva inom EU. Uppenbarligen har vi hört helt olika saker.

Att jag inte nämner vissa djurslag i mitt anförande beror på att alla djur ska rymmas inom djurskyddslagen. Sara Karlsson nämner specifikt minken. Vi har sett problem med minknäringen i Sverige. Det finns vissa djurägare som inte har skött sig.

Som jag har sagt förut i den här talarstolen: Ska man ha djur ska man sköta djur. Gör man inte det ska man inte ha djur. Men vi kan inte förbjuda hela näringar på grund av att enskilda djurägare inte sköter sig.

Vad det gäller minknäringen kommer det nya direktiv som implementeras, tror jag, den 1 juli. Där har vi vidtagit åtgärder som är på gång.

Anf. 121 SARA KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Jag tycker inte att vi ska gå in i några diskussioner om eventuella regeringsalternativ efter 2014, men som Åsa Coenraads påpekar är det ett arbete som vi jobbar med själva.

När det gäller minkarna säger Åsa Coenraads att vi har sett brister. Enskilda djurägare har inte skött sig. Jag håller inte med. Det är inte en korrekt beskrivning av verkligheten. Det vi har sett under många år – man har inhämtat kunskap, och man har forskat och gjort olika utredningar – är att våra regler inte räcker till för att leva upp till lagens krav om naturligt beteende.

Då handlar det inte om enskilda djurägare som inte sköter sig utan om att vi behöver skarpare regler för att tillgodose minkarnas behov. Håller inte Åsa Coenraads med om den verklighetsbeskrivningen? Ifrågasätter Åsa Coenraads den forskning som har funnits under lång tid, den kunskap som finns och de utredningar som har gjorts och presenterats tidigare?

Anf. 122 ÅSA COENRAADS (M) replik:

Herr talman! Djurskydd är viktigt. Det är därför vi snart presenterar en ny djurskyddslag, som jag hoppas att vi får tillfälle att debattera mer ingående till hösten.

De lagkrav som vi sätter i den här kammaren är de lagkrav som djurägarna ska uppfylla. Gör man inte det ska man inte ha några djur. Vi har sett att det behövs skarpare regler för all typ av djurhållning, och det kommer i och med den nya Djurskyddsutredningen, och det kommer i de nya direktiven för pälsnäring. Skarpare regler innebär nya lagar, och de lagarna ska följas. Följer man inte lagen ska man inte ha några djur. Så enkelt är det.

Vi arbetar för att djur i Sverige ska ha det bättre. Därför lägger vi fram nya förslag som är skarpare och som kommer att göra att djur i Sverige får det bättre. Det kommer också att göra att vi får ett konkurrenskraftigt jordbruk i Sverige med näringar som mår bra och som kan stå sig starka på den internationella marknaden. Det är någonting som vi alla mår bra av i Sverige.

Anf. 123 HELENA LEANDER (MP):

Herr talman! För några veckor sedan besökte jag för första gången en minkfarm, eller två faktiskt. Det var en bedövande vacker majdag. Skaralätten stod i blom, och mitt i denna lantliga idyll möttes vi av skjul efter skjul med bur efter bur med mink efter mink. Det var minkar som precis hade fått sina små valpar, så små att de ännu inte kunnat öppna ögonen. Det var ett bedövande ljud av minkar som skrek och pep. Varje gallerbur är ungefär lika stor som en uppslagen kvällstidning, kanske lite mer avlång.

Det var bästa tiden på året för att visa upp en minkfarm, för minkarna hade som sagt var precis fått sina valpar och hade fullt upp med dem. Därmed är det inte heller så stora problem med de stereotypa beteenden man ofta kan se annars, alltså de upprepade, meningslösa beteenden som

många djur utvecklar om de hålls i en torftig miljö där de inte får utlopp för sina naturliga beteenden.

Vi såg som sagt inte så mycket av det. Men vi såg minkar som klöste och klöste på burväggen som om man kunde gräva sig ut, bara man försökte tillräckligt länge. Men det gick ju inte. Nu vet inte jag om det berodde på att de bara var stressade över att vi var där. Kanske ska man inte dra alltför stora slutsatser utifrån ett eller två besök på samma dag, särskilt inte eftersom förekomsten av de stereotypa beteendena varierar över året. Allra värst är det på vintern då man faktiskt svälter honorna för att de sedan ska bli extra fruktsamma när man ger dem massor med mat.

Olika studier ger olika svar på hur vanligt det är med stereotypa beteenden hos minkar. Vissa studier visar att runt 70 procent av minkhonorna har de här beteendestörningarna på grund av att de inte får utlopp för sina naturliga beteenden.

Vad vi däremot inte vet är hur många minkar som är så kallade passiva stresshanterare. Aktiva stresshanterare är de som tar ut sin frustration genom till exempel stereotypa rörelser, medan passiva stresshanterare reagerar med apati. Faktum är att studier visar att de passiva stresshanterarna kan ha ännu högre nivåer av stresshormoner än de aktiva stresshanterarna. Situationen kan alltså vara ännu värre än den bild man får om man bara tittar på förekomsten av stereotypa beteenden.

I grunden är det inte särskilt förvånande att minkar inte mår bra i bur. Minkar är aktiva rovdjur som i det vilda rör sig över stora ytor i vatten och på land och som springer, jagar, klättrar. Den förhållandevis korta tid man hållit minkar i farmer har inte på något sätt suddat ut dessa naturliga behov och beteenden. Det har möjligen gjort minkarna lite lugnare och lättare att hantera, men de naturliga beteendena finns ändå kvar som ett behov, och när minkarna inte får utlopp för dem mår de dåligt.

Detta grundläggande problem är ingenting man kommer till rätta med med Jordbruksverkets nya föreskrifter som träder i kraft den 1 juli. Den stora nyheten med dessa föreskrifter är att man bygger på burarna med en halv övervåning, och så kan man kalla det för etageburar. Det låter ju ganska lyxigt. Fördelen med det är att minkarna får möjlighet att klättra, men de minkfarmare vi pratade med såg å andra sidan risker för att när man har djuren två och två, vilket man brukar ha när man har tagit valparna från honan, kan den ena ta lyan och maten medan den andra trängs upp på övervåningen. Det är inte heller helt lyckat.

Simbeteendet som minkar ägnar sig åt i det vilda har de ingen chans att ägna sig åt i de burarna, trots att studier visar att minkarna är starkt motiverade att jobba hårt för att få tillgång till simvatten och att tillgång till simvatten också kan minska förekomsten av stereotypier och göra att de utvecklas senare.

För djurparker som har minkar krävs stora hägn där minkarna kan springa, simma, klättra och dra sig undan när de vill det. Annars bryter djurparken mot Jordbruksverkets föreskrifter för hur djurskyddslagen ska tillämpas. Men om Jordbruksverket skulle kräva samma sak av minkfarmare skulle det bli alldeles för dyrt med pälsen, och minkfarmarna skulle få lägga ned. Därför kräver man inte det. Omsorgen om ett sjuttiootal minkfarmare har alltså fått bli en ursäkt för att en dryg miljon minkar ska hållas under förhållanden som inte lever upp till djurskyddslagens krav.

Det är inte okej. Djurskyddslagen ska gälla även på minkfarmer. I reservation 16 föreslår vi att djurskyddslagen ska gälla även för minkar och att det ska förtydligas så att det inte går att snacka bort. Det skulle innebära ett slut på svensk minkfarmning och ett slut på minkarnas lidande. Det yrkar jag innerligt bifall till.

Herr talman! Minkfarmningen är ett exempel på hur människor engagerar sig i djurens förhållanden. Jag vet inte hur många mejl jag har fått de senaste veckorna av människor som verkligen är upprörda över hur djuren har det när de lever. Annars tycks det av någon anledning som om många människor är mer engagerade i hur djuren dör än hur de lever. Alltför få protesterar mot att kycklingar är så sönderavlade att de har ständig värk, att grisar får magsår av den onaturliga djurhållningen eller att hönor fortfarande sitter inspärrade i burar som är så små att de inte ens kan sträcka ut vingarna ordentligt.

Däremot är det många som engagerar sig i frågan om slakt utan bedövning. Jag är rädd för att vissa av dem som engagerar sig i den frågan har islamofobiska och antisemitiska baktankar och mest är ute efter att peka ut vissa grupper som större djurplågåre än den egna gruppen. Då blundar man för det djurplågeri man själv stöder om man köper djurfabrikskött. Man blundar också för att de allra flesta svenska muslimer godtar kött från djur som har bedövats före slakt, så länge man i övrigt följer halalreglerna.

Jag vill därför vara tydlig med att frågan om slakt utan bedövning för mig handlar om djurskydd och inte om religion. För även om frågan delvis har kidnappats av människor med en grumlig agenda ska vi inte blunda för att slakt utan bedövning är oerhört smärtsamt. Det kan ta flera minuter från det att halspulsådern skärs av tills djuret är helt dött. Under de minuterna känner djuret en oerhörd smärta, stress och ångest allteftersom syrebristen tilltar.

I Sverige är slakt utan bedövning tack och lov förbjudet, så svenska halalslakterier slaktar med bedövning. Däremot kan importerat kött mycket väl vara från djur som slaktats utan bedövning, oavsett om det står halal på det eller inte. Det kan ju vara ganska praktiskt att ta bort ett moment om man ändå får göra det.

Jag är glad att landsbygdsministern har engagerat sig i den här frågan och vill att man ska minska överutnyttjandet av detta undantag. För min del tycker jag inte att det ska vara tillåtet över huvud taget, men ett första steg skulle i alla fall kunna vara en märkning så att konsumenten kan göra ett aktivt val. Vi har fått positiva signaler från landsbygdsministern, om än i lite vaga ordalag. Åsa Coenraads tyckte att det var väldigt tydligt, men för att vara petig tänkte jag läsa upp det skriftliga underlag vi fått om vad landsbygdsministern verkligen har sagt: Man framhåller att märkning skulle kunna vara ett verktyg och ser fram emot kommissionens rapport om märkning.

Det är försiktigt positivt, absolut, men om vi nu är överens om att vi verkligen vill ha en märkning av det här köttet, varför då inte bara säga det? Jag tycker inte att vi behöver göra det så mycket krångligare än så.

Herr talman! Som jag var inne på tidigare önskar jag att vi kunde ägna lite mer energi inte bara åt hur djuren dör utan också åt hur de har det när de lever. Egentligen ser det rätt bra ut i djurskyddslagen: Djur ska ha rätt att bete sig naturligt, och de ska skyddas mot onödigt lidande.

Men tittar vi på hur detta översätts i Jordbruksverkets föreskrifter är det plötsligt okej med sönderavlade kycklingar eller hönor som inte kan sträcka ut vingarna ordentligt eller andra former av djurhållning där djuren inte får utlopp för sina naturliga beteenden och där de faktiskt lider av olika skäl.

Det är ett bekymmer när vi sätter upp en standard i lagen som sedan inte följs upp i föreskrifterna som reglerar vad det innebär i praktiken. Att då, vilket föreslås i Djurskyddslagsutredningen, flytta ned ännu fler bestämmelser på föreskriftsnivå gör mig därför lite nervös. Om jag som politiker har ambitionen att stärka djurskyddet och förbättra djurens välfärd, hur ska jag då kunna påverka det om mitt enda verktyg är djurskyddslagens allmänna bestämmelser och portalparagrafer som ändå inte följs i praktiken?

Tyvär är det många djurskyddsfrågor som jag inte kommer att hinna prata om i dag, men eftersom det här betänkandet också behandlar en proposition om försöksdjur vill jag säga några ord om just det. De förändringarna handlar framför allt om en EU-anpassning som förvisso i många fall är bra men knappast revolutionerande om vi ska vara ärliga. Om vi på allvar vill ersätta plågsamma djurförsök med moderna, djurfria metoder som också ofta innebär stora vetenskapliga fördelar behövs lite mer än så.

Då behöver vi bland annat ett 3R-center som Sara Karlsson var inne på. Vi behöver en handlingsplan för hur vi successivt kan minska djurförsöken och ersätta dem med bättre metoder. Vi behöver mer forskning om dessa moderna metoder, och vi behöver möjligheter för djurskyddsorganisationer att överklaga beslut om djurförsök som aldrig borde ha tillåtits.

Herr talman! Djuren kan inte själva föra sin talan här i dag. De är beroende av att vi kan se längre än till vårt egenintresse. De är beroende av att vi kan se djuren som de individer de är, med egna känslor, intressen och behov. De har inte själva valt att ge sitt liv för att ge oss kött, mjölk, päls eller vad det nu är människor begär av dem. Det är en makt som människor har tagit sig. Vi kan diskutera om det är rätt eller fel. Det tror jag är en fråga som varje människa måste hitta sitt svar på.

Men det vi kan och det vi måste göra som politiker är att se till att den makten också följs av ansvar. Så länge människan håller djur för sin egen skull är det minsta man kan begära att djuren får ett gott liv. Jag önskar att vi i dag kan rösta så att fler djur får den möjligheten.

(Applåder)

Anf. 124 ANITA BRODÉN (FP):

Herr talman! I dag debatterar vi ett ämne som är oerhört angeläget. Vi har redan märkt här i kammaren att det finns ett stort engagemang i frågor om djurskydd och djurförsök.

Vid ett samtal jag nyligen hade med en person som arbetar med frågor om djurskydd och djurförsök lyfte den personen upp att det har hänt mycket positivt under senare år på området. Många beslut har fattats i positiv riktning.

Bland annat lyftes Scaw fram, ett välfärdscenter. Sedan 2008 samordnas och utvecklas verksamheten inom djurskyddsområdet. Under 2010 och 2011 har man fått ytterligare 10 statliga miljoner för arbetet

med samordning. Scaw har också fått uppdraget att vara nationell kontaktpunkt för validering, det man här kan översätta till utvärdering av alternativ till djurförsök. Man ska arbeta fram ett förslag, en strategi, till hur arbetet med alternativa metoder kan utvecklas i ljuset av de tre r:ens princip. Det är ett uppdrag som ska redovisas till regeringen på fredag denna vecka.

I detta sammanhang kan jag konstatera att såväl kommissionen som medlemsstaterna ska bidra till utveckling och validering av alternativa metoder. Samverkan och bästa praxis ska råda. Det är ett arbete där For- mas tilldelats forskningsmedel för att bidra till svenska laboratoriers deltagande i valideringsprojekt på EU-nivå.

Allt detta är mycket välkommet. Jag anser att det också är angeläget i det här sammanhanget, herr talman, att lyfta fram det som Åsa Coenraads tog upp, nämligen att där det fortfarande inte finns alternativa testmetoder utan djurförsök fortfarande används är dessa djurförsök många gånger nödvändiga för att rädda människoliv och för att lindra mänskligt lidande. De av oss som i förtid mist en person som stått oss nära hade innerligt hoppats att forskningen gått fortare framåt.

Det sker ändå en snabb internationell utveckling, bland annat inom Reach, för att använda djurfria metoder, vilket vi alla välkomnar. En kommissionsrapport ska tas fram som kan resultera i djurfria, billigare och enklare testmetoder.

Man har kommit en god bit på väg med växtskyddsmedelsförordningen. Man har kommit ännu längre med kosmetikadirektivet. Det finns såväl ett djurförsöksförbud som ett försäljningsförbud av både slutprodukter och ämnen testade på djur.

Valideringsarbetet pågår, och en bortre tidsgräns är satt till mars 2013. Här är det viktigt att poängtera att Sverige är fast beslutet att inte tillåta en förlängning utan att det är den tidsrymden som gäller.

Herr talman! För någon månad sedan anordnade Folkpartiet här i riksdagen ett mycket intressant djurskyddsseminarium. Det som etsade sig fast hos mig var professor Björn Olsens beskrivning av antibiotika-resistens. Han redogjorde för att två tredjedelar av all antibiotika används för djur. En tredjedel används för human konsumtion.

Björn Olsen nämnde också det positiva med antibiotika, nämligen att den har förlängt vår livslängd med ungefär tio år. Det som nu är dramatisk negativt är den resistens som vi alla hotas av. Vi har ett stort ansvar att arbeta globalt med frågorna. Vi har förbud mot antibiotika i djurfoder, och här behövs ett förbud globalt. Vi behöver också gemensamt bygga ordentliga reningsverk, och vi måste fortsätta att bedriva tvärvetenskaplig forskning för att kunna hantera situationen.

Folkpartiet har för övrigt under ett antal år drivit på och uppmuntrat regeringen att verka för att EU:s centrum för djurskydd ska förläggas till Sverige. Det skulle vara ett centrum där denna typ av frågor kan hantearas.

Herr talman! Under året har vi tagit del av Eva Erikssons djurskydds- utredning *Ny djurskyddslag*. Den har lyfts fram i kammaren vid några tillfällen. Det är förstås glädjande att utredningen har presenterats. När de vanliga remissomgångarna har genomförts och vi kan se fram emot en proposition kommer det sannolikt att visa sig att vi kommer att satsa på

en skärpning på flera områden. Jag ser fram emot de samtalen med oppositionen.

Bland annat lyfter Eva Eriksson fram i utredningen att djurskyddsarbetet ska vila på etisk grund. Det innebär en djurhållning som ger god djurvälstånd både fysiskt och psykiskt. Det är intressant, och det är viktigt att den aspekten tas upp. En definition av begreppet naturligt beteende tas upp. Där nämns som exempel rörelse, vila, sysselsättning, födosök och socialt umgänge. Djurägarens ansvar tas också upp. Det är viktigt att vi inte hela tiden tänker att det är någon annan som har ansvaret. Det är djurägaren som har ett ansvar. Det som också har tagits upp i dag är förslag på ett lagförbud mot tidelag, men det har också kommit fram förslag på märkning och registrering av katter – vilket många har efterfrågat under många år. Det är välkommet.

Eva Eriksson var också pälsdjursutredare för ett antal år sedan, och i utredningen lades fram förslag om att näringen skulle få tiden fram till 2010 på sig att vidta förbättringsåtgärder. Folkpartiet har varit kritiskt till den ytterligare fördröjning som har skett. Det har inte varit acceptabelt att ett antal minkuppfödare inte varit beredda att snabbt vidta förbättringsåtgärder. Andra har gjort det. De har redan infört tvåvåningsburar och berikning. De kraven har redan uppfyllts.

De nya föreskrifterna ligger nu på bordet och innebär ytterligare krav på etageburar – burar med en och en halv våning – högst två djur i varje bur och fler berikningar.

Många av oss har tagit emot mejl och brev. Skörden har varit riklig. Jag har försökt – som säkert flera av mina kolleger också har gjort – att besvara så många som möjligt. Det intressanta är att i många av breven ifrågasätts bärandet av päls. Här är det viktigt att vi politiker är tydliga med att den frågan inte är vår uppgift. Om man håller djur för sällskap, mjölkproduktion, tävling eller pälsproduktion är inte en politisk fråga. Det är däremot en politisk fråga för oss att det oavsett syftet med djuruppfödningen ska finnas ett gott djurskydd och en god djuromsorg. Det är vår uppgift.

Herr talman! I betänkandet föreslås ändringar i djurskyddslagen för att vi ska anpassa oss till EU:s direktiv om skydd av djurförsöksdjur. Det handlar om klassificering efter svårighetsgrad, tydligare tillståndskrav och avgiftsfinansiering. I de fall som Sverige har ett starkare skydd ska vi behålla det. Vi har till exempel en vidare definition, vilket också har tagits upp i debatten här i dag, av vad som är djurförsök. Den kommer tills vidare, står det i betänkandet, att behållas. I utredningen föreslås någonting annat. Låt oss ta den debatten lite senare.

De tre r:ens princip är som sagt vår ledstjärna. Det här arbetet innebär förbättringar på flera områden. Inrättandet av ett djurskyddsorgan kan nämnas. Det är ett organ som ska råda personalen i fråga om djurskydd och övervaka verksamheten ur djurskyddssynpunkt. Också inrättandet av en central djurförsöksetisk nämnd med en forskarmajoritet som har möjlighet att göra egna bedömningar eller en ny bedömning föreslås. Förslaget på en central djurförsöksetisk nämnd innebär att de andra nämnderna blir regionala. I de här nämnderna finns det också representanter för djurskyddet.

Herr talman! Jag vill slutligen slå fast att precis som har varit uppe i diskussionen driver landsbygdsminister Eskil Erlandsson frågan i EU om

en märkning så att man vet om djuren har slaktats utan föregående bedövning. Det är viktigt, och det är viktigt att vi fortsätter att ge landsbygdsministern stöd i de här frågorna.

Herr talman! Då denna debatt är den sista före sommaruppehållet för min del, eftersom jag nästa vecka kommer att delta i Rio + 20-mötet, vill jag passa på att önska er alla – utskottet, personalen, herr talmannen och presidiet – en riktigt skön sommar.

Jag vill avsluta med att yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motionsyrkanden.

(Applåder)

Anf. 125 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Jag får tacka Anita Brodén och också önska henne en skön sommar och hoppas att hon når framgång i Rio.

Jag tänker inte prata om Rio utan om minkar. Jag har ett minne av att jag och Anita Brodén satt i en tv-studio för snart två år sedan. Det var hösten 2010, och Djurrättsalliansen hade just släppt sina skakande bilder av hur det såg ut på svenska minkfarmer. Där fick man inte bara se minkar som snodde av och an i stereotypa beteenden utan också minkar som hade rena sår och bitskador. Det var verkligen riktigt otäcka bilder.

Jag minns att Anita Brodén var bekymrad och sade, precis som hon sade i anförandet, att den tidigare Pälstdjursnäringsutredningen gav minkfarmningen fram till och med 2010 på sig att komma till rätta med de djurskyddsproblem som fanns. Det här var någon gång i augusti september, så de hade några månader på sig, och Anita Brodén hoppades in i det sista att de skulle fixa det där på sluttampen.

År 2010 hann gå till sitt slut, och vi är nu inne på 2012. Tycker Anita Brodén att minknäringen har fixat det där nu? Har vi kommit till rätta med djurskyddsproblemen eftersom Anita Brodén uppenbarligen inte ser några som helst problem med näringen och inte vill stödja de lagförslag som vi har från oppositionen om att djurskyddslagen ska gälla även på minkfarmer?

Anf. 126 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag minns den debatten mycket väl. Jag minns också att vi var ganska många som var kritiska. Den kritiken har vi från Alliansen hållit fast vid. Vi har drivit frågorna, och vi har förlitat oss på Jordbruksverket som har agerat.

Minknäringen fick krav på sig att komma med ett åtgärdsprogram. Vi avvaktade för att se vad det innehöll. Man lämnade in det, och det fick underkänt. Jordbruksverket skickade tillbaka det, och på flera punkter fick man återkomma.

Den här processen tog en viss tid, och vi beslutade oss för att vi skulle avvakta och se vad man var beredd att göra. Man återkom så småningom med ett nytt program, och då blev det en mer rejäl process. Jordbruksverket skrev ned sina föreskrifter som nu har varit en vända nere i EU och precis har kommit tillbaka. Nu kommer skärpningarna.

Jag sade också i mitt anförande att ett antal av minkuppfödarna redan är färdiga med att iordningställa burarna och också med att titta på berikning och olika förbättringsåtgärder. Men ett antal av dem har inte gjort någonting alls, och då finns det inget berättigande för dem. Är man inte

Anf. 127 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Jag hoppas verkligen att de som inte ens kan leva upp till föreskrifterna inte ska få fortsätta!

Min lite mer grundläggande fråga är om det räcker att man lägger på en halv våning eller slänger in ett plaströr. Krävs det inte någonting mer grundläggande för att minkar ska kunna få det naturliga beteende som de enligt djurskyddslagen har rätt till?

Faktum är att när jag besökte minkfarmerna kunde vi se några sådana här plaströr. I burarna med valpar hade de tagit bort plaströren för att de bara blev nedbajsade och äckliga, men annars fanns det plaströr i burarna. Vi såg några äldre hanar som hade plaströr inne sina burar. De hade ingen större glädje av dem, för de tröttnar ganska snabbt. I naturen finns ständigt nya stimulanser och impulser – djuren kan utforska och upptäcka. Det ger en helt annan stimulans till djuren än ett plaströr som de ganska snart har upptäckt klart.

Frågan är: Räcker det med de här quick fix-lösningarna, eller behövs det mer genomgripande förändringar? Är det rent av så att det inte finns förutsättningar för att hålla minkar i bur i linje med djurskyddslagens krav? Hur kommer det sig annars att man när det gäller djurparker kräver stora inhägnader med simmöjligheter för att djurskyddslagens krav ska uppfyllas? När det gäller minkfarmning räcker det med de här smågrejerna.

Är Anita Brodén verkligen övertygad om att minkfarmsminkar har andra, mindre behov än vad djurparksminskar har? Räcker det med de här små förändringarna, eller behöver vi faktiskt lägga ned minkfarmerna för att de inte har förutsättningar att erbjuda en god välfärd för djuren?

Anf. 128 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag ska, om jag hinner, avsluta med det här om huruvida man behöver lägga ned farmerna, för jag har en konkret fråga till Helena Leander om päls.

När det gäller berikning räcker det inte med *ett* plaströr. Det står till och med i föreskrifterna att det ska vara ett par olika rör. Det finns olika modeller. Berikningen kommer att innebära mer än ett plaströr.

Under ett antal år har forskare följt det här tillsammans med näringen och jobbat vidare med att se på vad som är naturligt för minkarna och vad de behöver. Vattnet har varit en stor fråga, men det har också handlat om etageburar och behovet av att komma upp en bit, ha koll på läget och kunna få vara lite i fred.

Nu föreslås att det ska vara två minkar i varje bur i stället för tre. Neringen har kritiserat det här. Det måste vi följa, för är man inte forskare eller inom näringen upplever man kanske att det är bättre med två än tre, för djuren får större utrymme och det blir färre att kämpa mot när det handlar om mat till exempel.

Det pågår en ständig diskussion när det gäller vatten. Här går åsikterna isär, och det här är sådant som man får jobba vidare med. Falangen för vatten säger att det handlar om ett naturligt beteende, och att det är när man söker föda som det är viktigt. Forskare och förespråkarna för att

man inte ska ha vatten säger att det är en hälsorisk eftersom vattnet blir förorenat och att det bara är initialt som minkarna tycker att det är intressant med vatten.

Vi får fortsätta med det här. Det viktiga är nu att samtliga som vill fortsätta att vara näringsidkare följer föreskrifterna.

Anf. 129 ROGER TIEFENSEE (C):

Herr talman, ledamöter och åhörare! Djurskyddsfrågan är en fråga som engagerar över hela landet. Den engagerar djurhållande bönder och den engagerar oss som medborgare och konsumenter. Och det svenska djurskyddet är något som vi ska vara stolta över.

Vi har en djurhållning och en djurvälstånd i det här landet i världsklass. Exempelvis har Sverige som enda EU-land ett absolut krav på att djur ska vara bedövade före slakt. Det är ett absolut krav utan undantag.

Huvudregeln, herr talman, i EU är att djur ska vara bedövade före slakt, men övriga EU-länder har ett undantag för obedövad slakt, ett undantag av religiösa skäl. I hela EU skulle undantaget för slakt som sker utan bedövning omfatta 7–8 procent, men undersökningar visar att det kan vara så mycket som 70 procent av slakten inom EU som sker utan bedövning. Det är allvarligt och oacceptabelt. Och det här handlar då inte om religiositet. Det handlar om ren och skär ekonomi, för det är billigare för slakteriet att ha ett moment mindre.

Herr talman! Det är viktigt att understryka att det finns halalgodkänt kött i Sverige av fågel och av får som är bedövade före slakt, så det här är ingen fråga om religiositet, även om Sverigedemokraterna gärna skulle vilja göra den till det.

Sverige har agerat kraftfullt inom EU för att få behålla vårt absoluta krav på att inte ha något undantag av religiösa skäl eller undantag över huvudet för slakt utan bedövning. Det fick vi ta strid för.

Sverige och landsbygdsminister Eskil Erlandsson har också tagit initiativ till gemensamma riktlinjer för hur slakten bör gå till och kontrolleras just för att inte undantaget ska överutnyttjas. Sverige har också föreslagit en märkning på EU-nivå av kött från djur som slaktats utan bedövning, just också för att inte undantaget ska överutnyttjas.

Därför tycker jag att det är sorgligt att Sverigedemokraterna, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill slå in en öppen dörr och göra ett tillkännagivande till regeringen. Det tycker jag, herr talman, är att missbruka instrumentet tillkännagivande som riksdagen har.

Herr talman! När det gäller de djurförsök som tas upp i den andra delen i betänkandet är det viktigt att jobba utifrån 3R-principen, precis som Sara Karlsson påpekade i sitt anförande, att ersätta, begränsa och förfina användningen av djurförsök.

I morgon tar landsbygdsminister Eskil Erlandsson emot 3R-utredningens betänkande. I betänkandet kommer det att föreslås ett 3R-center, så även här lyckas oppositionen slå in en öppen dörr. Arbetet pågår. Det är ju inte för inte som Eskil Erlandsson och regeringen har beställt utredningen. Utredningen kommer som sagt att föreslå ett 3R-center. Att jobba utifrån 3R-principen om att ersätta, begränsa och förfina användningen av djurförsök tycker jag är ett sätt att utveckla nya affärsmöjligheter i Sverige.

För några månader sedan nåddes vi av beskedet att Astra Zeneca lägger ned sin forskningsverksamhet i Södertälje. Det är viktigt att den kompetens inom toxikologi som finns på Gärtuna, forskningslabbet i Södertälje, tas till vara. Regeringen har tillsatt en särskild utredare som ska titta på hur man just kan ta till vara den kompetensen.

I det utredningsunderlag som har lagts fram finns det tankar om att inrätta ett toxikologiskt institut. Det är olyckligt och en tråkig nyhet att labbet i Gärtuna ska läggas ned, men då har vi ett window opportunity, alltså en möjlighet, eftersom det i höst kommer att läggas fram en forsknings- och innovationsproposition och regeringen i morgon får en 3R-utredning på sitt bord. Då har vi en möjlighet att inrätta inte bara ett 3R-center utan att också ett toxikologiskt institut med inriktning mot 3R.

I Gärtuna forskar man kring läkemedel, men man har en allmän toxikologisk kunskap. Den kan användas på kemikalieområdet. I EU:s kemikalielagstiftning Reach är den riktigt stora flaskhalsen alla djurtester som skulle behövas för att uppfylla Reach. Det är därför som vi behöver hitta djurförsöksfria testmetoder. Jag menar att det skulle vara en ny näringsmöjlighet för Sverige att använda den kompetens som finns i Södertälje och docka ihop den med 3R-utredningens förslag om ett 3R-center.

Avslutningsvis, herr talman, skulle jag vilja uttrycka min tillfredsställelse över de skrivningar som ett enigt utskott har gjort med anledning av en motion som lyfter fram rättssäkerheten vid prövningar av dispens för att ha häst bakom taggrädsstängsel. Hästar är flyktdjur, och det är riktigt att vi har ett generellt förbud mot att ha hästar bakom taggrädsstängsel. Men det finns olika hästraser. Lugna hästar, kallblodiga hästar, nordsvenska hästar är lika lugna som nötkreatur. Det är helt okej att ha nötkreatur bakom taggrädsstängsel. Om man har ett sambete skulle det vara ett skäl för dispens.

I dag avslår Djurskyddsmyndigheten dispenser utan motivering. Därför är jag väldigt glad för att utskottet har uttryckt i sin text att det är viktigt att prövning av dispensansökningar sker från fall till fall men att beslutet måste motiveras.

(Applåder)

Anf. 130 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! I dag debatterar vi djurskydd och djur som används för vetenskapliga ändamål. Sverigedemokraterna har i betänkande MjU21 tre reservationer som jag vill inleda med att yrka bifall till, nämligen reservationerna 1, 18, och 20.

Jag tänker dock i första hand uppehålla mig vid de frågor som behandlar hur djur i Europa får sina halsar avskurna utan bedövning och vars kött sedan importeras till intet ont anande svenskar.

I detta betänkande finns ett tillkännagivande från oppositionen, som egentligen samtliga partier i sak är helt överens om, nämligen att vi i EU ska verka för att allt kött från obedövad halal- och kosherlakt ska märkas för att möjliggöra för konsumenten att välja bort detta vidriga djurplågeri.

Det är glädjande, men det har skett en radikal åsiktsförskjutning som har föregåtts av ett anmärkningsvärt hycklande från samtliga partier i riksdagen utom just Sverigedemokraterna, som gång efter annan försökt lyfta denna fråga. Låt mig återkomma till detta hycklande.

Herr talman! Jag anser att beröm ska ges när så förtjänas. Med detta sagt vill jag utdela beröm till alla de politiker i miljö- och jordbruksutskottet som under åren stått upp för svensk djurskyddslagstiftning när krav har framförts på att öppna upp för det djurplågeri som det innebär med obedövd slakt enligt nämnda religiösa riter.

Ser man tillbaka i riksdagens protokoll och dokument hittar man ett flertal krav på stats sanktionerat djurplågeri från åtminstone socialdemokratiskt, kristdemokratiskt och folkpartistiskt håll.

Så sent som 2008 behandlades en motion från en folkpartist som ville upphäva Sveriges lagstiftade krav på bedövning före avblodning. Men beröm ska ges inte minst till vår landsbygdsminister Eskil Erlandsson som har varit väldigt tydlig med att försvara den svenska djurskyddslagstiftningen, som nu har närmare 75 år på nacken. Dock kan jag inte ge vare sig landsbygdsministern eller övriga partier något beröm för hur man hanterat frågan om det ritualslachtade köttet som väljer in över våra gränser från vår omvärld.

Nu ska jag berätta om den krokiga väg som lett fram till dagens 180-graderssväng och hur dagens nya konsensusfråga kom till när det gäller krav på märkning av kött från obedövd slakt.

Herr talman! Vi sverigedemokrater lyfte problematiken med import av köttprodukter från djur som utsatts för obedövd ritualslacht första gången redan i vår skuggbudget 2010.

Den 8 april 2011 lämnade Sverigedemokraterna in en interpellation till landsbygdsminister Eskil Erlandsson med frågan om han ansåg att svenska konsumenter skulle få veta om kött i affären kom från djur som slaktats via plågsam ritualslacht samt huruvida landsbygdsministern arbetade för att få till stånd en sådan märkning.

Tisdagen den 26 april 2011 svarade ministern på denna interpellation och sade då så här:

”Inom EU är grundregeln att djur ska bedövas före slakt. Möjlighet finns dock för medlemsstaterna i EU att göra undantag från detta krav av religiösa skäl. Det är därmed inte möjligt för Sverige, på grund av inre marknadsregler, att ha ett förbud mot införsel av kött från djur som har slaktats utan bedövning.”

Han fortsatte: ”Jag är därför övertygad om att om konsumenterna efterfrågar information om slaktmetod så kommer sådan information att ges på frivillig väg, genom märkning eller på annat sätt.”

Det Eskil Erlandsson sade kan sammanfattas med att här inte finns något problem att åtgärda och att eventuell märkning kommer att ske på frivillig väg om konsumenterna så efterfrågar.

Herr talman! I djurskyddsdebatten i kammaren för ett år sedan reserverade sig SD till förmån för att Sverige i WTO-förhandlingarna skulle driva på för att djurskyddskrav inte ska betraktas som ett handelshinder utan att samma djurskyddskrav ska gälla för djur och animaliska produkter som importeras som för djur som föds upp i Sverige. Inte heller då såg något annat parti problematiken kopplad till obedövd slakt.

Några veckor senare, i maj 2011, släppte EU-kommissionen den rapport som har nämnts av tidigare talare och som svart på vitt påvisade att det som Sverigedemokraterna påtalat var ett högst reellt problem. Rapporten visade nämligen att en mycket hög andel av Europas nöt och lamm slaktades med stöd av undantag för religiösa regler, för halal och

kosher. Rapporten gav belägg för att upp till 75 procent av nötdjuren dödades på ett brutalt sätt utan bedövning.

Eskil Erlandsson intervjuades av DN i samband med släppet av denna rapport. Nu kunde han knappast längre hävda okunskap, men trots denna information uteblev något aktivt ingripande.

En tid efter att kommissionen släppt nämnda rapport tyckte jag att det var rimligt att vi agerade gemensamt och föreslog därför i miljö- och jordbruksutskottet att vi skulle hantera frågan genom ett utskottsinitiativ. Om någon mot förmodan hade missat rapporten tog jag upp rapportens slutsats att ca 75 procent av nötköttet inom EU slaktades utan bedövning.

Jag kan säga att den tystnad som uppstod när en sverigedemokrat föreslog åtgärder mot kvalificerat djurplågeri varade i flera sekunder – och sedan gick man vidare med andra ärenden. Det var vad som hände vid nämnda tillfälle. Intresset var noll och inget.

När vi den 19 december 2011 debatterade utgiftsområde 23 om areella näringar, landsbygd och livsmedel lyste fortfarande denna fråga med sin frånvaro utom från just Sverigedemokraterna. Nästan samtliga partier tog upp någon form djurskydd, men denna kanske vår tids mest angelägna djurskyddsfråga undveks. Inte ett enda parti utom Sverigedemokraterna nämnde frågan, utan tystnaden var fortsatt talande.

Låt mig friska upp ert minne. Jag sade bland annat så här:

Även när det kommer till djurskyddet har vi angelägna problem att lösa. Det billigare utländska köttet flödar in i Sverige. Ritualslaktat kött där djuren avblodats utan bedövning är på vissa håll mer regel än undantag. Ofta är det svårt för konsumenterna att veta om djuren har utsatts för regelrätt djurplågeri. Därför vill Sverigedemokraterna att kött från djur som har slaktats under bestialiska former utan bedövning ska förbjudas. Men fram till att ett importstopp för den här typen av kött är möjligt ska köttet åtminstone märkas tydligt.

Den enda reaktion jag fick var att jag i en replik rekommenderades att äta ekologiskt.

Herr talman! I början av februari 2012 hände dock något som fick stor påverkan på den politiska diskursen. SVT:s nyhetsredaktion hade då tröttnat på riksdagens flathet i frågan, och *Rapport* körde en tredagars reportageserie där man tog upp situationen med slakt i Europa och hur halal- och kosherlaktat kött flödade in över våra gränser och hamnade på tallriken hos intet ont anande svenskar.

Döm om min förvåning när landsbygdsminister Erlandsson och Vänsterpartiets Jens Holm sedan stod i morgon-tv och tävlade om vem som ville agera mest kraftfullt. Speciellt anmärkningsvärt var givetvis Vänsterpartiet som över huvud taget inte nämnt denna fråga i riksdagen tidigare. Dessutom ville Moderaterna helt plötsligt lyfta frågan i utskottet trots att det betänkande om djurskydd vi debatterar i dag låg flera månader fram i tiden.

Låt mig nu återgå till närtid och till den beredning som föregick detta betänkande. I dag har vi som sagt ett tillkännagivande om att kräva obligatorisk märkning av kött från djur som avblodats utan bedövning.

Bakgrunden till detta är värd att lyfta fram. Motionen som ligger till grund för reservationen är en S-motion, men det var absolut inte så att den Socialdemokratiska miljö- och jordbruksgruppen reagerade på kom-

missionens rapport om missförhållanden i slaktmetoder. Nej, i stället kom motionen från en enskild S-ledamot.

Det bör i sammanhanget understrykas att det normala förfarandet i Socialdemokraterna är att bedriva sin politik via kommittémotioner. Att bifalla motioner från enskilda ledamöter tillhör undantaget. Detta är alltså bakgrunden.

Herr talman! Det var en komplett tystnad från samtliga partier utom Sverigedemokraterna ända fram till att SVT:s *Rapport* gjorde ett reportage. Eskil Erlandsson reagerade sedan i EU-sammanhang med en blås-lampa i ändan av krav från svenska folket.

Alliansen menar i sin reservation mot utskottsmajoritetens tillkännagivande att regeringen redan har agerat kraftfullt. Det gjorde regeringen dock först den 14-15 maj på jordbruksrådet. Jag tycker att ett tillkännagivande är befogat som garant för att regeringen inte byter fot igen.

Jag kan inte nog understryka hur bra jag tycker att det är att denna fråga äntligen kommit upp på bordet. Men jag upphör inte att förundras av det totala hyckleri som på vägen omgärdat denna fråga.

Man kan inte annat än fråga sig vem det är som styr er moral. Är det medierna? Varför reagerade man först när medierna slog på stora trumman? Sakförhållandena var ju kända sedan länge.

Vi i kammaren må ha en moral som skiljer sig på marginalen i vissa avseenden, men jag tycker att moral ska sitta i ryggmärgen. Moral får aldrig vara en färskvara utifrån det momentana mediala läget.

Anf. 131 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Ja, varför har vi andra partier inte lagt all vår energi, alla våra tio minuter i djurskyddsdebatten, alla våra motioner, alla våra reservationer på en enda fråga, nämligen den om slakt utan bedövning? Kanske för att det är förbjudet i Sverige, kanske för att vi inte har något intresse av att slå på judar och muslimer och framhålla judar och muslimer som sämre djurvänner än sverigedemokrater, kanske för att vi ser att det finns många andra djurskyddsproblem. Det här är ett problem bland många.

Jag har tidigare verkat för att vi ska kunna ställa djurskyddskrav också på sådant som vi importerar. Det gäller inte bara på kött från slakt utan bedövning – oavsett om den märks som halal eller inte och oavsett om det är religiöst eller ekonomiskt motiverat – utan det handlar om alla möjliga saker. Det kan handla om merinoull från får som får rumpan uppskuren, gåslever och allt möjligt annat – saker där vi inte har den islamofoba och antisemitiska övertonen som Sverigedemokraterna har när det gäller obedövad slakt.

Det här är ju den enda anledningen till att Sverigedemokraterna över huvud taget engagerar sig i denna fråga. Var är ni i alla andra djurskyddsfrågor? Ni talar om att detta är vår tids mest angelägna djurskyddsfråga. Jag kan dock tänka mig en rad andra frågor som också kvalar in, till exempel minkfarmningen som döms ut för att den bryter mot djurskyddslagens regler om naturligt beteende.

Hur kommer det sig att Sverigedemokraterna inte gör något åt det? Är det för att er partiledare bor i det minktäta Sölvesborg eller är det för att det är goda svenskar som ägnar sig åt detta djurplågeri? Gäller de starka orden om djurplågeri och bestialiska metoder verkligen bara den

slakt som praktiseras av vissa troende grupper och av vissa andra som gör det av rent ekonomiska skäl? Eller finns det kanske andra former av djurplågeri i vårt svenska samhälle som förtjänar lite uppmärksamhet från Sverigedemokraterna?
(Applåder)

Anf. 132 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! När det gäller att komma åt import av animaliska produkter som produceras på sätt som grovt avviker från svenska djurskyddsregler finns det fler exempel i betänkandet. Bland annat gäller det gåslever, som Helena Leander tog upp, och kinesiska pälsverk. Det finns naturligtvis mycket annat också. I mycket av detta är vi överens.

Det är en lång väg att gå innan vi kommer fram till importförbud, men det är eftersträvarnsvärt och moraliskt riktigt.

Anf. 133 HELENA LEANDER (MP) replik:

Herr talman! Vi ska kunna ställa djurskyddskrav på saker vi importerar. Men för det som sker i Sverige behöver vi inte göra någonting, för där är allt frid och fröjd. Är det slutsatsen?

Anf. 134 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Om man ser till vad jag sagt i tidigare djurskyddsdebatter har vi från Sverigedemokraternas håll bland annat drivit djurvälferdsbidrag till våra svenska animalieproducenter. Det är för att möjliggöra att man ska kunna bedriva jordbruk i Sverige med en hög djurvälferd.

Det tycker jag är en viktig fråga. Jag vet inte vad Helena Leander tycker om just den frågan. Det är i varje fall en fråga som åtminstone jag tycker att Sverigedemokraterna har drivit med emfas.

Anf. 135 SARA KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Det finns ett antal väldigt problematiska företeelser som är förbjudna i Sverige men sker i andra länder. Ett exempel är den oönskade slakten.

Det ska sägas att det är väldigt svårt att komma åt de problemen med olika typer av importförbud. Det finns andra exempel. Gåslever är ett sådant exempel.

Ett annat exempel på problem är kött och foder till våra köttdjur som kommer från Brasilien och har bidragit till skövling av regnskog. Det är väldigt svårt att komma åt. Jag tycker absolut att vi borde diskutera det.

Apropå hyckleri är det väldigt tydligt att Sverigedemokraterna väljer ut frågor där man kan spela på främlingsfientliga och rasistiska stämningar.

Det är samma sak som inom jämställdhetsdiskussionen. Där väljer man ut en fråga om slöja och burka för att man vet att man kan tangera rasistiska stämningar.

Men man bryr sig inte om andra frågor i jämställdhetsdebatten och väldigt sällan också om andra frågor i djurskyddsdebatten. Minkarna är ett sådant exempel som Helena Leander tog upp.

Den frågan finns med i detta betänkande. Där drar Sverigedemokraterna inte alls på med den här typen tongångar fast man har kunnat visa hur den svenska minknäringen bryter mot den svenska djurskyddslagen. Det är hyckleri.
(Applåder)

Anf. 136 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Man kan se sitt riksdagsuppdrag på lite olika sätt. Åtminstone jag ser det delvis som att vi ska ta tag i frågor där missförhållandena är som störst.

Nu kom vi in på jämställdhetsdebatt helt plötsligt. Där tycker åtminstone jag att vi i dag har de största jämställdhetsproblemen med att barn gifts bort i ung ålder redan när de går i skolan. Framför allt tjejer får inte gå ut på kvällarna för sina föräldrar. De tvingas klä sig på ett visst sätt, och så vidare.

Jag tycker att det är vår tids största jämställdhetsfråga som vänster-sidan enligt min uppfattning totalt lämnat walk over i.

Anf. 137 SARA KARLSSON (S) replik:

Herr talman! Ska man uppfatta det som att det bara är en ren slump att på område efter område råkar det vara så att det allvarligaste samhällsproblemet på området sammanfaller med att det är en fråga där Sverigedemokraterna kan gå ut och dra rasistiska tongångar och locka fram hatstämningar? Ska man bara se det som en slump och inte som en medveten hycklande strategi?

Anf. 138 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker att det finns en plikt från min sida där jag ser att missförhållandena är som störst och det finns ett politiskt vakuum. Det finns frågor som man inte vågar ta upp på grund av att man är rädd för att kallas för rasist eller någonting annat.

Det är ganska talande i svensk debatt att man undviker vissa frågor av rädsla för hur medierna ska behandla en eller partikollegerna. Man sitter och knyter näven i fickan fastän man tycker någonting som man inte vågar säga. Det är ganska talande för svensk politik i dag.

Anf. 139 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Josef Fransson sade i sitt anförande att halal- och kosherslaktat kött ska märkas och att utskottet skulle vara överens om det.

Det är fel. Utskottet är överens om att kött från djur som slaktats utan föregående bedövning ska märkas. Det är viktigt att kammaren och också Josef Fransson noterar detta. Det var kanske en medveten sammanblandning av religiös slakt och slakt utan bedövning.

Jag sitter också Flens kommuns fullmäktige. Där har Sverigedemokraterna lagt fram en motion om att kommunen inte ska köpa halalslaktat kött. Det nämns inte ett ord om bedövning före slakt i den motionen.

Min enkla fråga till Josef Fransson är: Är det kött som är halalslaktat som du är emot, eller är du överens med utskottet om att kött från djur som inte har bedövats före slakt är problemet?

Anf. 140 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Jag tycker till att börja med att man ska kalla en spade för en spade. Kött från all den obedövade slakt som kommer från EU kommer på den dispens som görs för religiösa krav. Det är per definition halal- eller kosherslaktat, och då ska man säga det.

Jag har absolut inga problem med att man kallar någonting halalkött bara djuren är bedövade. Jag har inga problem med det. Jag vet att det förekommer i Sverige, absolut. Det förekommer inte minst i Skövde. Jag har en gammal partikamrat som har varit med på den slakten som jobbade på slakteriet. Jag känner till det ganska väl. Det sköts enligt svenska djurskydds krav, och då är jag nöjd.

Jag vet inte vem du hänvisade till som hade skrivit någonting. Det är ett misstag att inte ta med ordet obedövat enligt mitt sätt att se. Men det är inte så jättekänt bland den stora allmänheten och kanske inte ens bland alla i mitt eget parti att den alternativa halalmetoden finns i Sverige där man bedövar djuren.

Anf. 141 ROGER TIEFENSEE (C) replik:

Herr talman! Det var ett halvt steg bakåt från Josef Fransson. Det viktigt att notera att fårkött och kött från fågel där djuren bedövats före slakt finns halalgodkänt i Sverige. Det är bra om inte bara Josef Fransson utan också hans kolleger i svenska kommuner är medvetna om det och också tycker att kommuner ska kunna handla upp det.

Det är rätt att dispensen för slakt utan föregående bedövning har en religiös grund. Men det kött som väljer in över Sverige och andra nationer från djur som är obedövade före slakt är inte halalgodkänt. De andra ceremonierna med en imam närvarande har inte förekommit i dessa fall.

Problemet är att man inte har bedövat före slakt. Eller är det imamen som är Josef Franssons problem?

Anf. 142 JOSEF FRANSSON (SD) replik:

Herr talman! Då bryter de mot EU:s regelverk inte bara genom att producera mer halalkött än det finns en efterfrågan på. Det är inte ens halalkött. Då bryter de mot lagen en gång till om de bara hoppar över den delen. Det är i så fall mer än vad jag kände till.

Som jag sade innan har jag inga problem med det. Man får jättegärna sjunga eller läsa böner för köttet, även om jag som är ateistiskt lagd kan tycka att det är ganska fänigt. Det är upp till var och en. Jag lägger mig inte i det.

Anf. 143 JENS HOLM (V):

Herr talman! Djur har rättigheter. Djur ska till exempel ha rätt att bete sig naturligt. Det står fastslaget i svenska djurskyddslagens 4 §. Trots att svensk lag ska skydda djuren har vi fortfarande väldigt stora problem i Sverige med hur djur föds upp.

Om vi talar om uppfödning av broilerkycklingar handlar det om tusentals kycklingar som står i en och samma hangar. Det är så många djur att de blir ungefär 20 stycken som trängs in på en kvadratmeters yta. Dessa kycklingar växer så fort att de får benbrott. Benen bryts av, och så vidare.

Men än 99 procent av de svenska grisarna står instängda på betonggolv. De får aldrig någonsin gå utomhus.

4 000 griskultingar kastreras utan bedövning varje dag i Sverige. Mer än en miljon minkar står instängda i minimala nätburar under miserabla förhållanden.

Varför är det på det här sättet när vi samtidigt har en djurskyddslag som vi brukar säga kanske är den bästa i världen? Jag menar att vi har ett systemfel i svensk djurpolitik. Det är vi i den här församlingen som har ansvaret för det. Vi har möjligheterna att ändra detta systemfel och se till att djuren kan bete sig på ett naturligt sätt.

Jag tycker att det politiska ansvaret blir stort för dem som trivialiserar och blundar för hur allvarligt problemet är. Jag undrar om det egentligen finns något politikområde där sveket mot en grupp i samhället är så stort som just det politiska sveket mot djuren. Nu talar jag om ett borgerligt politiskt svek mot djuren. Det var de borgerliga partierna som lade ned Djurskyddsmyndigheten – den första myndighet någonsin som stod på djurens sida. Den lade man ned 2006 och ersatte den snabbt med en vapenexportmyndighet som ska främja export av svenska vapen. Där ser man prioriteringarna hos regeringen.

Man skapade också kaos inom djurskyddskontrollerna i Sverige då man omorganiserade dem utan att anslå några nya medel. Antalet kontroller minskade kraftigt. Man drog in de direkta stöden till alternativ till djurförsök, och man använde inte möjligheten att förbjuda pälsindustrin trots att man 2006 hade ett helt färdigt lagförslag för att stoppa misären inom svensk pälsindustri. Jag tycker att det vilar ett tungt och stort politiskt ansvar på de borgerliga partierna.

När jag talar om pälsindustrin är det värt att understryka att det handlar om en industri. Det handlar om mer än en miljon minkar som tvångsuppföds varje år. Tre minkar står instängda i en liten nätbur. Djuren får beteendestörningar. Många minkar lider av apati. De är helt uttråkade. De har bitskador. Under vissa delar av året utsätts de för svält för att de ska producera en bättre päls. Jag tycker att detta är ren och skär misär, för att tala svenska.

Åsa Coenraads från Moderaterna vill tala om att detta handlar om enskilda missförhållanden och att det över lag ser bra ut på de svenska pälsfarmarna. Jag undrar hur man kan säga det när det här handlar om djur som i det fria skulle simma i vatten. De har simhud mellan tårna, till exempel. De skulle jaga, och de skulle röra sig på en yta på mellan 10 och upp till 20 kvadratkilometer om de hade kunnat bete sig på ett naturligt sätt. De skulle bete sig på det sätt som slås fast i den svenska djurskyddslagens § 4, nämligen naturligt beteende.

Detta måste åtgärdas. Vi i Vänsterpartiet och Miljöpartiet har en reservation som går ut på att pälsindustrin fullt ut ska leva upp till kraven på naturligt beteende. Det handlar om att minkarna ska ha möjlighet att utöva sina naturliga beteenden. De ska kunna simma, de ska kunna dra sig undan i ensamhet, de ska ha god tillgång till vatten, de ska kunna klättra, de ska kunna söka föda och så vidare. Jag yrkar därför bifall till reservation 16. Den skulle kort och gott förbjuda dagens form av pälsindustri, och det är det som behövs.

En annan verksamhet som tas upp i betänkandet är djurförsök. Det är ett faktum att allt fler djur i Sverige dödas i djurförsök. År 2000 dödades

ungefär 700 000 djur i Sverige i djurförsök. År 2008 hade siffran stigit till ungefär en miljon djur.

I betänkandet lägger vi i Vänsterpartiet fram flera konkreta förslag på hur försöksdjuren ska kunna få det bättre. Vi vill inrätta ett 3R-center – det har diskuterats tidigare – för att man ska kunna minimera och fasa ut djurförsöken. Vi vill ha en regelrätt handlingsplan för att minska antalet djurförsök. Vi vill att de avgifter som i framtiden ska tas ut för att ansöka om ett djurförsök oavkortat ska gå till att ta fram alternativ till djurförsök.

Vi har en gemensam rödgrön reservation som handlar om att EU:s förbud mot kosmetikatester måste träda i kraft fullt ut 2013 utan undantag. Vi har också ett förslag om att EU:s kemikalietester, alltså de som regleras av kemikalieförordningen Reach, i mycket större utsträckning måste använda sig av djurfria metoder.

Sist men inte minst har vi i Vänsterpartiet en egen reservation som handlar om förslaget till den nya djurskyddslagen, som tas upp i betänkandet. Det handlar om en EU-anpassning av den svenska definitionen av djurförsök. Detta kan låta snårigt, men jag tycker att det är viktigt att reda ut det. I dag inbegrips i Sverige i definitionen av djurförsök även de djur som dödas för att man vill använda sig av deras organ. Om vi skulle använda oss av EU:s definition skulle dessa djur inte omfattas. Det skulle innebära att en stor grupp av de djur som i dag underställs etisk prövning för att man ska kunna göra ett djurförsök helt enkelt inte skulle omfattas av den nya definitionen.

Jag har roat mig och läsa några remissvar på förslaget till den nya djurskyddslagen och förslaget om att EU-anpassa den svenska definitionen av djurförsök. Jag ser exempelvis att Gentekniknämnden, Totalförsvarets forskningsinstitut och Kemikalieinspektionen lyfter upp precis samma farhågor som vi i Vänsterpartiet gör, nämligen att en stor grupp av djur inte skulle omfattas av etisk prövning om man EU-anpassar den svenska definitionen av djurförsök.

Jag ska citera ur det som Kemikalieinspektionen skriver. Det är två meningar: ”Kemikalieinspektionen anser att betänkandet i denna del inte är helt tydligt vad gäller motiven att frångå den nuvarande definitionen i den svenska djurskyddslagen.” Man fortsätter: ”Frågan är exempelvis om ett test av en kemikalie som genomförs på djur utan att djuren åsamkas lidande, men de avlivas efteråt för att studera inre organ, är att betrakta som ett djurförsök enligt den föreslagna definitionen.”

Detta är precis vad det handlar om. Om man tar fram djur som man dödar därför att man vill använda sig av deras organ skulle dessa djur med den nya definitionen inte betraktas som försöksdjur. Därför tycker vi i Vänsterpartiet att det är viktigt att redan nu slå fast att vi inte ska ha någon EU-anpassning av den svenska definitionen av djurförsök. Vi ska ha kvar den definition som vi har i dag.

Det är nu vi har chansen att förbättra för djuren. Förslagen till förbättringar finns formulerade i reservationer i betänkandet. I eftermiddag kommer vi att rösta. Då kommer hela svenska folket att kunna se vilka det är som vill ha en handlingsplan för att minimera antalet djurförsök och vilka det är som till exempel vill förbjuda pälsindustrin i Sverige. Vi i Vänsterpartiet har bestämt oss, och vi hoppas att majoriteten i denna kammare kommer att rösta för förbättringar för djuren.

Prot. 2011/12:129
13 juni

*Djurskydd och djur
som används för
vetenskapliga ändamål*

Anf. 144 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Herr talman! Jag uppskattar Jens Holms anförande, för det visar ett stort engagemang. Det är väl känt att Jens Holm är väldigt engagerad också i dessa frågor.

Men Jens Holm får det att låta som om Alliansen inte tar sitt fulla ansvar vad gäller djurskyddsfrågorna. Det vill jag starkt dementera. Jag vill verkligen lyfta fram att vi tog tag i frågorna exempelvis genom Eva Erikssons utredning och genom förstärkning på område efter område.

Jag ska ställa några frågor till Jens Holm eftersom han missade en viktig information. När det var tal om att vi har flyttat över kontrollåtgärderna från det kommunala till länsstyrelserna nämnde Jens Holm att det inte hade skickats med några medel.

Jag undrar om Holm fullständigt missat att vi först tillsköt 118 miljoner, sedan 11 miljoner och därefter 25 miljoner i budgeten 2011 och till länsstyrelsen 5 miljoner som vi sedan ökade till 10 miljoner. Detta skedde då vi såg ett behov av det.

Jag skulle vilja fråga om Jens Holm inte är medveten om att vi gjort de här förstärkningarna.

Min andra fråga är om Jens Holm missat att läsa att det när det gäller kosmetikatester som skulle avslutas 2013 mycket tydligt står i betänkandet att det också är alliansregeringens ståndpunkt och att vi tänker fortsätta att driva detta.

Jag börjar med de två frågorna.

Anf. 145 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! När det gäller djurskyddskontrollen är det allmänt känt att det blev totalt kaos när regeringen flyttade ansvaret från kommunerna till länsstyrelserna. Exempelvis halverades antalet inspektioner.

Skulle vi acceptera ett sådant förfarande på ett annat område? Skulle vi acceptera att antalet tandläkarbesök eller läkarbesök halverades från ett år till ett annat? Nej, självklart inte! Efter en mycket stor kritik tillsköt regeringen extra medel.

Vidare var det en helt felaktig fördelningsnyckel, vilket Erlandsson och andra har tillstått. Man fick pengar utifrån antalet invånare, inte utifrån antalet tillsynsobjekt på platsen.

Det största problemet med omorganiseringen var nog ändå att man tog bort möjligheten att ta ut en kontrollavgift för djurskyddskontrollanternas besök.

Här vill jag ställa en fråga till Anita Brodén: Borde det inte inom djurskyddsområdet vara precis så som det är inom all annan inspektionsverksamhet, nämligen att de inspektörer som åker ut till företagare har möjlighet att ta ut en avgift för den service som de ger företagaren när de pekar på var det måste bli bättre och på var det lite grann måste justeras?

Det förfarandet finns på alla andra områden. Varför har det tagits bort här? Det innebär att det i dag är stora mängder pengar som djurskyddskontrollanternas inte längre har.

Min andra fråga gäller kosmetikadirektivet. Det är bra att regeringen ibland säger sig driva frågan. Men ibland får vi andra svar. Därför tycker vi att det är så viktigt att väldigt tydligt säga att detta måste drivas utan undantag. Det är otroligt viktigt att det här träder i kraft 2013.

Anf. 146 ANITA BRODÉN (FP) replik:

Fru talman! Det är viktigt att vi i en sådan här debatt är ärliga och tittar på resultaten. Vi medger att det i början vid överföringen till länsstyrelserna var väldigt problematiskt. Men vi ser också resultat. När man gör omorganisationer kan det vara problem i början. Men vi ser nu, som sagt, resultat. Bland andra Statskontoret har hjälpt till med att utvärdera det hela.

Det kan väl ändå inte ha varit Jens Holms uppfattning att det var helt okej att 40 av landets kommuner över huvud taget inte hade någon kontroll. EU gav Sverige ett ultimatum – vi hade en skyldighet att se till att det här skedde på ett bättre, mer likvärdigt sätt. Det har vi nu lyckats åstadkomma, i början med protester och synpunkter. Men vi har kommit fram till ett resultat som är positivt. Det vore klädsamt om Jens Holm kunde erkänna det.

Jag vill också ta upp detta med 3R-center i betänkandet, som Roger Tiefensee lyft fram. Vi tar upp alla olika förslag som nu bearbetas och det som egentligen är det väsentliga. Det försöker jag få fram.

Tycker inte Jens Holm att det är resultatet som egentligen är det viktiga? Många gånger uppfattar jag att ni – även du, Jens Holm – slår in öppna dörrar. Vi arbetar ju efter 3R-principen. Vi har förslag, och vi jobbar vidare. Är det inte resultatet vi ska mätas mot? Är inte detta det väsentliga – inte detaljer och det som vi under resans gång har justerat?

Anf. 147 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det är resultatet för djuren som är det viktiga. Därför är det så tragiskt att något av det första som din regering gjorde, Anita Brodén, var att lägga ned Djurskyddsmyndigheten – den egentligen enda myndighet i världshistorien som haft i uppdrag att se till att djurskydds-förordningen följs och att förbättringar görs för djuren.

Det var ni som kastade i soptunnan det konkreta förslaget om att komma till rätta med pälsindustrins stora djurskyddsproblem. Det var ni som drog ned de direkta anslagen till alternativ till djurförsök. Där tycker jag att man kan tala om bristande resultat för djuren!

Omorganiseringen, överflyttningen till länsstyrelserna, välkomnade vi i Vänsterpartiet. Vi vill att djurskyddskontrollen ska ligga på länsstyrelsenivå. Men man kan inte göra en sådan omorganisering så otroligt taffligt och ogenomtänkt som den här regeringen gjorde.

Jag vidhåller vad jag tidigare frågat om: Skulle man acceptera att antalet tandläkarbesök eller läkarbesök halverades från ett år till ett annat? Nej, det skulle man aldrig acceptera. Men det är precis vad som hände då ni gjorde överflyttningen utan att tillskjuta extra medel och tog bort möjligheten att ta ut kontrollavgift.

Det är jättebra att detta med 3R-center är på gång. Men vad jag skulle vilja se – därför är det så viktigt att vi lyft fram detta i våra reservationer – är att det hela är kopplat till en handlingsplan för att minska djurförsöken. Där tycker inte jag att det är helt klart om det 3R-center som ska inrättas kommer att ha exakt det uppdraget.

Anf. 148 IRENE OSKARSSON (KD):

Fru talman! I denna talarstol har mycket sagts om det betänkande som vi nu debatterar, MjU21. Det sagda har till och med fått adrenalinet

att bitvis stiga under tiden man lyssnat till debatten; det kan jag säga till åhörarna.

Det viktiga i den här debatten har kanske redan sagts flera gånger, men upprepning kan vara nyttigt.

Djurskydd och djur som används för vetenskapliga ändamål handlar huvuddelen av betänkandet om. Dessutom behandlas ett antal motioner från allmänna motionstiden.

Det är oerhört centralt att vi har goda förhållanden för alla djur, oavsett vad syftet med djurhållningen i sig är. Alla djur har rätt till ett gott omhändertagande. Framför allt har alla djurhållare en skyldighet att ha tillräcklig kunskap och kompetens för att hålla djur.

Det gör att djur som hålls för vetenskapliga syften, för medicinsk forskning av olika slag, kräver speciell kunskap och speciell omsorg. Det ska vara tydligt också i lagstiftningen. Därför är det glädjande att Sverige nu på EU-nivå har varit pådrivande i dessa frågor och är pådrivande när det gäller djurskydd i alla dess former och att Sverige nu i svensk lagstiftning implementerar det som denna EU-förordning ger vid handen.

Bland annat handlar det om att tillstånd ska kunna återkallas om de inte sköts, att tillåtelsen gäller under en femårsperiod och att sedan omprövning ska kunna ske och att vi får till stånd en tydlig struktur för hur de etiska nämnder ska se ut som prövar detta både på regional och på central nivå samt om att det blir en struktur likvärdig med vad som i dag finns på humansidan. Detta är glädjande. Det är också glädjande att vi i denna kammare i stort är överens i dessa frågor.

Fru talman! Likt tidigare talare skulle också jag lite grann vilja beröra det som det i betänkandet ett antal gånger hänvisas till, nämligen Eva Erikssons stora utredning om en ny djurskyddslagstiftning.

Ett oerhört intensivt arbete har gjorts – ett djuplodande arbete och ett arbete som jag tror kommer att kunna resultera i att vi får en djurskyddslagstiftning som blir tydligare, bättre och mer sammanhållen och som tydligt fokuserar på att det är djurhållarens ansvar att vårda och omhänderta sina djur på ett bra sätt.

Det är också glädjande – här säger jag nog emot några av oppositionens företrädare – att det faktiskt finns en tydlig ramdiskussion, att vi fattar beslut om ramlag här, och att det sedan ska till föreskrifter och förordningar från verksnivå. Jag hävdar att det gör att vi kommer att få en tydligare och bättre relation per djurslag och per behov än om vi skulle detaljreglera allt i lagstiftning. Vi har anledning att återkomma till detta arbete många gånger här i kammaren, så jag lämnar det just nu.

En annan väsentlig fråga som har varit uppe och som gläder mig är den som berörs i den implementering som vi nu gör av EU-direktivet och i det arbete som Roger Tiefensee nämnde att landsbygdsministern får i handen i morgon, nämligen att vi får en tydlighet i att se till att vi arbetar intensivt med att det inte ska göras ett enda djurförsök mer än absolut nödvändigt. Djurförsök ska få finnas av medicinska skäl. Som Anita Brodén nyss redogjorde för i ett replikskifte har det fattats beslut om att djurförsök som görs för kosmetiska produkter och annat ska bort. Det är helt tydligt att Alliansen står för det. Jag förutsätter att hela kammaren står för att sådana försök ska bort.

Jag ska också beröra något som flera har talat om tidigare, nämligen slakt. Min adrenalinnivå steg när jag hörde Josef Fransson tidigare. Jag

gläder mig åt att Roger Tiefensee i sitt replikskifte sade det som jag hade tänkt säga. Jag ska upprepa en del av det. Det är oerhört viktigt att vi skiljer på obedövad slakt och annan. Obedövad slakt är förbjuden i Sverige, och ska så vara. Det är den emellertid inte i de övriga 26 EU-länderna. Där finns ett undantag av religiösa skäl och av hänsyn till religiösa behov. Det undantaget ska vi ta en diskussion om. Det ska få finnas om det är av religiösa skäl, har kolleger till mig sagt här i talarstolen. Det behöver Josef Fransson alltså inte citera. Det väsentliga är att detta missbrukas å det grövsta i dag. Man använder den obedövade metoden utan de religiösa symbolhandlingar som ska till för att det ska bli produkter som går att använda enligt den specifika trosuppfattningen. Man gör det för ekonomisk vinnings skull. Det vill vi naturligtvis inte se.

Den märkning som vår landsbygdsminister driver på är positiv. Det ska vi jobba för eftersom vi ska se till att vi har en gemensam struktur på EU-nivå för detta.

Fru talman! När det gäller pälsdjur och djurhållning av olika skäl är det för mig ganska ointressant varför vi håller djur. Det må vara upp till var och en om man vill hålla djur för att föda upp dem för pälsindustrin, för att de ska ge mjölk, för att de ska hålla landskapet öppet eller om man vill ha djur helt enkelt för att man vill ha en hund eller en katt som sällskap. Däremot ska alla följa den djurskyddslagstiftning vi har, och vi ska ha tydliga regler för respektive djurslag. Jordbruksverket har tagit fram regler och fått dem godkända i Bryssel. Vi kommer att kunna följa detta.

Jag förutsätter att alla här i kammaren vet det, men den som inte sitter här kan läsa på sid. 37 i betänkandet. Det som nu är centralt är att man verkligen följer detta från näringens sida. Den enskilda farmaren som inte gör det må upphöra med sin verksamhet. Det är oerhört tydligt. Det är en tydlig signal från majoritetsföreträdarna i utskottet om vad som gäller. Det gäller att leva efter de regelverk som finns och tillsammans med myndigheten jobba med fortsatta vetenskapliga studier för att se hur den här näringen, precis som alla andra, kan bli bättre och få en bättre kvalitet på sin verksamhet.

Det finns andra motioner som också är intressanta i betänkandet. Många av dem återkommer i det arbete som kommer när vi ska ta ställning till Eva Erikssons utredning. Det är glädjande att det där bland annat kommer att vara tydligt med ett förbud mot sexuellt utnyttjande av djur. (Applåder)

Anf. 149 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag vill ställa tre frågor till Irene Oskarsson.

Ett av Vänsterpartiets förslag är att den avgift som kommer att tas ut vid framtida ansökningar om djurförsök oavkortat ska gå till alternativa metoder till djurförsök. Varför tycker inte Kristdemokraterna att det är ett bra förslag?

Vi i Vänsterpartiet och Miljöpartiet föreslår att även djurskyddsorganisationer i framtiden ska kunna överklaga beslut om djurförsök. Det är uppenbarligen inte något som Kristdemokraterna, de borgerliga och Sverigedemokraterna tycker. Varför tycker ni inte det?

Med de nya föreskrifterna får ju pälsdjuren en bur till – man lägger en liten ovanpå och så blir det etageburar. Är det verkligen Kristdemokraternas uppfattning att det räcker med att man sätter en liten bur ovanpå

den ordinarie nätburen för att de stora problemen med uppfödning av minkar ska vara löst?

Anf. 150 IRENE OSKARSSON (KD) replik:

Fru talman! Det var konkreta och tydliga frågor. Jag ska försöka besvara dem lika konkret och tydligt.

Avgifterna är till för att täcka kostnaderna för en tydlig utvärdering av om de här djurförsöken över huvud taget ska få göras. Det ska kunna göras gediget och grundligt. Den som vill göra sådana försök ska betala för det.

Det andra som Jens Holm lyfte upp har vi att hantera i vanlig budgetordning. Det gör vi också. Vi satsar resurser på forskning och utveckling av alternativ till djurförsök.

När det gäller hur överklagandestrukturen ska se ut och hur de etiska prövningsnämnderna, både de regionala och den centrala, ska se ut har regeringen och utskottets majoritet valt att ställa sig bakom ett förslag som är identiskt med hur det ser ut på humansidan. Det tycker jag är tillfyllest. Det finns en god sakkompetens och en lekmanakompetens i nämnderna. Det tycker jag är bra. Prövningen av hur ett eventuellt överklagande ska göras är som på den humana sidan; det är den som saken berör som har rätt att få den prövad, om utfallet inte blir som man önskar, det vill säga om man inte får utföra försök.

När det gäller pälsdjuren är jag nöjd med att vi nu har fått en tydlighet från EU för de regelverk som Jordbruksverket har ställt upp och med att näringen själv har lovat att ta ansvar för detta.

Anf. 151 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Pälsindustrin har ju haft ett antal år på sig att leva upp till grundläggande djurskyddskrav; man har inte kunnat leva upp till dem. Jag noterar att Kristdemokraterna tycker att det räcker med att man bygger på en liten bur till för att problemen med de stora beteendestörningarna, apatin, bitskadorna, de passiva stresshanterarna och bristen på vatten ska vara lösta. Det tycker inte vi i Vänsterpartiet, vill jag understryka.

Poängen med att avgiften för att ansöka om ett djurförsök oavkortat ska gå till alternativ är att vi får en extrafinansiering för alternativ till djurförsök. Det här är en ny avgift. Det är alltså nya pengar. Den byråkrati som finns i dag klarar man redan utan avgifter. Det här är nya pengar som man skulle kunna använda på ett kreativt sätt. Om Kristdemokraterna inte vill att avgiften oavkortat ska gå till alternativ borde man åtminstone budgetera extra pengar till alternativ till djurförsök.

Det har vi i Vänsterpartiet gjort. Jag vill fråga Irene Oskarsson: Hur mycket pengar budgeterar ni för alternativa metoder till djurförsök?

Att djurskyddsorganisationer borde kunna överklaga till den nya centrala djurförsöksetiska nämnden tycker vi i Vänsterpartiet innebär att det blir en extra prövning utifrån djurens perspektiv. Det tycker vi är till gagn för djuren, men det borde också vara bra för dem som gör dessa ansökningar så att de vet att det blir en extra kontroll vid vissa tillfällen när det gäller vissa kontroversiella och etiskt svåra djurförsök.

För mig är det lite märkligt att man som kristdemokrat kan gå emot ett sådant förslag.

Anf. 152 IRENE OSKARSSON (KD) replik:

Fru talman! Det är inte bara burarna, Jens Holm, som förändras. Det är också skärpta krav på utfodring, det är skärpta krav på skötsel, det är skärpta krav på kompetens hos dem som föder upp djuren med mera. Listan är ganska lång. Det krävs regelbundna veterinärbesök på ett annat sätt än vad som har varit fallet tidigare och samordning med en etolog för att detta ska fungera.

Jag utgår från att de uppfödare som har dessa farmer har dem därför att de vill se att de har en god verksamhet som de kan vara stolta över. Därför följer de de regelverk som vi nu har satt upp. Annars, som jag sade, hänvisar jag tydligt till att det kanske är dags för dem att sluta med sin verksamhet.

När det gäller dessa nämnder och strukturen på det som nu blir följden när vi implementerar EU-regelverket kommer det att ställas mer krav på hur man kontrollerar detta. Det blir ännu mer tydligt när det gäller vad som ska göras. Det kommer alltså att krävas mer resurser runt detta. För mig är det en självklarhet att det ska göras genom att man som sökande betalar för detta och också får en tydlig och kvalitativ process i detta och att man då också har möjlighet att överklaga om utfallet inte blir det som man hade önskat.

När det gäller budgetdiskussioner i dessa frågor är detta prioriterat för oss. Just nu för vi i Alliansen diskussioner om hur detta budgetalternativ kommer att se ut. Det är mycket som borde rymmas. Men det handlar också om att se till att det blir ett ansvar i fråga om detta. Men det läggs resurser på detta.

Jag ser också fram emot det som kommer att läggas på bordet i morgon till landsbygdsministern för att vi ska se en tydlighet i hur vi ska gå vidare med att hitta alternativ till djurförsök.

Anf. 153 RICHARD JOMSHOF (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Josef Fransson för ett utmärkt anförande.

Jag har lyssnat på debatten via tv och hade inte tänkt gå upp i debatten i dag, men jag kunde inte låta bli. Jag kommer till det strax.

Naturligtvis finns det mycket som behöver förändras och förbättras när det gäller svensk djurhållning. Den saken är säker. Men bara för att det finns saker som är dåliga och som behöver förändras i Sverige behöver man inte göra situationen värre genom att till exempel tillåta import av kött från omedövade djur.

Jag har skrivit en motion som både Helena Leander och Sara Karlsson nämnde. Jag har motionen här, och om ni inte har läst den får ni gärna läsa den. Jag reagerade på att de hade mage att påstå att det handlar om rasism, om hatstämning, om islamofobi och om antisemitism. Jag skulle vilja påstå att det är regelrätt skitsnack.

Jag kan berätta att jag har varit engagerad i djurrättsfrågor sedan jag var tonåring. Det var många år innan jag ens gick med i Sverigedemokraterna. Det finns en massa frågor som har berört mig mycket när det gäller hur vi behandlar djur, både i Sverige, i Europa och ute i världen. Det är bland annat därför som jag själv är vegetarian. Jag har drivit dessa frågor i många år.

Jag har väckt denna motion för att jag anser att slakt av obedövade djur är fel. Denna sorts slakt sker framför allt i form av halal- och kosherslakt. Det finns även andra varianter, men det är där som den är som vanligast. Det är därför som jag har skrivit denna motion. Det har ingenting med någon sorts hat att göra. Det har bara med empati för och omsorg om djuren att göra – ingenting annat. Det kan jag garantera. Jag struntar fullständigt i om de som behandlar djuren illa är kristna, judar, muslimer, ateister eller någonting annat. Det rör mig inte i ryggen. Men detta är ett problem framför allt på halalslakterier och kosherslakterier ute i Europa. Det finns massor av rapporter som man kan ta del av om man vill läsa om det.

Jag tycker, som sagt, att det är anmärkningsvärt. Ni får gärna gå upp och visa på tydliga exempel på vilket sätt det skulle vara rasistiskt, islamofobiskt eller antisemitiskt eller att det skulle vara fråga om någon hatstämning. Jag ser verkligen fram emot svaret.

Jag vet inte vem av er som sade vad. Men ni kom med två påståenden var.

Jag vill även ta upp frågan om minkarna eftersom den har berörts av ett par personer. Jag har skrivit en motion om den frågan också. Jag beklagar att jag inte har fått med mig partiet fullt ut i just den frågan eftersom jag tycker att minknäringen är bedrövlig.

Argumentet när frågan behandlades på Landsdagarna för några månader sedan var att man ville invänta Djurskyddsutredningen. Jag tycker inte att det behövs. Men det var detta beslut som fattades. Jag beklagar det, men demokratin fungerar på det sättet att majoriteten bestämmer. Jag hoppas att Djurskyddsutredningens betänkande kommer inom en snar framtid och att det inte dröjer alltför länge. Jag har själv inte tagit del av hela utredningen, bara delar av den.

Jag kommer att fortsätta driva minkfrågan. Jag är helt övertygad om att jag kommer att få med mig partiet i frågan också, även om jag helst hade sett att vi hade kunnat fatta beslut här i dag. Det hade varit betydligt bättre för Sveriges minkar. Den saken är säker. Men det ena utesluter inte det andra.

Jag anser att slakten av obedövade djur är många gånger värre än när det gäller situationen för minkarna just för att den industrin är så pass mycket större. Naturligtvis ska vi förbättra för djuren där vi kan. Den saken är säker.

Jag vill också kortfattat kommentera det som Irene Oskarsson sade. Om jag tolkar henne rätt menar hon att slakt av obedövade djur är okej så länge den är religiös och så länge den inte sker i Sverige. Hon får gärna kommentera det.

I detta anförande instämde Josef Fransson och Lars Isovaara (båda SD).

Anf. 154 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Richard Jomshof säger att han är engagerad för djuren. Det tycker jag är bra. Jag vill börja med att säga att den motion som Sverigedemokraterna har väckt inte handlar om slakt av obedövade djur, utan den handlar om halal- och kosherslakt. Det står uttryckligen i den motionen. Den vilar uttryckligen på religiösa grunder.

Jag tycker att det är mycket viktigt att man har en rågång här. Det är slakt av obedövade djur som vi är motståndare till, och det är slakt av obedövade djur som det talas om i den svenska lagstiftningen, oavsett religiösa eller andra skäl.

Nu säger Richard Jomshof att han är engagerad för djuren. Då skulle jag vilja veta hur han röstar när det handlar om djurfria metoder, till exempel reservation 12, eller när det handlar om att avgiften om att ansöka om djurförsök oavkortat ska gå till alternativa metoder, reservation 7, eller när det gäller att djurskyddsorganisationer ska ha rätt att överklaga och att man alltså stärker djurens rätt då man gör ansökningar om djurförsök, reservation 5. I alla dessa frågor sluter Sverigedemokraterna upp bakom de borgerliga partierna. Det gör ni i nio omröstningar av tio. Det är så det ser ut. Ni väljer ut ett fåtal symbolfrågor där ni försöker spela opposition. Men ni är ett lydigt stödparti till de borgerliga partierna och denna regering. Det tycker jag är mycket viktigt att komma ihåg.

Framför allt vill jag förstås ändå veta, Richard Jomshof, hur du kommer att rösta nu när du har chansen att stå upp för pälsdjuren, reservation 15 eller reservation 16, för att vi ska få stopp för dagens verksamhet. Du borde veta att det inte ligger i utredningen om en ny djurskyddslag att se över den svenska pälsindustrin. Det har redan kommit nya förordningar, och vi ser att det innebär att man bara kommer att bibehålla dagens verksamhet.

Anf. 155 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Jag vill först bara påpeka att det är jag och min partikollega David Lång som har skrivit motionen, inte Sverigedemokraterna.

Man kan läsa följande i sista stycket: Kött från djur som har avblodats utan bedövning ska också ... och så vidare.

Jag för alltså en allmän diskussion om kött från djur som har avblodats utan bedövning. Jag håller med om att det är ett problem oavsett varför man dödar djur på detta sätt. Det spelar ingen roll.

Jag hävdar också att problemen är störst inom halal- och kosherslakt, och det står jag för, och det kan jag också bevisa. Jag kan lätt bevisa att detta sker framför allt inom dessa två slaktformer.

Men som jag också sade i mitt korta anförande spelar det ingen roll varför man gör det. Jag struntar fullständigt i om man är kristen, jude, muslim eller ateist. Man ska inte behandla djur på det viset. Om det är det du menar håller jag fullständigt med, Jens Holm. Det gör jag.

Jag får helt enkelt ta ställning till hur jag ska rösta. Jag personligen kan tycka att Sverigedemokraterna borde visa framfötterna än mer i de här frågorna. Jag tycker att vi har tagit flera steg, och jag tycker att vi kan ta ännu flera steg.

Det är en demokratisk process. Vi har en partilinje och ett landsdagsbeslut – i vårt fall heter det landsdagar – som man är tvungen att följa. Jag tänker göra vad jag kan för att ytterligare tänja på de här gränserna och ta ytterligare steg framåt. Men demokratin ser ut som den gör. Jag tycker att vi har gjort bra saker. Vi har kommit med bra förslag. Vi har också medverkat till ett par bra beslut, även om jag personligen absolut inte är nöjd. Det är jag inte. Det vore en lögn att påstå det. Jag får ta ställning till hur jag ska rösta.

Jag har svårt att förstå hur man kan påstå att det skulle vara en symbolfråga med obedövad slakt. Det var så jag tolkade det. Jag kan ha tolkat det fel. Jag tycker inte att det är en symbolfråga. Jag tycker att det är en betydligt viktigare fråga än så.

Anf. 156 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag debatterar främst med Sverigedemokraterna, och Sverigedemokraternas position i djurskyddsfrågor är glasklar. Ni driver ingen progressiv politik för djuren. Det är helt uppenbart. Det ser vi i det här betänkandet, och det har vi sett i alla andra betänkanden.

Richard Jomshof säger att han får ta ställning till hur han ska rösta i de här brännande djurskyddsfrågorna. Jag kan tala om för honom att han har 29 minuter på sig att ta ställning. Det börjar brådska. Jag kanske skulle kunna få ett konkret besked här och nu.

Pälsindustrin finns här och nu. De föreskrifter som har kommit innebär att man bygger på en bur till på de ordinarie nätburarna. Sedan kommer minkarna att sitta kvar där inne. Det är precis samma industri som kommer att fortsätta att bedriva sin verksamhet med benäget stöd av Sverigedemokraterna, vill jag understryka. Det här talet om att man står upp för djuren stämmer inte när det blir skarpt läge.

Om man väcker en motion med en rubrik som innehåller orden "halal" och "kosher" är det ganska uppenbart på vilken grund man baserar en sådan motion. Det är på en religiös grund, och då pekar man ut judar och muslimer. Då är det viktigare än skyddet för djuren.

Anf. 157 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Det är intressant att Jens Holm vet varför jag skriver en motion. Det kanske är nästa Saida vi har på gång här.

Att jag har använt den rubriken beror så klart på att det framför allt sker i halal- och kosherslakt. Tror du mig inte är det bara att undersöka saken. Jag hävdar att det är så. Jag hävdar också att jag kan bevisa att det är så. Om det heter halalslakt när man betar sig på det här viset mot djur får jag också använda ordet "halalslakt". Benämner man metoden kosherslakt tänker jag använda det namnet. Vill man kalla det någonting annat tänker jag också använda det namnet. Jag struntar fullständigt i vad man kallar det. Jag struntar fullständigt i vem som behandlar djur på det viset, men det är framför allt inom halal- och kosherslakt som man behandlar djur så här.

Det är klart att det även förekommer i andra delar av världen där man inte alls har någon religiös underton i slakten, men det är här de stora problemen finns. De stora problemen finns ute i Europa. Det är också här vi backar. Jag sade också i mitt anförande att det finns mycket som behöver förbättras inom Sveriges gränser, men det behöver inte innebära att vi ska göra saken värre genom att tillåta otyg som förekommer i andra länder eller tillåta att vi importerar kött från länder där man behandlar djur på det här viset.

Jag förmodar att de flesta av oss tycker att det är fel med barnarbete. Vi tycker kanske också att det är helt okej att vi säger nej till import av den sortens varor. Vi skulle kanske säga nej till den här sortens import och den här sortens varor också. Vi kanske skulle driva frågan ute i Europa betydligt tuffare än vad vi gör i dag.

Att man sätter en religiös etikett på det behöver inte innebära att det är bättre. Nu kommer förmodligen inte Irene Oskarsson att svara, men det skulle vara intressant att veta om hon verkligen menar att det är okej bara för att det är religiöst hokusfokus inblandat i det. Det tycker inte jag.

Jag struntar fullständigt i vem som gör det. Djuren ska behandlas väl oavsett det. Vi har gjort många bra saker, till exempel när det gäller djursexfrågan och bedövning vid kastrering av smågrisar. Josef har berört djurvälståndsbidraget. Jag tycker att vi kan göra mycket mer. Jag kommer att fortsätta att driva frågan.

Anf. 158 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Det hedrar Richard Jomshof att han personligen skriver motioner om andra frågor än just halal- och kosherslakt som han sedan tvingas rösta emot, men min kritik gällde Sverigedemokraterna som parti. Man ägnar hela sitt anförande i djurskyddsdebatten åt att prata om en enda sak, och det är just halal- och kosherslakt. Man pratar inte ens om distinktionen mellan djur som slaktas utan bedövning och den här religiösa märkningen. Josef Fransson verkade uppenbart förvånad när vi talade om att det finns en hel del djur som slaktas utan att man har de här religiösa ritualerna men där man ändå har missat bedövningsmomentet av rent ekonomiska skäl.

Det är inte så att all halal- eller kosherslakt nödvändigtvis är obedövad. Det finns tvärtom svenska halalslakterier som bedövar. Det är inte heller så att allt kött som inte är halal eller kosher automatiskt kommer från slakt där man bedövar djuren. Man måste göra den distinktionen om man inte bara är ute efter att peka ut vissa grupper som sämre än andra. Det är det jag upplever att Sverigedemokraterna gör eftersom de inte håller isär de här begreppen och eftersom de hela tiden pratar om halal och kosher för att peka ut muslimer och judar som större djurplågarare än goda sverigedemokrater. Jag tycker att det är helt fel.

Jag tycker att det är sorgligt att Sverigedemokraterna som parti, oavsett vad Richard Jomshof tycker, inte lyckas ta ställning för att avskaffa ett sådant uppenbart djurplågeri som minkfarmning. Det blir så skevt när man bara ger sig på det där som de andra någonstans där borta, de onda, håller på med och inte ser det man själv är medskyldig till, det vill säga att vi här i Sverige tillåter minkfarmning där djuren inte har någon möjlighet att bete sig naturligt trots att de har rätt till det enligt djurskyddslagen.

Jag tycker att det skulle vara klädsamt om Sverigedemokraterna, som parti, skulle kunna jobba med andra djurskyddsfrågor än dem som de där andra någonstans där borta håller på med.

Anf. 159 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Jag håller med om att det är en viktig fråga och att vi har en förbättringspotential i Sverige. Jag håller definitivt med om att vi som parti har en förbättringspotential. Jag vill nog hävda att alla partier kan förbättra sin syn på djuren och hur vi behandlar dem. Det är min bestämda uppfattning.

Det handlar än en gång inte om att peka ut grupper. Jag struntar fullständigt i vem som slaktar djur på det här viset, men det är framför allt

inom halalslakt och kosherlakt det sker. Det är så. Det kan vi inte förneka. Det är inte mitt fel, och det är inte djurens fel att det framför allt är inom muslimska och judiska grupper som man förespråkar den här sortens slaktmetod som dessutom baseras på något uråldrigt religiöst trams om du frågar mig. Det är min personliga inställning. Det är bara så.

Jag talar om obedövad slakt i ett generellt perspektiv i min motion. Men jag hävdar också att det framför allt är inom halal- och kosherlakt som vi har ett stort problem. Det är där det växer, framför allt i Europa. Jag tycker att det är ett problem när vi tvingas backa gång på gång. Jag kan inte acceptera det.

Jag tycker att det är synd att man tar till sådant som inte ens är argument. Det handlar inte om rasism. Det handlar inte om hatstämning. Jag vet inte exakt vilka ord Helena Leander använde, men det handlar definitivt inte om islamofobi eller antisemitism. Det har inte med det att göra. Det handlar om att se till djurens bästa.

Jag beklagar att vi som parti inte kan ta ett steg till i minkfrågan. Jag tycker att vi hade en mycket bra debatt på landsdagarna. Jag fick med mig partiets ombud ungefär halvvägs, men tyvärr ville man invänta den här utredningen. Jag håller med Jens Holm. Jag har läst delar av den, och jag vet att man inte berör det här speciellt mycket. Det var det argumentet man använde, och det var förmodligen också det argumentet som gjorde att man fick med sig en majoritet av våra ledamöter. Jag beklagar det.

Jag återkommer i frågan om minknäringen. Jag kommer definitivt att fortsätta att driva den. Jag hoppas också att jag kan få med mig partiet i frågan. Jag tror och hoppas det. Jag är själv från Blekinge. Det är inte för att Jimmie bor i Sölvesborg som han inte driver frågan. Jag bor ganska nära Sölvesborg själv.

Anf. 160 HELENA LEANDER (MP) replik:

Fru talman! Nu får Richard Jomshof det nästan att låta som om vi andra skulle vara för slakt utan bedövning. Det är kanske bra att än en gång poängtera att hela upprinnelsen till diskussionen är att vi alla här är emot detta. Då har vi den saken klar.

Det är fortfarande ett problem att Sverigedemokraterna driver frågan som en religionsfråga. Undantaget för att slakta utan bedövning inom EU – inte i Sverige för här är det över huvud taget inte tillåtet – är förvisso religiöst motiverat, men den stora diskussionen handlar om att det här utnyttjas i betydligt större omfattning än vad som motsvaras av den andel av befolkningen som är muslimer eller judar, för att inte tala om hur liten andel som är så strikta att de inte godtar bedövning om man i övrigt uppfyller halal- eller kosherreglerna.

Detta är alltså ett otroligt överutnyttjande där det bara är ekonomiska skäl som ligger bakom. Då blir det väldigt skevt att försöka göra detta till en fråga om att det är muslimer och judar som kräver denna plågsamma slaktmetod och att alla är helt oskyldiga – ungefär som att alla andra som går och köper mat frågar vad det är för slaktmetoder i övrigt.

När engagerar sig Richard Jomshof till exempel i användningen av elpåfösare vid svenska slakterier? Eller hur är det med slakten av kycklingar? Där hänger man dem upp och ned i vattenbad, och ibland missar man innan man avblodar dem så att de slaktas utan att vara bedövade.

Det är för att det går så snabbt på slakterierna. Det finns massor av problem också med totalt ickereligiös slakt som det skulle vara väldigt klädsamt om Sverigedemokraterna kunde ta lite ansvar för *om* man verkligen vill göra någonting åt djurskyddsfrågorna på riktigt och inte bara använda dem som ännu ett slagträ i debatten mot grupper man inte tycker om.

Anf. 161 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Som jag har sagt flera gånger – det går inte att misstolka vad jag säger; jag förstår inte hur man kan göra det – finns det naturligtvis förbättringspotential, minst sagt, inom en rad olika områden. Det gäller inte minst inom Sveriges gränser. Det har jag sagt, och jag säger det nu igen. Jag håller med fullständigt.

Nu har jag skrivit en av många motioner, och just denna motion handlar om halal- och kosherslakt – eller obedövad slakt, men framför allt halal- och kosherslakt. Jag skulle i och för sig ha kunnat skriva en motion där jag tog upp allt som är dåligt i djurhållningen, precis varenda fråga. Kanske hade jag då, möjligtvis, undgått kritiken. Jag struntar dock fullständigt i det, om jag ska vara riktigt ärlig, för jag gör detta för att jag tycker att djuren ska behandlas väl. Jag gör det inte för att Vänsterpartiet, Miljöpartiet, sossarna eller någon annan ska tycka att det är antingen bra eller dåligt. Det rör mig inte i ryggen.

En sak håller jag fullständigt med om: Det finns ett överutbud vad gäller denna sorts kött. Utbudet är betydligt större än efterfrågan, och det handlar så klart om att – det är också så jag tolkar ditt inlägg – många slakterier ute i Europa har hakat på detta därför att de ser att det finns en marknad. Det är betydligt enklare att slakta på ett sätt som kanske tilltalar fler än att slakta på ett snävare sätt som man kanske menar utesluter vissa grupper.

Om jag förstår det hela rätt tycker många slakterier att det är jobbigt att slakta på olika sätt, så man väljer en slaktmetod. Man slaktar på det sätt där man helt enkelt plågar djuren tills de dör, genom att skära av halsen på obedövade djur. Den sortens slaktmetod har blivit väldigt vanlig. Det är många grupper som köper detta. Det är inte bara religiösa grupper som muslimer och judar, utan det är många. Många vet inte ens om det, och många gör det för att det helt enkelt är det kött som finns att köpa i disken.

Naturligtvis är det alltså inte bara de religiösa gruppernas fel, utan det är även slakteriernas, som väljer den sortens metoder för att det är enkelt för dem och för att det finns pengar att tjäna. Till och med vår statsminister har ju vid ett tillfälle för några år sedan sagt att det finns pengar att tjäna på den sortens slaktmetoder. Om det är så jag ska tolka ditt inlägg vill jag alltså ge dig definitivt rätt på den punkten. Det är klart att frågan är betydligt bredare än så.

Anf. 162 SARA KARLSSON (S) replik:

Fru talman! Richard Jomshof är djurvän. Det är säkert så att det finns enskilda personer inom Sverigedemokraterna som är djurvänner och driver den typen av frågor, men utgångspunkten för vår debatt här i dag handlar om ert fokus och era ståndpunkter som parti.

Som parti är det så att Sverigedemokraterna väljer ut vissa frågor för att kunna spela på främlingsfientlighet. Man betonar också just att det är halal- och kosherslakt det rör sig om, i stället för att betona att det handlar om obedövad slakt. Det är faktiskt vad det handlar om, och det är vår utgångspunkt för denna diskussion.

Jag måste alltså ändå fråga Richard Jomshof om det inte bekymrar honom som djurvän att hans parti använder sådana viktiga frågor som slagträ mot judar och muslimer och samtidigt ser mellan fingrarna i andra viktiga frågor för djuren.

Anf. 163 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Här har vi en person till som tydligen vet exakt hur vi och jag tänker och hur vi resonerar. Jag är ganska fascinerad över att man har den sortens kunskaper på vänstersidan. Det är imponerande. Först var det Jens Holm, och nu är det du, Sara Karlsson. Det gläder mig dock; det är jättekul att du har ett sjätte sinne eller vad man ska kalla det. Jag hade nämligen själv velat ha det och kunnat veta hur andra tänker och resonerar. Det hade varit jätteenkelt.

Sverigedemokraterna väljer ut frågor som slagträ – nej, verkligen inte. Det är väl i och för sig ingen hemlighet att jag inte gillar islam. Jag tycker inte om någon religion, men jag tycker nog att islam är den värsta. Men helt ärligt, än en gång: När det gäller slaktmetoder har det inte med islam att göra. Jag struntar fullständigt i vem som gör det. Jag skulle skriva denna motion även om det var ett sätt som användes inom till exempel kristendomen och det fanns kristna grupper som efterfrågade den här sortens slaktmetoder ute i Europa. Det kanske det också finns en liten minoritet någonstans som gör – det kan jag inte svara på – och det är lika fel det. Det har dock inte med det att göra, som sagt.

Än en gång: Jag skriver i min motion om obedövad slakt generellt, men jag pekar naturligtvis på halal och kosher eftersom det är där de stora problemen finns. Ingen kan påstå motsatsen utan att fara med osanning. Det är inom dessa två grupper efterfrågan finns, och det finns naturligtvis också företag som hakar på eftersom de ser att de kan tjäna pengar på det.

Det är ett problem, och jag tänker inte sluta prata om problemen bara för att det finns partier och enskilda ledamöter som drar en massa höga växlar på det. Det tänker jag inte. Problemet finns. Oavsett vem som står bakom det finns problemet, och problemet ska angripas och bekämpas. Det handlar som sagt inte om att välja ut frågor bara för att vi ska kunna slå mot vissa grupper. Jag har inte märkt den sortens tendenser när vi har diskuterat, utan det har handlat om att diskutera djurens väl och ve.

Anf. 164 SARA KARLSSON (S) replik:

Fru talman! Jag vet inte om jag har påstått att jag skulle ha något sjätte sinne eller veta hur andra tänker, utan jag tittar på hur Sverigedemokraterna som parti agerar. Där ser jag att man lyfter fram vissa typer av frågor inom djurskyddsdebatten, jämställdhetsdebatten och andra områden där man kan exploatera och förstärka rasistiska och främlingsfientliga stämningar. Jag tycker att det är rätt tydligt när man tittar på debatten.

Richard Jomshof vill inte gärna prata om Sverigedemokraterna utan om sig själv och sitt personliga engagemang. Jag har också noterat att Richard Jomshof har skrivit en motion om minkarnas situation, men det är trots allt Sverigedemokraterna som parti man måste utgå ifrån. Jag undrar alltså igen: Ser inte Richard Jomshof, som djurvän, det som problematiskt att det är så Sverigedemokraterna agerar – att man väljer ut vissa typer av frågor men struntar i andra, som till exempel minkarnas situation?

När det gäller beslut på landsdagen har alla partier sina egna demokratiska processer, absolut. Det får man ha förståelse för. Det finns dock en anledning till att man tar vissa typer av beslut i majoritet på en kongress eller på landsdagar. Anledningen är i detta fall antagligen att Sverigedemokraterna gör prioriteringen att man vill välja ut vissa frågor man kan använda som slagträ.

Anser inte Richard Jomshof detta vara bekymmersamt, om engagemanget egentligen är för djuren?

Anf. 165 RICHARD JOMSHOF (SD) replik:

Fru talman! Hade det varit så hade det varit ett problem, men det är inte så.

Den motion jag har skrivit med David Lång är *en* motion. Jag har tidigare nämnt frågan om djursex, till exempel, som vi också har drivit. Jag kan inte minnas att vi över huvud taget har kopplat in några religiösa grupper i den frågan. Nu har vi inte mer tid, men det hade varit intressant att höra när vi skulle ha gjort det.

Har vi diskuterat muslimer när det gäller bedövning vid kastrering av smågrisar? Nej, jag tror faktiskt inte det. Jag tror inte ens att muslimer äter gris. Rätta mig om jag har fel! När det gäller djurvälfrädsbidraget, som Josef Fransson har tagit upp, tror jag inte att Josef Fransson har berört muslimer, judar eller någon annan religiös grupp heller. Jag *kan* ha fel för mig. Rätta mig då, för i så fall tar jag tillbaka det. Nu har jag som sagt inte fått gehör i frågan, men jag tror inte heller att det står om muslimer i min motion om minknäringen. Vänta så ska jag dubbelkolla! Nej, det gör faktiskt inte det.

Det är alltså bara nonsens. Det hade varit klädsamt om vi hade kunnat hålla debatten där den hör hemma, så att vi håller oss till fakta och inte bara en massa trams, nonsens och beskyllningar.

Vad som däremot gläder mig är att vi nu äntligen ska tillsätta en grupp i partiet med mål att ytterligare utveckla de frågor som har med djur och djurrätt att göra och som jag kommer att ingå i. Det gläder mig väldigt mycket.

Jag tycker att vi har gjort bra saker. Vi har varit med om att rösta igenom ett par väldigt bra saker. Vi kommer definitivt att lägga fram fler förslag framöver.

Mig veterligen kommer inte någon av de frågor som berör djur och djurrätt att handla om vare sig muslimer eller judar. Skulle det vara så får du gärna rätta mig.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

12 § Rättelse i mönsterskyddslagen

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2011/12:NU25
Rättelse i mönsterskyddslagen.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 16 §.)

13 § Några frågor om Patentbesvärsrätten

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2011/12:NU12
Några frågor om Patentbesvärsrätten (prop. 2011/12:88).

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 16 §.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.50 på förslag av förste vice talmannen att
ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 7 juni

UU17 Europarådet

Punkt 1 (Vissa konstitutionella frågor, yttrandefrihet och mediefrihet)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet
135 för res. 1
42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 1: 97 S, 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 4 (Konventionen om våld mot kvinnor och våld i hemmet)

1. utskottet

2. res. 4 (S, MP)

3. res. 5 (SD)

Förberedande votering:

118 för res. 4

19 för res. 5

170 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

153 för utskottet

134 för res. 4

20 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 21 FP, 20 C, 16 KD

För res. 4: 97 S, 20 MP, 17 SD

Avstod: 2 SD, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 6 (Sexuell exploatering av barn)

1. utskottet

2. res. 7 (S)

3. res. 9 (SD)

Förberedande votering:

98 för res. 7

19 för res. 9

190 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 7.

Huvudvotering:

153 för utskottet

116 för res. 7

38 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 21 FP, 20 C, 16 KD

För res. 7: 97 S, 19 SD

Avstod: 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 7 (Abort och abortförebyggande)

1. utskottet

2. res. 10 (SD)

Votering:

286 för utskottet

20 för res. 10

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 96 M, 19 MP, 21 FP, 20 C, 18 V, 16 KD

För res. 10: 1 MP, 19 SD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 8 (Förenings- och församlingsfrihet)

1. utskottet

2. res. 11 (SD)

Votering:

288 för utskottet

19 för res. 11

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 20 MP, 21 FP, 20 C, 18 V, 16 KD

För res. 11: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU16 It- och postfrågor

Punkt 2 (Delaktighet i informationssamhället)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 1: 97 S, 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 3 (Tillgång till elektroniska kommunikationer)

1. utskottet

2. res. 2 (S, V)

3. res. 3 (MP)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 4 (Teknikskifte i delar av det fasta telefonnätet)

1. utskottet
2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

171 för utskottet

135 för res. 4

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 4: 97 S, 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 6 (Ägande av it-infrastruktur)

1. utskottet
2. res. 5 (SD)

Votering:

270 för utskottet

19 för res. 5

18 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 20 MP, 21 FP, 20 C,

16 KD

För res. 5: 19 SD

Avstod: 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 8 (It och miljön)

1. utskottet
2. res. 8 (V, MP)

Votering:

268 för utskottet

38 för res. 8

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 95 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 8: 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU13 Planeringssystem för transportinfrastruktur

Punkt 5 (Undantag från krav på miljökonsekvensbeskrivning)

1. utskottet

2. res. 6 (V, MP)

Votering:

174 för utskottet

38 för res. 6

95 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 96 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 6: 20 MP, 18 V

Avstod: 95 S

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 6 (Naturvårdsverkets roll)

1. utskottet

2. res. 7 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 7

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 7: 97 S, 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 11 (Fyrstegsprincipen)

1. utskottet

2. res. 11 (V, MP)

Votering:

269 för utskottet

38 för res. 11

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 11: 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 13 (Finansieringsfrågor)

1. utskottet

2. res. 13 (S)

3. res. 14 (V)

Förberedande votering:

98 för res. 13

18 för res. 14

191 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 13.

Ola Johansson (C) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

191 för utskottet

97 för res. 13

19 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 19 MP, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 13: 97 S

Avstod: 1 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 15 (Infrastruktur för elfordon)

1. utskottet

2. res. 16 (SD)

Votering:

288 för utskottet

19 för res. 16

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 20 MP, 21 FP, 20 C, 18 V, 16 KD

För res. 16: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 juni

UbU21 Leveransplikt för elektroniskt material

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU23 Ändrad könstillhörighet

Punkt 1 (Kravet på sterilisering)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

135 för res. 1

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 1: 97 S, 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Kravet på åldersgräns för könsbyte)

1. utskottet

2. res. 3 (MP)

Votering:

266 för utskottet

20 för res. 3

21 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 S, 95 M, 21 FP, 20 C, 19 SD, 16 KD

För res. 3: 20 MP

Avstod: 2 S, 1 M, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Veronica Palm (S) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 4

Kammaren biföll utskottets förslag.

SoU20 Ny ordning för nationella vaccinationsprogram

Punkt 1 (Kriterier för nationella vaccinationsprogram)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

287 för utskottet

19 för res. 1

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 95 M, 20 MP, 21 FP, 20 C, 18 V, 16 KD

För res. 1: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 2 (Rätten att meddela föreskrifter om nationella vaccinationsprogram)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

Votering:

288 för utskottet

19 för res. 2

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 20 MP, 21 FP, 20 C, 18 V, 16 KD

För res. 2: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 3 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU7 Litteratur, språk, läsande och bibliotek

Punkt 1 (Läsfrämjande insatser)

1. utskottet

2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

171 för utskottet

135 för res. 1

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 21 FP, 19 C, 19 SD, 16 KD

För res. 1: 97 S, 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 2 (Litteraturstöd)

1. utskottet

2. res. 2 (V)

Votering:

268 för utskottet

37 för res. 2

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 95 M, 1 MP, 21 FP, 19 C, 19 SD, 16 KD

För res. 2: 19 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 12 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 3 (Bibliotekens uppdrag)

1. utskottet

2. res. 3 (S)

3. res.5 (V)

Kammaren fastställde med acklamation res. 3 som kontraproposition i huvudvoteringen.

Huvudvotering:

171 för utskottet

97 för res. 3

38 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 21 FP, 19 C, 19 SD, 16 KD

För res. 3: 97 S

Avstod: 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 7 (Digitala bibliotek)

1. utskottet

2. res. 10 (MP, V)

Votering:

268 för utskottet

38 för res. 10

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 21 FP, 19 C, 19 SD, 16 KD

För res. 10: 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 8 (Språkfrågor)

1. utskottet

2. res. 11 (SD)

Votering:

287 för utskottet

19 för res. 11

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 18 V, 16 KD

För res. 11: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 9 (Punktskriftens ställning)

1. utskottet

2. res. 12 (SD)

Votering:

286 för utskottet

19 för res. 12

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 S, 96 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 18 V, 16 KD

För res. 12: 19 SD

Frånvarande: 16 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU8 Politik för det civila samhället

Punkt 1 (Regelverk)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

287 för utskottet

19 för res. 1

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 18 V, 16 KD

För res. 1: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 11 (Idrott för äldre)

1. utskottet

2. res. 7 (SD, V)

Votering:

269 för utskottet

37 för res. 7

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 16 KD

För res. 7: 19 SD, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 12 (Jämställdhet)

1. utskottet

2. res. 8 (S, MP, V)

Votering:

172 för utskottet

133 för res. 8

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 S, 96 M, 1 MP, 20 FP, 19 C, 19 SD, 16 KD

För res. 8: 96 S, 19 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 4 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Valter Mutt (MP) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 13 (Trakasserier och diskriminering inom idrotten)

1. utskottet

2. res. 9 (S, MP, V)

Votering:

171 för utskottet

135 för res. 9

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 21 FP, 19 C, 19 SD, 16 KD

För res. 9: 97 S, 20 MP, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 15 (Miljöarbete)

1. utskottet

2. res. 11 (V)

Votering:

288 för utskottet

18 för res. 11

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 19 SD, 16 KD

För res. 11: 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU10 Allmänna kulturfrågor

Punkt 1 (Kultur i hela landet)

1. utskottet

2. res. 1 (S, V)

Votering:

171 för utskottet

115 för res. 1

20 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 96 M, 21 FP, 19 C, 19 SD, 16 KD

För res. 1: 97 S, 18 V

Avstod: 20 MP

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 3 (Folkkulturen och amatörkulturen)

1. utskottet

2. res. 4 (MP)

Votering:

268 för utskottet

20 för res. 4

18 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 21 FP, 19 C, 19 SD, 16 KD

För res. 4: 20 MP

Avstod: 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 6 (Kulturkanon)

1. utskottet

2. res. 8 (SD)

Votering:

285 för utskottet

20 för res. 8

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 16 V, 16 KD

För res. 8: 19 SD, 1 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 2 V, 3 KD, 1 -

Amineh Kakabaveh (V) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 7 (Kulturlag)

1. utskottet

2. res. 9 (V)

Votering:

288 för utskottet

18 för res. 9

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 19 SD, 16 KD

För res. 9: 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

MJU21 Djurskydd och djur som används för vetenskapliga ändamål

Punkt 9 (Validering av alternativa metoder)

1. utskottet

2. res. 11 (SD)

Votering:

287 för utskottet

19 för res. 11

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 18 V, 16 KD

För res. 11: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 14 (Pälsdjur)

1. utskottet

2. res. 15 (S)

3. res. 16 (MP, V)

Förberedande votering:

92 för res. 15

38 för res. 16

176 avstod

43 frånvarande

Kammaren biträdde res. 15.

Huvudvotering:

172 för utskottet

92 för res. 15

42 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 2 S, 96 M, 21 FP, 19 C, 18 SD, 16 KD

För res. 15: 92 S

Avstod: 3 S, 20 MP, 1 SD, 18 V

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Punkt 17 (Djurskyddstillsyn)

1. utskottet

2. res. 18 (SD)

Votering:

287 för utskottet

19 för res. 18

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 S, 96 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 18 V, 16 KD

För res. 18: 19 SD

Frånvarande: 15 S, 11 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 V, 3 KD, 1 -

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU25 Rättelse i mönsterskyddslagen

Kammaren biföll utskottets förslag.

NU12 Några frågor om Patentbesvärsträtten

Kammaren biföll utskottets förslag.

17 § Timmätning för aktiva elkonsumenter

*Timmätning för aktiva
elkonsumenter*

Föredrogs

näringsutskottets betänkande 2011/12:NU21

Timmätning för aktiva elkonsumenter (prop. 2011/12:98).

Anf. 166 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S):

Fru talman! Denna debatt handlar om hur vi konsumenter ska kunna påverka mer hur och när vi använder el i våra hushåll.

Jag vill slå fast från början att detta är en bra reform som vi har efterfrågat sedan länge, men när den äntligen kommer är det ett hafsverk. Det är som att sjösätta en båt när inte skrovet är färdigt.

Är kraven för de nya systemen genomarbetade? När kommer förslagen till ändring i fråga om avräkning? Hur dyr bedömer regeringssidan egentligen att reformen kan bli? Det är en del av vår kritik och jag återkommer till varför vi vill flytta fram ikraftträdandedatumet.

Fru talman! Att man ger mig som konsument mer makt över och mer kunskap om hur jag använder elen är bra. Det främjar mer varierad elproduktion, som vindkraft. Det kapar belastningstoppar och flyttar användningen i tiden och innebär alltså att elen används smartare.

Vi måste få produktion, elnät och kund att fungera tillsammans och knyta ihop det till en helhet. Smarta elnät är framtidens elnät, och vi är snart där. Nästa steg är smarta hus, och bland andra ABB och svenska forskare arbetar för fullt med hur ny teknik kan koppla ihop hus, hem och maskiner med våra mobiltelefoner och datorer.

Det händer mycket, och det vore bra med en samsyn om vad ett smart elnät eller ett smart hus är. Därför anser jag att det är bra att regeringen tillsätter ett samordningsråd för smarta elnät som ska slutrapportera före

den 1 december 2014 men som också kommer med delrapporter varje år. Kanske det hade varit smart att tillsätta detta råd innan timmättningsreformen träder i kraft.

Risken är att reformen är överspelad om något år eftersom tekniken inte är på plats i höst. Det krävs dyra investeringar som kanske måste bytas när den nya tekniken kommer. Här kommer vår största kritik in: Varför så bråttom med ikraftträdandet till den 1 oktober i år? Varför inte i dag ta beslut om reformen, peka på inriktningen och låta ikraftträdandet ske den 1 januari 2014, som vi socialdemokrater föreslår? Varför inte låta tekniken, systemen och mätarna komma på plats innan, precis som man gör i Norge? Man beslutar om inriktning och ikraftträdandet om några år.

Jag tror att alla, både du och jag som kund, branschen och forskarna skulle ha nytta av en bred samsyn, en helhetssyn och inriktning. Det är just det som jag hoppas att detta samordningsråd kommer fram till.

Det är en annan av mina kritiska synpunkter på regeringens energipolitik: Det saknas en helhetssyn. Man duttar lite här och man duttar lite där. Var är helhetssynen på framtidens energisystem? Inte heller vill ni ha någon bred överenskommelse om energipolitiken som egentligen inte är så blockskiljande som den många gånger framstår.

I Danmark till exempel står en stor majoritet av Folketingets ledamöter bakom den förda energipolitiken som löper mellan 2012 och 2020. Den gäller såväl energieffektivisering som förnybar energi, smarta elnät, byggregler med mera. Det vore en önskedröm att få till det även här i Sverige. Jag tror att det skulle behövas som signal till forskare, företag, industri och bransch.

Ett annat bekymmer tillsammans med det snabba ikraftträdandet av reformen är det arbete som sker med nordisk slutkundsmarknad som ska träda i kraft 2015. Men det kommer inte att fungera om länderna till exempel inför olika timmättningsreformer. Då stupar tanken om den gemensamma slutkundsmarknaden.

Risken är att vi gör väldigt olika från land till land, och det kommer att ställa till problem. Min fråga till er på regeringssidan är: Hur ser ni på den nordiska slutkundsmarknaden och hur ser ni på att länderna gör på lite olika sätt?

Fru talman! Att låta reformen träda i kraft redan den 1 oktober 2012 utan att vara helt färdig när det gäller vad vi vill, kostnad och innehåll, kan göra att den kloka tanken med att du och jag kan och ska påverka vår energiförbrukning slår fel och att det blir ett bakslag för denna egentligen så bra tanke.

Som jag sade tidigare saknas det en helhetssyn, och förslaget är inte tillräckligt genomarbetat. Vi vill ju att konsumenten ska få timvisa värden, avräkning per timme, kanske ända ned på decimalnivå, och kunna reagera på det. Då krävs det att insamling, datasystem med mera klarar att kommunicera. Där är vi inte i dag.

Jag hoppas att vi i dag får höra regeringssidans syn på helheten. Är de smarta systemen färdiga? Finns de smarta mätarna på marknaden nu i oktober när reformen träder i kraft, eller kan det bli så att man om ett år måste byta ut delar eftersom vi då har den nya tekniken på plats? Kom ihåg att det för några år sedan byttes ut mätare för ca 15 miljarder kronor då den tidens elmätarreform kom!

De flesta av dagens mätare klarar timmätning, men få av dem kan klara kommunikationslösningarna, det vill säga de insamlings- och avräkningssystem som behövs.

I framtiden är det smarta hus som gäller. Som jag sade tidigare talar maskiner med varandra, och vi kan ställa in smarta lösningar som passar just vårt hushåll. Aktiva konsumenter kan påverka som de vill. Det är det som är så spännande. Låt inte denna reform slå fel utan låt den bli övergången till det nya och framtiden!

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservationen.
(Applåder)

Anf. 167 LARS ISOVAARA (SD):

Fru talman! *Timmätning för aktiva elkonsumenter*, så lyder rubriken på betänkandet.

Att kunden får tillgång till information om elförbrukningen per timme förstärker konsumentmakten, men timmätning ska trots allt ses som ett första steg. Det är också positivt att elkunderna kan bli mer aktiva i bevakningen av den egna elförbrukningen, men den verkliga kundnyttan kommer när kunden blir debiterad per timme. För att komma dit måste det, som jag uppfattar det, till en hel del andra regelförändringar, exempelvis vilken avräkningsmodell som blir aktuell att använda. Vi måste således komma ihåg att skilja på begreppen timavläsning å ena sidan och timdebitering och timavräkning å den andra sidan. Det är en sak att mäta elförbrukningen varje timme och en annan sak att bli debiterad för varje enskild förbrukad timme.

Det finns alltid en risk med att påskynda en i botten god reform. Det är inte ovanligt att vi har fått se hur ett alltför hastigt genomförande av en reform har fått till följd att kundförtroendet har rubbats. I sämsta fall har det inneburit att hela reformen har havererat, vilket när det gäller timmätning verkligen inte skulle vara till gagn för någon. Det är således viktigt att visionerna inte gör oss blinda för den tekniska och den ekonomiska verkligheten. Vi ska dessutom inte ge sken av att en reform inte kostar något för den enskilde förbrukaren. Det finns som bekant inget som är gratis, utan på något sätt ska det hela alltid betalas.

Fru talman! Med detta som bakgrund vill jag ha sagt att timmätning kan vara ett första steg i riktning mot framtiden och det som vi kallar för smarta nät. Ett första steg med införandet av timmätning kan i sig också vara teknikdrivande. Det pågår arbete med att skapa världsstandard på elmätare och smarta hem, och enligt min mening kan det vara värt att beakta detta innan man rusar i väg. Den tekniska utvecklingen går dessutom fort inom dessa områden. Jag kan framför mig se en teknisk revolution när IPv6 blir standard på bred front och det kommer att finnas tillräckligt med IP-adresser för att till och med alla lampor ska få en egen IP-adress.

Jag vill också tillägga att just detta med timavläsning eller en framtida timdebitering enligt min mening inte i alla sammanhang kommer att vara så revolutionerande för elkostnaderna som den understundom ytliga debatten ger sken av.

När det gäller förbrukning av hushållsel, i form av tvättmaskiner eller diskmaskiner som kan startas och köras under lågpristimmar, är besparingarna med avseende på elkostnader ofta rent försumbara i det stora

hela för det enskilda hushållet. Det rör sig i de flesta fall om blygsamma belopp.

Det för hushållen ekonomiskt intressanta blir när styrningen kan utvecklas mot värmepumpar och annan elvärme. I en bortre förlängning kan man se hur en eventuell framtida expanderande elbilspark också kan dra nytta av timdebitering och medföljande avancerad styrning av laddning. Men där är vi ännu inte.

Jag nöjer mig med detta och yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 168 HELENA LINDAHL (C):

Herr talman! Vi ska nu tala om timmätning för aktiva elkonsumenter. Jag tycker att det är mycket roligt att vi nu förmodligen kommer att genomföra detta från och med den 1 oktober i år. Det är inte en dag för sent.

Till skillnad från de flesta företag har vanliga elkonsumenter fortfarande månadsvis mätning av el. Genom timmätning får elkonsumenterna bättre möjligheter att minska sina elkostnader och kan spara pengar genom att flytta delar av elförbrukningen till perioder med lägre elpris.

Energimarknadsinspektionen har gjort bedömningen att timmätning hade sänkt elpriset under de senaste årens pristopp. Timmätning innebär också att elkonsumenterna får bättre kunskaper om den egna elförbrukningen, det vill säga timvärden i stället för månadsvärden. Det gör det lättare för elkonsumenter att hitta åtgärder i hemmet som kan spara elenergi. Undersökningar visar också att konsumenter som är aktiva med att flytta sin förbrukning samtidigt också minskar sin förbrukning.

När kommer regeringen att införa steg två när det gäller timmätning? Regeringen kommer senare att återkomma med en proposition avseende steg två när det gäller timmätning, det vill säga timmätning för flertalet elkonsumenter. Det kan ske under 2013 eller senast första halvåret 2014. Detta förslag gäller de konsumenter som aktivt själva kommer att begära detta av de bolag som kommer att erbjuda timmätning.

Sedan kan man undra varför det inte införs obligatorisk timmätning för alla elkonsumenter på en gång. Det är klart att timmätning medför vissa kostnader för elnätsföretagen med att mäta, lagra och rapportera mätdata. Elkonsumenter som har en mycket låg energiförbrukning kanske inte tjänar så mycket på detta initialt, och då tjänar inte heller samhället på detta. Men vi vet också att tekniken hela tiden utvecklas och att kostnaderna för mätning, lagring och rapportering kan förväntas sjunka med tiden.

Regeringens förslag innebär ett gradvist genomförande, där första steget innebär, som jag tidigare nämnde, att de elkonsumenter som redan i dag vill ingå ett elavtal och dra nytta av timmätningen får sådan mätning. Därmed ges också större säkerhet i fråga om att de elkonsumenter som får timmätning också kommer att vara aktiva och anpassa sin elförbrukning.

Kommer timmätningen att höja elkostnaderna? Det diskuteras en hel del. Men tvärtom kommer den enskilda konsumenten att få möjlighet att sänka sina kostnader för elen både genom att sänka sin konsumtion och genom att konsumera el vid tillfällen när elen är billig. Timmätningen kommer även att ge positiva effekter för hela konsumentkollektivet, även för dem som har ett pris som inte följer elbörsen eftersom pristopparna

på elen förväntas plana ut. Det genomsnittliga priset för elen kommer därför att bli lägre för konsumentkollektivet som helhet. Möjligtvis kan elnätsavgiften höjas något eftersom elnätsföretagen måste genomföra vissa investeringar. Men regeringen bedömer att det endast blir marginella höjningar med anledning av förslaget. Främsta skälet är att de flesta kunder redan i dag har mätare som klarar av timmätning.

Men vad blir skillnaderna för konsumenterna om de ingår ett avtal som förutsätter timmätning? Priset på den nordiska elbörsen, Nord Pool Spot, sätts per timme, och kunder som i dag har rörligt elpris blir fakturerade på månadens genomsnittspris av elbörsens timpriser. Genom den nu föreslagna reformen kan konsumenterna få ett pris som är direkt kopplat mellan förbrukningen och elpriset för varje timme, eller en annan avtalsmodell, till exempel olika priser för dag och natt om man avtalar om det.

När kommer man att kunna få timvis mätning? Enligt förslaget ska detta träda i kraft den 1 oktober i år, och de konsumenter som väljer att byta kommer nog att kunna få timmätning inom tre månader från detta datum.

Vad kommer det att kosta för enskilda konsumenter? Vi har hört att det kommer att bli ganska dyrt för enskilda konsumenter. Men det kommer att vara kostnadsfritt att byta till timmätning, jämfört med i dag då konsumenten kan få betala en engångskostnad på drygt 2 000 kronor och en rörlig kostnad på ca 500 kronor per år.

Hur många elkonsumenter omfattas av detta? Det är inte alla, utan det är de som aktivt kommer att begära detta. Alla elkonsumenter som i dag har månadsvis mätning, det vill säga ungefär fem miljoner kunder, kommer att kunna omfattas av detta. Men skillnaden är att konsumenten behöver ingå ett avtal med en elhandlare som förutsätter att konsumentens förbrukning timmätts.

Hur blir det med utrustningen? Hos konsumenterna kommer det i de flesta fall inte att krävas någon ny utrustning eftersom 91 procent av alla elmätare redan i dag klarar av att mäta kundens förbrukning per timme. Elnätsföretagen kan visserligen komma att behöva installera ny utrustning, till exempel utrustning för ökad datalagring.

Förslaget kommer att påverka elmarknaden positivt då det till exempel på lång sikt kommer att minska pristopparna på elmarknaden. Även elnätsföretagen bör gynnas av jämnare effektuttag av kunderna, och elhandelsföretagen bör också gynnas av att det är en mindre ekonomisk risk att erbjuda avtal med timpriser.

Sammantaget är detta en reform som stärker kundernas position i förhållande till elbolagen och därmed förbättrar marknadens funktion och miljön.

Jag måste passa på att kommentera socialdemokraten Ann-Kristine Johanssons fråga om varför regeringen har så bråttom. Jag måste säga att jag tycker att Socialdemokraterna där talar med kluven tunga.

Riksdagen godkände denna inriktning redan hösten 2011. I en motion från 2011 ställer sig Socialdemokraterna positiva till förslaget om timmätning.

I Svenska Dagbladet den 26 februari 2010 sade Tomas Eneroth, som då var Socialdemokraternas energipolitiska talesperson som kommentar till Maud Olofssons förslag att ge makten tillbaka till människorna och genomföra timvis mätning: Detta är krav som vi har fört fram i riksdagen i flera år. Först nu när det är kris vaknar regeringen. Den verkar mer intresserad av att främja energibolagens intresse av elexport än att hitta incitament för energieffektivisering.

Jag tycker att detta uttalande ganska mycket talar för sig självt. Det verkar som om det är Socialdemokraterna som nu går elbolagens ärenden och definitivt inte kundernas.

Anf. 169 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Om Helena Lindahl hade lyssnat på vad jag sade i mitt anförande hade hon hört att jag sade att detta är bra och att det är positivt att en timmättningsreform äntligen kommer. Men den är hafsigt genomförd. Det saknas saker och ting i den för att stärka konsumentens ställning.

Jag skulle vilja att Helena Lindahl svarade på frågan om timmätning kontra avläsning. Hon säger att de flesta elmätare i dag klarar av timavläsning. Ja, det gör de. Men problemet är att jag vill ha timvis pris. Det är det som styr mig som konsument, alltså om jag vet hur mycket jag använder per timme och vad elpriset är per timme. Kommer det att fungera den 1 oktober 2012 eller tre månader framåt? Det är dithän vi måste komma, att jag som konsument kan se hur mycket el jag använder just nu och vad den kostar och styra utifrån det.

Helena Lindahl sade att elmätarna i dag klarar timmätning. Men hur är det med resten? Det skulle jag vilja ha svar på från Helena Lindahl.

Anf. 170 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Jag tycker att detta är mycket märkligt, Ann-Kristine Johansson. Ni har i flera år tyckt att regeringen har varit oerhört långsam med att införa timmätning. När regeringen väl inför timmätning är det fel. Ann-Kristine Johansson vet säkert att det är så med teknik att man måste prova, annars kommer ingenting att hända. Så är det med allting. Skulle vi vänta på att få den perfekta lösningen som man vet fungerar till hundra procent skulle vi inte få någonting genomfört.

Jag tycker att vi har väntat alldeles för länge ändå när det gäller timmätning. Därför måste jag säga att Socialdemokraternas hållning förvånar mig oerhört mycket, Ann-Kristine Johansson.

Som jag tidigare sade tycker jag att det verkar som om Ann-Kristine Johansson och Socialdemokraterna går elbolagens ärenden. Detta känns nästan som ett citat från, jag tillåter mig nästan att säga detta, Svensk Energi och inte från kunderna. Det tycker jag är mycket märkligt. Regeringen väljer att ha kundperspektivet här, och det tycker vi är det viktigaste.

Anf. 171 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Jag går konsumentens ärenden, Helena Lindahl. Jag vill att konsumenten ska kunna styra sin elförbrukning så fort som möjligt. Ni inför det från den 1 oktober, och då skulle avräkning per timme kunna finnas med, det vill säga att elpriset räknas per timme, men det systemet

är inte framme ännu. Risken är att jag som aktiv konsument ser att det inte fungerar och att jag bara får uträknat per timme vad jag använder. Priset, det som egentligen utgör incitament för mig att påverka min förbrukning, finns inte med, utan det kommer kanske nästa år. Det ser jag som ett problem med detta.

Konsumenten ska stå i fokus. Det handlar om att se till att jag får så mycket information och kunskap som möjligt om min elförbrukning och elkostnaden per timme. Då är vi med och kan påverka vår förbrukning tillräckligt mycket.

I mitt anförande sade jag att vi är positiva till en sådan här reform, men se till att det är en helhet och inte bara en dutt här och en dutt där! Risken är att det förfelas i slutändan. När kommer resten? När kommer jag också att kunna få se avräkningen per timme?

Anf. 172 HELENA LINDAHL (C) replik:

Herr talman! Elmarknadsinspektionen har uttalat sig mycket positivt om detta. Jag tror att regeringen nogsamt har studerat detta. Jag tror mer på regeringens och på Elmarknadsinspektionens beräkningar än på Ann-Kristine Johanssons och Socialdemokraternas i det här fallet.

Jag undrar varför Socialdemokraterna inte har diskuterat det här tidigare. I höstas var ni väldigt positiva till den här inriktningen. Sedan har ni tjatat och gnatat om att regeringen inte har gjort någonting, och plötsligt står ni här i talarstolen i dag och säger att det inte är bra och att vi ska skjuta upp det till 2014. Jag tycker att det verkar väldigt bakvänt.

Jag tror att det här är en bra början och att beräkningarna är välgjorda. Sedan får vi göra en utvärdering. Jag är mycket glad och stolt över att regeringen genomför detta. Jag hoppas också att Socialdemokraterna ska se detta och se kundperspektivet. Jag måste återigen upprepa att jag tycker att ni värnar elbolagen mer än konsumenterna, och jag tycker att det är mycket ledsamt.

Anf. 173 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på motionen.

Energifrågorna är ständigt aktuella. De senaste åren har debatterna om elkonsumentens ställning på elmarknaden återkommit med jämna mellanrum här i kammaren. Alla vill vi stärka elkonsumentens makt, och det finns många goda skäl för det. Mycket är redan gjort, men frågan om när timmätning kommer har ställts av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänstern och även från oss i Alliansen här i riksdagen. Nu står vi här i dag och säger nästan alla: Äntligen!

En medveten konsument står bättre rustad i förhandlingar med sin elhandlare. En stark och aktiv konsument kan reagera på prisskillnader, anpassa sin elförbrukning och undvika en räkningschock när elpriserna är höga. Med en jämnare elförbrukning behövs inte den dyra, ofta smutsiga, reservkraften föras in i systemet. Den sista dyra kilowatten behövs inte längre.

Samhället tjänar på att vi har en jämnare elförbrukning även när det gäller planering av ny elnätinfrastruktur och modernisering av den befintliga. Klimatet och miljön tjänar på det, dels för att vi effektiviserar vår elförbrukning, dels för att den smutsiga reservkraften inte behövs.

Herr talman! Det finns många goda argument för att stärka konsumentens roll. I propositionen *Stärkt konsumentroll för utvecklad elmarknad och uthålligt energisystem* som debatterades förra hösten var timmätning med som ett av förslagen för att förbättra elkundernas ställning. Det är därför mycket positivt att vi här i dag äntligen debatterar propositionen som gör detta förslag möjligt. Det är efterfrågat från alla partier, måste jag tillägga.

Från och med den 1 oktober i år kommer elhandlarna att kunna erbjuda sina kunder tjänster som förutsätter timmätning. Det har framkommit farhågor från branschens sida om att detta inte skulle vara genomförbart på så kort tid och att det skulle bli en dyr reform för kunden.

Regeringens förslag bygger på att 91 procent av mätarna redan i dag klarar timmätning. I de allra flesta fallen kommer elnätsföretaget därför inte att ha några kostnader för elmätarbytet.

Det som i praktiken kommer att hända under hösten är att efter det att elnätsföretaget har mottagit en anmälan från elhandlare som vill erbjuda sina kunder tjänster som förutsätter timvis mätning har elnätsbolagen en viss tid på sig att genomföra bytet till timmätning. I propositionen uttalar regeringen att en normal tid för detta bör vara två tre månader. Ungefär från den 1 december kommer kunden att kunna tillgodogöra sig tjänster som förutsätter timvis mätning från sin elhandlare. Nu är det upp till elhandlarna att ta fram bra verktyg som stärker konsumentens roll. Det blir verklighet från 1 oktober i och med den här propositionen.

Herr talman! Jag förstår att branschen är orolig för snabba förändringar i lagstiftningen och att oväntade beslut kan påföra dem, och i fortsättningen konsumenten, höjda kostnader. När detta är sagt, vill jag stryka under att detta är en reform för att stärka konsumentens ställning på marknaden. Det är en reform som, som jag tidigare nämnt, har varit efterfrågad av alla partier.

Det framkommer ofta åsikter i denna kammare om att lagstiftningsarbetet går för långsamt. Det var därför med en viss förvåning som jag läste Socialdemokraternas motion i detta ärende där de ytterligare vill förhålla en konsumentvänlig reform. Ann-Kristine Johansson nämnde i sitt anförande en räckta olika saker som hon tyckte borde vara på plats redan när vi bestämmer om timmätning. Hon hänvisar bland annat till den nordiska elmarknaden.

Herr talman! Jag vill påminna Ann-Kristine Johansson om att vi här i kammaren kan fatta beslut som gäller svenska elkonsumenter och inte nordiska. Socialdemokraterna vill flytta ikraftträdandet av denna viktiga reform till 2014. Jag undrar hur Socialdemokraterna vet att alla de krav som de ställer för att den här reformen ska beslutas i riksdagen är på plats då. Hur vet Socialdemokraterna i Sveriges riksdag att även de övriga nordiska länderna kommer att fatta de beslut som Ann-Kristine Johansson och Socialdemokraterna här kräver? Jag tycker att det är bra att vi nu tar första steget mot en timvis mätning, men det förutsätter självfallet att vi fortsätter att utveckla lagstiftningen mot en konsumentvänlig elmarknad.

Går vi tillbaka till de senaste debatterna har Socialdemokraterna, vilket också min kollega från Centerpartiet nämnde, i flera motioner lyft fram just behovet av timvis mätning. I en motion som lämnades till miljö- och jordbruksutskottet 2008 skriver de: För alla hushåll bör dessu-

tom obligatorisk, individuell och timvis mätning med eget kostnadsansvar för förbrukningen av el införs.

I en motion från riksmötet 2009/10 uttrycker Socialdemokraterna: För alla hushåll bör dessutom obligatorisk, individuell och timvis mätning med eget kostnadsansvar för förbrukningen av el införs.

När regeringen överlämnade propositionen om en stärkt konsumentroll förordade regeringen en inriktning där allt fler elkonsumenter ska få sin elförbrukning timmätt. I motionen till denna proposition säger sig Socialdemokraterna vara positiva till förslaget om timmätning.

Ingenstans i deras motioner finns de krav som Socialdemokraterna här i dag framför. Varför har Socialdemokraterna nu plötsligt bestämt sig för att det går för fort i en reform som de tidigare har ropat efter och sagt helst borde ha varit genomförd i går? Det måste jag säga är en kovändning som heter duga. Det är en kovändning som Socialdemokraterna tillsammans med Sverigedemokraterna är ensamma om i denna kammar. De övriga oppositionspartierna säger: Äntligen!

Detsamma säger Alliansen. Vi från Alliansen står samlade kring beslutet. Som elkonsument ser jag fram emot att få ännu ett verktyg för att ha koll på min elförbrukning. Jag vet att jag inte är ensam. Det finns många hem i vårt land där man ser detta som ett lysande förslag och ett förslag som ytterligare stärker konsumentens roll.

Jag vill dock avsluta med att säga att vi inte är färdiga med detta. Självklart kommer lagstiftningen att följa upp dagens proposition med ytterligare reformer, och jag håller med Ann-Kristine Johansson om att ännu bättre koll på elförbrukningen vore önskvärt. Det kommer vi att återkomma med till denna riksdag.

Anf. 174 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det är intressant att lyssna på både Centerpartiets och Moderaternas företrädare, som utgår ifrån vad Socialdemokraterna tidigare har sagt. Det är precis så som ni räknar upp. Det är bra att ni redovisar vad Socialdemokraterna har gjort. Vi har väckt sådana motioner, för vi tycker att detta är otroligt viktigt.

En lagstiftning ska gå snabbt, men det ska bli bra också, Cecilie Tenfjord-Toftby. Annars slår det tillbaka. Det handlar om helhetsperspektivet. Vi talar om timvis mätning, men när kommer avräkningen också? Jag skulle vilja fråga om s. 11 i propositionen, där det står: "Regeringen bedömer att de förändringar som krävs i avräkningssystemen är alltför omfattande för att kunna införas den 1 oktober 2012. ... Detta betyder att de uttagskunder som ingår ett avtal som förutsätter timmätning under en övergångsperiod kommer att avräknas på samma sätt som övriga uttagskunder vars förbrukning ingår i förbrukningsprofilen."

Det innebär att det blir en månadsschablon. Det blir inte färdigt så att man på fakturan får timvis avräkning, utan det blir en schablon varje månad. Det är där jag är rädd att det slår tillbaka på konsumenterna. Man märker att det inte gör någon skillnad, och varför ska man då vara engagerad i hur man förbrukar sin el? Det måste också visa priset.

Till sist: Du och jag är engagerade i det nordiska, Cecilie. Jag är bekymrad över detta. Den nordiska slutkundsmarknaden vill du och jag ha på plats 2015. Ser inte Cecilie Tenfjord-Toftby ett problem i om man går

fram på olika sätt och har olika timmätningssystem i ett nordiskt perspektiv?

Anf. 175 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr talman! Jag börjar med det sista. Ann-Kristine Johansson nämner att den nordiska slutkundsmarknaden ska vara på plats 2015. Då undrar jag självklart varför Socialdemokraterna i sin motion säger att detta ska införas 2014, ett år innan den nordiska slutkundsmarknaden ska vara på plats. Det säger sig självt att det kanske är deras motion som inte är speciellt väl genomtänkt.

När det gäller avräkningen är jag glad att Ann-Kristine Johansson ger mig möjlighet att informera Socialdemokraterna om vad som står i propositionen. Där flaggas det för att avräkningssystemet ska ändras från och med den 1 april 2013. Då vet Socialdemokraterna det.

Sedan vill jag också säga följande. När man inför en så viktig ändring som timvis mätning är för elkonsumenten förutsätter det att elhandlarna tar den möjlighet som erbjuds och bygger upp ett system så att elkunderna har en vara att efterfråga. Det är nämligen inte så att det finns en vara färdig och klar till den 1 oktober 2012, men det vi gör här i riksdagen i dag ger startskottet för att elhandlarna nu kan ta fram bra varor för elkonsumenten på elmarknaden.

Jag ser framför mig att elhandlarna nu sitter på sina kammare och funderar på hur de kan göra sina bolag mer attraktiva för elkunden. Hur kan de göra dem mer tydliga, synliga och lättillgängliga? Vi ska göra elmarknaden till konsumentens elmarknad. Det är en elmarknad som under väldigt många år har varit ogenomtränglig och omöjlig att förstå för väldigt många. Det vi gör i dag är att göra elmarknaden till en mer konsumentvänlig marknad där konsumenten nu kan säga: Visa mig vad du har att erbjuda så ska jag fundera på om jag väljer dig eller någon annan.

Anf. 176 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik:

Herr talman! Det Cecilie Tenfjord-Toftby säger låter så himla bra. Jag är dock rädd att reformen slår tillbaka när detta träder i kraft den 1 oktober, i och med att du inte kopplar ihop timvis mätning med avräkning. Det är det vi är kritiska till – att ni inte tar helhetsgreppet och precis som Cecilie Tenfjord-Toftby säger sätter konsumenten i centrum och ser till att man får incitament att styra sin elanvändning under dygnet och under månaden. Då krävs det båda delar, Cecilie Tenfjord-Toftby. Eller hur? Det krävs både timvis mätning och att man vet kostnaden.

Risken är att man nu kommer att efterfråga detta och att en del av mätaren byts eller att man inför en del av ett system i den mätare som finns i dag och att vi nästa år, när smarta nät och smarta hus kommer, kanske måste byta ett antal mätare till. Det är det som är problemet. Då kommer denna kostnad att läggas på dig och mig som elkonsumenter, är jag rädd. Det är därför vi måste se helheten och göra det så enkelt och överskådligt som möjligt.

När det gäller nordisk slutkundsmarknad handlar det om att se till att få tid något år framåt att jobba tillsammans i det arbete som sker inom slutkundsmarknaden, alltså projektet. Det handlar om att hitta gemensamma lösningar under detta år för att det 2015 ska träda i kraft. Det är

därför vi säger det. Låt oss fatta beslut om inriktningen nu och se till att införa detta den 1 januari 2014! Det är för att sätta konsumenten i centrum och se till att man får både pris och timmätning i sin hand. Då kan man styra mycket mer.

Prot. 2011/12:129
13 juni

*Timmätning för aktiva
elkonsumenter*

Anf. 177 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik:

Herr talman! Jag hör vad Ann-Kristine Johansson säger här i kammaren. När man läser Socialdemokraternas motion i ärendet står det dock ingenting om de argument Ann-Kristine lyfter fram här. Självklart har Socialdemokraterna rätt att ta fram ytterligare argument, men det var inte det ni skrev i motionen eller när ni reserverade er.

Kostnaden för införandet beräknas bli 400 kronor för elnäten. Det är 60 kronor per år för konsumenten när det gäller elnäten. Det beräknas vara 60 kronor per år när det gäller elhandlarna. Skulle man behöva byta sin elmätare är kostnaden ungefär 2 000 kronor. 91 procent av elmätarna i dag klarar redan detta, så den kostnaden behövs inte.

Ann-Kristine Johansson säger att det går för fort och att vi måste samarbeta med Norden. Nu är jag faktiskt rätt stolt över att Sverige går före. Jag vill bara påminna Socialdemokraterna om att vi för inte så länge sedan stod här i kammaren och debatterade ett nordiskt samarbete om gröna elcertifikat. Sverige går före. Sverige går nu före när det gäller timvis mätning. De andra nordiska länderna kommer självklart att följa med och hänga på när de ser att detta är en bra och konsumentvänlig reform.

Jag tycker inte att det är bra att människor går ut och är oroade och bekymrade. Jag kan säga till Ann-Kristine Johansson att detta är en väl genomarbetad reform som är första steget i att göra elmarknaden ännu mer konsumentvänlig.

Vi kommer att återkomma till kammaren och besvara väldigt många av de frågor som Socialdemokraterna har här i dag, men det är rätt att ta det första steget i dag och inte skjuta på det till framtiden. Vad händer om inte allt det som Socialdemokraterna i dag står här i kammaren och kräver är på plats? Då kanske vi inte ser timvis mätning. Detta är helt rätt reform.

Anf. 178 LISE NORDIN (MP):

Herr talman! Med regeringens politik har människor mycket små möjligheter att styra över sin elräkning. Höga elpriser slår hårt mot dem med små ekonomiska marginaler. För att ge människor makt över elräkningen behövs möjlighet både till egen el – att få sälja och kvitta el ute på nätet – och till fler verktyg för att kunna styra mot mer effektiv energianvändning.

Att Sverige hör till de länder som har högst elförbrukning per person är en utmaning som behöver en politisk lösning. Det är inte rimligt att en svensk i snitt har dubbelt så hög elförbrukning som en dansk. Det leder till onödigt sårbarhet, miljöpåverkan och kostnader. Det behövs därför en aktiv politik som hjälper hushåll och företag ur en ineffektiv elanvändning. Dagens debatt om timmätning för elkonsumenter är ett litet steg i rätt riktning, så att människor får makt över sin elräkning och kan sluta slösa energi.

Som miljöpartist är jag övertygad om att både människor och företag som får större makt över sin energisituation använder energin mer effektivt och sparsamt. I dag har människor i praktiken inga andra möjligheter att reagera på elpris än att avstå från att använda el. Ett modernt energisystem ska gynna den som startar tvättmaskinen eller laddar elbilen när elpriset är lågt.

Med elmätare som registrerar elanvändningen timme för timme i kombination med differentierade elpriser skulle människor få mycket större möjlighet och motiv att styra sin elanvändning bort från de effekttoppar då elen är som dyrast och smutsigast. Om människor kunde läsa av sin elmätare och elpriset kontinuerligt skulle många anpassa sin användning av el till de tider då elen är som billigast. Det ger positiva effekter både för hushållen, som får lägre energianvändning och kostnad, och för samhället, som inte behöver använda lika mycket dyr och smutsig reservkraft eller importerad el.

Det förslag som regeringen nu lagt fram om timmätning för aktiva elkonsumenter som ansöker om det är ett första steg. Miljöpartiet står bakom förslaget i propositionen. Men det som saknas är en plan från regeringen för hur samtliga hushåll ska kunna få timmätning. Regeringens egen bedömning är att det förslag som vi i dag diskuterar bara kommer att påverka ett mycket begränsat antal elkonsumenter.

Herr talman! För att nå samhällsvinsten med effektivare energianvändning och för att ge hushållen ökad makt över elräkningen behövs ett beslut om timmätning för alla.

Anf. 179 EVA FLYBORG (FP):

Herr talman! Dagens debatt handlar om att ge konsumenterna mer makt och inflytande över elräkningen, och det är bra. I propositionen föreslås, som vi hört från flera andra talare, att aktiva elkonsumenter ges en möjlighet att ingå nya former av avtal där elförbrukningen timmåts utan att man får betala för de merkostnader som trots allt uppstår. Genom timmätningen ökar möjligheten för elkonsumenten att se hur och när man förbrukar sin energi. Det ger en bättre möjlighet att minska sin totala elförbrukning och att ändra sitt förbrukningsmönster. Det kanske är det sistnämnda som är det viktigaste just nu.

Det är bra för hela samhället att vi stimulerar besparingar av el. När väl timmättningsreformen så småningom får fullt genomslag kan det bidra till ett lägre effektuttag under kritiska perioder, något som medför både lägre elpriser och ett mer effektivt resursutnyttjande.

Genom dagens debatt når vi målet för en process som startade för mer än 10, kanske till och med 14 år sedan. Jag har inte riktigt kollat årtalen. På den tiden, om någon nu minns det, preliminärdebiterades konsumenten genom manuella avläsningar av elmätarna. Systemet var stelbent, och många elkunder fick skyhöga räkningar en gång om året. Det var tider det!

Folkpartiet har varit drivande för införandet av ett system med fjärravläsning av mätarna och månadsdebitering. Nu har tekniken utvecklats ännu mer, och vi kan steg för steg erbjuda och införa timavläsning för alla elkonsumenter. En stor majoritet av hushållen har, som vi hört i dag, redan elmätare som kan avläsas och debiteras per timme. Hela 91 procent har redan denna möjlighet. Elanvändarna kan då följa sin för-

brukning och se hur den fördelar sig över tiden. Elräkningarna behöver inte längre bygga på gissningar utan kan bygga på verklig förbrukning, vilket är bra. Detta ger kunderna incitament att spara på energi, något som vi arbetat för ända sedan början av 70-talet. Jag vill också ge Miljöpartiet en eloge, herr talman. De var tidigt ute i denna fråga, ska ärligt sägas.

Detta arbete började som sagt för mer än 10 år sedan, möjligen redan för 14 år sedan, och inriktningen från statsmakternas sida har hela tiden varit tydlig: Det kommer mera. En stor majoritet av branschens företag drog snabbt slutsatsen att det var lika bra att installera mätare med möjlighet att läsa timmar redan då, när vi hade månadsinläsning, eftersom inriktningen från statsmakten var så tydlig. Även de propositioner och skrivelser som alliansregeringen avgivit under de senaste åren har tydligt pekat på detta.

Därför menar jag att den reservation om att skjuta upp reformen ytterligare drygt ett år som Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna har enats om inte är särskilt relevant. Branschen har haft många år på sig att göra det vi nu begär, och de flesta, 91 procent, har som sagt redan infört detta. Förslaget innebär dessutom att det finns en flexibilitet inbyggd som ger företagen extra månader vid omställningen. Jag är övertygad om att detta är tillräckligt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på motionerna.

Anf. 180 KENT PERSSON (V):

Herr talman! Äntligen! Jag har väntat på den här dagen åtminstone i sex års tid sedan jag tog upp frågan om timmätning första gången. Men som Eva sade startade frågan tidigare. Redan 2003 sade dåvarande S-regering att timmätning var den reform som skulle komma. Branschen har fått signaler under lång tid och har kunnat förbereda sig för reformen.

Förra hösten, när vi tog beslut om en lag om konsumentmakt, var inriktningsbeslutet klart och tydligt – timvis mätning skulle införas. Socialdemokraterna sade att det skulle ske stegvis och ställde sig bakom den delen och det förslaget. Miljöpartiet och Vänsterpartiet hade en reservation där vi klart och tydligt sade att detta måste vara en reform som avser samtliga kunder. Vi ville skynda på processen.

Nu har vi ändå ett första steg här. Jag och Vänsterpartiet ställer oss bakom utskottets betänkande och yrkar avslag på motionen. Men vi ska också komma ihåg att den hallelujastämning som reformen lett till inte riktigt har sin grund i sanningen. Det behövs betydligt fler steg för att man ska få ut den effekten och ge kunderna möjlighet att påverka sina kostnader i framtiden. Men att ta ett steg i verkligheten, om än väldigt litet, är ändå bättre än att inte ta något över huvud taget.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)

Föredrogs
näringsutskottets betänkande 2011/12:NU23
Gemensam organisation för export- och investeringsfrämjande (prop.
2011/12:92).

Anf. 181 BÖRJE VESTLUND (S):

Herr talman! Vi ska nu behandla näringsutskottets betänkande nr 23 som innehåller en hopslagning av Sveriges exportråd och den svenska investeringsmyndigheten Invest Sweden, som är ett statligt bolag. Propositionen som ligger till grund för detta, 2011/12:92, har samma benämning som utskottets betänkande, nämligen *Gemensam organisation för export- och investeringsfrämjande*, och den innehåller i huvudsak tre förslag till beslut: för det första ursprunget till propositionen att man vill slå ihop Exportrådet med det statliga uppdraget för investeringsfrämjande, för det andra att regeringen ska kunna sluta avtal med Sveriges Allmänna Utrikeshandelsförening om ett gemensamt ägande av myndigheten samt för det tredje att Exportrådets beslutanderätt när det gäller att utse handelssekreterare tas bort.

Herr talman! På denna proposition har vi socialdemokrater skrivit en följdmotion där vår huvudsakliga invändning är det bristande beslutsunderlaget samt att statens inflytande över investeringsfrämjandet inte är helt klarlagt. Vidare anser vi att det finns en risk för konkurrensackdelar för svenska företag som väljer att kanalisera sin verksamhet i den nya organisationen för export- och investeringsfrämjande. Jag vill därför yrka bifall till reservationen.

Herr talman! Vi socialdemokrater har i och för sig ingenting emot att man slår ihop myndigheter. Det kan ofta vara ett sätt att effektivisera verksamheter, och inte sällan uppstår synergieffekter. Men då måste det vara klarlagt vilka de verkliga synergieffekterna är.

Exportrådet arbetar med att få svenska företag att exportera till marknader utanför Sveriges gränser. Investeringsmyndigheten arbetar för att få utländska företag att investera i Sverige. Ett av de senaste exemplen är placeringen av Facebooks servrar i Luleå. Ett avgörande skäl för att sammanslå myndigheterna är att man skulle kunna dra nytta av att Exportrådet finns över nästan hela världen medan Invest Sweden finns på sex platser, varav två i Sverige.

Låt mig ta ett exempel där man klart och tydligt kan se den här typen av synergieffekter redan från början. Det var när man slog ihop Nutek och Glesbyggsverket. Båda två ägnade mycket av sin verksamhet åt att se till att få företag placerade på olika platser i Sverige. Det gjorde man kanske bättre tillsammans. Där fanns det klara synergieffekter. Det är väldigt svårt att se vilka synergieffekter detta skulle ge.

Det finns lite eller inget i propositionen om hur man ska kunna få kompetens kring investeringsfrågor på alla dessa kontor. Man pekar på att kontoren är viktiga, men det är väldigt svårt att se hur de skulle kunna uppnå kompetensen. Därför är det tveksamt, i varje fall på kort sikt, om man kan uppnå en framgångsrik investeringsverksamhet på det sätt som regeringen har tänkt sig.

Det anges inte i vare sig utredningen eller propositionen hur man ska ta till vara den kompetens som i dag finns på investeringsmyndigheten – det är ett fullständigt vitt blad. Under hand har utskottet fått kännedom om att regeringen har gett Exportrådet i uppgift att återkomma till regeringen om hur sammanslagningen ska gå till. Men detta stärker bara vår uppfattning att utredningen var hafsigt och slarvig och inte gav svar på hur man ska slå samman dessa två myndigheter.

Herr talman! Sverige är ett litet, exportberoende land där en av de viktigaste företagsfrämjande åtgärder som staten kan vidta är just exportfrämjande. Detta är vi nog alla här helt överens om. Vi brukar också säga detta i alla tal i näringspolitiska frågor. Vi som sitter i detta utskott briljerar ofta med att vi på en tiondels procent när kan redogöra för hur mycket exporten har ökat eller minskat varje år, ibland till och med varje månad. Men vad värdet är på de investeringar som utländska företag gör i Sverige är vi ofta ganska okunniga om.

Jag tror att man vill göra denna förändring väl enkel för sig. Det handlar om något man gör ibland långt från Sverige, och det handlar om handel, och därför kan man slå ihop det – trots att det är både tydligt och klart att detta är två helt skilda verksamheter med olika krav på kompetens. Det vill man helt bortse från i propositionen.

Herr talman! Man blir ännu räddare när man läser det yttrande som utrikesutskottet har lämnat. UD och utrikesutskottet har uppenbarligen inte förstått skillnaden mellan Exportrådets och Invest Swedens olika roller. På s. 24 i betänkandet, i en bilaga med utrikesutskottets yttrande, går det att läsa:

”Inom ramen för ärendets beredning hölls en föredragning den 24 april med deltagande av tjänstemän från UD. I likhet med regeringen anser utskottet att en sammanslagning av Exportrådet och Invest Sweden innebär att det svenska handels- och investeringsfrämjandet anpassas till den globaliserade nätverksekonomin där export, import och investeringar är olika alternativa vägar för svenska företag att nå ökad tillväxt genom internationalisering. Den globaliserade ekonomin gör att svenska företag i högre utsträckning behöver internationaliseras för att vara konkurrenskraftiga. För företagen kan export, import och gränsöverskridande investeringar vara olika vägar att växa och etablera sig på nya marknader. Genom att slå ihop handels- och investeringsfrämjandet kan företagen erbjudas stöd och rådgivning om dessa olika alternativ inom samma organisation.”

Jag tycker att det är beklagligt att ett av riksdagens viktigaste utskott, med både ledamöter och tjänstemän, inte har förstått ett enda dugg vad Invest Sweden sysslar med. Återigen: Det handlar inte om de svenska företagens investeringsverksamhet utan om de utländska investeringar som går till Sverige från utländska företag.

Anf. 182 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Den klassiska invändningen mot förändringar är att ”så har vi alltid gjort”. Nästan lika klassisk är invändningen att ”så har vi aldrig gjort”. En annan klassiker är att gå det inte för långsamt går det för fort. Och kan man inte kritisera i sak får man göra det i form.

Att bryta gränser och söka sig nya mål har för de flesta av jordens folk och länder näst intill varit att följa en naturlag. För Sveriges del

började det på allvar med vikingarna, som för drygt tusen år sedan var pionjärer med att bedriva utåtriktad handel, må vara med något ociviliserade metoder, långt ifrån dagens kvalitetssäkring och CSR-ambitioner.

Även om vikingarna inte riktigt förstod handelns alla hederskodexar insåg man dock att det krävs närvaro och engagemang för att sälja varor till andra människor och i andra kulturer. Denna insikt har utvecklats vidare och gjort handeln till ett universellt språk, ett språk bortom skillnader i kaus, svårböjda verb och laturgenta satsmelodier.

Vad har då vi i dagens Sverige lärt oss av vikingarnas första stapplande handelssteg? Jo, att Sverige är ett litet och exportberoende land där exporten är avgörande för svensk ekonomi och sysselsättning.

Därför är det angeläget att Sverige kraftfullt kan attrahera utländska investeringar som kan bidra till vår utveckling och nya arbetstillfällen i vårt land.

Exemplen är många på att handelsumgänge har lett till ökande exportströmmar för att slutligen landa i mer eller mindre permanenta etableringar av produktion och distribution i mottagarländerna. Så har de svenska stora industrierna SKF och Volvo sedan tidigt 1900-tal gjort succé under decennier världen över. Så vill vi även att utländska företag ska göra i Sverige, inte med några enstaka etableringar utan som ett metodiskt sätt att verka.

Herr talman! Handel leder till export, som leder till investeringar, som leder till mer export, som leder till ökad handel – och där har vi grunden till Sveriges välfärd.

Då är det logiskt att den specialkunskap som under lång tid utvecklats inom främjandeorganisationerna Exportrådet och Invest Sweden nu får möjlighet att samlas under ett tak och dra nytta av varandra. Med detta kan export- och investeringsfrämjandet effektiviseras i en gemensam organisation, Sveriges export- och investeringsråd, varigenom det statliga stödet för näringslivets internationalisering kan stärkas.

I detta sammanhang är det också viktigt att uppmärksamma vikten av att det främjande som utförs av olika aktörer genomsyras av grundläggande principer om demokrati, mänskliga rättigheter, fred, jämställdhet och hållbar utveckling. Detta ska givetvis gälla för Sveriges export- och investeringsråd. Även frågan om företags sociala ansvar – CSR, som det kallas – och deras arbete till stöd för en tillämpning av OECD:s riktlinjer för multinationella företag är angelägen att följa. Det kan också bidra till att stärka konkurrensfördelar hos företagen. Därför bör Sveriges export- och investeringsråd bistå företag med information och konkreta råd i dessa frågor.

Herr talman! Som Miljöpartiet och Vänsterpartiet säger i sitt särskilda yttrande bör man inte gå bort sig i detaljerade invändningar om tekniska lösningar. Jag instämmer i det och finner deras synpunkter i denna fråga vara både konstruktiva och väl värda att beakta framöver. Så är dock inte fallet med Socialdemokraternas reservation.

När man reserverar sig brukar det vara för att man har en egen och annan idé i frågan. Så är det inte i det här fallet. En av de långsökta invändningar som Socialdemokraterna anför i sin reservation mot sammanläggningen är att Exportrådet och Invest Sweden har olika mål och syften med sina verksamheter. Ja, just det faktum att Exportrådet och Invest Sweden har haft olika mål och syften med sina verksamheter är ett starkt

skäl för att de bör närma sig varandra. Import och export är nämligen två sidor av samma mynt.

I det globaliserade affärsumgänget följer handel, export och investeringar hand i hand – handel. Utländska investeringar i Sverige innebär import av arbetstillfällen som i sin tur leder till stärkt köpkraft och i förlängningen till ökad svensk export. Denna kedja av samverkande aktiviteter gör det därför logiskt att samordna främjandet av export och investeringar i Sverige med varandra, inte minst då export, import och gränsoverskridande investeringar kan vara olika vägar för företagen att nå en internationell marknad.

En annan invändning från Socialdemokraterna är att det finns en risk för att Exportrådet blir den starkare parten i en ny organisation. Faktum är att det är precis så det har varit och så det är i dag när man är två organisationer med olika styrkeförhållanden.

Invest Sweden finns i fem länder medan Exportrådet finns i 50 länder och har 60 kontor. Med den nya organisationen kan investeringsfrämjandet ske vid fler utlandskontor, i större europeiska investeringsländer och på intressanta tillväxtmarknader.

En gemensam organisation kan dessutom innebära synergieffekter och administrativa besparingar som leder till större effektivitet och, efter att de initiala övergångskostnaderna klingat av, till minskade fasta kostnader. Vill man vara emot detta får man anstränga sig ordentligt, och det har Socialdemokraterna också försökt göra.

Herr talman! Inrättandet av Sveriges export- och investeringsråd kan innebära en förenkling för företagen, som därigenom kan erbjudas råd och stöd från en och samma organisation. Även gentemot aktörer i utlandet uppnås en ökad tydlighet genom att de får en i stället för två organisationer att samverka med.

En gemensam organisation kan dessutom förväntas ge de synergieffekter och administrativa besparingar som leder till större effektivitet.

Om tusen år kanske den tidens människor ser på oss som vår tids vikingar, som med nyfikenhet och idoghet ständigt sökte nya vägar att med handel sprida det universella språket. Med det perspektivet kan inrättandet av Sveriges export- och investeringsråd te sig som en liten men ändå en av många små detaljer som bidrog till att bygga vidare på sagan om Sverige som ett aktivt och engagerat land i utkanten men likväl i centrum av världen.

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

I detta anförande instämde Johan Johansson och Cecilie Tenfjord-Toftby (båda M).

Anf. 183 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Ett av mina och socialdemokratins skäl att ha en annan mening än regeringen har är att man i sak kan invända mot förslaget. Ibland är förslagen slarvigt utredda – det händer säkert några gånger under den tid då vi hade regeringsmakten också, men det händer också under den här regeringen – och det är just det som vi har att invända. Det finns alltför många frågetecken i förslaget.

När man pratar om investeringsverksamhet kan det te sig som om det skulle ha väldigt mycket med exportfrämjande att göra, men det är ytterst tveksamt hur mycket detta överensstämmer.

Man hävdar att det skulle vara bra att ha en gemensam dörr in. För vilka då? Det är väl sällan vi diskuterar med samma partner både för att klara av exporten och för att de vill investera i Sverige? Det är sällan samma partner.

Det jag är mest intresserad av är att få veta på vilket sätt man kommer att ta till vara den kompetens som finns. Hans Rothenberg hade förresten fel, för det är faktiskt 65 ställen i världen som Exportrådet finns på. Min fråga är: På vilket sätt kommer alla dessa 65 kontor att kunna få kompetens i investeringsfrågor? Det är nämligen inte omnämnt i propositionen.

Anf. 184 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr talman! Vad vore väl en näringsdebatt om handel med Börje Vestlund utan att få åtminstone någon förnumstig tillrättavisning om att man har haft fel om något? I så fall är det väl en kommentar som riktar sig lika mycket till riksdagskansliet, och jag tycker inte att det är särskilt smakfullt att ta fram sådant i debatten.

Börje Vestlund gör en slarvig genomgång av en ny organisation för att främja investeringar i Sverige och handel och export från Sverige. Om Börje Vestlund lyssnade på mitt anförande hörde han att jag åtminstone med ambitionen att vara pedagogisk försökte förklara sambanden mellan import, handel, export och investeringar. Detta är en kedja som hänger ihop. Det är just så som det inte alltid har varit när det tidigare Exportrådet och Invest Sweden har agerat. Man har haft alltför vattentäta skott sinsemellan.

För att knyta samman och få synergieffekter, att knyta samman det samband som import och export faktiskt har, är en ny organisation något som vi ställer oss bakom, och det gör inte bara Alliansen utan också Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

En gemensam dörr är faktiskt vad många efterfrågar. Börje Vestlund säger att det inte är samma partner som diskuterar med Exportrådet och med Invest Sweden. Nej, men det kanske är det som är problemet. Man kanske skulle diskutera investeringar i Sverige även med dem i andra länder som man exporterar till. Detta är en nytta som förhoppningsvis den nya organisationen kan ta till vara på ett mycket bättre sätt än de två tidigare har lyckats med.

Anf. 185 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Nu är vi tillbaka på samma ställe. Hans Rothenberg talar om något som kanske skulle kunna bli och så vidare. Det är ett mål, men man vet inte hur detta ska gå till. Det är det som är problemet.

Man kunde inte slå samman flera andra myndigheter om man inte visste hur det skulle bli. Låt oss se på de stora myndigheter som vi har slagit samman genom beslut i Sveriges riksdag, med eller utan Socialdemokraternas goda minne, till exempel Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Då var det noggrant utrett och klart hur detta skulle gå till och vad man skulle göra redan innan frågan kom till riksdagen. Sedan är det självklart att själva genomförandefasen inte var klar i alla detaljer.

Men det är en fråga som fortfarande är intressant. Hur ska kompetensen kunna tillföras den nya myndigheten? I dag har man den inte. Det finns faktiskt bara fem utlandskontor, som vi båda har konstaterat. Hur ska de utlandskontoren kunna ge kunskap till den nya myndigheten?

Detta har också regeringen kunnat konstatera i och med att man har gett Exportrådet i uppdrag att titta på hur man nu ska genomföra det här, som man kunde ha utrett.

Vi har en tradition i Sverige, nämligen den traditionen att vi brukar utreda väldigt noga. Ibland kan vi också bli irriterade i denna kammare på att det utreds för noga. Men i det här fallet var det inte så noga med hur man utredde. Då är vi tveksamma till att man lägger fram ett bra förslag. Vi vill inte komma tillbaka om ett år eller två för att komplettera det som man inte gjorde rätt i den här utredningen. Det är skälet till att vi är tveksamma.

Återigen: Hur ska kompetensen kunna tillföras det nya exportrådet? Det är det som är huvudfrågan.

Anf. 186 HANS ROTHENBERG (M) replik:

Herr talman! Vi ska inte behöva komma tillbaka om ett eller två år för att komplettera, säger Börje Vestlund. Därför vill han hellre skjuta den här förändringen på framtiden.

Det här är när förhållningssättet blir som sämst. Kan man inte göra någonting perfekt från början ska man hellre avvakta med att göra detta, att ta ett antal bra steg på vägen som faktiskt kan göra nytta i dag.

Tiden är någonting som hela tiden verkar mot oss om vi inte agerar. Tiden kan vara ett redskap som verkar för oss, om man agerar. En god erfarenhet är att det är bättre att göra någonting än att inte göra någonting. Och man grämer sig ofta mer över det man inte gjorde än över det man gjorde.

Jag förstår inte riktigt vad det är Börje Vestlund och Socialdemokraterna är så rädda för. Egentligen är man inte mot sammanslagningen. Däremot önskar man att det ska ta längre tid att genomföra processen. Det är som jag inledde med: Går det inte för fort går det för långsamt, och går det inte för långsamt går det för fort. Någonting måste man opponera mot, och kan man inte göra det i sak får man göra det i form.

I den reservation som Socialdemokraterna har står det svart på vitt vad man inte vill se för alternativ. Man har faktiskt ingen annan idé om det här.

Jag har en retorisk fråga. Skulle det vara någon annan organisation än Sveriges export- och investeringsråd, eller skulle det vara befintliga organisationer som ska ha sitt befintliga uppdrag? Om detta säger Socialdemokraterna ingenting. Man vill att det ska göras någonting annorlunda utan att skicka en signal. Jag tycker att det är fel förhållningssätt. Tiden kan bli vår vän, och då bör vi gå till beslut om att genomföra den organisationsförändringen.

Anf. 187 JONAS ERIKSSON (MP):

Herr talman! Sverige är ett exportberoende land. Vår export bidrar till välbefinnande och utveckling i vårt eget land men också till efterfrågade lösningar när det gäller andra länders behov, varor och tjänster.

Staten och näringslivet har i över hundra år samverkat för att stödja den svenska exportens utveckling, och i dag ges stödet till stor del genom Exportrådet.

Staten och Sveriges Allmänna Utrikeshandelsförening utgör tillsammans huvudmän. Exportrådets uppgift är framför allt att genomföra insatser för att främja exporten i små och medelstora företag. Verksamheten finansieras genom ett statligt bidrag, bidrag från näringslivet och avgiftsbelagd verksamhet.

Svensk konkurrenskraft och svenskt näringsliv är beroende av att utländska företag investerar i Sverige eller samarbetar med svenska företag. Det tillför kapital och kompetens och öppnar nya marknader. Staten driver därför inte bara exportstödjande verksamhet utan också investeringsfrämjande genom Invest Sweden.

Nu har regeringen föreslagit en sammanslagning av de statligt finansierade export- och investeringsfrämjande verksamheterna. Jag ser många fördelar med en sådan sammanslagning. Företagen får råd och stöd från en och samma organisation, oavsett om man är exportör eller vill investera i Sverige. Med en sammanslagen organisation kan investeringsfrämjande insatser även ske på fler platser i utlandet än i dag då organisationen i sin helhet får del av den kompetens som i dag är delad.

Miljöpartiet stöder regeringens förslag om att slå samman de båda organisationerna, men vi vill tydliggöra att vi inte bara ser ett behov av att förändra de organisatoriska förutsättningarna för exportstödet och investeringsfrämjandet. I december 2003 beslutade riksdagen om en ny svensk utvecklingspolitik där målet är att alla politikområden, inklusive handelspolitiken, ska främja mänskliga rättigheter och utgå från fattiga människors behov och perspektiv.

Herr talman! Vi kan konstatera att det snart har gått tio år utan att detta mål fått genomslag inom det svenska export- och investeringsfrämjandet. Vi vill därför också se en övergripande översyn av den sammanslagna organisationens verksamhet med syfte att upprätta tydliga människorättskriterier på handelsområdet och säkerställa att främjandet sker i samstämmighet med den beslutade politiken för global utveckling.

Anf. 188 EVA FLYBORG (FP):

Herr talman! Med dagens beslut görs en sammanslagning av det statligt finansierade export- och investeringsfrämjandet, som utgörs av Sveriges exportråd och myndigheten för utländska investeringar i Sverige, Invest Sweden.

Förslaget innebär att Invest Sweden avvecklas och att investeringsfrämjandet från och med den 1 januari 2013 inordnas i Exportrådet. Samtidigt byter man dessutom namn och kommer fortsättningsvis att heta Sveriges export- och investeringsråd.

Vi är eniga i utskottet om detta förslag, bortsett från Socialdemokraterna, som anser att sammanslagningen möjligtvis inte ger de effektiviseringsvinster som avses och att förslaget vilar på otillräcklig grund. Detta påstående tål att granskas en smula närmare.

Herr talman! Det finns en rad skäl att göra den här förändringen, inte minst tydlighets- och effektivitetsskäl. Låt mig bara ge en snabb bild av hur det ser ut just nu.

Det finns en rad aktörer som är verksamma när det gäller handels- och investeringsfrämjande. Förutom Exportrådet och Invest Sweden kan jag nämna Exportkreditnämnden, Kommerskollegium, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Swedac, Försvarexportmyndigheten, Svenska institutet, AB Svensk Exportkredit, Tillväxtanalys, Visit Sweden AB och Nämnden för Sverigefrämjande i utlandet, till exempel.

Endast ett fåtal av de här aktörerna har en fast representation i utlandet, vilket innebär att svenska ambassader och konsulat har en mycket viktig roll i att stödja och samordna alla dessa insatser. Däremot, som vi har hört tidigare, har Invest Sweden fem kontor och Exportrådet över 60 kontor i 50 länder.

Förändringar i omvärlden gör att vi måste förändras med den, herr talman. Också ökade krav på effektivitet ska mötas. De nya förhållandena medför en ökad fokusering på en nätbaserad världsekonomi där import, export och investeringar alla är olika vägar för svenska företag att nå ökad tillväxt genom internationalisering. Det är precis samma ord som Börje Vestlund använde tidigare, fast jag ser dem i ett positivt ljus.

Gränsöverskridande investeringar kräver ett annat slags stöd som vi måste svara på. Och i en kombinerad handels- och investeringsfrämjande funktion kan företagen hädanefter erbjudas stöd och rådgivning om dessa olika alternativ inom samma organisation. Det är en klar förenkling, helt enkelt, för företagen. Konstigare är det inte.

De besparingar som kan förväntas uppstå ska återinvesteras i konkret verksamhet, och vi stärker därmed hjälpen till våra svenska företag och ökar möjligheten att investera i Sverige. Noteras kan kanske också att allt fler länder väljer att göra just på det sätt som föreslås i propositionen och därmed effektivisera de export- och investeringsfrämjande åtgärderna.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionen.

Anf. 189 ERIK A ERIKSSON (C):

Herr talman! Jag tycker att det är en glädje att vi kan få debattera den här frågan som slutligen kommer att landa i ett bra beslut.

Som centerpartist brukar man vara negativ till centralisering. Är detta en centralisering? Så känner inte jag det, utan det Centerpartiet och Alliansen här har fått fram – det kan ha gått fort för all del, och någon påstod i debatten att det har gått för fort – tar sin utgångspunkt i de små och medelstora företagen som omskrivs i betänkandet. De större företagen finns förstås också med här, men de små och medelstora företagen och framför allt de företag som ännu inte finns utan är på väg att etablera sig måste kunna få den bästa möjligheten att utveckla sina affärsidéer.

Herr talman! Flera före mig har på ett föredömligt sätt redogjort för den här frågan, så jag tycker inte att jag behöver gå in i detaljer. Jag tycker att Hans Rothenberg var tydlig och hade många goda beskrivningar. Låt mig säga att de exportföretag som vi har i vårt län Värmland är alldeles oerhört beroende av att vi har en god samhällsservice. Det står inte och faller med samhällsservicen enbart, men om det här går enkelt och det blir ett bra resultat, vilket jag tror, ser jag det som en nystart för Sverige när det gäller att kunna möta marknader. Det har fungerat bra tidigare på många sätt, men det finns faktiskt kritik inte bara i år utan

också bakåt i tiden mot att mindre företag trängs undan jämfört med de större exportföretagen som vi har i vårt gamla land.

Jag hoppas och tror, och det måste vi kunna göra, att det här är en nystart som är bra och positiv och som ger en service till våra företag men också till mottagare och kunder så att Sverige blir en attraktiv part även i fortsättningen.

Det här är mycket viktigt, och jag kan inte låta bli att tänka på det här med regelförenkling. Betänkandet handlar inte om det, men jag vill ändå kunna göra en parallell och fundera över de drygt 200 miljoner kronor som vi satsar i Exportrådet i dag. Jag har ingen invändning mot summan, men jag har testat av med några personer och frågat vad de tycker. Detta är inte alls vetenskapligt, utan det är i högsta grad min egen version, men jag har alltså frågat människor om de vet hur mycket Sverige satsar på exportfrämjande åtgärder inom just det vi beskriver och debatterar i dag. Flera har reagerat och undrat om det inte är mer pengar, när man ser till hur stort värde vi faktiskt får när det kommer till exportintäkter.

Jag vill nämna regelförenklingen igen. Är det här något som förenklar för våra företagare? Det kan ingen av oss säga, men det vi vet är att det inte var effektivt som det var tidigare. Jag är alldeles övertygad om att det kan bli mer effektivt. Jag tycker att det här är ett bra betänkande, och därför vill jag yrka avslag på reservationen och bifall till utskottets förslag. Jag tror nämligen att det här är något som är väldigt bra och att man kommer att kunna vara ännu mer effektiv på de drygt 60 kontoren världen över.

Jag bryr mig egentligen inte om hur många myndigheter vi har i egentlig mening, utan det intressanta är hur effektiva vi är och hur vi möter vår omvärld och vår marknad. Sverige ska vara ett attraktivt land att vilja handla med, och jag tror att vi har alla möjligheter att bli ännu mer effektiva och göra ännu fler bra affärer.

De 213 miljonerna – om jag minns det rätt, jag läser ur betänkandet – är dock pengar som kommer från skatteintäkter, och den kopplingen måste finnas med. Vi måste fundera över att vi har ett högt skattetryck för våra företagare i dag och att det är en hämsko för många. Därför är kravet på att vi är effektiva i vår myndighetsutövning ännu viktigare.

Det finns även skrivningar i betänkandet som rör frågan om uppföljning. Det är av största vikt att det blir enkelt att följa upp den här verksamheten, och det kommer vi att återkomma till.

Anf. 190 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Anledningen till att jag begärde replik på Erik A Eriksson var egentligen för att säga att vi inte har några skilda uppfattningar när det gäller exportverksamheten och Exportrådets verksamhet. Det är vi helt överens om. Det här handlar i stället om att vi har diskuterat på vilket sätt man ska kunna få kompetensen från investeringsmyndigheten att finnas på de 65 kontoren runt om i världen. Hur ska detta göras?

Det här handlar trots allt inte om några svenska företag, utan det handlar om utländska företag som ska investera i Sverige. Det senaste stora exemplet var ju Facebookinvesteringen, men Invest Sweden är involverat i praktiskt taget alla större investeringar, och då handlar det om stora företag. Där tycker jag att det finns frågetecken.

Vi socialdemokrater vill inte krama om ännu fler myndigheter eller motarbeta en minskning av antalet myndigheter, men det där brukar vara lättare sagt än gjort. Jag vill minnas att antalet myndigheter hela tiden ökar. Det är någon liten myndighet som kommer till här och en liten myndighet som kommer till där. Det vill vi naturligtvis arbeta emot, men i det här fallet är frågan hur man ska bevara den kompetens som i dag finns i Invest Sweden i den nya organisationen. Stor oro har uttryckts över detta, inte minst i remissvaren.

Anf. 191 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Herr talman! Jag kan inte erinra mig någon apostrofering, så jag får vara glad att Börje Vestlund tar replik. Då får jag chans att vidareutveckla lite.

Jag ser möjligheten att stärka investeringsidan ännu mer, att finnas över hela världen på fler platser. Det är upp till den nya myndigheten att bli så pass duktig och ambitiös och finnas på plats, och det blir man om man har tydliga riktlinjer. Vi får ändå utgå från att vi kan stödja oss emot att det finns riktlinjer för den nya myndigheten. Man åker ju inte in i blanko världen över och gör ett helt godtyckligt arbete, utan jag utgår från att man tar med sig den kompetens som finns i dag in i den nya organisationen och dessutom breddar den kompetensen tillsammans med den personal som finns i den tidigare myndigheten.

Om två går samman vore det väl märkligt om de inte lyfte varandra. Jag är själv gift, och jag inbillar mig att man kan dra den parallellen. Utan att bli alltför personlig, herr talman, inser jag att jag skulle vara ganska tappad om jag vore ensam. Jag utgår därför från att det här giftermålet kommer att vara mycket fruktsamt och kommer att ge många avkomor i form av fina affärer.

Däremot finns det kritik, vilket Börje Vestlund redogör för här. Han går inte in på detaljer, men det finns ingen som tydligt avråder från detta. Hade det funnits det hade vi nog lyssnat mer på Socialdemokraterna i detta fall. Men ingen avråder, och ingen kan tydligt säga att det blir betydligt sämre med detta giftermål, utan man ser att det kan finnas möjligheter. Vi är alldeles övertygade om att vi måste handla snabbt. Det är inte alltid man ska det, som den tidigare talaren sade, men i det här fallet är det viktigt att vi handlar snabbt för att vi ska kunna få bra kontakter.

Anf. 192 BÖRJE VESTLUND (S) replik:

Herr talman! Snabbt är inte alltid bra. Det var just det. Vad vi har hakat upp oss på är just det som Erik A Eriksson nämner, att det måste finnas tydliga riktlinjer när man slår samman myndigheter. Det är vi socialdemokrater de första att ställa upp på. Men om dessa riktlinjer inte finns är det kanske bättre att komma tillbaka med en sådan här proposition i höst. Det hade räckt. Man hade kunnat få en sammanslagning då med, men några månader senare. Kom inte och säg att detta är avgörande för Sveriges konkurrenskraft eller tillväxten i Sverige! Då överdriver man nog i alla fall en smula.

Det som är viktigast är just att det måste finnas tydliga riktlinjer, annars vet vi inte hur det går. Då får vi sitta på läktaren och bara titta på, och det tycker jag inte att vi ska göra som politiker och parlamentariker i Sveriges riksdag. Vi ska vara med och tala om vad som är viktigt och hur

vi ska formulera den ena eller den andra verksamheten, i det här fallet investeringsverksamheten och exportverksamheten.

Vi har ett bristfälligt underlag. Det är inte svårt att konstatera. Utredningen är liten. Det står inte så mycket i den, egentligen bara att dessa myndigheter ska slå samman och utföra dessa tre uppdrag. Regeringen har därutöver lagt till en budgetmässig fråga. Den har kommit fram senare. Det är vad som har lagts fram. Det står inte så mycket mer – tyvärr.

Anf. 193 ERIK A ERIKSSON (C) replik:

Herr talman! Jag är helt övertygad om att det finns en bonde i oss alla. Nu har Börje Vestlund gett sken av att han kanske är lantbrukare i grund och botten. Det välkomnar jag starkt.

Börje Vestlund säger att propositionen i stället kan läggas fram till hösten. Bonden väntar på skördetid, men han vet aldrig vad han får skörda till hösten. Utifrån det känner jag att vi måste så ordentligt nu, ge en fin grogrund i myllan och gödsla ordentligt.

Detta förslag är naturligtvis inte avgörande, som Börje Vestlund säger. Sverige och svensk export står och faller inte med förslaget. Det håller jag med om. Men om vi inte gör detta nu kommer Börje Vestlund att stå här i höst och undra varför vi inte sådde i våras. Det finns inget att tröska nu.

Vi behöver slå samman myndigheterna så att de kan stå starka och hjälpa våra företagare, även med kontakter i andra länder, så att fina och kloka affärsbeslut kan fattas. Vi är helt beroende av fri handel och export.

Det finns ett pappersbruk i Värmland. Det var det enda i landet som var i gång och fungerade under lågkonjunktur och finanskris. Det var tack vare upparbetade försäljningskanaler. Det är av största vikt att vi låter andra företag komma upp i samma nivå och ha inarbetade kanaler.

Jag önskar alla bönder och alla andra en trevlig sommar. Jag tackar Börje Vestlund för replikskiftet.

(Applåder)

Anf. 194 LARS ISOVAARA (SD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till riksdagsbeslut.

Förslaget innebär att Invest Sweden avvecklas och att investeringsfrämjandet inordnas i Exportrådet. Den nya organisationen föreslås få namnet Sveriges export- och investeringsråd.

Enligt min mening är en av styrkorna med det nuvarande Exportrådet just närvaron i många länder. Antalet länder uppgår till ett sextiotal. Totala antalet marknader är betydligt större men då i någon form av partnerskap med andra aktörer. En annan styrka Exportrådet besitter är satsningar på att främja småföretagens export. För att småföretagen ska kunna växa långsiktigt krävs oftast en vilja och inte minst ett tidigt försök att utvecklas på en exportmarknad. Tidig satsning på export var en av anledningarna till att många av de nuvarande svenska storföretagen tidigare kunde växa och ge arbetstillfällen i Sverige.

Att vara ute på en exportmarknad utvecklar företagen på alla sätt och vis. Om vi menar allvar med att vi vill se småföretagen växa bör det rimligen också vara där en stor del av de exportfrämjande åtgärderna ska

sättas in. Exportrådets affärschansprojekt är ett sådant exempel där småföretag ges chansen att pröva på ett exportprojekt.

Nu är inte export det enda saliggörande. Ett litet land som Sverige har omöjliga de resurser och det kunnande som behövs för att självt vara, så att säga, bäst på alla fronter. Låt oss då i stället importera tekniska framsteg och nya produkter. Det kan ske i form av företagsetableringar eller investeringar i kunskap som kommer från andra länder. Det blir en situation där alla i längden blir vinnare. Det blir vad som kan kallas för en positiv ekonomisk spiral där teknik och kunnande som importeras kan vidareförädlas i Sverige för att därefter kunna exporteras.

Herr talman! Mot bakgrund av detta menar jag att det är rätt tänkt att både det som ska främja export och det som ska främja utländska investeringar i Sverige nu hamnar, så att säga, under samma hatt. Egentligen är det väl rätt naturligt att de kontakter och det breda kontaktnät som Exportrådet har byggt upp under alla dessa år även ska kunna utnyttjas i den andra riktningen. Det ena behöver inte motsäga det andra. Ett företag eller en organisation sysslar inte bara med att importera och exportera, utan oftast finns där en långsiktig planering av expansion på en annan marknad. Detta är helt naturligt. Om den nya organisationen som nu ska bildas kan locka hit investerare och, i en bortre förlängning, detta medför förnyad utvecklingskraft i Sverige ska det ses som positivt. En omorganisation torde även på sikt ge en viss minskning av de fasta kostnaderna.

Herr talman! I och för sig är det en annan debatt, men det kan finnas skäl att se över vilka andra områden där effektivitetsvinster och förenklingar kan vinnas genom sammanslagning av olika myndigheter och organisationer. Jag tänker då i första hand på myndigheter och organisationer som handhar teknik- och utvecklingsbefrämjande uppgifter. Ibland får jag en känsla av att det finns alltför många aktörer som oftast utför likartade arbetsuppgifter.

I detta anförande instämde Mikael Jansson (SD).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)

19 § Nordisk stridsgrupp 2015

*Nordisk stridsgrupp
2015*

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2011/12:FöU8
Nordisk stridsgrupp 2015 (prop. 2011/12:84).

Anf. 195 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Frågan om de europeiska stridsgrupperna är egentligen större än man kan se utifrån. Den innefattar en del andra saker än rena sakfrågan om att sätta upp en stridsgrupp. Jag kommer att ta upp ett par sådana saker för att klargöra Vänsterpartiets ställningstagande. Jag ska försöka hålla mig kort så att debatten inte blir alltför lång.

Först ska jag yrka bifall till vår reservation i betänkandet.

Herr talman! I dag har Sverige ett nära militärt förhållande till EU. Sverige har varit med och satt upp stridsgrupper vid ett par tillfällen

tidigare. Stridsgrupperna ser vi som ett viktigt led i EU:s fortsatta militarisering, vilket vi inte tycker att Sverige ska bidra till. Med den utveckling vi nu kan se kommer vi snart att ha ett mer eller mindre gemensamt EU-försvaret, ett steg mot Europas förenta stater. Dessutom finns i dag ett mycket nära samarbete med Nato.

Sverige är officiellt fortfarande alliansfritt, men i praktiken svär vi oss in i åtaganden där vi frångår vårt gamla krav på att militära insatser alltid ska föregås av FN-mandat. Det innebär alltså att vi egentligen inte kan kalla oss alliansfria. Jag önskar att regeringen vågade ta bladet från munnen och säga att Natomedlemskap är det som ligger framför oss härnäst – men det vågar man inte. Det är fortfarande en alldeles för het potatis i dag.

Vi i Vänsterpartiet vill se ett mycket starkare försvar av vår alliansfrihet och en återgång till det som gav Sverige respekt i världen när det gäller fredsbevarande insatser med ett starkare FN i ryggen för att få en bättre utveckling.

Herr talman! Till detta kommer farhågorna om att stridsgrupperna, troligtvis även den som ska sättas upp 2015, blir kostsamma historier, inte minst om Sverige är ramnation. NBG 2008 förskräcker. Den gick från 1 till 4 miljarder i kostnader. NBG 2011 drogs också med en hel del problem med bland annat den ekonomiska styrningen. Försvaret har också enligt Riksrevisionens rapport inte tydliggjort vilka åtgärder som vidtogs med anledning av erfarenheterna från NBG 2008 inför NBG 2011. Det kan ge vissa fingervisningar om vad som kan hända även denna gång i fråga om kostnaderna för den stridsgrupp som ska sättas upp.

Vi har dessutom i dag ett läge där vi står inför stora problem med personalförsörjningen i det nya försvaret, inte minst på grund av alla de avhopp vi har sett. Jag har sett siffror i dag på att mellan 15 och 30 procent avbryter sin anställning. De siffrorna har kommit fram i dag. Exakt siffra är svår att se, men jag tror att bilden kommer att klarna ännu mer framöver. Vi kommer att se ett antal avhopp från försvaret. Det kommer att vara stora problem med att på ett bra sätt genomföra nuvarande personalförsörjningspolitik.

Vi vet också att arbetet med att sätta upp en stridsgrupp måste börja ett par år innan den ska sättas in. Den innebär att det arbetet måste påbörjas nu, eller senast inom ett år, mitt i den verksamhet som pågår med att bygga upp vårt nya insatsförsvaret där personalförsörjningen är så problematisk.

Jag tycker att man kan skönja vilka problem som kommer att uppstå i arbetet med att sätta upp en nordisk stridsgrupp 2015.

Herr talman! Med alla dessa tydliga varningssignaler är jag förvånad att regeringen driver fram att Sverige ska delta i och vara ramnation för den nordiska stridsgruppen 2015. Jag yrkar än en gång avslag på detta förslag.

Anf. 196 ÅSA LINDESTAM (S):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande. Det handlar, som vi hörde, om att Sverige som ramnation ska leda EU:s stridsgrupp i beredskap första halvåret 2015.

Det har inte varit lätt att fatta beslut i det här ärendet, tycker jag. Vi har två gånger tidigare sett stridsgrupperna ställas upp från Sveriges sida. Vi som har varit med ett tag vet att Riksrevisionen har granskat den första och den andra gruppen som har ställts upp. Vi har tagit del av rapporterna.

När det gäller den första gruppen höjde man, utan att riksdagen visste det, antalet soldater från 1 100 till 2 350. Det var kostsamt. Det kostade en hel del pengar extra. Dessutom beställde man fel materiel, och en del materiel saknas. Det borde självklart göras mycket bättre. Nästa gång detta hände var 2011. Vi har just fått den rapporten i vår hand och läst den. Hade man tillgodogjort sig erfarenheterna? Det blev faktiskt lite bättre, men det saknas fortfarande materiel och fortfarande är det en kostnadsredovisning som inte är riktigt okej. Det saknas information till riksdagen, och det är rätt så allvarligt.

Nu gäller det alltså en stridsgrupp 2015. Det handlar om EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik som är en del av utrikes- och säkerhetspolitiken i EU. Det arbetet startade redan 2004 när man började resonera om stridsgrupperna. Det handlar självklart om Sveriges säkerhet, men det handlar också om att klara den tillsammans med alla andra länder och i samverkan med dem i en stor gemenskap.

Stridsgrupperna ställs upp i två grupper varje halvår. Det handlar alltså om fyra grupper totalt per år, och de står i beredskap. Det är det som är cloun i detta – att de står i beredskap. De är inte använda en enda gång ännu. Vi vet vad som hände när man skulle ansöka om hjälp till Libyen. Då var vi tvungna att ta ut JAS Gripen ur stridsstyrkan trots att den stod i beredskap och göra den till ett eget bidrag för att kunna skicka i väg den och hjälpa till att upprätthålla flygförbudszonen och skydda de civila.

Varför kan man inte sätta in stridsstyrkan som den är? Varför kan man inte sätta in en del av stridsstyrkan? Detta måste lösas.

Namnet stridsgrupper kan man också fundera över. Det kanske inte alltid syftar på att det är en särskild sorts grupp. Det syftar egentligen på storleken på gruppen och på att den ska kunna agera inom tio dagar. Det gäller på hela konfliktområdet – både i kaos och i konflikt. Man ska också kunna använda styrkan vid naturkatastrofer. Det är ju bra att då ha fått öva på alla de nivåerna.

Som socialdemokrater kan vi undra varför Sverige måste leda den här gruppen varje gång. Vi ställde som krav för att gå med på utredningen att vi skulle få en luftförsvarsutredning. Den är på väg. Regeringen har nu tagit initiativ till en luftförsvarsutredning. Den kommer förmodligen att tillsättas ganska snart. Den tar avstamp i 2040, alltså en lång tid framöver. Vad ska vi ha för luftförsvar efter 2040? Vi som har varit med ett tag vet att det krävs många år av planering och framtagande av ny materiel om vi ska byta något eller förstärka det vi har.

Det gäller också att stärka det nordiska och nordisk-baltiska samarbetet i gruppen. Våra grannar och vi måste hjälpas åt. Inget land kan i dag självt klara att försvara sig. Därför måste vi vara tillsammans. Det gäller också att grupperna sätts in innan man förlorar förtroendet för dem. Som Torbjörn Björlund sade måste man komma tillbaka till riksdagen för att få ett erkännande och ett avgörande. Det är vi i riksdagen som beslutar om utrikes styrka.

Vi välkomnar att det blir en översyn av den här gruppen. Den ska drivas av regeringen, tycker vi. Man ska titta på användbarheten. Den europeiska utrikestjänsten har i rådsslutsatserna från Europeiska unionens råd fått i uppdrag att göra en översyn. Det ser vi som en första start på utvärderingen. Det är viktigt att vi här i riksdagen får kontinuerlig information om ärendet och om hur vår stridsstyrka sätts ihop och hur det kommer att bli framöver. Den informationen behöver utskottet få kontinuerligt.

Med det yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 197 ANNICKA ENGBLOM (M):

Herr talman! Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att Sverige som ramnation leder en av EU:s stridsgrupper i beredskap under första halvåret 2015. Det ska göras tillsammans med tidigare väl inövade samarbetspartner, nämligen Finland, Norge, Estland och Irland, i form av Nordic Battlegroup. I bred majoritet, vilket är både viktigt och glädjande, välkomnar försvarsutskottet detta initiativ och förslag i betänkande FöU8, som vi diskuterar i dag, och föreslår att riksdagen godkänner förslaget. Till försvarsutskottets betänkande finns en reservation från Vänsterpartiet och två särskilda yttranden från Miljöpartiet och Sverigedemokraterna.

Herr talman! Sverige har en lång tradition av att vara med och ta ansvar för fred och säkerhet, både i vårt närområde och i andra delar av världen. Det är en viktig markering att Sverige inte bara deltar utan också är berett att leda insatser, vilket vi har gjort vid ett flertal tillfällen tidigare. Sverige har både kunskap och förmåga att göra detta och vi är, av våra samarbetsländer, en mycket uppskattad partner i internationella insatser. Sverige levererar. Sverige besitter också ett antal förmågor som visat sig vara bristvaror i andra länders försvarsstyrkor. Svensk försvars- och utrikespolitik har som grundbult att vi bygger säkerhet tillsammans med andra. Nordic Battlegroup är ett tydligt uttryck för detta.

Herr talman! De fruktansvärda erfarenheterna från kriget på Balkan under 90-talet och den dåvarande oförmågan från Europa att hantera konflikten föranledde EU-länderna att i Helsingfors 1999 anta gemensamma mål för unionens militära krishanteringsförmåga.

Konflikter kan byggas upp under lång tid. Konflikter kan blossa upp över en natt. Det är då viktigt att förmågan finns på plats för att kunna ingripa och skilja stridande parter åt och för att skydda civilbefolkningen när det bränner till. Det var insikten om att denna förmåga fattades – i efterdyningarna av Balkankriget – som föranledde Storbritannien och Frankrike att 2004 presentera förslaget om ett stridsgruppskoncept för EU, vilket det sedan förhandlades och beslutades om av medlemsländerna. Stridsgruppskonceptet välkomnades av FN:s generalsekreterare, som underströk betydelsen av att stridsgrupperna skulle göras tillgängliga för att stödja FN i oroshärdar. Detta har sedermera också blivit verklighet.

Herr talman! Om riksdagen i sin visdom godkänner regeringens förslag blir detta tredje gången som Sverige deltar i stridsgruppernas beredskap. Tidigare har detta skett 2008 och 2011.

Inför Nordic Battlegroup 08 hade jag tillsammans med den tidigare ledamoten från Kristdemokraterna, Rosita Runegrund, förmånen att under några dagar följa de slutliga förberedelserna, vilka huvudsakligen skedde i Lidköping i Skaraborg.

Rosita och jag besökte samtliga enheter och hade många samtal med de deltagande. Vi möttes av många frågor och mycket osäkerhet. Vad trodde vi – skulle man sättas in? Det fanns brister i materiel – skulle man få det? Hur såg det ut på försäkringssidan? Hur skulle de anhöriga tas om hand på hemmaplan om man blev utkallad?

Men minns att styrkan 2008 till delar fortfarande var en tillfälligt sammansatt sådan, likt de utlandsmissioner som vi under lång tid satt upp och att Försvarsmakten i egentlig mening ännu inte börjat antråda omställningen till ett insatsförsvar.

När Rosita och jag vid fyratiden på morgonen anslöt till övningen låg dimman tät över bron över Lidan. Genom dimman skymtade vi avspärningar, taggråd, brinnande oljefat och tungt beväpnad milis. Scenen var kusligt verklig och som hämtad från kriget på Balkan. Medan dagen tog form följde vi hur man förhandlade, hur man strategiskt agerade för att skilja stridande parter, kommunicerade, gav eldgivning, tog hand om sårade och skyddade hjälpkonvojer. Det gick inte att ta miste på styrkans vilja att göra insats, var nu än detta skulle ske. Man kände sig övad och redo att sättas in.

Men nu skedde aldrig det. Ska vi se det som negativt? Nej, jag tycker inte det. Världen inom NBG:s räckvidd och ansvarsområde var konfliktmässigt lugn under det halvår den stod i givakt. Det tycker jag att vi alla ska vara glada för. Erfarenhetsmässigt har deltagandet i NBG 08 för Sveriges del i uppbyggandet av vårt eget insatsförsvar varit ovärderligt, bland annat i utvecklingen av genderfrågan, hur kvinnor påverkas i konflikter. Det är ett arbete som initierades av chefen för NBG 08, brigadgeneral Engelbretksson.

Herr talman! Även inför NBG 11 följde jag förberedelserna, men då på närmare håll i och med att stridsflygheten av NBG leddes från flygflottiljen F 17 i mitt hemlän Blekinge, en enhet som sedermera som beaktant blev insatt i operation Unified Protector i Libyen.

NBG 11 var i sin form men också i sin organisation ett helt annat koncept än det förutvarande. Med några år på nacken in i omställningen till insatsorganisationen hade Försvarsmakten och därmed också den svenska delen av NBG inlemmats i ordinarie förbandsverksamhet, vilket var målet, och vilket också märktes både föreberedelse- och kostnads- mässigt.

När det sedermera beslutades att sätta in delar av NBG 11 i Libyen var man väl förberedd och övad, vilket också bevisades genom den snabbhet med vilken man kunde vara på plats på Sigonellabasen på Sicilien. Man kan i sammanhanget också notera med vilken snabbhet den politiska processen gick från förhandlingar till beslut. Även i denna kammare visades prov på insatsberedskap. Kl. 11 fredagen den 1 april tryckte vi här i kammaren på knapparna. Kl. 18 samma dag träffade jag styrkan tillsammans med deras familjer på F 17. Och kl. 10 följande dag var de första Gripenplanen i luften.

Erfarenheterna av NBG 11 visade att Försvarsmakten och vi beslutsfattare tagit lärdom av vad som inte fungerade under NBG 08. Där finns fortfarande en del att göra. För den intresserade finns detta mycket väl beskrivet i de utmärka rapporterna från Riksrevisionen som bland andra Åsa Lindestam tog upp här.

Vilka erfarenheter som explicit har dragits av insatsen i Libyen diskuteras fortfarande, bland annat uthållighet i insats och reservmaterieförsörjning. Men för EU:s och Natos del gjorde Sveriges bidrag i form av flygövervaknings- men framför allt bildtolkningsförmåga det uppenbart att det fanns glapp i förmågan.

Herr talman! Trots att vår värld i dag totalt sett utgör en lugnare och fredligare plats att bo på uppstår konflikter. Behovet av snabbinsatsstyrkor, som EU:s stridsgrupper utgör, är lika stort i dag som förr.

Att Sverige 2015 föreslås leda den nordiska stridsgruppen är positivt. Vi tar ett solidariskt ansvar för internationell frihet och säkerhet. Deltagandet är viktigt både för det svenska försvaret och för samarbetet och kompetensutvecklingen med våra nordiska grannar.

Jag yrkar därmed bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionen.

Anf. 198 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Annicka Engblom använde faktiskt en del vackra ord när det gäller hur det kan vara och hur bra det kan fungera med insatser på olika sätt och talade också om den hemska vardagen i stridande områden. Men hon berörde egentligen inte alls de frågor som jag tog upp. Ser Annicka Engblom några problem med alliansfriheten för Sveriges del, att vi går in i dessa samarbeten på ett sådant sätt som gör att vi faktiskt inte kan komma undan och inte kan välja själva? Ser Annicka Engblom denna utveckling mot att vi går in mycket mer och blir en del av EU som blir mer militariserat och där vi på många sätt blir tvungna att ställa upp på andra länders villkor utan att kunna påverka så mycket som vi vill? Det finns alltså risk för att vi hamnar i icke önskvärda situationer. Det är det vi kan göra med våra stridsgrupper. Finns det någon fara för att vi också hamnar i Nato? Vad tycker Annicka Engblom om Nato? Ska vi kanske gå med i Nato? Det skulle vara bra att veta om det är den vägen som vi ska gå.

Min andra fråga handlar om personalförsörjningen. Hur ser det ut i dag? Vi vet att det är mycket stora problem med personalförsörjningen till den nya insatsorganisationen. Till det kommer alltså detta, alltså att vi ska börja jobba med både materieförsörjning och personalförsörjning till en stridsgrupp som eventuellt ska sättas in 2015. Hur ser man på det? Det måste finnas något slags tanke bakom att man faktiskt gör det samtidigt som man har så stora problem med att försörja försvaret med personal till den vanliga insatsorganisationen. Det måste finnas några varningsklockor som ringer.

Jag tycker också att det finns en konstig koppling till att just stridsgrupper skulle kunna göra genderfrågan aktuell. Det måste finnas många andra sätt att lyfta fram genderfrågan i stridsområdena eller på alla möjliga sätt när det gäller att utveckla detta. Det har vi gjort tidigare på många sätt.

Anf. 199 ANNICKA ENGBLOM (M) replik:

Herr talman! De två frågorna utvecklades till fyra. Jag ska försöka besvara alla.

Nej, jag ser inget hot i form av att man utvecklar Europas förenta stater. Jag ser däremot en mycket positiv utveckling av våra egna förmågor

och tillsammans med andra bygger vår egen kompetens och vårt eget försvar.

Att bygga kompetenser tillsammans, att både handla och i de mest essentiella stridsituationerna bygga kompetenser tillsammans, borgar också för fred hur det än låter. Vår grundbult i försvars- och säkerhetspolitiken är att bygga fred och säkerhet tillsammans med andra länder. Vi har i denna kammare, genom Lissabonfördragets solidaritetsförklaring, förbundet oss att ta ansvar för varandra. Och i det nordiska konceptet har vi fördjupat detta. Då innebär det också att man övar tillsammans och att man blir interoperabel med varandra. För mig är det inga konstigheter.

Vad händer om vi hamnar i icke önskvärda situationer? Det är ytterst denna kammare som avgör vilka insatser som vi till slut beslutar oss för att delta i och i vilka former det ska ske, vilket sker i förhandlingar. Nej, jag ser inga som helst hot om att vi skulle hamna i icke önskvärda situationer eftersom detta alltid går genom denna kammare. Om Vänsterpartiet då väljer att stå bakom detta eller inte lär vi bli varse.

Jag hinner inte svara på alla Torbjörn Björlunds frågor. Men när det gäller personalförsörjningen kan jag säga att vid alla förbandsbesök som jag gör när jag träffar unga tjejer och killar i GMU är en uttalad önskan från dem, när de har tagit värvning i svensk försvarsmakt, att de faktiskt vill göra skillnad. Där är NBG verkligen ett instrument för att göra verklig skillnad.

Anf. 200 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! När Annicka Engblom talar om att vi ska göra saker tillsammans handlar det om att vi på något sätt ändå aldrig går in och berör vår alliansfrihet. Det är den som bygger Sveriges styrka. Det har den gjort i många år. Vi ska själva bestämma med vilka och när vi ska samarbeta. Så fungerar det inte i dag. Vi har en solidaritetsklausul som gör att vi faktiskt måste göra det.

Min uppfattning är att det alltid blir så att trycket på Sverige i slutändan kommer från de stora länderna, men framför allt från USA i bakgrunden, för att vi ska vara med på dessa saker. Det kan vara oerhört tvivelaktiga saker som ska genomföras, men vi är ändå tvungna att ställa upp på det. Jag tror att det finns en stor fara i det.

Det innebär alltså att Annicka Engblom skulle kunna säga rakt ut att vi inte är alliansfria och att vi inte heller ska vara det. Det vore lite klädsamt om hon kunde säga rakt ut att vi inte ska vara alliansfria oavsett vad vi officiellt är.

Jag tror också att ungdomar vill göra skillnad. Så har det alltid varit. Jag har aldrig upplevt något annat när det gäller värnpliktiga, anställda i försvaret eller sådana som varit på internationella uppdrag tidigare. Det är ingen skillnad mot förr. Det var likadant när jag deltog i olika insatser som reservofficer. Alla vill göra skillnad. De som sökte till de internationella uppdragen gjorde det just för att de ville göra skillnad. Det har inget med en stridsgrupp att göra, utan här försöker man göra det lite vackrare. Det är jättebra att man vill göra en bra insats, men det är ingen skillnad mot förut.

Sedan har vi genderfrågan. Jag tror att det finns många saker att göra när det gäller jämställdheten inom försvaret, för att få fler kvinnor att

jobba där och för att få ett bättre utfall även när det gäller internationella insatser.

Anf. 201 ANNICKA ENGBLOM (M) replik:

Herr talman! Läs regeringsförklaringen, Torbjörn Björlund! Vi är militärt alliansfria. Det finns inte några andra planer i dagsläget när det gäller detta.

Däremot är vi inte ensamma, och vi är inte protektionistiska. Vi har många vänner runt omkring som vi bygger säkerhet med. Vi känner också ansvar och samhörighet och solidaritet med dem, vilket också uttrycks i solidaritetsförklaringen. Där förbinder vi oss att ta hand om varandra. På vilka sätt det sker beror på den situation där det kan behöva tas till. Det vet vi inget om i dag. Jag har inte den kristallkula som Torbjörn Björlund uppenbarligen har. Jag tycker i alla fall att det är väldigt skönt att ha vänner omkring mig. De tycker säkert också att det är skönt att Sverige finns med den kapacitet som vi har och att vi ställer upp solidariskt om kris och konflikt uppstår.

Den avgörande skillnaden kan ligga i synen på hur vi jobbar med omvärlden och framför allt gentemot EU. Torbjörn Björlunds parti är ju inte EU-vänner eller EU-tillvända. Det är Alliansen. Därmed uttrycks det också på ett annat sätt.

När jag hör att Torbjörn Björlund också uppfattar att de unga män och kvinnor som söker sig till Försvarsmakten för att ta anställning där vill göra en insats förstår jag egentligen inte Vänsterpartiets invändning att uppsättandet av stridsgrupper skulle utgöra ett hot mot personalförsörjningen. Det går inte ihop. Alla kan inte vara med i Aghanistan, men att tränas till att medverka i internationella insatser är något som ses som positivt.

Genderfrågan väcktes av brigadgeneral Engelbrektsson. Det var där det började. I dag har vi ett gendercenter.

Anf. 202 PETER RÅDBERG (MP):

Herr talman! Internationella insatser är här för att stanna. Om Sverige ska verka i internationella operationer ska det alltid föregås av ett FN-beslut. Under Kongokrisen på 60-talet var närmare 100 procent av våra soldater under ren FN-flagg. I dag ligger den siffran på ungefär 2 procent. Det är ca 20 personer som verkar direkt under FN. Vi finns i dag nästan uteslutande under Natoflagg när vi deltar i internationella operationer. Det är en utveckling som Miljöpartiet beklagar. Vårt och svenska FN-förbundets mål är att minst 50 procent av våra soldater inom kort tid ska verka under FN-flagg. Under FN ska Sverige ställa upp på internationella uppdrag för att lindra nöden i världen och bidra till stabiliteten. Vi ska vara mycket noggranna med vilka uppdrag vi ska delta i. Våra insatser ska främja fred, fattigdomsbekämpning och demokrati.

Herr talman! EU:s stridsgrupp, Battlegroup, kom till 1999. Det var framför allt USA som ville att Europa skulle ta ett större ansvar för sin egen säkerhet. Vi anser att intentionerna med EU:s stridsgrupp var felaktiga från början. EU och EU:s stridsgrupper har utgått från att lösa en eventuell konflikt i världen genom ett militärt ingripande på ett eller annat sätt. Vi anser att det i grunden är ett feltänk.

Battlegroup har aldrig kommit ut, och någon militär insats har inte varit aktuell sedan starten 1999. Det borde få vilken strateg eller politiker som helst att börja fundera på om detta var den rätta vägen att lösa eventuella konflikter.

Vi i Miljöpartiet har tidigare sagt nej till ramansvar, men den senaste gången har vi accepterat att delta i Nordic Battlegroup. Vi är fortfarande principiellt emot att Sverige ska ha ramansvar gång på gång. Den bördan borde fördelas mellan olika länder. Ramansvaret binder oftast upp alldeles för mycket resurser som skulle kunna utnyttjas bättre för andra ändamål än att stå till förfogande för EU:s stridsgrupp som aldrig kommer ut.

Europeiska unionens råd, European External Action Service, har från den 1 december 2011 fått i uppdrag att göra en översyn av användandet av EU:s stridsgrupper. Regeringen kommer också att se över konceptet för EU:s stridsgrupper och verka för att de ska arbeta med humanitära insatser i samband med olika typer av katastrofer. Detta tycker jag personligen är mycket bra. Miljöpartiet välkomnar det. Det är något som vi länge har efterlyst. Vi kommer naturligtvis att följa regeringens och EU:s nya ambitioner för Battlegroup mycket noga.

För att möta och hindra framtida hot, såväl nationellt som internationellt, måste det finnas ett utökat informationsutbyte mellan militära och civila myndigheter och aktörer. Vi i Sverige ska dock vara varsamma så samverkan inte skapar en otydlighet och en överlappning av kompetenser och kostnader. Vi ska också beakta de risker med ökad samverkan som humanitära aktörer påtalar.

Flexibilitet och utvecklingsförmåga måste därför utgöra en integrerad del av det framtida försvaret. Det är detta vi ser embryot till just nu, och det välkomnar vi i Miljöpartiet.

Det är viktigt att myndigheter med rätt kompetens får ansvar för internationella uppdrag. När det gäller Nordic Battlegroups medverkan i humanitära insatser bör erforderlig kompetens för sådana insatser säkerställas.

Herr talman! Vi anser att säkerhet måste ses ur ett bredare perspektiv. En bredare säkerhetspolitik beaktar de många olika, potentiella, direkta hoten med begreppet positiv fred som grund. Vi måste åtgärda själva problemet som utlöser konflikten eller hotet i stället för att använda det vi kallar för negativ fred som inriktar sig på att militärt sätt stopp för själva konflikten.

Vi vill se en säkerhetspolitik som sätter den mänskliga säkerheten före den territoriella säkerheten. En mängd nya hot som varken är territoriella eller militära har tillkommit samtidigt som de gamla ändrat karaktär och inte längre kan bemötas på samma sätt som tidigare.

Så länge EU:s stridsgrupper finns kvar måste de verka i den nya tidens hotbild och inte i den gamla som till stor del präglats av kalla krigets syn på att lösa konflikter. EU:s stridsgrupper tar nu ett viktigt steg i rätt riktning. EU kommer att se över sina stridsgrupper, vilket regeringen anser är riktigt och bra. Regeringen har också betonat att EU:s stridsgrupper ska användas till just humanitära insatser. Vi ska betona vikten av FN:s säkerhetsråds resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet och resolution 1820 om sexuellt våld mot civila i konflikter. Detta är något som Miljöpartiet har drivit i många år. Vi välkomnar därför att regeringen nu har ändrat uppfattning i sak.

Herr talman! Därmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet. Jag vill också hänvisa till vårt särskilda yttrande.

Anf. 203 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Vi diskuterar åter här i kammaren viktiga frågor kring vårt svenska försvar. Denna gång handlar det om huruvida det ska bli en tredje nordisk stridsgrupp, sedan 2008 och fram till 2015 ledd av Sverige.

Det är glädjande att en bred riksdagsmajoritet efter en dialog ställer sig bakom detta. Det parti som vill avslå motionen är Vänsterpartiet, som anser att ingripanden för att upprätthålla fred och säkerhet från EU:s sida endast bidrar till EU:s militarisering. Jag beklagar Vänsterpartiets isolat-ionistiska linje. Jag tycker inte att man har lärt sig något från till exempel Balkankrigen, som Annicka Engblom nämnde.

Om inte EU kan agera när fred och säkerhet hotas, till exempel i Europa, återstår nog bara Nato. Är det så Vänsterpartiet har resonerat? Torbjörn Björlund verkar tro att Sveriges militära alliansfrihet hotas genom vårt EU-medlemskap och genom att Sverige solidariskt inom ramen för detta bidrar till fred och säkerhet genom att leda en strids-grupp. Så är alls inte fallet.

Vänsterpartiet talar gärna om solidaritet men tycker inte att Sverige ska bidra till att förhindra inbördeskrig och övergrepp. Det får andra syssla med. Jag är glad att riksdagens majoritet är beredd att visa solidari-tet och tycker att vi ska ta vårt ansvar för svåra konflikter i världen där människor lider svårt.

Centerpartiet anser att regeringens proposition och utskottets betän-kande är väl avvägda, och vi står bakom beslutet. Vad frågan handlar om har redovisats väl i den hittills förda debatten, så jag nöjer mig med att understryka några punkter. Viktigast är att Sverige fortsätter att ta sitt ansvar för fred och säkerhet i och utanför vårt närområde genom att första halvåret 2015 ta ansvar för att leda en av EU:s två stridsgrupper.

Miljöpartiet var inne på att vi inte ska leda så mycket utan i stället backa tillbaka och låta andra länder leda – Estland, Finland, Danmark eller så. Vi är dock större än de, och det är nog inte alla länder som klarar detta. Jag är därför stolt över att Sverige tar sitt ansvar på ett, tycker jag, rimligt sätt.

Det är bra att stridsgrupperna ska vara användbara i ett brett spektrum av situationer, det vill säga även för uppgifter av humanitär art och rädd-ningsuppgifter med mera i samband med katastrofer. Det är också bra att det nya insatsförsvaret gör att ordinarie förband ur insatsorganisationen kan utgöra utgångspunkten för det svenska bidraget till stridsgruppen.

Vi är också brett överens om angelägenheten i att EU:s stridsgrupper även kan ställas till Förenta nationernas förfogande om FN så begär. Som Annicka Engblom nämnde har FN:s generalsekreterare välkomnat detta EU-initiativ för att bidra till fred och säkerhet.

Slutligen är det som Åsa Lindestam med flera framhöll naturligtvis inte bra att stridsgrupperna hittills inte har använts. Hade de inte behövts hade det varit bra, som Annicka Engblom sade, men sett över hela peri-oden finns det nog tillfällen här och där då de nog borde ha använts. Som framgår av betänkandet har dock EU nu börjat göra en översyn av kon-ceptet och hur det kan förbättras. Det tycker jag är bra, och här har Sve-rige varit pådrivande.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till förslaget i utskottsbetänkandet och avslag på motionen.

Prot. 2011/12:129
13 juni

Anf. 204 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Fru talman! Du brukar vara rätt bra på att spetsa till saker, Staffan Danielsson. Jag märker väldigt väl när du vill ha replik. Så är det bara.

När det gäller om vår linje är isolationistisk eller inte kan man titta på hur historien ser ut, alltså hur Vänsterpartiet och vänsterkrafterna i Sverige tidigare har agerat och vilka solidaritetsarbeten vi har gjort ute i världen för förtryckta folk som har funnits. Vad har Centerpartiet gjort i denna fråga? Varför väljer man alltid den militära lösningen i stället för den solidariska vägen, att faktiskt stödja människor som är i nöd?

Vi har varit mycket bättre, vill jag påstå, än många borgerliga partier på att vara just solidariska – på rätt sätt. Vad är det för solidaritet att alltid sätta in militära insatser? Staffan Danielsson talar om att NBG ska vara något som också kan göra humanitära insatser. Det går att göra på många andra sätt, utan militärer. Erfarenheter från Afghanistan visar att det faktiskt kan vara kontraproduktivt att ha soldater som på något sätt ska in och göra det man kallar insatser. Människor blir nämligen rädda. Det måste vara annan personal.

Jag tycker att det finns en helt annan bild man kan måla upp och som Staffan Danielsson inte ser. Han ser bara en väg. Det är det som är farligt i detta, för det gör att man binder fast sig vid just den väg som ska gå genom EU, genom EU:s militarisering och genom att militären ska göra saker – inte att humanitära insatser görs av andra. Det gäller även den väg Staffan Danielsson nämner: in i Nato. Det är Nato som på något sätt styr detta. Vilka styr Nato? Jag vill påstå att USA som stormakt är en oerhört pådrivande faktor, för *sina* intressen. Vilken solidaritet är det med världens folk? Det vill jag ha svar på.

Sedan finns det också en massa andra saker som dessutom skulle komma till, exempelvis de ekonomiska problem som finns med NBG och som på något sätt kommer att påverka personalförsörjningen för försvaret. Det vill vi också på ett bra sätt ha svar på, om det går.

Anf. 205 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Fru talman! Jag är inte expert på Vänsterns fredsarbete genom decennierna. Jag vet att ni samarbetade väldigt nära med Sovjetunionen och Kuba under många år. Bättre exempel torde finnas, med flera länder.

Grundfrågan är: Ska EU och Sverige i dagens verklighet ta sitt ansvar när det händer fruktansvärda konflikter där människor lider, genom att kunna gripa in med freds- och säkerhetsinsatser? Eller ska vi isolera oss i Sverige, öva i Sverige och inte låta våra fredsbevarande soldater lämna landet?

Man kan säga nej till detta, som Vänstern gör, och säga att andra länder får fixa det eller att vi kan organisera det på andra sätt. Det är möjligt, men just när konflikterna händer innebär det att Sverige inte tar ansvar utan överlåter åt andra att göra det. Om inte EU:s länder tillsammans tar ett ansvar för detta är det väl bara Nato som återstår. Jag kan inte se annat än att Vänsterpartiet överlåter åt andra att gripa in när det händer fruktansvärda saker under FN:s mandat.

Nordisk stridsgrupp
2015

Torbjörn tog också upp hur vi organiserar det svenska försvaret och att 2015 inte är någon bra tidpunkt för att leda en stridsgrupp. Vi gör en övergång till insatsförsvaret på frivillighetens grund, vilket kommer att innebära att det blir lättare att ställa upp i fredsinsatser genom att vi kan utnyttja en befintlig enhet ur försvaret.

Kommer personalförsörjningen att lyckas, eller är det ett stort fiasko? Jag tror på detta. Det är på rätt väg. Mycket jobb återstår, och en viss avgång kommer det att bli. Den ska vi minimera. Skulle den bli för stor får Försvarsmakten självfallet vidta åtgärder.

Anf. 206 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Fru talman! Jag hör vad Staffan Danielsson säger, och jag håller med om att Staffan Danielsson inte är expert på det fredsarbete vi har gjort. Tittar man historiskt ser man att vi har en helt annan historia när det gäller typ Vietnamkriget, Chilekonflikten eller Sydafrika, där det var stora problem med förtryck och där diktaturer helt enkelt hade makten. Det som då hände med de borgerliga partierna kan man kanske komma tillbaka till en annan gång, men det finns alltså en historia som är helt annorlunda.

Det är det som är poängen här: Varför måste vi gå in i ett EU som i dag bara inriktar sig på *en* lösning? Varför ska vi gå in i ett EU som bara ser militarisering som sin lösning? Varför kan inte vi välja hur vi jobbar med detta, med andra länder, frivilligt – precis som vi har gjort förut? Det har fungerat oerhört bra i många decennier för svensk del. Vänsterpartiet har varit drivande och med på många fredsbevarande insatser genom åren, men framför allt under FN-mandat och med en inriktning på fredsbevarande och humanitära insatser. Det måste vara det som gäller.

Det innebär också att man när man på något sätt anger riktningen – om man går rakt in i just EU och Nato – hamnar fel. Det är det som är vår poäng med detta. Varför inte använda vår alliansfrihet och säga: Vi väljer själva, men vi vill göra på detta sätt. Vi vill inte undandra oss vårt ansvar utan göra det på vårt sätt, och det ska vara med nationer som vill vara med och jobba på det sätt vi tycker.

När det gäller avgångar och personalförsörjning tror jag att man inte ska underskatta de problem som kommer. Jag tror nämligen att det om vi hamnar på 30 eller 40 procents avgång när det gäller insatsförsvaret garanterat kommer att påverka Nordic Battlegroup 2015 – definitivt. Har man inte detta klart för sig kommer man också att hamna i de problem som blir, nämligen att det kommer att kosta mycket mer än man har beräknat eftersom det kommer att krävas rekrytering på rekrytering. Ansvaret att hantera detta på ett bra sätt ligger på regeringen, menar jag. Därför tror jag definitivt att det kommer att påverka NBG 2015.

Anf. 207 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Fru talman! Övergången till det nya frivillighetsförsvaret tror jag var nödvändig. Det är en svår uppgift. Det kommer att gå bra, men det kräver mycket jobb och engagemang från oss alla – Försvarsmakten, försvarsutskottet och så vidare. Jag tror att man jobbar bättre med det om man ger Försvarsmakten kredit för det jobb de gör, diskuterar de bekymmer som kan uppkomma och har möjlighet att utgöra ett stöd i det läget.

Torbjörn tar det lite riskabla greppet att hylla Vänsterpartiets föregångare, Sveriges kommunistiska parti och Vänsterpartiet kommunisterna, och höja deras politik till skyarna. De samarbeten som Torbjörn pratar om skedde på 50-, 60- och 70-talet, kanske också 40-talet. Jag är dock inte expert på detta.

Torbjörn säger också att Sverige visst kanske ska kunna hjälpa till, men på vårt sätt. Andra länder får ställa upp och acceptera hur vi ska ha det, och så småningom kan vi göra en insats. Men du inser väl att det du säger när du formulerar det så är nej? Sverige ska inte bidra när människor lider och plågas i inbördeskrig. Vi ska inte ta ansvar. Andra länder ska göra det, kanske andra länder i EU – jag vet inte om du är emot det också. Nato kan gripa in och har ofta gjort det under FN-mandat. Det är tråkigt att Vänsterpartiet är så isolationistiskt och tror att världen blir bättre om Sverige inte tar sitt ansvar tillsammans med andra för att jobba för fred och säkerhet när de hotas på olika håll i världen.

Anf. 208 ÅSA LINDESTAM (S) replik:

Fru talman! Staffan Danielsson har tagit upp en del saker som jag skulle vilja resonera vidare om. Men allra först skulle jag vilja säga att när vi förhandlade med regeringen sade vi att styrkan skulle kunna verka mellan 2015 och 2018. Där någonstans skulle vi ha kunnat ”ta lead”. Vi tror att det är väldigt svårt att klara av insatsorganisationen, som ska vara på plats till 2014. Vi vet att vi har ett bekymmer med personalbemanningen. Detta hade kunnat få vänta lite grann. Men nu är det som det är. Vi är lite oroliga.

Jag skulle vilja fråga om det solidariska som Staffan Danielsson pratar om. Hur ska vi kunna få styrkan användbar? När det är skarpt läge och vi behöver en styrka i Libyen skulle den kunna tas direkt från den styrkan, flyga i väg ned dit och vara det nordiska bidraget. I stället måste vi ta ut våra flygplan från Nordic Battlegroup, sätta in dem som ett enskilt bidrag från svenska soldater och skicka ned dem dit alldeles på egen hand, även om det sker i samverkan med Nato.

Någonting är fel i organisationen. På vilket sätt skulle Staffan Danielsson kunna hjälpa till och styra om så att detta blir en användbar grupp, så att man också skulle kunna få ett uppdrag i hela den styrkan eller i delar av den? Jag skulle vilja veta hur man skulle kunna göra för att få den användbar.

Vi har ett behov i Europa av att ha en sådan här styrka. Där delar jag Staffan Danielssons uppfattning. Det som hände tidigare i Bosnien ska inte hända igen. Det får vi verkligen hoppas. Vi ska inte heller behöva be någon annan att ta ansvar för det som händer i vårt närområde, utan det ska vi själva göra. Men hur ska vi bete oss? Så här har det varit år efter år i styrka efter styrka. Vi har inte kunnat använda dem.

Anf. 209 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Fru talman! Åsa Lindestam ställer berättigade frågor, och jag ska försöka vara flexibel och konstruktiv i mina svar på båda de frågor hon ställer.

Exakt vilket år ska Sverige leda en stridsgrupp? Det kan vara 2014, 2015 eller 2016. Jag står bakom överenskommelsen. Sedan får vi diskutera när vi gör det igen. Men jag tror att det är bra att Sverige då och då

tar sitt ansvar för fred och säkerhet genom stridsgruppsdeltagande. Även detta med ”lead eller inte” är givetvis något man får diskutera. Men nu blir det ”lead” 2015 i en bred överenskommelse, vilket jag är väldigt glad för.

Den andra frågan handlade om den rätt stora ansträngning som EU:s länder gemensamt gör för att ha två stridsgrupper i beredskap – fyra varje år, som Åsa sade. Sedan används de inte, trots att det pågår konflikter på många håll i världen. Jag är fullt enig med Åsa Lindestam om att det är något som inte funkar i konceptet. Det kan bero på finansieringen eller annat. Sverige har drivit på för att se över detta. Det är för stelbent i dag. Jag välkomnar förändringar i upplägget som gör att det blir lättare att sätta in stridsgrupperna när fred och säkerhet hotas på andra håll i världen.

Anf. 210 ÅSA LINDESTAM (S) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret. Vi delar oron, men regeringen måste trycka på, och Staffan Danielssons parti tillhör regeringen. Därför faller ett rätt tungt ansvar på honom att göra någonting i den här delen.

Jag skulle också vilja att vi funderade lite mer tillsammans över det här med att ta ledningen över en styrka. När jag läser Riksrevisionens rapporter erfar jag att planeringen inte gjorts i tillräckligt god tid. Vi hörde också från talarstolen tidigare att man kanske skulle ha en möjlighet att börja planera det här nästa år. Jag tror att detta måste planeras här och nu. Med en dålig planering blir det så att Sverige får ta ett väldigt stort ansvar. I den första styrka vi satte upp fick Sverige ställa upp med fem sjättedelar av de soldater som skulle finnas med. Så kan vi inte ha det. Att ha ledningen för en sådan här styrka innebär en lång planering för att man ska kunna få de andra med.

På vilket sätt skulle man kunna göra detta så att det blev en bättre ledning? Hur skulle man kunna fördela ansvaret? Jag tror att det finns andra länder som också skulle behöva ta ledningen för att träna och lära. Vi kan också se i våra dokument att om man får det kan man också få officerare på högre nivå, vilket Försvarsmakten tycker är väldigt bra, för det är också träning i att kunna leda stora styrkor men finnas i de övre delarna av ledningen. Men hur ska vi bete oss för att få styrkan att bli ledd av även andra, inte bara Sverige, när vi deltar?

Anf. 211 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Fru talman! Man kan se på det här på två sätt. Det är självklart att det är ett tyngre ansvar att vara ramnation än att ingå som en nation som stöttar ramnationen. EU:s stridsgrupper sätts i rätt stor utsträckning upp från de stora EU-länderna, som sätter in befintliga bataljoner och så vidare. Men även de mindre länderna ställer upp så mycket de kan.

Jag har inte överblick över detta, men Sverige med tio miljoner människor har klarat detta, vilket jag är stolt över, låt vara att det kunde ha gått bättre. Riksrevisionen pekar på misstag som begåtts. Det kan ske i alla sammanhang. Även Erik Hamrén planerade och grejade, men misslyckades tyvärr i fotbollsmatchen – inga jämförelser i övrigt.

Det är bra att Sverige tar ansvar och att de mindre länderna ställer upp för stridsgruppsansvaret. Men jag är som jag sade lite osäker på om Estland, Finland och Danmark klarar ett stridsgruppsansvar.

Jag håller med om att detta är förhandlingsbart. Hur ofta ska vi vara med? Hur ofta ska vi leda en stridsgrupp? Hur ofta kan vi delta på annat sätt? Vi får ta den diskussionen ett tag efter nästa stridsgrupp.

Jag tror att det i grunden är bra att vi tar vårt ansvar och ställer upp. Jag är stolt över att Sverige kan vara ramnation. Det kostar en del, men det ger mycket tillbaka också, som Annicka Engblom sade. Vi tar vårt ansvar för det här på ett bra sätt. Detta tycker jag att vi ska resonera tillsammans om i Sveriges riksdag. När vi skickar svenska soldater utomlands på insatser krävs det bred enighet.

Anf. 212 MIKAEL JANSSON (SD):

Fru talman! Jag yrkar bifall till vår reservation i betänkandet.

Sverigedemokraterna anser att den svenska försvarsmakten i första hand ska ta ansvar för försvaret av Sverige. I andra hand ska svenska försvaret ta ansvar för en nordisk gemensam territoriell integritet. I tredje hand bör svenska försvaret ta ansvar för att möta internationella kriser genom deltagande i fredsbevarande insatser med FN-mandat.

Vi delar i huvudsak ambitionerna i Stoltenbergrapporten.

Sveriges försvar ska ledas av Sverige, men samarbetet med de nordiska grannländerna bör drivas så långt det går genom delat ansvar för resursmaximering. Nordefco är avgjort en bra början som kan leda till ytterligare fördjupat samarbete.

Som ni hörde räknade jag inte upp EU:s stridsgrupper som ett av Försvarsmaktens verksamhetsområden. Sverigedemokraterna anser att Sverige inte ska delta i EU:s stridsgrupper. Sveriges deltagande hittills i EU:s stridsgrupper har varit kostsamt och har lett till att medel som kunat användas till uppbyggande av svensk försvarsförmåga har förslösats.

Förutom att stridsgrupperna är kostsamma att sätta upp finns det en djupare och farligare aspekt av stridsgrupperna. Stridsgrupperna riskerar att bli början till en förskjutning i frågan om vems den svenska försvarsmakten är. Även om försvaret är en mellanstatlig fråga inom EU finns en rörelseriktning mot överstatlighet. Det finns flera tecken på detta.

För det första talas det alltmer inom försvarsmaterielområdet om pooling and sharing på EU-språk eller smart defense på Nato-språk. Det innebär gemensamt ägande av försvarsmateriel tillsammans med andra länder. Pooling and sharing kan vara nödvändigt för att få ned kostnader. Det kan också vara säkerhetspolitiskt positivt med ömsesidigt militärt beroende. Men det finns samtidigt risker med pooling and sharing. Sverige kan bli alltför beroende av andra länder så att vår handlingsfrihet i praktiken försvinner.

För det andra är EU:s stridsgrupper ytterligare ett tecken på att kontrollen över Försvarsmakten är på väg att förskjutas. Även om stridsgrupperna just nu berör en mindre del av Europas olika väpnade styrkor kommer det inte att förvåna någon om systemet vidareutvecklas, lika lite som det skulle förvåna någon om det lades fram ett förslag om att försvaret ska bli en överstatlig fråga inom EU. Det är viktigt att se tendensen i tid så att vi inte investerar oss i fel riktning. Med fel riktning menar jag en riktning mot att alliansfriheten upphör.

Jag är medveten om att det finns politiker i Sverige som gärna ser Sverige som medlem i Nato och att ett militärt EU-kommando borde

upprättas, men dessa är i minoritet i Sverige i dag. En sådan linje har inte heller något stöd bland det svenska folket.

Natos strategi i dag är att medlemsländernas försvarskrafter tillsammans ska angripa USA:s och Europas fiender globalt. Tanken bakom EU:s stridsgrupper är ungefär densamma.

När vi ser det svenska försvaret omvandlas till mindre enheter som ska kunna flygas ut i världen, när vi lever med inriktningen i försvarsbeslutet 2009 med reducering av förmågan att kunna möta en invasion, är det tydligt att regeringen styr mot ett uppgivande av Sveriges möjligheter att försvara eget territorium.

Sveriges mångåriga alliansfrihet har tjänat oss väl. Med detta sagt vill jag på inget sätt förringa Natos betydelse. Det är nu allmänt känt hur mycket vi egentligen samarbetade med Nato under kalla kriget. Då kan man ställa frågan: Gjorde Sverige fel som under kalla kriget stod alliansfritt? Jag tycker inte det. Det fanns en balans i Sveriges agerande. Vi verkade tvivelsutan för freden.

Sverigedemokraterna anser att det finns goda skäl att Sverige står utanför de stora militärallianserna även nu när kalla kriget är blott ett minne. Detta är dock inte de EU-positiva partiernas linje. Det finns starka krafter som verkar för en EU-allians. I Lissabonfördraget finns därför en mycket långtgående allianspolicy.

I artikel 42.7 står det: Om en medlemsstat skulle utsättas för ett väpnat angrepp på sitt territorium är de övriga medlemsstaterna skyldiga att ge den medlemsstaten stöd med alla till buds stående medel i enlighet med artikel 51 i Förenta nationernas stadga.

Det är mycket tveksamt om Sverige i längden enligt Lissabonfördraget har möjlighet att stå alliansfritt. För närvarande har alliansprincipen i Lissabonfördraget inte implementerats på grund av Irlands protester.

För att det ska vara möjligt att stå alliansfritt krävs att vi redan nu säger nej till EU:s militära ambitioner. Vi måste åter, liksom under kalla kriget, finna en balanspunkt för det svenska försvaret.

Det finns många olika förutsättningar för ett återskapande av försvarsförmågan. Man kan räkna upp ett antal förutsättningar: Den aktuella hotbilden är låg. Militär upprustning sker i Ryssland och Kina. Vi vet väldigt lite om framtida maktförskjutningar i världen. Produktion av dyr avancerad försvarsmateriel kräver samverkan mellan länder. Det tar lång tid att återbygga en officerskader om försvaret först reducerats till ett minimum.

Det är mycket som måste vägas in när försvaret planeras.

Våra prioriteringar är att bygga upp ett avvägt existensförsvar som trovärdigt skapar en tröskel mot angrepp mot Sverige och att söka långtgående samverkan med våra nordiska grannländer kring försvaret av Norden.

Sammanfattningsvis: EU:s stridsgrupper sätts in i insats av EU, och medlemsländerna har tio dagars veto att hålla inne med sitt truppbidrag. Allt pekar på att det svenska engagemanget i EU:s stridsgrupper är en övergångsfas innan vi hamnar i ett gemensamt EU-försvar. Det är bara en tidsfråga innan EU kommer att föreslå att försvaret blir överstatligt med EU-kommando.

Fru talman! Låt oss värna vår alliansfrihet redan nu genom att inte delta i EU:s stridsgrupper.

Anf. 213 ROLAND UTBULT (KD):

Fru talman! När frågan om nordisk stridsgrupp, Nordic Battlegroup, var uppe till debatt senast i kammaren handlade det om hur vi i framtiden skulle kunna leda en av EU:s stridsgrupper. I dag är vi framme vid ett tydligare bemyndigande för ytterligare en beredskapsperiod. År 2015 ligger inte så långt in i framtiden.

Utskottets förslag till riksdagen är att godkänna att Sverige nu går in som ramnation för att leda den nordiska stridsgruppen under det första halvåret 2015. Jag yrkar bifall till utskottets förslag i dess helhet.

Detta är ett beslut som jag menar ligger väl i linje med den tradition vi har i Sverige, att delta i fredsfrämjande operationer runt om i världen, i närområdet men också lite längre bort. Vi har i vår historia antagit utmaningar inom ramen för FN i Cypern, Gaza, Kongo, Libanon, Bosnien, Kosovo, Afghanistan och så vidare. I dag har den svenska utlandsstyrkan personal vid elva konfliktområden runt om i världen, och män och kvinnor från vår försvarsmakt gör viktiga fredsinsatser där.

Nu handlar vårt beslut om att Sverige inom ramen för EU ska leda den nordiska stridsgruppen 2015. Den historiska bakgrunden är, som vi vet, de tragiska krigerna i Bosnien och Kosovo då det blev uppenbart att EU inte klarade den militära krishanteringen utan behövde hjälp utifrån. Olika beslut kring millennieskiftet ledde fram till det vi har i dag.

Redan 2008 ledde Sverige sin första snabbinsatsstyrka, som inbegrep Sverige, Norge, Finland, Estland och Irland. Beredskapsperioden sträckte sig från januari till juni 2008. Första halvåret 2011 var det åter dags, nu tillsammans med soldater och sjömän från de tidigare länderna samt Kroatien.

Nu, liksom vid tidigare insatser, är syftet med snabbinsatsstyrkan att snabbt – inom tio dagar – kunna vara på plats vid händelse av konflikt eller annan kris. Insatsområdet är utanför EU men fortfarande i vårt närområde. Dessutom ska styrkan kunna delta i humanitära insatser inklusive katastrofhjälp och som stöd vid flyktingkatastrofer om FN så begär.

Fru talman! Liksom utskottet i stort välkomnar vi kristdemokrater att vi gemensamt kan gå in och på nytt ta detta ansvar för fred och säkerhet. Vi menar också att det är viktigt att stridsgruppen kan ställas just till FN:s förfogande om det internationella samfundet begär det.

Sveriges säkerhet bygger numera på gemenskap och samverkan med andra länder. Sverige är alltså alliansfritt, men vi är inte längre neutrala. Vi har genom solidaritetsförklaringen i det senaste försvarsbeslutet bundit oss starkt till våra nordiska och europeiska syskon. Vi har just kunnat läsa om hur regeringscheferna i Norden diskuterat om vi ska gå in och ta ett större ansvar för Island.

Den lösning vi debatterar i dag, att EU inte har eller ska ha ett eget försvar men bygger en samverkan byggd på de nationella försvaren, är viktig.

Grunden för detta har vi i den för Kristdemokraterna så viktiga subsidiaritetsprincipen. Detta är rätt väg, för vi är fortfarande suveräna stater och tänker inte överlåta vårt försvar till en överstatlig nivå.

Nu vidtar ett stort arbete för Försvarsmakten att få allt på plats inom två och ett halvt år. Planering, utbildning och övning blir centrala. Sverige har som ramnation ett särskilt ansvar. Även detta arbete är viktigt, och även om det kräver resurser beskriver Försvarsmakten själv hur detta

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)

*Diskriminering som
har samband med kön i
fråga om försäkrings-
tjänster m.m.*

20 § Diskriminering som har samband med kön i fråga om försäkringstjänster m.m.

Föredrogs
arbetsmarknadsutskottets betänkande 2011/12:AU11
Diskriminering som har samband med kön i fråga om försäkringstjänster
m.m. (prop. 2011/12:122).

Anf. 214 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S):

Fru talman! Ca 600 dagar har gått sedan remisstiden på utredningen
Bortom fagert tal gick ut. Ändå har inget hänt.

Vi har en ansvarig minister som säger att bristande tillgänglighet ska ses som diskriminering. Vi har borgerliga ledamöter som har sagt att de ska jobba för tillgänglighet men reserverar sig när förslaget behandlas i arbetsmarknadsutskottet. Det är dags att gå från ord till handling.

Det här handlar om människor som har precis samma behov som du och jag. Det handlar om människor som har mänskliga och demokratiska rättigheter, precis som du och jag. Det handlar om människor som stängs ute från skolor, arbetsplatser och fritidsintressen. Det handlar om att man blir utestängd från att kunna mötas på olika arenor, till exempel kulturlivet eller de intressen man har med sin familj.

Att inte kunna mötas innebär att vi förminskar vår möjlighet att lära mer av varandra och lära känna varandra. Att träffa och umgås med människor med en större funktionsnedsättning har berikat mig mycket och lärt mig mycket i mitt liv.

Det går faktiskt att se skillnad på svart och rött garn med fingrarna om man inte ser. Det fick jag som barn lära mig av min farmor. Och när jag blev lite större fick jag av min farfar lära mig hur man kunde köpa snus utan att kunna komma in i affären.

Fru talman! Alla kommer vi med största sannolikhet att ha eller få någon funktionsnedsättning, tillfälligt eller bestående, under våra liv. En del av oss drabbas av det för att vi får leva ett långt liv, en del har en medfödd funktionsnedsättning, och några drabbas för att de råkar ut för olycka.

Frågan om tillgänglighet handlar inte bara om att tillfredsställa behoven hos människor med funktionsnedsättning utan om sådant som är bra för oss alla. Utan att vi tänker på det använder vi oss gärna av de hjälpmedel som i dag finns lite här och där, även om de är för få. Vem har inte känt att räddningen är en dörröppnare när man kommer med tunga kassar, eller sovande barn på armen, eller att hissen har varit räddningen när man har haft tungt bagage eller en barnvagn att ta med sig upp i lägenheten? För att inte tala om handikapptoiletter, som jag de senaste åren har upplevt är en räddning när man ska hjälpa barnbarnen på toaletten, för det är bara där man får plats om man är flera. Det handlar också om

hörselslingor som gör att mormor och morfar kan få behållning av tal, teaterföreläsningar och sportkommentatorer, liksom att känna glädjen av att höra barnbarnen sjunga *Idas sommarvisa* på skolavslutningen.

Personer med funktionsnedsättning ska ha lika stora förutsättningar som alla andra att kunna delta i arbetslivet och i samhället i stort. Det får vi alla nytta av.

Det här är också en fråga om människosyn och mänskliga rättigheter som är fastslagna i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som Sverige har anslutit sig till.

Jag tror att fler än jag kan förstå och känna hur kränkande det är och vilket utanförskap det kan vara att som människa inte kunna gå på restaurang eller på bio tillsammans med sina kamrater eller sin familj, eller att inte kunna köpa sig en glass, gå in på ett fik eller köpa sina kläder själv, för man kommer inte in i butiken. Trots att man är tillräckligt vuxen kan man inte göra det man borde få göra på egen hand.

Låt mig ta några andra exempel: Det finns barn och ungdomar som inte kan ta sig till sin egen skolavslutning på grund av olika hinder. Det finns föräldrar som inte kan ta sig till barnens olika aktiviteter för att de har en funktionsnedsättning. Vårt samhälle är fortfarande fullt av många och olika hinder, trots att vi har haft regler och lagar sedan 70- och 80-talet. Problemet är att kraven inte på långt när efterlevs och att vi många gånger inte gör rätt.

Ta SJ som ett exempel på att vi inte alltid gör rätt. I sin upphandling hade SJ från början inte tagit med att man skulle ha rullstolsramp, så vid jultid kunde vi i medier läsa och höra att människor i rullstol inte fick åka med på X 2000-tåget. Eller se på den uppmärksammade AD-domen om den blinde juristen med hög kompetens och de bästa referenserna. Försäkringskassan hade upphandlat it-system för stora belopp men inte hållit sig till reglerna om att interna it-system ska följa internationella tillgänglighetsstandarder. Sådant får inte ske i Sverige 2012! Teknik och utrustning finns för att möjliggöra för fler människor med funktionsnedsättning att få ett jobb.

Vi måste få en lagförändring i diskrimineringslagstiftningen när det gäller bristande tillgänglighet eftersom det inte har hänt tillräckligt mycket trots att vi har haft regler och lagar sedan 70- och 80-talet.

Handikapprörelsen har i många år kämpat för att få ökad tillgänglighet, bland annat genom att anordna Marschen för tillgänglighet på många orter i vårt land. Man har krävt en lag som klassar bristande tillgänglighet som diskriminering. Jag vet att många av oss politiker har gett löften om förändring.

Självklart kommer detta att kosta, men kostnaderna måste ses mot bakgrund av hela befolkningens nytta med lagregleringens möjligheter. Vi måste våga se att det är en investering för oss alla och för framtiden. Vi måste se det som en investering på samma sätt som broar, vägar och skolor. Att vänta minskar inte kostnaderna.

Fru talman! Vi blir allt äldre, och 2009 fanns det 550 000 personer i åldern 75–85 år. År 2025 beräknas det i samma åldersgrupp finnas 870 000 personer, alltså en ökning med 58 procent.

Det är inte så långt tills vi är där. Ändå har vi inte gjort speciellt mycket. Vi kan göra mycket mer.

*Diskriminering som
har samband med kön i
fråga om försäkrings-
tjänster m.m.*

Detta talar för sig själv. Vi kommer att bli fler som kommer att få en funktionsnedsättning. Vi vet att när vi blir äldre får många av oss nedsatt rörelseförmåga, hörsel och syn och andra funktionsnedsättningar.

Vi vet att allt fler äldre bor kvar hemma och klarar sig själva. En del gör det helt själva, och en del gör det med hjälp av hemtjänst. Om vi då bygger våra bostäder rätt är det något som vi tjänar in stora belopp på.

Men man behöver inte ha en funktionsnedsättning, som jag har sagt tidigare, eller vara äldre för att ha nytta av bättre tillgänglighet. Den som kör barnvagn eller kundvagn, bär barn eller matkassar eller lastar in eller ut varor med mera får också en bättre arbetsmiljö. Och det är viktigt då allt fler förväntas finnas kvar i arbetslivet högre upp i åldrarna. Om statsministern får som han vill ska vi vara kvar i arbetslivet ända till vi blir 75 år.

Att få in tillgänglighet i diskrimineringslagstiftningen är alltså bra för oss alla. När man bygger nytt eller planerar för framtiden kommer vi med stor sannolikhet att kunna se att det var en god investering som vi gjorde, om vi gör rätt, givetvis. Det är oerhört viktigt att vi tillsammans med handikapporganisationer och experter också ser till att det blir rätt.

Olika beräkningar har presenterats med helt olika ekonomiska analyser, och i morgon kommer ytterligare en ny rapport om vad det här eventuellt skulle kunna kosta eller *om* det kommer att kosta.

Men vi måste också titta på de vinster som det kan bli om vi alla får tillgänglighet. Till exempel har Svensk Handel beräknat köpkraften hos personer med funktionshinder till ca 100 miljoner. Därtill kommer givetvis de som följer med, till exempel kompisar eller en familjemedlem. Det är nog ganska troligt att även de kommer att handla. Det kanske rör sig om 130–140 miljoner, enligt deras beräkning.

Vi vet att arbetslösheten är stor, att inträdet i arbetslivet förhindras för unga människor med funktionsnedsättningar och att allt fler unga personer med funktionsnedsättningar tvingas till förtidspension eller aktivitetsstöd. Enligt SCB har det ökat med 63 procent när det gäller 19-åringar mellan 2005 och 2011.

Om vi bara kunde minska det något skulle det vara en vinst både för den enskilde och för oss alla.

Om arbetsplatser och skolor var tillgängliga för alla skulle fler med funktionsnedsättningar kunna arbeta eller utbilda sig och försörja sig genom eget arbete. Om bara en liten del till kom in i arbetslivet skulle det bli vinster för såväl den enskilde som verksamheten och samhället.

Fru talman! Vi vet också att föräldrar till barn med funktionshinder uteblir mycket från arbetslivet eller minskar tiden på grund av att barnen inte har möjligheter att ta sig till skolan eller till fritidsaktiviteter själva. Det krävs att någon vuxen eller förälder följer med.

Riksrevisionen har i en rapport räknat fram att det är enorma summor i fråga om produktionsbortfallet för föräldrar som har barn med funktionshinder. Även här skulle vi kunna få vinster i samhället om vi kunde få tillgänglighet för allt fler.

Vi måste se på möjligheterna, för det här skapar också nya arbetstillfällen. Vi behöver mer och nya jobb i Sverige. Det är saker som ska åtgärdas och planeras, men det kan också skapa möjligheter till nya uppfinningar, såsom teknik, nya hjälpmedel och andra produkter.

Vi socialdemokrater vill att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med ett lagförslag om bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund. Regeringen behöver inte utreda fler gånger. Det har redan utretts i bland annat Hans Ytterbergs utredning *Bortom fagert tal*. Det finns alltså ingen anledning att fördröja en lagreglering på det här området.

Ansvarig minister Erik Ullenhag brukar hänvisa till att frågan bereds i Regeringskansliet och att det inte är någon hemlighet att ministern och Folkpartiet anser att bristande tillgänglighet kan ses som diskriminering. Han har makten över dessa frågor. Ändå förhalar han denna fråga.

Men det är inte bara Folkpartiets minister som har lovat, utan flera andra regeringspartier lovade förändringar i valrörelsen 2010. Ändå kommer inget förslag fram.

Regeringen har faktiskt visat tidigare att de kan förändra väldigt fort om de bara vill, men då handlade det tyvärr om att försämra för människor.

Nu har regeringen en ny chans – upp till bevis – att snabbt återkomma med ett bra lagförslag. Det är bra för alla oss människor men speciellt för personer med funktionsnedsättning.

Fru talman! Detta betänkande handlar inte bara om bristen på tillgänglighet, utan det handlar också om lönekartläggning, psykosocial arbetsmiljö och diskriminering samt om Diskrimineringsombudsmannen. Där har vi socialdemokrater reservationer och ett särskilt yttrande. Men i dag är det här den viktigaste frågan att diskutera.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag under punkt 7 och till vår reservation nr 11.
(Applåder)

Anf. 215 GUSTAV NILSSON (M):

Fru talman! Vi debatterar i dag arbetsmarknadsutskottets betänkande AU11, *Diskriminering som har samband med kön i fråga om försäkringstjänster m.m.*

Det finns en motion väckt med anledning av propositionen. I betänkandet behandlas också 67 motionsyrkanden om diskriminering.

I propositionen föreslås att det generella undantaget i diskrimineringslagen från förbudet mot diskriminering som har samband med kön vid tillhandahållande av försäkringstjänster tas bort. I stället införs ett särskilt förbud mot att ha olika försäkringspremier och ersättningar för kvinnor och män om skillnaderna grundas på beräkningar där kön används som en faktor.

Premier beräknas olika på grund av kön när det exempelvis handlar om livförsäkring, sjukförsäkring, bilförsäkringar och privattecknade pensionsförsäkringar. Försäkringar har således fått undantag från förbudet mot könsdiskriminering. Men i en dom den 1 mars förra året slog EU-domstolen fast att den punkt i direktivet som tillåter undantag för försäkringar är ogiltig.

Det kommer enligt domstolen att bli förbjudet att ha olika försäkringsvillkor för kvinnor och män. Sverige är då skyldigt att anpassa diskrimineringslagen så att den är förenlig med EU-domstolens dom.

Regeringens förslag är att det nuvarande undantaget i diskrimineringslagen för försäkringar tas bort och att det blir ett förbud mot att ha

olika försäkringspremier och ersättningar för kvinnor och män. Kvinnor och män kommer genom ändringen att få lika försäkringar.

Den lagändring som föreslås gäller bara nya försäkringsavtal och grundar sig således på en EU-dom. Det ska alltså vara lika behandling enligt EU-domen när det gäller beräkning av premier och ersättningar.

En anpassad diskrimineringslag, förenlig med EU-domstolens dom, har också fördelen att den är ytterligare ett steg mot de jämställdhetspolitiska målen, att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män i samhället.

Alliansregeringens satsning på att utveckla och stärka jämställdheten inom olika områden är omfattande. Regeringens arbete för en jämställd arbetsmarknad ska även fortsättningsvis ha hög prioritet.

Kvinnor och män bör dela makt och inflytande i alla delar av samhällslivet. Kvinnors och mäns kompetens och skaparkraft ska tillvaratas och främjas.

I Sverige arbetar både kvinnor och män i stor utsträckning jämfört med många andra länder. Allt fler män tar ett aktivt föräldraansvar. Och nyföretagandet bland kvinnor ökar. Det är några exempel.

Här har LOV, lagen om valfrihetssystem, betytt mycket. Fler kvinnor startar nu egna företag inom vården. Fler privata alternativ förbättrar också lönesättningen.

Sverige lyfts ofta fram som ett föredöme och en förebild när det handlar om jämställdhet, men visst finns det fortfarande brister och mer kvar att göra inom området. Vi måste börja redan i skolan, och vi måste skapa bättre möjligheter att kunna kombinera arbete och familjeliv samt komma till rätta med ojämlika löneskillnader och karriärmöjligheter och en alltför könsuppdelad arbetsmarknad.

Det skrivs rätt mycket om handlingsplaner i det här betänkandet, och det är viktigt. Arbetsgivarna är skyldiga att upprätta handlingsplaner för jämställdhetsarbetet och jämställda löner. Jämställdhetsplaner är ett viktigt instrument för ett aktivt jämställdhetsarbete, och lönekartläggningsarbetet som finns i dag bidrar till att vi får lönejusteringar som innebär mer jämställda löner. Men som sagt finns det mer att göra. Det är inte rimligt att det fortfarande finns löneskillnader mellan kvinnor och män som utför samma jobb. Det ska vara lika lön för lika arbete.

Fru talman! Flera motioner berör diskrimineringsfrågorna inom olika områden. En effektiv och heltäckande lagstiftning är en nödvändig förutsättning för att Sverige ska kunna uppnå målet om ett samhälle fritt från diskriminering. I dag är skyddet mot diskriminering på grund av kön, religion eller annan trosuppfattning, funktionshinder och sexuell läggning omfattande och mer omfattande än skyddet mot diskriminering på grund av ålder.

Det är viktigt att notera att undersökningar visar att ålder tillsammans med kön är de vanligaste grunderna för upplevd diskriminering i vårt land. Anmälningarna till DO ökar trots att förbudet mot åldersdiskriminering i dag endast gäller för arbetslivsområdet och utbildningsområdet.

Vi välkomnar regeringens lagrådsremiss som föreslår att ett förbud mot åldersdiskriminering införs på de områden i samhället där det i dag saknas ett sådant skydd i diskrimineringslagen. Utgångspunkten måste alltid vara den att den enskilde ska bemötas utifrån sina förutsättningar, sina egenskaper och sin förmåga och inte utifrån sin ålder. Sverige har en alltmer åldrande befolkning, och då är det viktigt att också motarbeta

åldersdiskriminering och bättre ta till vara de äldres kunskaper och erfarenheter.

Lika viktigt är att uppmärksamma diskriminering och etnicitet. Sverige ska vara ett tolerant och humant samhälle som präglas av mångfald och respekt för individens mänskliga fri- och rättigheter. Här har även vår diskrimineringslagstiftning stor betydelse. Syftet med den lagstiftningen är ju att värna principen om alla människors lika värde och allas rätt att bli behandlade som individer på lika villkor.

I oktober 2011 tillsatte regeringen en utredning som skulle titta närmare på hur arbetskraftsdeltagandet bland utrikes födda kvinnor och anhöriga ska öka. Med detta vill jag påstå att regeringen har uppmärksammat många av de utmaningar som förvisso finns och som nämns i ett antal motioner.

En annan viktig fråga är diskriminering och hbt, en fråga som Sverige aktivt arbetar med både hemma och inom EU. Det viktiga arbetet ska inte hamna i glömska när vi debatterar diskriminering. Sverige ska fortsätta att ha en ledande roll i arbetet för hur hbt-personers rättigheter och möjligheter bäst främjas. Även denna fråga bereds för närvarande såväl inom Regeringskansliet som inom EU.

Fru talman! Att vårt samhälle har en hög tillgänglighetsgrad är en viktig demokrati- och tillgänglighetsfråga. Bristande tillgänglighet påverkar vår vardag och hindrar oss från att vara delaktiga på lika villkor. Bristande tillgänglighet är en fråga om grundläggande mänskliga rättigheter och är, som sades här innan, fastslagen i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionshinder som Sverige har anslutit sig till.

Krav på tillgänglighet finns redan i dag i grundlagen och andra lagar som diskrimineringslagen, plan- och bygglagen, lagen om handikappanpassad kollektivtrafik och genom principer som lagts fram av riksdagen för den nationella funktionshinderspolitiken.

Viktigt är också att framhålla de insatser regeringen gör för att få fler människor med funktionsnedsättning i arbete, in på arbetsmarknaden. Det gäller att förändra attityder och att se förmågan och möjligheter i stället för problem. Stat, kommuner och landsting framför allt måste bli bättre på att anställa människor med funktionsnedsättningar.

Frågan om bristande tillgänglighet har utretts genom exempelvis promemorian *Bortom fagert tal*. Den promemorian var inte tillräcklig. Regeringen lät därför Statskontoret göra en samhällsekonomisk kostnadsanalys av förslagen. Till skillnad från vad som framkom i promemorian *Bortom fagert tal* visade Statskontorets undersökning på mycket långtgående konsekvenser och att en förändrad lagstiftning skulle föra med sig mycket stora kostnader.

Man konstaterade att ett förbud mot diskriminering i form av bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning kan leda till betydande samhällsekonomiska kostnader inom såväl privat som offentlig sektor. Kostnadernas storlek kommer självklart att avgöras av vilken rättspraxis som skulle utvecklas och i vilken takt man gör samhället mer tillgängligt. Statskontoret skriver också att det är svårt att uppskatta kostnader och intäkter, men man konstaterar som sagt att förslaget på sikt kan föra med sig mycket stora kostnader.

Prot. 2011/12:129
13 juni

*Diskriminering som
har samband med kön i
fråga om försäkrings-
tjänster m.m.*

Man skriver i texten att om detta exempelvis leder till att 10 procent av fastighetsbeståndet förnyas på 20 år i stället för på 70 år som är normalfallet hamnar kostnaderna i storleksordningen 200 miljarder eller en ökning av samhällskostnaderna med 10 miljarder per år. Statskontoret påpekar också att detta är det minst kostsamma alternativet. Det är viktigt att notera.

SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, har haft möjlighet att yttra sig under handläggningen och utskottsbehandlingen av frågan. Det har också Statens fastighetsverk haft möjlighet att göra. Statens fastighetsverk skriver bland annat att ökad tillgänglighet till fastigheter kan regleras och förbättras i nu gällande plan- och bygglag. Man kan alltså göra väldigt mycket redan i dag med den lagstiftning som finns. Man skriver också att diskrimineringslagstiftningen bör förtydligas och att kostnaderna är svårbedömda.

SKL avvisar utan reservationer förslaget, och alla partier inom Sveriges Kommuner och Landsting har, om jag har förstått det hela rätt, tyckt likadant. Man menar att om förändringar ska ske så måste kostnaderna först beräknas på ett tillförlitligt sätt. Dessutom bör en ordentlig konsekvensbedömning göras.

SKL konstaterar att det fortfarande finns brister i tillgängligheten inom stora delar av samhället, och det fick vi ett bra bevis på i Ann-Christin Ahlbergs inledningsanförande om kollektivtrafiken. Det finns redan i dag en lagstiftning, så kommuner och landsting får ta sig i kragen för att rätta till det här.

SKL tar också upp finansieringsfrågan och beskriver två vägar. Det handlar om omfattande bidrag från staten om nu riksdagen skulle gå lagstiftningsvägen, det vill säga finansieringsprincipen, vilket innebär att om staten bestämmer något ska man också se till att finansiera det. Det menar SKL. Alternativet är, skriver man, att kommuner och landsting själva finansierar detta, och det kan resultera i hög kommunalskatt vilket ju påverkar sysselsättning och tillväxt på ett mycket negativt sätt; det känner vi till.

Det skulle vara intressant att höra vilket alternativ oppositionen i riksdagen förespråkar.

SKL beräknar också kostnaden till 200 miljarder för sina medlemmar, alltså landets kommuner och landsting, och Statskontoret hävdar, om man läser riktigt noggrant, att kostnaderna kan vara högre än så, men man utgår från det här med 200 miljarder.

Vi noterar att flertalet av oppositionspartierna inte har anslagit några medel för detta ändamål. En reform om ökad tillgänglighet är mycket viktig och angelägen, men budgeterar man inte för ett budgetpåverkande förslag tar man inte ekonomiskt ansvar. Jag skulle vilja fråga Ann-Christin Ahlberg hur ert samlade förslag på finansiering ser ut. Vem ska betala och hur? Varför vilja lagstifta utan att invänta de beredningar som pågår?

Vi är nog överens om att bristande tillgänglighet kan vara ett hinder för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta fullt ut i samhället. En alltmer åldrande befolkning innebär samtidigt att åldersrelaterade funktionssvårigheter ökar. Vår strävan måste vara att skapa ett mer tillgängligt samhälle.

Men det är också så, och det ska vi komma ihåg, att det redan finns lagstiftning, och den måste nog användas bättre. Redan i plan- och bygglagen samt i lagen om handikappanpassad kollektivtrafik finns ju bestämmelser om tillgänglighet. Denna lagstiftning ska givetvis följas, följas upp och utvärderas.

Regeringen har också stärkt skyddet mot diskriminering inom flera andra områden, exempelvis för människor med funktionsnedsättning. Alliansen anser att när det gäller förslaget att införa bristande tillgänglighet för personer med funktionshinder som diskrimineringsgrund är det viktigt att förändringar av regelverk bedöms på ett sätt som omfattar såväl budgeteffekter som samhällsekonomiska effekter i stort.

Att förbättra tillgängligheten är mycket angeläget, men det gäller också att ta ekonomiskt ansvar och i så fall anvisa medel till en så stor och omfattande reform som det handlar om. Vi välkomnar att regeringen tar initiativ till att fortsätta arbetet att utreda och komplettera beslutsunderlaget i fråga om bristande tillgänglighet. En av de frågor som diskuteras är huruvida bristande tillgänglighet ska utgöra diskriminering enligt lag. Det är viktigt att reformarbetet fortsätter så att även personer med funktionsnedsättning kan känna full delaktighet i samhället.

Med ett genomarbetat och väl underbyggt ekonomiskt beslutsunderlag ökar förutsättningarna att bedöma konsekvenserna av olika förslag till åtgärder. Det är viktigt att beredningsarbetet fullföljs. En av de frågor som diskuterades i Regeringskansliet är om bristande tillgänglighet enligt lag ska utgöra grund för diskriminering.

Fru talman! Vi har viktiga utmaningar framför oss. Samhället bär ett ansvar. Genom att förändra attityder, tillåta människor att växa och skapa tillgängliga miljöer för människor med funktionsnedsättningar kan fler leva det liv de önskar. Det är vårt mål i det fortsatta arbetet för bättre tillgänglighet.

Mot bakgrund av att regeringen redan bereder frågan om tillgänglighet yrkar jag bifall till förslaget i utskottsbetänkandet såvitt avser punkterna 1–6 och 8–16.
(Applåder)

Anf. 216 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Fru talman! I dag tänker jag inte debattera jämställdhet. Det kan vi göra en annan gång, Gustav Nilsson. Gustav Nilsson brukar inte vara med i de debatterna.

I dag är det oerhört viktigt att vi debatterar hur vi ska komma till rätta med den bristande tillgängligheten. Vi socialdemokrater har alltid tagit ekonomiskt ansvar. Det vet Moderaterna mycket väl. Däremot har ditt parti inte alltid velat ta ett ekonomiskt ansvar. Vi vill också ta ansvar för människor. Det handlar om att människor ska få ett bra liv. Det handlar om att människor ska få rätt att få vara de de är i samhället och få tillgång till samhällets olika delar. Det är både en mänsklig rättighet och en demokratisk rättighet.

Tillgängligheten är bra för oss alla, och man kan räkna på bara kostnaderna eller vinsterna.

Jag måste ställa ett par frågor till Gustav Nilsson. Handikappförbunden ställde frågor till oss riksdagsledamöter inför valet. De undrade om man kommer att arbeta aktivt för att en ny diskrimineringslag som omfat-

*Diskriminering som
har samband med kön i
fråga om försäkrings-
tjänster m.m.*

tar bristande tillgänglighet ska träda i kraft 2011. På den listan står det att Gustav Nilsson, Moderaterna, skulle arbeta aktivt i frågan. Ändå har Gustav Nilsson reserverat sig i frågan i arbetsmarknadsutskottet. Hur kommer det sig? Hur kommer det sig att ditt parti inte tycker att det är viktigt att alla ska få tillgodogöra sig sina mänskliga rättigheter i vårt Sverige?

Anf. 217 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Fru talman! Det är oerhört viktiga frågor. Vi jobbar alla för att personer med funktionsnedsättning ska känna större delaktighet, få delta aktivt i samhällslivet, få en bättre fritid, lättare få jobb och så vidare.

Samtidigt ska man när en sådan fråga diskuteras ha klart för sig att man kan svara upp mot finansieringen av en sådan reform. Det gäller att se helheten. Det är viktigt att alla åtgärder är underbyggda och att det går att redovisa hur de ska finansieras.

Frågan är inte ordentligt utredd. Statskontorets slutsats är att kostnaden kan bli upp till 200 miljarder. Det är fråga om mycket stora kostnader. Departementspromemorian *Bortom fagert tal* ger en annan bild, att reformen nästan kan finansiera sig själv, vilket jag har svårt att tänka mig. Det är departementets bild.

Man måste i det här sammanhanget ta till sig vad SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, talar om. Socialdemokratiska kommunalråd och landstingsråd är oroade. Partiet spretar åt olika håll. Kommun- och landstingsföreträdare för Socialdemokraterna avvisar förslaget och hänvisar till det vi säger, nämligen att frågan måste utredas vidare.

Ann-Christin Ahlberg måste svara på hur Socialdemokraterna tänker finansiera reformen. Alla vill väl att det ska hända mer och att frågan ska drivas framåt. Det handlar också om att kunna betala för en så stor reform. Därför är det viktigt att det finns ett bra underlag innan det här skrivs in i lagtexten.

Hur tänker Socialdemokraterna finansiera detta? Ska kommunerna stå för notan, eller ska pengarna tas ur statsbudgeten och ges till kommunerna? Det är viktiga frågor.

Anf. 218 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Fru talman! Man kan bara titta på kostnaderna om man vill, men man måste också se vinsterna för personerna i fråga, för samhället och för verksamheterna i övrigt.

Jag kan återigen ta upp exemplet med min farmor och farfar. Min farmor blev blind i vuxen ålder. Hon kunde inte lära sig att gå ut på egen hand. Men min farfar kunde under många år hjälpa henne.

Sedan tog de av benen för farfar – olyckligtvis, som han själv sade. Han blev rullstolsbunden. Min farfar och farmor flyttade till en lägenhet anpassad för rullstol. Farfar kunde hjälpa min farmor och ta vara på sig själv utan någon större insats från samhället, mer än att de hade en bostad de klarade av att vara i.

Det var en enorm vinst för både farmor och farfar, och det var en enorm vinst för kommunen, för oss anhöriga och för samhället. Byggnaden där lägenheten fanns var byggd för funktionsnedsatta. De hade möjlighet att åka ned med hissen, gå till kafeterian och restaurangen. De kunde komma ut på torget. Det var trevligt tyckte min farfar. Men han

kunde inte komma in i affären med rullstolen och köpa snus. Det var helidiotiskt även för alla oss andra. Om man gick med en barngrupp snubblade barnen på det konstiga trappsteget mitt ute på trottoaren. Det hade varit bra om den hade tagits bort.

Samhällsvinsten blir oerhört mycket värdefullare för den med funktionsnedsättning och för oss anhöriga. Min farfar och farmor fick ett bra liv, trots deras funktionsnedsättningar.

*Diskriminering som
har samband med kön i
fråga om försäkrings-
tjänster m.m.*

Anf. 219 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Fru talman! Jag kan hålla med mycket av det som har sagts. Det visar att det finns mycket att göra i samhället.

Det är viktigt att följa upp vad kommunerna och landstingen gör för till exempel kollektivtrafiken. Kommunal- och landstingsägda trafikbolag måste också se till att det finns en kollektivtrafik som följer lagstiftningen. Det är likadant med byggandet. Det fordras att fler kommuner gör mer än i dag. En del kommuner och landsting gör nog vad de kan och vidtar viktiga åtgärder, men det finns också kommuner som inte gör vad de ska enligt nu gällande lagstiftning.

Ann-Christin Ahlberg har beskrivit hur det kan vara med funktionsnedsättning. Det är viktigt att vi hela tiden strävar framåt och försöker göra förbättringar. Man kan inte komma ifrån att man kan lova hur mycket som helst, men det kommer också en nota där någon ska betala. Vem ska betala, Ann-Christin Ahlberg, om vi går direkt lagstiftningsvägen, det blir rättspraxis och sanktionsavgifter för kommuner och fastighetsägare? Det är fråga om enorma samhällskostnader.

Det finns säkert också intäkter, och Statskontoret har gjort vissa beräkningar. Det går att göra besparingar på hemtjänsten med 2 miljarder. Fler personer med funktionsnedsättning i arbete ger 10 miljarder. Det finns säkert intäkter. Vi vet inte riktigt vad kostnaderna och intäkterna blir. Vi måste jobba vidare med frågan så att vi får en bra kostnadsbild. Det är grunden för fortsättningen. Sedan är vi nog överens att vi måste göra mer för människor med funktionsnedsättningar.

Anf. 220 AGNETA LUTTROPP (MP):

Fru talman! Jag börjar med att säga ja till punkt nr 7 i utskottets förslag.

Delaktighet eller inte – det är frågan. I dag ska vi debattera diskriminering och bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Det är viktigt att se tillgänglighet i ett större perspektiv. Tillgänglighet är inte bara ramper eller fasade trottoarer; det handlar om så mycket mer. Det handlar naturligtvis om fysisk tillgänglighet, men också om tillgänglighet som en förutsättning för delaktighet. Tillgänglighet är ett sätt att nå det centrala i handikappolitiken, nämligen delaktighet. Tillgänglighet är en viktig väg för att nå dit.

Tillgänglighet är också i hög grad en demokratifråga. Sverige är i många delar ett tillgängligt land. Mycket har gjorts för att nå målet full delaktighet. Frågan är om det räcker. Nej, det gör inte det. Sverige har skrivit under standardregler för att tillförsäkra människor med funktionsnedsättning delaktighet och jämlikhet. Det gjordes 1993 – det är alltså snart 20 år sedan. Snacka om att handikappörelsen har ett oändligt tålamod.

Ändå är det mycket kvar innan vi har nått fram till det vi har lovat, nämligen delaktighet i förskola, skola och samhällsliv, tillgång till teckenspråkstolkar, kollektivtrafik, affärer, biografier, teatrar med mera. Det är, som sagt, inte bara fråga om tillgänglighet i form av ramper och hissar utan också om tillgänglighet till information – information på nätet och informationsskyltar. Det gäller till exempel informationsskyltar på tågstationer för personer med grava synskador. Varifrån går mitt tåg? Är det försenat?

Vi kan fortsätta med kollektivtrafiken. Det händer då och då att tåg är försenade; det vet vi alla. Det kan vara signalfel eller något annat. De kan byta spår precis vid avgång. Hur ska man som döv nås av den information som ges i högtalarna? Vi har också alla de som är rullstolsburna och inte kan räkna med att ta tåget eftersom många tåg inte tar emot rullstolar. Det är något som enligt handlingsplanen skulle ha varit åtgärdat 2010. Det är snart ett och ett halvt år sedan. Handikappförbunden har ett stort tålamod.

Tänk så många innovativa idéer som skulle komma fram om vi gjorde Sverige mer tillgängligt. Det är ett arbete som gynnar fler än bara personer med funktionsnedsättning. Det gäller att ha tillgång till personer som kan och förstår konsekvenserna av bristande tillgänglighet. Som när det gäller så mycket annat handlar det om kunskap och attityder. Så länge brist på tillgänglighet inte anses som diskriminering är risken stor att tillgänglighetsbristen inte kommer att åtgärdas och då finns bara ord, policydokument och standardregler på papperet. Verkligheten är annorlunda, så väldigt annorlunda.

Alla har samma rätt till delaktighet i samhället. Det kräver ett starkt skydd mot diskriminering av personer med funktionsnedsättning genom fysisk tillgänglighet som ger alla möjlighet att använda olika tjänster. Det finns behov av offensiva metoder för att kunna inkludera personer med funktionsnedsättning i förskola, skola, arbetsliv och samhället i övrigt.

Fru talman! Jag ska kort nämna något om vad vi har lovat. Vi har EU:s nya funktionshinderstrategi 2011. Strategin har åtta ledord, varav tillgänglighet är ett, ett annat är delaktighet och ytterligare ett är diskriminering. Det är alltså tre ord som passar in precis på det som vi pratar om i dag. Det är tre ord som vi har lovat som land.

Ur FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning läser jag en artikel: För att främja jämlikhet och avskaffa diskriminering föreskrivs i punkt 3 att konventionsstaterna ska vidta alla ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att en skäligen anpassning säkerställs.

Om tillgänglighet står det i artikel 9: – – – så att personer med funktionsnedsättning får tillgång på samma villkor som andra till den fysiska miljön, till transporter, till information och till kommunikation.

I Sveriges första rapport till FN:s kommitté om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2011 konstaterar Regeringskansliet att mycket arbete pågår men att mycket återstår. Ja, det kan man nog säga. Fortfarande är bara ungefär hälften av landets grundskolor och gymnasieskolor tillgängliga för elever som är rullstolsberoende. Tåg kan man, som sagt, bara åka ibland. Arbete är, som tidigare har nämnts, en stor bristvara för personer med funktionsnedsättning och så vidare. Arbetsplatserna är helt enkelt inte tillgängliga; det är *ett* problem.

Jag träffade en ung man som i vuxen ålder hade åsamkat sig en skada som gjorde att han blev rullstolsburen. Han blev tvungen att omskola sig och skulle ut på en praktikplats. Det var bara det att han inte kom in på praktikplatsen eftersom han satt i rullstol. Han bad att få en annan praktikplats. Han fick då svaret: Jaså, du nekar. Nej, jag nekar inte; jag kommer inte in. Den rutan har vi inte, fick han höra. Det hette alltså att han nekade.

Diskrimineringskommittén föreslog 2006 ett diskrimineringsförbud, vilket innebar att om inga åtgärder vidtogs för att ge tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning skulle det räknas som diskriminering och införas i diskrimineringslagen. Det kom en proposition 2007, *Ett starkare skydd mot diskriminering*. Regeringen valde att avstå med motiveringen att frågan bör beredas ytterligare. Känner ni igen det? Handikapporganisationerna har ett otroligt tålamod.

Det var 2007; det är fem år sedan. Nu får det vara färdigberett och färdigutrett. Det måste vara tufft att ha rättigheter men inte kunna använda dem. Det är precis det som det är fråga om.

Vi har en utredning som heter *Bortom fagert tal*. I den utredningen föreslår man att bristande tillgänglighet ska betraktas som diskriminering. Man säger också att det inte har några betydande ekonomiska konsekvenser.

Norge införde en lag om förbud mot diskriminering för två och ett halvt år sedan. I Norge är man så klok att man när man stiftar en ny lag har ett avsnitt som heter Ekonomiska och administrativa konsekvenser. Där kan man i detalj läsa vad det kostar att till exempel införa ett kölappssystem som alla kan använda. Det är en merkostnad med 5 000–15 000 norska kronor. Man kan läsa vad tillgänglighet till transporter, byggnationer, it och så vidare kostar.

När det gäller kostnader finns det exempel från Econ, som är centrum för ekonomisk analys i Norge. Det finns en Vistautredning i Norge. Det är ett företag som under en längre tid har genomfört projekt med anknäring till universell design och tillgänglighet för funktionshindrade för nationella och lokala offentliga organ. Det finns något som heter NIBR – Norsk institutt for by- og regionforskning. Det finns något som heter Australian Building Codes Board. Det finns alltså en hel del beräkningar.

I den norska lagen är man också förnuftig nog att ta fram de fördelar som finns med lagen, som att den innebär flera hundra personer ytterligare i arbete, att fler kan använda den fysiska miljön och på så sätt ta del av utbildning och arbetsliv, att fler klarar sig på egen hand vid fler tillfällen och behöver mindre hjälp, och sist men inte minst, ökad livskvalitet för alla som detta berör.

Jag var på Island på konferens om sällsynta diagnoser när jag fick besked om utfallet i arbetsmarknadsutskottet. Det var en konferens med många som arbetar i branschen runt funktionsnedsättning. Svenskarna gratulerades och gladdes. Norrmännen sade: Det var på tiden. Äntligen ska ni också följa detta.

Jag frågade norrmännen om ekonomin. De sade att det inte har varit några vidare diskussioner om vådliga utgifter för att nå tillgänglighet. Däremot går arbetet enligt det norska handikappförbundet trögt.

Jag tänker sluta där jag började. Våra politiska ambitioner får inte bara bestå av policydokument och konventioner. Det måste finnas hand-

ling utifrån de mål som är uppsatta i olika dokument. Det handlar om delaktighet i vardagslivet där tillgänglighet är en förutsättning. Därför är denna lag så otroligt viktig att få igenom.

Som slutkläm kan jag inte låta bli att säga att jag förstår att anledningen till att Alliansen säger nej är kostnaderna. Om det är så skulle Sverige inte ha skrivit under FN-konventionerna – man skulle inte ha gjort en strategi för genomförande av en funktionshinderspolitik – och många andra dokument, bland annat EU-dokument. Man skulle inte ha bejakat detta. Det har man gjort. Då är det vår skyldighet att uppfylla det som vi tillsammans som nation har lovat.

Återigen: Det är ett otroligt tålamod hos handikapporganisationerna.

Anf. 221 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Fru talman! Agneta Luttrupp sade i sitt inlägg att mycket är gjort men att mycket arbete återstår. Det kan jag gärna instämma i därför att det naturligtvis återstår mycket för att få ett samhälle som är tillgängligt för alla människor med funktionsnedsättningar. Men det handlar återigen också om att ta ett samhällsansvar och att ta ansvar för både budget och samhällsekonomi.

Jag tror att vi är överens om nästan allting när det gäller att vi måste göra mer för att vi ska få ett tillgängligare och bättre samhälle för alla människor, inte minst för de människor som har en funktionsnedsättning.

Men låt oss också titta på den lagstiftning som redan finns. Agneta Luttrupp tog upp skolorna. Det stämmer säkert att många skolor ute i landets kommuner inte är anpassade för barn med funktionsnedsättningar. Här finns det mycket att göra.

Jag kan även nämna kollektivtrafiken som också nämndes – tåg och bussar. Självklart återstår det mycket att göra även där. Men det är framför allt ett kommunalt ansvar att se till att man följer den lagstiftning som redan finns. Jag tycker att vi ska ställa större krav på kommuner och landsting att de verkligen följer lagen. Som jag sade inledningsvis är det säkert många som gör det. Men det finns också kommuner som ligger långt efter i detta arbete.

Återigen till finansieringsfrågorna. Man kan inte bara säga att vi måste göra mer. Visst ska vi göra det. Men det handlar också om att kunna betala notan, och vem ska göra det?

Det finns säkert bra exempel från både Norge och andra länder. Men när det gäller Norge har den nya lagen funnits i bara ett par år. Jag tror därför att det är lite för tidigt att utvärdera vilka effekter den nya lagstiftningen i Norge har haft.

Anf. 222 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Fru talman! Jag tror att jag börjar med det ekonomiska ansvaret. Jag tycker att man har ett medmänskligt ansvar. Det tycker jag inte att man kan bortse från på något sätt. Detta är sådant som vi har lovat. Vi har sagt ja till detta. Att sedan säga nej – det är det vi gör – är inte att ta ansvar. Det är en annan sorts ansvar.

När det gäller det ekonomiska ansvaret kan man läsa hur det ser ut i Norge. Det finns en otroligt detaljerad genomgång av allt. Jag tog upp detaljen med kölapparna för att man ska förstå att lagen är på en mycket detaljerad nivå.

När jag var på Island talade jag en hel del med norska män och kvinnor, både från handikappområdet och från departementet. Det var ingen av dem som så att säga gick omkull när vi talade om ekonomi, utan för dem var detta en självklarhet. Lagen har ändå funnits i två och ett halvt år, vilket inte är så otroligt kort tid.

När det gäller kommuner och landsting skrivs det i *Bortom fagert tal* mycket om att detta är en underlåtenhet och att kommuner och landsting inte har tagit på sig det. Dessa lagar och policydokument har funnits under ganska lång tid.

Jag tror inte – förlåt mig, kommunerna – att det händer någonting om vi inte gör detta till en lag. Det är många års underlåtenhet, och det borde ha varit åtgärdat. Men det har inte gjorts. Jag är rädd att det inte görs om vi inte tar i med hårdhandskarna och stiftar en lag när det gäller denna diskriminering.

Anf. 223 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Fru talman! Vi känner alla ett medmänskligt ansvar. Jag kan också konstatera att det återstår mycket att göra. Man bör kontrollera hur det verkligen står till i kommunerna och vad de gör och inte gör. Lagstiftningen ska följas. Det måste vara det grundläggande.

Det finns säkert många bra exempel från Norge. Jag tycker att det är viktigt att man i det fortsatta beredningsarbetet tittar på Norge. Har det blivit bra i Norge, eller har det inte blivit bra? Det ska vara en del i den fortsatta utredningen.

Om man ska fatta beslut i en så viktig fråga – det är en stor och omfattande reform som kostar mycket pengar – ska man ha ett bra underlag. I promemorian *Bortom fagert tal* talas det om att det egentligen inte skulle kosta någonting utan att det bara är att klubba igenom lagen. Statskontoret talar om 200 miljarder. Bara den aspekten gör att vi måste fortsätta utredningsarbetet för att få fram kostnadsbilden. Vad kostar det egentligen? Det kanske finns intäkter som man kan räkna in. Att fatta ett beslut på så lösa grunder är inte ansvarsfullt. Man tar inte ekonomiskt ansvar om man gör det. Det är möjligt att Miljöpartiet vill höja skatten ytterligare. Enligt sitt förslag med anledning av vårbudgeten vill man höja skatten med 33 miljarder. Man kanske vill lägga på en ytterligare skattebörd som slår igenom och drabbar löntagare och företagande och ser till att tillväxt och sysselsättning minskar. Det är kanske den vägen som ni vill gå.

Kommunerna kommer nog att kräva någonting sådant. Kommunerna kommer att kräva en finansiering av staten via finansieringsprincipen om de ska genomföra detta. Den diskussionen får man ta med kommunerna. Där får Agneta Luttröpp ta en diskussion med sina partivänner eftersom Miljöpartiet är på vår linje i denna fråga. Man menar att vi ska fortsätta att utreda och se till att vi får ett bra underlag innan vi fattar ett beslut.

Anf. 224 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är otroligt trist att stå och tala om pengar när det handlar om ett så viktigt beslut. Det gäller att följa lagen.

Man kommer gudskelov inte att bereda detta eftersom det i hur många år som helst har varit klart hur detta skulle se ut. Man har haft många år på sig att bereda, undersöka och så vidare. Det är en del av

detta. Men det får vara nog nu. Det får vara färdigberett. Om man bereder detta, vilket ni tycker att man ska, blir det billigare då? Eller tycker man att detta kostar 1 miljard för mycket? Då ger man katten i det.

Ni har ingen aning om vad det kostar, enligt Statskontoret. I *Bortom fagert tal* har man en annan syn på det. I Norge har man absolut en annan syn på det, och där har man en viss erfarenhet efter två och ett halvt år.

Jag undrar bara vad som skulle bli bättre om vi bereder. Det är en retorisk fråga eftersom Alliansen tycker att vi ska bereda vidare. Det blir ingen annan kostnad om vi bereder, och detta är någonting som vi måste göra i princip oavsett vad det kostar eftersom det är ett löfte som vi har gett. Det är många människor som har väntat länge på detta. Låt oss därför gå till handling nu.

Anf. 225 ISMAIL KAMIL (FP):

Fru talman! I samband med att vi ser en alltmer åldrande befolkning ser vi också ökade åldersrelaterade funktionsnedsättningar och svårigheter. Bristande tillgänglighet utgör i dag ett hinder för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta fullt ut i samhället. Vi kan också konstatera att det finns stora skillnader mellan personer med funktionsnedsättning och den övriga befolkningen vad gäller ohälsa, utbildningsnivå, inkomster med mera.

Ett tillgängligt samhälle innebär med andra ord vinster på individnivå och för samhället i stort. Ett tillgängligt samhälle bidrar till bättre utbildning och bättre förvärvsfrekvens bland personer med funktionsnedsättning. Med ett tillgängligare samhälle får vi helt enkelt ett bättre samhälle.

Fru talman! Regeringen arbetar med att på olika sätt säkra de bestämmelser om tillgänglighet som redan finns i dag när det gäller lagstiftningen, till exempel PBL och lagen om handikappanpassad kollektivtrafik. De ska följas.

Vi har sett att regeringen under senare år har stärkt skyddet mot diskriminering. Arbetet med att säkerställa skydd oavsett diskrimineringsgrund pågår så att lagstiftningen blir så heltäckande och effektiv som möjligt. För mig finns det ingen tvekan. Jag ser otillgänglighet som diskriminering. Därför är det viktigt att ha ett lagligt stöd för detta.

Vad gäller diskriminering som har samband med kön i fråga om försäkringstjänster bör riksdagen anta regeringens förslag till lag om ändring i diskrimineringslagen. Sverige är skyldigt att anpassa diskrimineringslagen så att den är förenlig med EU-domstolens dom. Därför ska det generella undantaget från förbudet mot könsdiskriminering vid tillhandahållandet av försäkringstjänster i diskrimineringslagen tas bort.

Vi ska vara stolta över ett Sverige som är ett humant och tolerant samhälle präglad av principen om alla människors lika värde, mångfald och allas rätt att bli behandlade som individer på lika villkor. Det är viktigt att diskriminering på grund av etnisk tillhörighet motverkas. Lika rättigheter och möjligheter ska främjas oavsett kön, etnicitet, religion, sexuell läggning, funktionshinder och ålder. Det är inte acceptabelt att hbt-personer fortfarande utsätts för diskriminering och andra kränkningar i det svenska samhället. Det är viktigt att understryka hur angeläget det är att främja hbt-personers rättigheter och möjligheter. Detta kräver stora insatser på många plan.

Fru talman! Förhållandena i arbetslivet påverkar människors livssituation. Därför måste vi ha ett långsiktigt och hållbart arbetsliv. En god arbetsmiljö är en förutsättning för att förhindra diskriminering och kränkningar på arbetsplatsen. Jämställdhetsplaner utgör ett viktigt instrument i det aktiva jämställdhetsarbete som ska bedrivas på arbetsplatserna.

Diskrimineringsombudsmannen, DO, har i uppgift att inom sitt verksamhetsområde förebygga diskriminering. Med hjälp av information, utbildning och samarbete mellan myndigheter och företag kan detta ske mer effektivt. DO ska genom tillsyn och vidtagande av åtgärder verka för att förebygga diskriminering i samhället. För att arbetet mot diskriminering ska få effekt behövs mer kunskap och bättre riskanalyser. Diskrimineringsombudsmannens roll är att bidra till att skapa ett samhälle där individens möjligheter inte hindras eller begränsas på någon av de diskrimineringsgrunder som lagen omfattar.

Fru talman! Andelen äldre har ökat kraftigt i Sverige de senaste 20–30 åren. Därför är det angeläget att skapa ett samhälle som också är anpassat för en äldre befolkning. En viktig del i detta arbete är att motarbeta åldersdiskriminering.

Mot bakgrund av de punkter som jag har tagit upp vill jag säga att regeringen bereder frågan om tillgänglighet. Det är viktigt att ge regeringen en chans att komma med slutsatser efter utredningen.

Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande under punkterna 1–6 och punkterna 8–16.

(Applåder)

Anf. 226 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Fru talman! Löften kan ges, men löften ska också hållas. Inför valet 2010 ställde handikappgrupperna en fråga till partierna. Frågan var: Vad kommer ditt parti att göra för oss de närmaste åren?

Jag tror att Ismail Kamil vet vad Folkpartiet svarade, men för säkerhets skull vill jag läsa upp det. Det är inte säkert att alla här i kammaren vet vad ni svarade. Ni svarade: Det är en prioriterad fråga för oss. De senaste åren har det gällt just tillgänglighet. Vi vill att bristande tillgänglighet ska betraktas som diskriminering. Det skulle innebära en möjlighet för den som drabbas av problemen att få ersättning samtidigt som det sätter press på de ansvariga att åtgärda de hinder som finns. Nyamko Sabuni från Folkpartiet är ansvarig minister för diskrimineringsfrågorna. Hon har nyligen skickat ut ett sådant lagförslag på remiss. När vi fått in synpunkterna från alla remissinstanser vill vi gå vidare och stifta en lag. Så skriver ni inför valrörelsen 2010.

Remissinstanserna har svarat, och det är nästan 600 dagar sedan. Men ni har ändå inte tagit fram något lagförslag. Ismail Kamil har också själv skrivit att han skulle jobba aktivt för en ny diskrimineringslag som skulle träda i kraft 2011. Men ändå reserverar du dig mot att göra det möjligt. Varför håller ni inte ert löfte?

Anf. 227 ISMAIL KAMIL (FP) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Ann-Christin! Jag ska informera dig om att jag hade kontakt med HSO i Uppsala när jag var landstingsråd. Jag tycker att de här frågorna är jätteviktiga. Tillgänglighetsfrågor är oerhört viktiga. I mitt anförande har jag också sagt att det inte är någon tvekan

*Diskriminering som
har samband med kön i
fråga om försäkrings-
tjänster m.m.*

om vad Folkpartiet vill och står för. Bristande tillgänglighet ska betraktas som diskriminering. Det är diskriminering.

Jag har varit med i tillgänglighetsmarschen i Uppsala. Tyvärr var jag den enda politikern. Jag blev väldigt besviken på dina kolleger och på andra kolleger. Inte en enda kommunpolitiker eller landstingspolitiker var där. Vi är 13 riksdagsmän från Uppsalabänken, men inte någon av dem var med.

Vi är självklart för tillgänglighet. Jag har arbetat med tillgänglighetsfrågor och handikappfrågor i 13 år i landstinget som landstingspolitiker och landstingsråd med ansvar för hälso- och sjukvård. Jag tycker att de här frågorna är viktiga.

Men när man har olika informationskällor är det också viktigt att kolla vad det innebär. Jag tror inte att det kommer att kosta mer. Jag tror att det kommer att vara en vinst för samhället och inte kostnader. Vi får se var vi hamnar efter själva utredningen. Det är egentligen det Folkpartiet har sagt.

Folkpartilinjen är klar. Vi är för att bristande tillgänglighet ska betraktas som diskrimineringsgrund, men samtidigt vill vi avvakta och se vad regeringsunderlaget ger för besked.

Anf. 228 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Fru talman! Det är som man säger: Att tala är en sak, men att verkställa och göra är något helt annat. Folkpartiets företrädare står nu här och säger att man, precis som vi Socialdemokrater tycker, borde ha en lagstiftning som förändrar möjligheten för den som har funktionsnedsättning. Ändå kommer ni, Ismail Kamil, att rösta emot det. Hur går det ihop?

Ni lovade detta inför valet 2010, med dåvarande ansvarig minister Nyamko Sabuni. I dag säger nuvarande ansvarig minister Erik Ullenhag att han också tycker att detta ska in i diskrimineringslagstiftningen. Han är högst ansvarig, och ändå sker ingenting. Remissyttranden och så vidare gjordes för nästan 600 dagar sedan. De lagar och förordningar som har funnits skapades på 70- och 80-talen. Det är 30–40 år sedan, och det har inte hänt så väldigt mycket. Hur länge ska vi vänta? Det kommer inte att bli billigare. Är det 30–40 år till Folkpartiet tycker att vi ska vänta?

Nu har ni faktiskt chansen att rösta med oss. Då går det säkert snabbare. Frågan är nämligen utredd. Vi har fortfarande så otroligt mycket hinder kvar, trots lagstiftningar sedan 70- och 80-talen. De som har en funktionsnedsättning har all rätt att nu få vara en del i samhället på samma villkor som du och jag.

Anf. 229 ISMAIL KAMIL (FP) replik:

Fru talman! Tack för detta, Ann-Christin Ahlberg.

Kom ihåg två saker! Folkpartiet har varit tydligt i denna fråga. Jag tycker därför inte att du ska beskylla oss för att ha varit otydliga på denna punkt. Vi vet också utifrån vad som har hänt i Norge och utifrån att LO till exempel har kommit med en utredning om vinsterna att det inte är kostnaderna som är det avgörande. Vi måste ha en kalkyl över ungefär vad det kostar. Jag tycker faktiskt inte att Socialdemokraterna, som inte har budgeterat för denna utgift som är direkt budgetpåverkande, tar ansvar för detta.

Nu ser vi till att det blir en utredning. Nu kommer vi som har ansvaret – vår folkpartistiska minister har ansvar för detta område – att göra allt för att så fort som möjligt kunna skapa olika möjligheter för att sätta i gång detta arbete. Jag och Folkpartiet med mig tycker att bristande tillgänglighet är diskriminering. Låt oss nu vänta och avvakta den utredning som är på gång! Vi kommer tillsammans att se till att det blir bra för handikapprörelsen när den kommer.

Anf. 230 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Fru talman! Det kan inte vara lätt att tycka något och uttrycka något annat. Alliansföreträdarna säger: Bristande tillgänglighet är diskriminering – ja, men inte just i dag.

Det blir lite dubbla budskap som jag som riksdagsledamot och säkert också handikapprörelsen har svårt att förstå. Ni säger: Ja, vi är för att det inte ska finnas diskriminering, men inte i dag utan en annan dag.

Så har det varit år efter år. Nu vill Folkpartiet ändå säga: Ja, vi tycker att diskrimineringsklassning är toppen – men vi vill ha ännu en utredning ovanpå alla de utredningar som är gjorda. Ja, det ska bli en lag mot diskriminering, men någon annan gång, en annan dag. Det kanske är billigare om några år.

Är detta det budskap ni vill ge till handikapprörelsen? Ni säger: Ja, vi tycker att det är viktigt, men vi tycker inte att det är viktigt nu, utan någon annan gång är det viktigt.

Anf. 231 ISMAIL KAMIL (FP) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att du ska lägga ord som vi ska säga till handikapprörelsen i min mun, Agneta.

Jag har varit tydlig med budskapet om var Folkpartiet står och var alliansregeringen står i denna fråga. Vi tycker att man har ett ekonomiskt ansvar att budgetera för detta, och därför avvaktar vi den beredning som är på gång. När beredningen är klar kommer beskedet om vad vi gör. Vi ska också komma ihåg, Agneta, att det inte blir billigare att vänta ytterligare några månader eller kanske på sin höjd ett år. Vi har när det gäller sjukvård lärt oss att det blir dyrare när vi inte behandlar patienterna i tid, både för landstingen och för patienterna i form av lidande.

I denna fråga, när det gäller tillgänglighet, är Folkpartiet hur tydligt som helst i sitt budskap: Otillgänglighet är som vi ser det diskriminering. Vi tycker att det ska öppnas möjligheter för människor med funktionsnedsättning att arbeta och delta i samhällsutvecklingen. Därför är tillgänglighet oerhört viktigt. Låt oss avvakta den utredning som kommer! Det är inga nya utredningar.

Jag bara nämner några saker för att man ska veta att det inte är så lätt egentligen. Vi har SKL som kommer med en siffra, vi har Statskontoret och vi har LO. Vi har Norge. Vi ser att det blir marginella kostnader. Vi från Folkpartiets sida tror att det blir marginella kostnader, men låt oss se! Vi kanske har fel, och vi kanske har rätt.

Jag tror att det är viktigt att vi avvaktar den utredning som pågår i Regeringskansliet. Låt oss se resultatet innan vi fäller våra domar!

Anf. 232 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Fru talman! Utredningen om ett starkare skydd mot diskriminering från 2009 behöver man inte bry sig om och inte heller *Bortom fagert tal* från 2010. Det är utredningar som är gjorda, men ni vill ändå – det är uttryck man säkert älskar i handikapprörelsen – avvakta ytterligare. Det ska vara ytterligare utredning. Det är det jag inte får ihop. Det är här det trots allt blir otydligt. När man har så många kort på bordet och när man är så välvilligt inställd till att göra detta till en lag förstår jag inte att man ändå backar när det kommer till skarpt läge. Man säger: Nja, det är väl bra, men inte nu.

Jag håller med om att det blir dyrare efter några år. Som jag förstår det är det pengarna som är nageln i ögat på Alliansen. Jag håller med om att det antagligen inte blir billigare utan snarare tvärtom. Ändå är man beredd att vänta. Då kan jag inte låta bli – det är här det blir lite otydligt för mig – att undra: Är det så att man egentligen inte vill alls?

Anf. 233 ISMAIL KAMIL (FP) replik:

Fru talman! Jag är väldigt förvånad över att du tar upp detta, Agneta Luttröpp. Om det är så viktigt för Miljöpartiet, varför har ni inte budgeterat för det? Då hade ni i dag kunnat gå ut starkt och säga: Vi har i vårt budgetförslag en summa pengar som är avsatt för detta.

Jag tycker egentligen inte att man ska gå på handikapprörelsen på det sättet. De har lidit tillräckligt mycket. Det är inte fråga om att detta skulle ha varit på plats för ett och ett halvt år sedan; det borde ha varit på plats för tio år sedan. Även under den socialdemokratiska regeringen borde detta ha varit i gång. Det är inte sådant det är fråga om, utan det är att det faktiskt ligger i sakens natur att ta ett ekonomiskt ansvar för detta eftersom det är budgetpåverkande.

Jag och Folkpartiet tror utifrån våra erfarenheter att det inte blir särskilt stora kostnader. Vi tror snarare på vinst på sikt. Det är det man ska komma ihåg, inte vad det kostar i dag. Långsiktigt kommer dessa kostnader i stället att ge vinst tillbaka, när det gäller såväl kommuner och lands-ting som alla andra aktörer, privata som offentliga. Låt oss i stället jobba tillsammans för att de som har funktionsnedsättning ska bli likvärdiga de övriga! De har lidit tillräckligt mycket, och jag tycker att det har gått alldeles för lång tid.

När jag var på tillgänglighetsmarschen ropade man att tillgänglighet är en rättighet, att det är fråga om rättvisa och jämställdhet. Jag sade att det borde vara en självklarhet för oss alla.

Anf. 234 ANNIKA QARLSSON (C):

Fru talman! Dagens debatt utgår från betänkandet AU11, *Diskriminering som har samband med kön i fråga om försäkringstjänster m.m.* I betänkandet behandlar utskottet en proposition om ett förbud mot att ha olika försäkringspremier och ersättningar för kvinnor och män om skillnaderna grundas på beräkningar där kön använts som en faktor. Det är en viktig fråga. Men utöver propositionen finns också många motioner som berör diskriminering i olika former. Ett antal motioner har blivit ett tillkännagivande om bristande tillgänglighet för personer med funktionshinder, vilket stöds av S, MP, SD och V.

Den första delen i propositionen handlar om försäkringar. Tidigare har det funnits möjlighet att i försäkringar och ersättningar göra skillnader som grundat sig på kön. Det har varit ett undantag från könsdiskriminering som vi länge velat få bort. Nu finns den ändringen på EU-nivå, så vi har möjligheten att göra den ändringen även i svensk lagstiftning.

Det vi gör nu är att dels ta bort undantaget, dels göra det möjligt att införa förbudet. Jag tror att det är en viktig del, även om den stora delen när det gäller könsdiskriminering redan är införd i lagen tidigare. Det är ytterligare en bit som faller på plats i ett steg mot de jämställdhetspolitiska målen. Jag välkomnar förändringen.

EU-domstolens dom innebär att det under alla förhållanden är oförenligt med principen om likabehandling av kvinnor och män att ha olika försäkringspremier och ersättningar om skillnaden är ett resultat av att man använder kön som en försäkringsteknisk faktor. Däremot finns det skillnader som kan påverka det hela. Men kön får inte vara den enda faktorn. Det handlar om att det finns ett berättigat syfte och att de medel som används är lämpliga och nödvändiga för att uppnå syftet.

I betänkandet visar vi två olika exempel som kan göra skillnad. Det skiljer inte mellan bilförsäkringar vad gäller kön men däremot om det är olika storlek på bilmotorn. När det gäller fysiken kan vi konstatera att det finns olika sjukdomar som drabbar kvinnor och män på olika sätt och att sjukdomshistorien därför skiljer sig åt. Det kan vara orsak till att använda de skillnaderna.

Förändringen välkomnas, och den har varit på gång ett bra tag. Vi hade väntat på att få möjlighet att ändra på detta.

I betänkandet tar vi också upp frågan om diskriminering på grund av ålder. Där har vi infört olika delar. På förslag av alliansregeringen införde vi ett förbud mot åldersdiskriminering inom arbetslivs- och utbildningsområdet för tre år sedan. Det vi har tittat över är ett bredare förbud. Därför har vi nu i maj 2012 gått ut med en lagrådsremiss där vi föreslår att förbud mot åldersdiskriminering införs på de områden i samhället där det i dag saknas sådant skydd i diskrimineringslagen. Vi har alltså fördjupat det arbetet ytterligare.

Hbt-personer – homosexuella, bisexuella och transpersoner – kan utsättas för diskriminering. Vi har infört sexuell läggning som diskrimineringsgrund, vilket är oerhört viktigt. Men vi har också ett arbete som pågår med att främja lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet och könsuttryck. Vi har sett att det måste intensifieras.

Utskottet välkomnar att frågan om hur hbt-personers rättigheter och möjligheter bäst främjas nu bereds av Regeringskansliet. I slutet av november förra året arrangerade man en utfrågning för att få möjlighet att diskutera problem som uppmärksammats. Det bedrivs ett arbete hos DO. Vi har också Forum för levande historia som har ett uppdrag. Även Ungdomsstyrelsen jobbar med dessa frågor.

Det som döljer sig under ”med mera” i dagens betänkande är den stora fråga som vi debatterar här i dag: tillgänglighet som diskrimineringsgrund. Vi har en enighet mellan de flesta partier. Vi anser att detta är en diskrimineringsgrund och att det ska införas i lagstiftning.

Det vi inte är riktigt överens om mellan de olika partierna är vilket underlag som krävs för att fatta besluten. I de utredningar som gjorts

tidigare har vi sett att det skiljer väldigt stort mellan vad man kommer fram till i kostnadsbild. Även om budget- och kostnadsfrågor kan kännas små och futtiga när man pratar om rättighetsfrågor är det ändå ett ansvar som riksdag och regering har. Det är viktigt att ha det underlaget på plats.

För Centerpartiets del har vi stämmobeslut på att detta ska införas som diskrimineringsgrund. Vi har arbetat med att flytta fram positionerna i dessa frågor. Det vi gör i nuläget är att komplettera det utredningsmaterial som redan finns men där det är väldigt stor skillnad mellan de resultat som kommit fram. I den ena utredningen landar man i att det inte är någon kostnad över huvud taget, och i den andra sägs det vara väldigt stora kostnader. Jag tror därför att det är viktigt att vi ser till att få en mer samlad bild som ger ett underlag som vi kan gå till beslut på.

Det kommer att ta lite tid. Det brukar utredningar göra. Det vi som sitter i de fyra allianspartierna kan ta på oss är att se till att det inte tar så lång tid som det ibland har förmåga att göra. Det ansvaret ligger på var och en som sitter på de här frågorna i respektive parti. Jag kan bara hoppas att det inte tar för lång tid. Som både oppositionen och mina allianskolleger säger är det i sak en viktig fråga. Men vi är inte beredda att gå på ett tillkännagivande här och nu.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet AU11 under punkterna 1–6 och 8–16.
(Applåder)

Anf. 235 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Fru talman! Här kommer ytterligare en ledamot från arbetsmarknadsutskottet och säger att man egentligen tycker precis som vi socialdemokrater men ändå tillstyrker reservationen mot beslutet. Jag tror att väldigt många som är aktiva i den här frågan, speciellt handikapporganisationerna, undrar hur länge ni ska utreda frågan. Vi socialdemokrater tycker att den är färdigutredd.

Som vi sagt tidigare tittar och räknar man bara på kostnaderna, men man måste också titta på vinsterna. När människor får möjlighet att komma till skolan eller jobbet eller har möjlighet att vara ute och vara aktiva i samhället är det en otrolig samhällsvinst för oss alla. Många av de hinder som finns i samhället är det bra för oss alla om vi blir av med, oavsett om det rör sig om en handikapptolett, en trottoarkant, en hiss eller vad det nu är. Det är inte bara bra för dem som har en funktionsnedsättning.

Om vi får bli gamla, du och jag, kommer vi antagligen båda två att få någon typ av funktionsnedsättning, om vi inte redan har det i dag. Funktionsnedsättningen finns i den miljö man befinner sig i. En gång när jag var på ett årsmöte på Dövas Förening kände jag verkligen att jag hade en stor funktionsnedsättning. Jag fattade inte alls vad som pågick på det årsmötet fast jag är van vid att vara på årsmöten. Där hade jag en funktionsnedsättning.

Det handlar om den miljö vi befinner oss i, och den vill vi förbättra.

Anf. 236 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Fru talman! Jag instämmer till fullo med Ann-Christin Ahlberg. Det är miljön och omgivningen som är funktionshinder, inte personen i fråga eller handikappet i sig.

Det var ju vårt parti som tillsammans med Ann-Christin Ahlbergs som på 90-talet, efter en fruktansvärd kris, var med och plockade fram en budgetlag och såg till att det måste finnas balans i statens finanser. Det är en förutsättning för dem som är i störst behov av samhälleligt stöd att det finns balans. Jag vet att vi fortfarande har precis samma uppfattning om det.

Därför tror jag att det snarare blir kontraproduktivt att försöka göra det till en skiljelinje. Vi har samma uppfattning om att det ska införas. Men för att kunna göra det måste vi ha ett fullständigt underlag som det går att göra beräkningar på, som det går att budgetera och se till att det kommer in. I nuläget finns inte det. Det är en oerhört stor skillnad på de uppgifter som finns i de utredningar som i så fall skulle ligga till grund för ett lagförslag här och nu.

Låt oss ta fram ett underlag som det går att bygga en lagstiftning på. Det är mitt svar. Jag är inte emot att det ska införas som diskrimineringsgrund.

Anf. 237 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Jag fick inget svar från Annika Qarlsson om hur länge till det ska utredas och hur länge till människor som har en funktionsnedsättning ska vänta på att få sina mänskliga och demokratiska rättigheter tillgodosedda för att kunna vara i samhället fullt ut som alla andra. Det skulle jag jättegärna vilja ha svar på.

Inför valet 2010 svarade också Annika Qarlssons partiledare Annie Lööf ja på den här frågan. Ni har sagt ja, och ni har sagt att det ska in i diskrimineringslagstiftningen. Ni har också sagt att ni ska jobba för att den ska träda i kraft 2011. Nu är det 2012. Utredningen var färdig för nästan 600 dagar sedan, och 130 remissinstanser var väldigt positiva. Ni sitter i Regeringskansliet och kan påverka att lagförslaget läggs fram. Ni har en oerhörd makt att påverka hur det ska se ut.

Vi socialdemokrater tycker att människor ska få denna rätt nu och inte behöva vänta längre.

Vi genomförde de förra förändringarna på 70- och 80-talet, men de efterlevs fortfarande inte i dag. Då måste man ändå våga sätta ned foten och göra något nu. Man kan inte vänta längre. Det är dags att alla människor får använda sig av hela samhället. Jag frågar igen: Hur länge ska man vänta?

Anf. 238 ANNIKA QARLSSON (C) replik:

Herr talman! Jag kan inte svara på frågan hur länge man ska vänta, men jag kan från min sida ge löftet att jag kommer att ligga på för att det ska gå så fort som möjligt.

Jag kan också bara konstatera att under min första mandatperiod var det jag som stod i Ann-Christins talarstol och hennes företrädare som stod i denna och hade en budgetlag och ett utredningsansvar att ta hänsyn till.

Det vi kan konstatera är att det finns lagar som redan i dag kräver en tillgänglighet i nybyggnationer och i kollektivtrafik, och ändå efterlevs det inte. Jag tror att det någonstans gäller att se till att första steget är att göra otillgängligheten till en diskrimineringsgrund, att få det på plats.

Innan det sedan får full effekt ute i samhället kommer det att ta ytterligare år.

Därför håller jag med Ann-Christin om att det är viktigt att det går undan. Men jag vill inte tumma på att vi ska ha ett bra underlag att grunda detta beslut på.

Anf. 239 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD):

Herr talman! Först vill jag säga att jag håller med Ann-Christin Ahlberg om att förslaget om förbud mot diskriminering på grund av bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar är viktigt. Jag vill tacka henne för ett bra och viktigt anförande.

Jag kommer däremot att i huvuddelen av mitt anförande tala om de två sverigedemokratiska reservationerna i betänkandet.

Jag vill börja med att yrka bifall till våra två reservationer.

Jag vill också förvarna om att jag i detta anförande kommer att läsa upp citat som kan anses stötande, innehåller olämpliga ordval för kamraren och skulle kunna anses bryta mot svensk lag. Jag står inte bakom något av dessa citat, men jag anser att jag behöver använda dem för att påvisa vad vi anför i en av våra motioner.

Svenskfientlighet är en företeelse som många politiker påstår inte förekommer och om det förekommer är så obetydligt eller oviktigt att det inte behöver uppmärksammas och inte lagstiftas. Svenskfientlighet är ett ord som när vi sverigedemokrater använder det i talarstolen emellanåt möts med fnissningar från riksdagens bänkrader.

Jag kan konstatera i och med detta betänkande att en utskottsmajoritet anser att lagstiftningen är etniskt neutral. Utskottet hänvisar till FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, svensk grundlag och svensk diskrimineringslagstiftning och menar att alla har samma skydd mot diskriminering och skydd mot nedsättande beteckning som syftar på personer med utländsk eller svensk bakgrund.

Herr talman! Jag menar att detta inte stämmer.

Staten har de senaste decennierna lagt ned stora resurser på att motverka, forska och sprida medvetenhet kring de negativa attityder, den diskriminering och det våld som infödda svenskar utsätter invandrare för. Mycket av det arbetet har varit bra och nödvändigt.

Tyvärr har dock nästan ingen uppmärksamhet riktats mot den diskriminering, de negativa attityder och det våld som infödda svenskar utsätts för på grund av sin härkomst. Svenskfientligheten kan ta sig uttryck på många olika sätt. Ett exempel är att svenskar blir offer för diskriminerande lagstiftning.

Justitiekanslern skrev följande i ett utlåtande från 2003:

Syftet vid tillkomsten av straffstadgandet om hets mot folkgrupp var att tillförsäkra minoritetsgrupper av skilda sammansättningar och bekännare av olika trosuppfattningar ett rättsskydd. Det fallet att någon uttrycker kritik mot svenskar torde inte ha varit avsett att träffas av straffstadgandet. Redan på grund av vad som nu har sagts kan innehållet i insändaren inte anses utgöra hets mot folkgrupp.

Infödda svenskar omfattas alltså inte av det skydd som lagen om hets mot folkgrupp är tänkt att utgöra. Tyvärr är detta inte det enda exemplet på lagstiftning och/ eller regelverk som medger negativ särbehandling av infödda svenskar.

I Expressen skrev författarinnan Linda Skugge följande för ungefär tio år sedan:

Jag hatar allt genuint typiskt svenskt. De flesta svenskar är fula. Tunt blont hår som är för tunt att sätta upp i en tofs, blekfet blåvit hud med röda utslag som blir pionröd i solen, asugly helt enkelt.

Herr talman! Jag tänker inte genom att byta ut orden svenskar, blont och blåvit från riksdagens talarstol bryta mot lagen om hets mot folkgrupp.

Kanske klarade sig också Linda Skugge från detta rasistiska uttalande för att det samtidigt var riktat mot henne själv. Självförakt och förnekelse av vår egen svenska etniska och kulturella särart är ju en gren som vi svenskar är världsmästare i.

På Sveriges nationaldag, den 6 juni, publicerades en debattartikel i Aftonbladet som jag menar är rasistisk. Då menar jag rasistisk i ordets ursprungliga betydelse. Martin Ezpeleta, enligt egen uppgift sedan 17 år boende i Buenos Aires skriver: ”Den moderna invandringen, i alla dess former, är ju det mest spännande som någonsin har hänt den svenska kulturen. Jag tänker på invandringen som en liten skönhetsoperation. Näsan görs lite större och får en krökning, som en regnbåge. Ögonbrynen görs bredare och buskiga. Läpparna fylls, pigmenthalten höjs en aning. Ögonen växer till stora, mörka mandlar. I mina ögon blir Sverige vackrare och vackrare av migrationen. Mitt estetiska ideal är ett Sverige som vi alla kan spegla och känna igen oss i, inte bara de som är manetfärgade och har en dammtuss på huvudet.”

Detta menar jag är ren och skär rasism. Om man nu till äventyrs inte håller med mig, prova då att ta texten och byta ut den negativa beskrivningen av etniska svenscars fysiska attribut till valfri annan etnicitets, och läs texten igen.

Etnologen Maria Bäckman har i flera studier rapporterat om svenska flickors utsatthet i invandrartäta förorter. I en intervju med det norska vetenskapsmagasinet forskning.no år 2005 berättade hon bland annat om hur blonda svenska flickor färgar håret för att se mindre svenska ut och därmed slippa sexuella trakasserier. Bäckman förklarar bakgrunden på följande sätt: Att vara en blond flicka innebär att man blir tillskriven en identitet som är full av nedsättande fördomar om könshierarkier och kvinnlig sexualitet. Det innebär en plågsam synlighet; bilar som tutar, gubbar som stirrar och pojkar som kallar en för hora.

När jag under våren 2010 arbetade för Sverigedemokraterna i Jämtlands och Västernorrlands län träffade jag på en kvinna som inte bara hade egna upplevelser av svenskfientlighet och rasism mot svenskar utan också på grund av denna rasism hade tvingats fly till glesbygden i Norrlands inland. Hon och hennes tonåriga döttrar var internflyktingar i Sverige.

Hon och hennes tonårsdöttrar bodde tidigare i ett av Stockholms läns invandrartäta integrationsområden. Hon var ensamstående, lågavlönad och helt utan ekonomiska möjligheter att köpa sig fri från trakasserierna. Hon var utan möjlighet att köpa sitt eget boende i Bromma, på Södermalm, i Täby, i Stockholms innerstad eller andra områden där politiska, mediala och kulturella makthavare bosätter sig, i stort sett etniskt homogena enklaver.

Hon och hennes döttrar utsattes för dagliga trakasserier i och omkring boendet, på skolan, på arbetet, på fritiden. Hon kontaktade skolan, kommunen, socialförvaltningen och polisen. Ingen hjälp fanns att få. Hon hade ingen möjlighet att flytta till annat, säkrare boende för henne och hennes döttrar.

Till slut hittade hon en liten omodern stuga i Norrlands inland som hon kunde få hyra billigt, med små möjligheter till jobb och med långt till skola och mataffär. Men det var säkert för henne och hennes döttrar. När jag träffade henne var hon arbetslös, men hon kände sig trygg.

Herr talman! När det gäller diskriminering som har samband med kön i fråga om försäkringstjänster vill jag framhålla att Sverigedemokraterna anser att all diskriminering på grund av bland annat kön ska vara förbjuden. Men det faktum att kvinnor och män vid olika tillfällen betalar olika försäkringspremier på grund av olika livsstilar kan enligt oss svårligen klassas som diskriminering. Det är inte heller just könstillhörigheten i sig själv som föranleder skillnader i försäkringspremier. Det är de val och den livsstil och det beteendemönster som starkast sätter avtryck i gruppen – det kan vara medelålders kvinnor såväl som unga män, landsbygdsbor eller för den delen storstadsbor – som påverkar premiens storlek. Visst blir det en form av generalisering. Men helt individuella bedömningar är inte möjliga och kanske inte heller önskvärda.

Jag är medveten om att Sverige tidigare har utnyttjat det undantag som fanns i EU-direktivet men att nu EU-domstolen satt stopp för detta. Jag tycker att det är problematiskt att en icke demokratiskt vald EU-domstol har getts tolkningsföreträde och därmed har makten att påverka svensk lagstiftning. Den makten ska vi göra allt vi kan för att behålla i Sverige.

Slutligen vill jag säga att det är med glädje som Sverigedemokraterna ställer sig bakom utskottsmajoritetens förslag som innebär att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med ett lagförslag om förbud mot diskriminering på grund av bristande tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar.

Jag vet av egen erfarenhet från detaljhandeln att det stora problemet inte är pengar utan attityder. Som butikschef inom en stor, rikstäckande detaljhandelskedja var jag delaktig i att genomföra av ledningen bestämda åtgärder som resulterade i bristande tillgänglighet. Jag kan också vara självkritisk. Även i den enskilda butiken genomförde vi ombyggnationer och varuplaceringar som var mindre genomtänkta, lindrigt sagt. Att i stället göra rätt skulle i de allra flesta fall inte ha kostat ett öre.

Vad angår de eventuella kostnaderna är det ingen självklarhet att staten ska stå för allt. Privata företag har ingen rättighet att diskriminera. Det får man ta med i sina kalkyler, sin budget och sina beräkningar för att få verksamheten att gå runt. Det är ingen självklarhet att staten ska stå för notan för att slippa situationer där privata företag diskriminerar.

När det gäller det offentliga vill jag framhålla att delar av lagstiftningen, som vi har hört tidigare i debatten, har funnits sedan 70-talet. Kommuner, landsting och staten har haft mycket lång tid på sig att förändra situationen. Men i kommunerna är väl just situationen för funktionshindrade, precis som äldreården och skolan, något som används som en budgetregulator. Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättningar är en del av välfärdens kärna. Om det kostar pengar måste det

få göra det. Då får man från kommuner, landsting och stat prioritera i sina budgetar.

Det är ingen självklarhet att staten fullt ut ska täcka de merkostnader som eventuellt uppkommer. Jag konstaterar också att Folkpartiets representant i debatten, Ismail Kamil, medger att det på lång sikt förmodligen innebär en vinst. Då är det ju en investering. Då är det ingen kostnad. Låt oss då gemensamt investera i tillgänglighet för funktionshindrade för framtiden.

Regeringspartiernas argument – dels att det kostar för mycket, dels att kostnaderna delvis inte går att förutse – är rent häpnadsväckande. Å ena sidan säger man därmed rätt ut att funktionshindrade av ekonomiska skäl får acceptera lite diskriminering. Varför det? Å andra sidan menar man, med hänvisning till att alla kostnader inte går att förutse, att man inte kan ge funktionshindrade rätt till likabehandling.

Om det även inom andra politikområden är så att regeringen avser att begränsa kostsamma verksamheter där de ekonomiska konsekvenserna inte fullt ut är utredda och heller inte går att förutse har vi Sverigedemokrater en hel rad av förslag på besparingsåtgärder som regeringen kan vidta.

Anf. 240 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Herr talman! Det är viktigt att uppmärksamma frågor som rör diskriminering och etnicitet. Vi betonar att Sverige ska vara ett tolerant och humant samhälle som präglas av mångfald och respekt för individers mänskliga fri- och rättigheter. Här har vår diskrimineringslagstiftning en stor betydelse.

Syftet med den lagstiftningen är att värna principen om alla människors lika värde och allas rätt att bli behandlade som individer på lika villkor. Och svensk lagstiftning ska gälla för alla medborgare.

Sverigedemokraterna försöker ofta fånga in problemen och bara hitta problem vad gäller utrikesfödda som kommer till vårt land. Man ser detta som ett stort bekymmer. Vi har en annan människosyn. Det är väl det som skiljer oss andra från Sverigedemokraterna.

Vi välkomnar människor som vill komma till vårt land med sina erfarenheter och bidra till tillväxt, jobb och utveckling och som också kan tillföra det svenska samhället mycket.

Vad gäller den följdmotion som Sverigedemokraterna har väckt kan jag säga att vi har rättat oss efter den EU-dom som kom i mars förra året. Den säger att det ska vara lika beräkning för kvinnor och män. Man ska inte göra någon skillnad och räkna in kön som en faktor när man beräknar försäkringen, vare sig det gäller premier eller ersättningar. Det är alltså en lag som vi måste rätta oss efter.

Finansinspektionen säger att det kan bli något högre premier och att försäkringar kan bli något dyrare, men man konstaterar också att det är måttliga höjningar det handlar om. Det här är en jämställdhetsfråga. Vi kan inte springa ifrån vad EU-domstolen har beslutat. Det kanske ni vill göra, som inte gillar EU-samarbetet, men vi respekterar det beslut som fattas av domstolen i EU. Det gäller alla medlemsländer.

Prot. 2011/12:129
13 juni

*Diskriminering som
har samband med kön i
fråga om försäkrings-
tjänster m.m.*

Anf. 241 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Låt mig vara mycket tydlig, Gustav Nilsson! Diskriminering ska inte förekomma vare sig av människor med utländsk härkomst eller av etniska svenskar eller andra människor födda i Sverige – absolut inte. Det ska vara samma regler, samma lagar och samma villkor för alla människor i Sverige. Men det är inte så situationen ser ut i dag. Vi har specialregler, till exempel för nyanlända invandrare.

Regeringen avser nu att införa specialregler för sina utanförskapsområden, som huvudsakligen bebos av personer födda utanför Sverige. Det finns andra exempel på diskriminerande lagstiftning och regelverk. Vi såg nu ett exempel från Gävle kommun, där människor med utländsk bakgrund ska få möjlighet att ta över företag och verksamheter. Det gäller just bara för människor med utländsk bakgrund. Svenskar göra sig icke besvär. Det är ytterligare ett exempel på diskriminering av svenskar.

Sedan gäller det EU-direktiv och implementeringen av EU-direktiv. Där är regeringen och allianspartierna väldigt selektiva. När det gäller vissa direktiv och vissa EU-domar är man väldigt snabb med att implementera. Sedan finns det andra direktiv som göms i utredningar och som flera år efter att de skulle ha varit genomförda fortfarande inte ens har kommit till propositionsstadiet.

Jag tänkte ställa en fråga till Gustav Nilsson. Är det verkligen alliansregeringens och Moderaternas mening att vi ska diskriminera svenskar när det gäller instegsjobb, nystartszoner och andra diskriminerande lagstiftningar som den borgerliga regeringen har genomfört?

Anf. 242 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Herr talman! Alliansregeringen har gjort väldigt många reformer. Etableringsreformen är en viktig reform som gör att nyanlända snabbare kommer in i arbetslivet. De får en introduktion och får snabbare kontakt med arbetslivet. Det gäller att se till att de som kommer till vårt land får möjlighet att snabbt komma in i det svenska samhället.

Vi ser inte detta som ett bekymmer, som Sverigedemokraterna gör, utan vi välkomnar människor som vill komma hit och jobba. Arbetskraftsinvandringen kommer att vara oerhört viktig i framtiden, men självklart gäller svensk lagstiftning för alla.

När det gäller EU-domar och sådant är det klart att man kan skriva följdmotioner och tycka till. Men Sverige är en medlemsstat, och vad händer om vi inte följer de domstolsbeslut som gäller? Det kommer att bli påföljder.

Sedan vill jag ta upp den fråga som Sven-Olof Sällström bara tangerade, om att bristande tillgänglighet ska vara grund för diskriminering i lagen. Här är Sven-Olof Sällström beredd att gå med de rödgröna.

Jag tror att jag har ställt frågan tre eller fyra gånger till tidigare talare: Hur ska det betalas? Statskontoret säger visserligen att det är svårt att beräkna. Men man nämner siffran 200 miljarder. 200 miljarder kommer reformen att kosta, enligt deras bedömning. Då måste man ändå ställa sig frågan: Hur ska finansieringen ske?

SKL:s yttrande kan vi heller inte nonchalera. Ett enigt SKL, alla partier, säger att vi måste utreda och se konsekvenserna av det beslutet. Man säger: Antingen får vi höja skatterna i kommuner och landsting, vilket

försämrar tillväxt och sysselsättning, eller så måste staten ge oss de pengarna, enligt finansieringsprincipen.

Jag har läst delar av Sverigedemokraternas budget – jag har inte läst allt. Jag har inte sett att ni har avsatt en enda krona till den här reformen. Men då får vi väl se i höstbudgeten hur mycket Sven-Olof Sällström och Sverigedemokraterna är beredda att avsätta. För det måste ni göra när ni går med på det här förslaget.

Anf. 243 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik:

Herr talman! Vi kräver inte på något sätt någon särslagstiftning för svenskar, Gustav Nilsson. Vi kräver bara samma lagstiftning. Samma regelverk ska gälla för alla människor som befinner sig och bor i Sverige. Det ska inte vara någon särslagstiftning för någon, varken för människor födda i Sverige eller för människor som kommer från andra länder. Det ska vara samma regler och samma lagstiftning för alla.

När det gäller tillgänglighet kanske du inte lyssnade på mitt anförande. Det är ingen självklarhet att staten ska stå för hela notan. Det ska inte vara gratis för företag att diskriminera. Den notan får de ta i sina budgetar och eventuellt reglera med sina kunder. Men att staten ska gå in med pengar och betala alla de här eventuella 200 miljarderna ser jag som en utopi.

Samma sak är det med kommuner och landsting. De har under en mycket lång tid, i decennier, negligerat den lagstiftning som finns och har funnits under mycket lång tid. De har inte gjort de nödvändiga investeringar i välfärden – för det här är välfärdens kärna, Gustav – som behövs för att ge funktionshindrade den tillgänglighet de har rätt till.

Redan våren 2010, innan Sverigedemokraterna kom in i riksdagen, hade vi i vår skuggbudget budgeterat för någonting som vi kallade en tillgänglighetsmiljard.

Men jag vill återigen säga när det gäller diskriminering att det ska vara samma regler för alla. Det ska inte vara någon särslagstiftning. Och när det gäller funktionshindrades möjligheter i det svenska samhället ska det vara samma rättigheter för alla, ingen diskriminering. Det här är välfärdens kärna, och det måste få kosta pengar, om det nu kommer att kosta. Det finns ju allianskolleger som påstår att det till och med är en investering. Men låt oss då investera tillsammans!

Anf. 244 JOSEFIN BRINK (V):

Herr talman! I det här betänkandet står Vänsterpartiet bakom ett antal förslag om förbättringar av antidiskrimineringsarbetet. Alla de förslagen är viktiga och högt prioriterade på vår agenda, men i det här inlägget kommer jag helt och hållet att fokusera på ett av de här förslagen, nämligen det som handlar om att införa bristande tillgänglighet i diskrimineringslagstiftningen.

Vänsterpartiet anser att tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning är en rättighetsfråga. Vi betraktar inte personer med funktionsnedsättningar som föremål för samhällets hjälpinsatser utan som medborgare med självklar rätt till full delaktighet i samhällslivet.

Den utgångspunkten är nödvändig om man ska kunna fatta de beslut som krävs för att också i praktiken göra samhället tillgängligt och inkluderande, för det räcker inte med att *säga* att alla människor har lika värde

och samma rättigheter. Det krävs konkreta förändringar för att de orden ska fyllas med ett verkligt innehåll.

Det är ofta precis där och då, när de förändringarna ska genomföras, som agnarna skiljs från vetet i den politiska debatten.

I många år har kampen för att föra in bristande tillgänglighet i diskrimineringslagstiftningen förts av organisationer som STIL, DHR, HSO, Marschen för tillgänglighet och många fler.

Det har ordnats manifestationer, seminarier, möten och utfrågningar där representanter för riksdagspartierna har deltagit. Jag har själv varit med på ett antal av dem, där jag har hört folkpartister, centerpartister och kristdemokrater i alla upptänkliga sammanhang helhjärtat ställa sig bakom kravet att bristande tillgänglighet ska klassas som diskriminering och lovat att aktivt driva frågan. Strax efter att Centerpartiets stämma beslutade att driva kravet sade till exempel Kenneth Johansson så här på Marschen för tillgänglighet: Nu är det dags att trycka på speedknappen i tillgänglighetsarbetet.

Det där var tre år sedan, så det börjar väl bli läge att kolla om den där knappen har hängt sig på något sätt.

Inför valet 2010 fick en partikamrat till mig, Jesper Odelberg, som är cp-skadad, stor medial uppmärksamhet då han hade nekats att åka med ett X 2000-tåg till en valdebatt som han skulle delta i. Kristdemokraternas Désirée Pethrus gick ut i Expressen och sade så här: Vi vill att tillgänglighet ska ingå i diskrimineringslagstiftningen. Så är det redan i USA sedan 20 år och i Norge. Varför inte här?

Ja, det är exakt den frågan som Kristdemokraternas partikamrat i den här debatten måste svara på i dag. Varför inte här och varför inte nu? Förklara gärna också vad det är som har förändrats sedan strax före valet när den här frågan var så enkel och självklar att svara på!

Folkpartiets företrädare i den här debatten har också en del att förklara. Vem ska man tro på i Folkpartiet? I den rapport som Folkpartiet släppte alldeles nyligen, *Ett samhälle där alla kan delta*, står det att Hans Ytterbergs utredning från 2010, *Bortom fagert tal*, är ”ett färdigt förslag att genomföra” och att det inte behövs någon ytterligare utredning.

Samtidigt står Ismail Kamil här i dag och argumenterar för att vi måste avvakta en ytterligare utredning. Vad är det som har hänt på de tre veckor som gått sedan rapporten släpptes som gör att Folkpartiet plötsligt anser att det behövs ytterligare utredning?

Herr talman! Vänsterpartiet anser inte att vi kan vänta med att föra in bristande tillgänglighet i diskrimineringslagstiftningen. Vi anser det av den enkla anledningen att vi menar allvar med att samhället ska vara tillgängligt och att vi inser att det inte räcker med nuvarande lagstiftning för att uppnå det målet.

I över 30 år har vi haft en lagstiftning som säger att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig. Jag nämnde tidigare Jesper Odelberg som inte kunde ta tåget till en valdebatt. Jag kan tala om att det inte har blivit bättre sedan dess. Så sent som i fredags hände det igen. Jesper hade varit med i en tv-debatt och fick sitta på stationen i sju timmar och vänta tills det fanns ett tåg som kunde ta ombord hans rullstol. Så gick hela den dagen.

Han är långt ifrån ensam om att över huvud taget inte kunna använda kollektivtrafiken. Jag har flera rörelsehindrade vänner som helt har slutat

åka tåg, därför att det helt enkelt är för osäkert om det kommer att fungera. Efter 30 år!

Bestämmelserna om tillgänglighet i plan- och bygglagen är ännu äldre, men det är bara att konstatera att inte ens det som 2001 definierades som "enkelt avhjälpna hinder" är avhjälpna. De sitter fortfarande där och stänger människor med funktionsnedsättning ute från stora delar av bostadsbeståndet. Lägg till detta alla otillgängliga skolor, föreningslokaler, kaféer, butiker och arbetsplatser så blir det tydligt att trots alla vackra ord, alla lagar och alla handlingsplaner är personer med funktionsnedsättning fortfarande exkluderade från stora delar av samhällslivet.

Det här är både odemokratiskt och oekonomiskt. Ett samhälle som inte är inkluderande kränker både enskilda människors rättigheter och går miste om de värden som människors delaktighet i samhället skapar.

Det är inte heller så att det är ett statiskt tillstånd att leva med en funktionsnedsättning. Hur stort hinder en funktionsnedsättning innebär för en människas möjligheter att leva ett fullvärdigt liv avgörs i hög grad av det omgivande samhället. En och samma person kan, beroende på omgivningen, vara fullkomligt hjälplös eller fullt kapabel till ett självständigt och fritt liv.

Detta är en grundläggande insikt som måste ligga till grund för en modern politik för tillgänglighet. Det går att bygga och organisera bort en stor del av det som utgör hinder för delaktighet och självständighet för personer med funktionsnedsättning. Våldigt mycket av det som var omöjligt för en synskadad eller en rörelsehindrad eller en person med bipolär sjukdom för 50 eller 100 år sedan är fullt möjligt att göra i dag, därför att samhället har utvecklats och förändrats. Annat har i stället blivit mindre tillgängligt på grund av utvecklingen.

Det spelar alltså roll hur samhällsförändringar ser ut och hur de går till, och det är där som politiken måste användas som ett aktivt redskap för att styra och snabba på utvecklingen.

Den andra grundläggande insikten som är väl värd att påminna om här i dag är att personer med funktionsnedsättning inte är någon homogen och avgränsad grupp. Funktionsnedsättningar kan sätta sig lite varstans, påverka många olika förmågor och dyka upp när som helst i livet. Sannolikt kommer de flesta av oss att få nedsatta funktioner med åldern eller under perioder av våra liv. Att bygga ett tillgängligt och inkluderande samhälle är därför inte en hjälpinsats för en viss grupp utan en investering i ett mycket brett allmänintresse som de flesta av oss har både direkt och indirekt nytta av.

Herr talman! Den huvudsakliga motiveringen till att regeringspartierna säger nej till att klassa otillgänglighet som diskriminering är de befarade kostnaderna. Gustav Nilsson från Moderaterna har nämnt olika hiskeliga summor på vad det skulle kosta kommuner, fastighetsägare och näringsidkare att bygga bort tillgänglighetshinder i sina verksamheter.

Det finns andra beräkningar som är betydligt mer beskedliga. Men oavsett det är den stora frågan: Om regeringen nu skulle fortsätta att bereda och utreda den här frågan, skulle det bli billigare att vänta ett par tre år? Skulle det då kosta mindre att genomföra full tillgänglighet i samhället? Det skulle det rimligen inte. Det kostar det som det kostar om målet verkligen är att göra samhället tillgängligt.

Prot. 2011/12:129
13 juni

*Diskriminering som
har samband med kön i
fråga om försäkrings-
tjänster m.m.*

Det enda skälet till att vilja utreda det här ytterligare är ju att man ska ha möjlighet att komma fram till att tyvärr, det här blir så dyrt, så vi kan faktiskt inte genomföra det. Det vore oansvarigt att göra samhället tillgängligt.

Det ställer frågan på sin spets om hur man egentligen ser på tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning – att det faktiskt finns en prislapp på just den här diskrimineringsgrunden. Jag vill gärna höra Gustav Nilsson svara på hur mycket tillgängligheten får kosta. Var någons ligger gränsen för om det här lagförslaget ska genomföras någon gång i framtiden eller inte? Har regeringen ett maxbelopp där man kommer att säga att tyvärr, det blir inget?

Det som dessutom kan sägas om alla de beräkningar som har gjorts hittills och som Gustav Nilsson och andra hänvisar till i betänkandet är att de fullständigt bortser från de stora samhällsekonomiska vinster som ett tillgängligt samhälle rimligen ger. Vi vet ju att arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning, både med och utan nedsatt arbetsförmåga, har stigit och stigit under en lång rad av år, alldeles oavsett om det har varit låg- eller högkonjunktur. Antalet unga som får sjuk- och aktivitetsersättning har mer än fördubblats på tio år.

Det här är om något ett samhällsekonomiskt slöseri av gigantiska proportioner, för det är inte särskilt långsökt att anta att om skolan och förskolan, den högre utbildningen, arbetsplatser och transporter vore tillgängliga så skulle det ha en väldigt stor inverkan på möjligheterna att jobba för många av dem som i dag stängs ute från arbetsmarknaden.

Folkhälsoaspekten av ökad tillgänglighet negligeras också när det talas om kostnader och ekonomi. Att ständigt utsättas för diskriminering och begränsas i sina möjligheter att vara delaktig i samhället leder till många sorters ohälsa. Det är väl belagt. Precis som med arbetslöshet är det naturligtvis i första hand ett problem för den enskilda individen, men det är också ett stort samhällsekonomiskt problem.

Det finns, med andra ord, goda skäl att anta att även generellt ökad tillgänglighet faktiskt skulle vara samhällsekonomiskt lönsamt på lång sikt. Det innebär naturligtvis inte att det inte skulle kosta någonting att eliminera alla tillgänglighetshinder i samhället i dag. Man kan välja att se det som investeringar i ett bättre samhälle för att uppnå mål om rättigheter för alla människor.

Det lagförslag som Hans Ytterberg har presenterat i sin utredning innehåller en helt avgörande skälighetsprincip. Det står uttryckligen att ingen ska behöva drivas i konkurs eller lägga ned sin verksamhet. Det ska vara skäliga åtgärder. Jag vet! Jag har träffat representanter för de flesta handikappförbund som finns i landet. Det är ingen som inte håller med om det. Det är klart att det ska vara skäligt och rimligt. Det är ingen som begär något orimligt.

Det finns goda möjligheter för staten att stimulera ombyggnationer som syftar till att bygga bort tillgänglighetshinder i samband med att ett diskrimineringsförbud införs. Vänsterpartiet har faktiskt i sin budgetförslag på hur det kan göras. I vår senaste budget öronmärker vi 2 miljarder kronor per år från ROT-avdraget till tillgänglighetssatsningar i kommuner och landsting och i småföretag, till exempel butiker och restauranger. Utöver det riktar vi en del av ROT-avdraget till renovering och

upprustning av miljonprogramsområdena, som självklart i samband med renoveringen ska göras tillgängliga.

Vi avskaffar inte ROT-avdraget utan vi riktar det till insatser som skapar mervärden för samhället. Pengarna finns. Det är bara att flytta över dem till det man hellre vill göra än att bevilja sig själv avdrag för att renovera den egna villan. Vi satsar pengarna på att göra samhället tillgängligt och demokratiskt.

Herr talman! Det saknas varken kunskaper eller resurser för att på allvar göra vårt samhälle tillgängligt. Det som saknas är politisk vilja. Med det här betänkandet visar vi att en majoritet av Sveriges riksdag menar allvar med att tillgänglighet är en rättighet. Nu är det upp till bevis för regeringen.

Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i punkt nr 7.
(Applåder)

Anf. 245 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Herr talman! Josefin Brink frågade om kostnader. Det råder stor osäkerhet. Det påtalar Statskontoret och Statens fastighetsverk. Det är därför det är så viktigt att göra en ordentlig utredning och se på kostnadsbilden.

I departementspromemorian *Bortom fagert tal* finns skrivningar om att reformen inte ska kosta någonting, vilket jag starkt ifrågasätter. En sådan stor och omfattande reform kostar naturligtvis pengar. Hur mycket det blir kan jag inte säga i dag. Men vi kan inte nonchalera vad Statskontoret ändå har räknat fram, nämligen att om man ersätter 10 procent av fastighetsbeståndet på 20 år – normalfallet är 70 år – för att handikappanpassa och så vidare, handlar det om 200 miljarder. Statskontoret säger att det råder en stor osäkerhet i siffran, men det handlar om gigantiska belopp. Det ska vi ha respekt för.

Det talas om att ta ansvar för ekonomin och de offentliga utgifterna, se till att budgeten går ihop och de samhällsekonomiska konsekvenserna. Då måste det finnas ett ordentligt underlag innan vi går till beslut. Det är därför vi hävdar bestämt att utredningsarbetet måste fortsätta. I Regeringskansliet finns med i bilden att vi eventuellt ska skriva in detta i lagstiftningen, men vi måste först klara ut kostnaden. Vi har alla ambitionen att se till att människor med funktionsnedsättningar kan delta på ett bättre sätt i samhällslivet. Det finns mycket att göra.

Jag instämmer i Josefin Brinks synpunkter om PBL och kollektivtrafiken. Det har inte hänt speciellt mycket de senaste 20 åren. Där finns mycket att göra. Vi kan vara överens om att befintlig lagstiftning ska följas. Här har inte minst våra kommunpolitiker ett stort ansvar.

När Josefin Brink framför sina åsikter har hon inte stöd bland sina företrädare i kommunerna. De anser, som vi, att det måste finnas en ordentlig utredning innan man kan gå till beslut.

Anf. 246 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Herr talman! Jag skulle gärna vilja att Gustav Nilsson besvarar den fråga jag ställde i mitt anförande.

Det finns risk för att reformen är alldeles för dyr. Betyder det att det finns en gräns för hur mycket det får kosta att bygga bort tillgänglighets hinder i samhället och att alla som lever med funktionsnedsättning i Sverige får räkna med att om det är för dyrt kommer det att fortsätta att vara

tillåtet att diskriminera? Kan Gustav Nilsson i så fall ange ungefär hur mycket det får kosta? Var lägger Moderaterna prislappen på hur mycket det är värt att personer med funktionsnedsättning kan delta i arbetslivet, i utbildning, i fritidsaktiviteter, handla och leva ett självständigt liv? Det skulle vara intressant att få veta.

Gustav Nilsson tycker att det är ett problem att den befintliga lagstiftningen inte följs. Det är märkligt. Om den befintliga lagstiftningen följdes skulle det kosta precis lika mycket som att genomföra förslaget om att likställa bristande tillgänglighet med diskriminering. Lagen tar i dag sikte på att de bestämmelser som finns i dag om att bygga bort hinder för tillgängligheten ska klassas som diskriminering. Om lagstiftningen följdes såsom Gustav Nilsson säger att han vill skulle det bli alldeles för dyrt. Bygger i själva verket inte Moderaternas resonemang om kostnader och risker med att genomföra förslaget på att man fortsätter att bryta mot lagarna? Annars står du där med dina 200 miljarder i alla fall.

Anf. 247 GUSTAV NILSSON (M) replik:

Herr talman! Befintlig lagstiftning måste följas. I plan- och bygglagen framgår hur bostäder ska handikappanpassas. Det sker också i de flesta kommuner, men alla kanske inte följer lagstiftningen så noga. Det är likadant med kollektivtrafiken. Visst finns det säkert mycket att göra. Många gånger är det här kommunala frågor. Då måste kommunerna och landstingen se till att lagstiftningen följs. Då får kommunerna vara beredda att betala för detta. Det kan kanske utgå statsbidrag för något, men kommunerna har ett ansvar.

Detta handlar om en stor och omfattande reform. Dålig tillgänglighet ska skrivas in i lagstiftningen. Det kommer att bli sanktionsavgifter mot kommuner och privata fastighetsägare. Det kommer att bli rättsprocesser, och det kostar pengar. Hur mycket det kommer att kosta vet vi inte riktigt i dag. Därför vill vi fortsätta utredningen.

Här finns säkert också intäkter. Jag sade i mitt inledningsanförande att Statskontoret nämner 2 miljarder billigare hemtjänst. Om man får ut fler människor med funktionsnedsättningar i arbete kan det vara fråga om 10 miljarder. Ställ det mot de andra 200 miljarderna.

När vi har fått fram en kostnadsbild, när vi vet hur mycket reformen kommer att kosta, får det vägas mot andra viktiga reformer. Men det är allas uppfattning att detta måste ha en hög prioritet. Men vi kan inte fatta beslut på lösa grunder utan att veta kostnaden. Vi måste ta ett ekonomiskt ansvar. Det handlar om att värna om de offentliga finanserna. Det har vi hört inte minst i dag i partiledardebatten. Vi får ta ansvar för det.

Ni vill höja skatterna, Josefin Brink, och lägga ännu fler bördor på företagare och löntagare. Vi menar att vi inte kan gå den vägen. Det drabbar tillväxten och ytterst välfärden.

Det här är en angelägen reform, och vi fortsätter arbetet med att utreda för att se till att människor med funktionsnedsättningar får bättre möjligheter att delta på ett aktivt och bra sätt i samhällslivet.

Anf. 248 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att Gustav Nilsson inte anger vilket pris Moderaterna sätter på tillgänglighet. Det är kanske klokt eftersom det kan uppfattas som stötande om man anger hur mycket tillgänglighet

får kosta. Men det är vad det kokar ned till. Jag kan bara konstatera att Moderaterna tycker att det är ett bärande skäl för att inte genomföra en lagstiftning som klassificerar bristande tillgänglighet som diskriminering.

Gustav Nilsson säger också att det finns andra viktiga reformer som måste prioriteras. Man kan undra vilka det är. Den enda jag har hört talas om hittills är ytterligare ett jobbskatteavdrag och eventuellt en ganska omfattande sänkning av bolagsskatten. Ni kanske kan försöka kommunicera till alla personer med funktionsnedsättning som inte kan ta sig fram i samhället att ni prioriterar det framför det här.

Avslutningsvis vill jag säga att det går att genomföra den här lagstiftningen. Det har gjorts i andra länder. Man har genomfört den i USA och i Norge. Såvitt jag vet har det inte inneburit någon som helst katastrof för något av de länderna. Det mesta tyder tvärtom på positiva resultat, inte bara för personer med funktionsnedsättning utan också samhällsekonomiskt och för en hel del av de verksamheter som nu kan inkludera personer med funktionsnedsättning, eftersom deras lokaler och verksamheter är tillgängliga.

Vi vill inte höja skatterna för att finansiera de här tillgänglighetssatsningarna. Vi vill använda det ROT-avdrag på ungefär 10 miljarder per år som Gustav Nilsson i dag betalar ut till privatpersoner som bygger om sina hem. Vi vill rikta de pengarna till satsningar som kan göra bostäder, kommunala verksamheter, små butikslokaler och annat tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Det är samma pengar som vi använder på ett annat sätt. Där kan man tala om att prioritera på olika sätt.

Anf. 249 ANDREAS CARLSON (KD):

Herr talman! Tillgänglighet är till för att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta fullt ut i samhället. Människor med funktionshinder riskerar att i olika sammanhang blir negativt särbehandlade. Detta kan aldrig tolereras.

Kristdemokraterna tycker att det behövs en lagstiftning mot diskriminering när det gäller bristande tillgänglighet. Att göra samhället mer tillgängligt för alla medför vinster för samhället i stort. Vinsten för den enskilda personen är tveklöst det viktigaste skälet.

Skillnaderna i självkänsla hos en person som hålls utanför och hos den som inkluderas är omätbar. För den enskilda personen med funktionsnedsättning kan ett tillgängligare samhälle leda till jobb, utbildning och bättre hälsa. Vem som helst inser att det också leder till minskade samhällskostnader.

Samtidigt som vi ser vinsterna måste vi också beräkna och beakta de kostnader som i ett inledningsskede är förknippade med ökad tillgänglighet. Som vi har hört under debatten pekar de beräkningar som har gjorts på att förslaget med största sannolikhet leder till samhällsekonomiska merkostnader. De kommer att uppstå i såväl privat som offentlig sektor.

Slutsatserna om förslagets samhällsekonomiska merkostnader pekar i olika riktningar när det gäller hur stor kostnaden kommer att bli. Det understryker vikten av att ha ett bättre underlag innan vi här i kammaren kan fatta ett beslut i frågan.

Innan ett väl underbyggt lagförslag om bristande tillgänglighet för funktionshindrade som diskrimineringsgrund kan läggas fram måste det kostnads- och intäktsbedömas på ett sätt som inkluderar såväl de samhällsekonomiska som de offentligfinansiella budgeteffekterna. Jag välkomnar därför att regeringen har tagit initiativ till att inom Regeringskansliet ytterligare utreda och komplettera beslutsunderlaget i fråga om bristande tillgänglighet. En av de frågor som diskuteras är huruvida bristande tillgänglighet enligt lag ska kunna utgöra grund för diskriminering.

För Kristdemokraterna är linjen att bristande tillgänglighet självklart ska vara grund för diskriminering. Beredningsarbetet i Regeringskansliet bör avvaktas. Det innebär inte att Kristdemokraterna inte är för förslagen. Vi har länge drivit frågan och fortsätter att göra det.

Sveriges Kommuner och Landsting avråder Sveriges riksdag att i nuläget bifalla motionerna. Om oppositionens förslag ska ha någon trovärdighet måste svar ges på hur stora kostnaderna är och vem som ska betala. Vi noterar att de flesta oppositionspartierna inte har anslagit en krona till detta i sina budgetar. En reform om ökad tillgänglighet är viktig – den är mycket angelägen – men att inte budgetera för ett utgiftspåverkande förslag som detta är att inte ta ekonomiskt ansvar.

Vad Kristdemokraterna tycker och driver är inte otydligt. Vi kristdemokrater ger oss inte förrän pengarna är anslagna och beslutet är fattat. Vi tycker att det är självklart att samhället ska vara tillgängligt för alla.

Alliansen har under sin regeringstid tillsammans gång efter gång funnit bra och gemensamma lösningar på olika frågor. I den reservation som finns kan man läsa att frågan om bristande tillgänglighet som diskrimineringsgrund är mycket angelägen för hela Alliansen. Kristdemokraterna som har drivit frågan under lång tid ser fram mot att en överenskommelse träffas på regeringsnivå efter att frågan om kostnaderna har utretts.

Herr talman! Vi vill inte lägga en dimridå av hopp för dem som har drivit frågan länge, utan att ha täckning för frågan i vår budget.

Ann-Christin Ahlberg sade tidigare i debatten att det är skillnad på att tala och att handla. Ann-Christin Ahlberg har talat här i kammaren i dag, men vi ser inte en krona i Socialdemokraternas budget.

Med det sagt, herr talman, och mot bakgrund av att regeringen redan bereder frågan om tillgänglighet, yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande i punkterna 1–6 och 8–16.

(Applåder)

Anf. 250 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Andreas Carlson anklagar oss för att inte ta ett ekonomiskt ansvar. Jag tror att vi socialdemokrater har mer erfarenhet än ditt parti av att ta ekonomiskt ansvar, både i riksdagen och i regeringsställning.

Såvitt jag vet har inte något av riksdagspartierna ännu lagt fram någon budget för nästa år. Lagen är faktiskt inte beslutad än. Budgettekniskt behöver ingen ha gjort det ännu. Om Andreas Carlson har läst vår text har han sett att vi skriver att det ska ske med ekonomiskt ansvar.

Detta handlar om människor som du och jag. Det handlar om människor som vill umgås med kompisar och vänner. Det handlar om människor som vill gå på bio och gå ut och roa sig, kanske gå på krogen eller på ett dansställe. Det handlar om människor som du och jag som vill kunna gå och köpa sina egna kläder själva. Det handlar om människor som vill utöva fritidsaktiviteter som de tycker är roliga. Det handlar om människor som vill utbilda sig och kunna gå till ett arbete. Det handlar om människor som du och jag som vill kunna försörja sig och ha rätt att försörja sig.

Vi måste göra något nu. De lagstiftningar som vi redan har de har inte gett tillräckligt resultat. Det här är bra för oss alla. Kostnaden är en god investering för framtiden. Mycket av detta måste vi göra ändå på grund av att vi får en äldre befolkning.

Det skapar nya jobb och goda arbetstillfällen. Vi kan alla vinna på detta, men speciellt de som i dag inte har rätt till hela vårt samhälle.

Anf. 251 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Ann-Christin Ahlberg har rätt. Kristdemokraterna har inte lika lång erfarenhet av regeringsarbete som Socialdemokraterna. Socialdemokraterna har haft ansvaret för det här landets styrning under otroligt många år – under de år som den här frågan har varit olöst. Jag tycker att Ann-Christin Ahlbergs inledande påstående ställer fler frågor tillbaka till henne själv än hon riktar till mig. Varför har inte Socialdemokraterna under den tid de hade möjlighet utnyttjat den erfarenhet som Ann-Christin Ahlberg slår sig för bröstet med i debatten i dag? Den erfarenheten hade kunnat användas på ett bättre sätt för de personer vi pratar om, de människor som Ann-Christin Ahlberg talar sig varm för och som vi alla anser måste prioriteras.

Jag vill fråga Ann-Christin Ahlberg om hon använder samma brandtal till sina vänner i SKL:s styrelse och arbetsutskott när Socialdemokraterna i SKL bestämt avråder från att det i morgon fattas beslut om att bifalla de motioner som föreligger här, detta med tanke på att man vill bereda frågan mer och beakta de kostnader som finns och de argument som alliansföreträdare använder i debatten i dag, inte för att skjuta på frågan, inte för att förlänga väntan men för att kunna säga till handikapprörelsen och de personer som är berörda: Vi tar er på allvar. Vi kommer att räkna på kostnaderna för att veta hur mycket pengar som behövs för att lösa denna fråga.

Vi ska inte ha ett högt tonläge och driva denna fråga utan att ha täckning för detta. Det gäller tidigare budgetar och budgetar som kanske kommer att komma.

Anf. 252 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik:

Herr talman! Vi har i vår text skrivit att vi ska ta kostnaderna på största allvar. Men vi är också självkritiska när det gäller att vi inte har lyckats tillräckligt med de lagar som har funnits. Vi har varit med och stiftat dessa lagar. Om vi hade gjort som det var tänkt med dessa lagar hade vi kanske inte behövt gå ett steg längre.

När vi senast hade regeringsmakten tillsatte vår ansvariga minister en utredning redan på den tiden. Den kom fram till ungefär samma sak som Hans Ytterberg har kommit fram till, nämligen att vi måste investera eftersom det är nödvändigt för framtiden. Men det är också nödvändigt för dem som är drabbade eller som inte har rätt till samhället fullt ut.

Jag skulle kunna hålla precis samma tal för mina partikamrater, oavsett om de sitter i SKL eller i Sveriges riksdag. För mig handlar det om människor och om människors lika värde. Det handlar om att människor faktiskt ska ha rätt fullt ut. Det handlar nämligen om mänskliga rättigheter.

Om vi inte har lyckats trots att vi har haft dessa lagar och förordningar sedan 80-talet – det är ca 30 år – ska vi då bara sitta still i båten och låta det vara? Nej, det tycker inte vi socialdemokrater. Vi tycker att man måste gå lite längre. Det handlar om en investering för framtiden. Det handlar om en investering och ett bättre liv för de enskilda personerna. Men det handlar också om ett bättre samhälle för oss alla.

Jag har tagit en rad olika exempel tidigare när det gäller sådant som vi själva kanske dagligen använder oss av och som vi tycker är fantastiskt bra att vi har. Varför kan vi inte utveckla det ännu mer? Detta kommer att vara en god investering. Jag är helt övertygad om det. Därför tycker jag att det är konstigt att allianspartierna inte röstar med oss när de säger att de egentligen håller med oss.

Anf. 253 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag upplevde inte att jag fick någon speciell fråga ställd till mig i denna replik. Jag kan då antingen utnyttja dessa två minuter för att tala om det som jag redan har sagt i kammarens talarstol eller förkorta debattiden. Men denna fråga tycker jag är så pass viktig, vilket Ann-Christin Ahlberg sade alldeles nyss. Vi kristdemokrater kommer inte, som jag sade i mitt anförande, att ge oss i kampen för att få igenom de förslag som vi har drivit och kommer att fortsätta att driva förrän pengar finns anslagna. Men då måste vi veta hur mycket pengar det ska vara. Det handlar inte om att sätta ett maxtak för vad det ska få kosta. Det handlar inte om vad det ska få kosta utan om hur mycket det kostar. Vi måste i budgeten ta ett ansvar för ekonomin. Det kan tyckas vara en perifer fråga i förhållande till de vinster som kan göras för den enskilde.

Som Ann-Christin Ahlberg också säger här tycker jag att det är viktigt att ha dessa personers bästa för ögonen. Det är inte först och främst samhällsekonomiska kostnader eller vinster som vi ska diskutera utan vad det betyder för de enskilda personerna. Men för att lyckas genomföra det förslag som jag tror att vi gemensamt står bakom måste vi veta vad det kostar för att kunna anslå dessa medel. Därför välkomnar jag att regeringen fortsätter att ta fram ett underlag med tanke på att de utredningar och den promemoria som vi har att ta ställning till pekar på så vitt skilda kostnader. Därför välkomnar jag regeringens fortsatta arbete.

Anf. 254 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Jag har arbetat professionellt med handikappfrågor i ca 40 år. Denna fråga har inte uttalat funnits med i 40 år. Men den har definitivt funnits med som ett hinder för människor med funktionsnedsättning. Efter att ha jobbat i så många år med detta är det lite tragiskt att

stå här i riksdagen 2012 och behöva försvara detta, att försvara ett uttalande som vi vill ha och som inte bara går ut på att det ska handla om tillgänglighet utan att det ska handla om det nu och inte sedan.

Jag blir lite brydd när jag hör att kollegan från Folkpartiet inte tror på ökade kostnader. Centerpartiet och Moderaterna tror på ökade kostnader.

Jag ställde i mitt anförande en fråga: Vad händer om det kostar mycket? Struntar ni då i att det är diskriminering?

Sedan blev jag inte riktigt klok på det som uttalades här i det förra replikskiftet. Det talades om att det inte handlar om vad det ska få kosta utan om hur mycket det kostar. Jag förstod inte riktigt det. Jag ställer därför frågan: Har det någon betydelse vad det kan kosta?

Anf. 255 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag bräcker nog inte dig, Agneta Luttröpp med dina 40 år. Jag kommer inte upp i det på ett tag.

Men jag ska förtydliga lite grann. Jag sade att det inte handlar om att sätta ett tak för hur mycket det får kosta utan veta hur mycket det kostar för att kunna budgetera för det och för att kunna genomföra det. Det är det underlag som vi behöver för att kunna fatta ett beslut i Sveriges riksdag om att bristande tillgänglighet ska kunna vara diskriminering. Jag hoppades att det framgick. Annars får jag tacka för att jag fick en fråga så att jag hade möjlighet att förtydliga detta.

Kristdemokraterna tycker att detta är en mycket angelägen fråga. Jag kan dela Agneta Luttröpps åsikt att det är tragiskt att vi i dag, 2012, inte har genomfört detta. Men för att kunna genomföra detta, Agneta Luttröpp, måste vi veta hur mycket det kostar för att kunna föra in dessa pengar i våra budgetar för att sedan kunna genomföra det. Därför välkomnar jag regeringens arbete. I det arbetet är Kristdemokraterna aktiva för att få igenom detta. Som jag sade i mitt anförande har vi i Alliansen under de år som vi har styrt Sverige hittat bra och gemensamma ståndpunkter i flera komplicerade frågor. Denna fråga är så angelägen att jag förväntar mig att vi givetvis kommer att göra det här också.

Anf. 256 AGNETA LUTTROPP (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är tur att det finns partier som tycker att detta är viktigt nu så att det faktiskt blir genomfört så att handikapp- rörelsen inte behöver vänta längre.

Det är egentligen det som är grunden. Handlar det verkligen om pengarna, eller är det någonting annat? Jag känner av dessa dimridåer lite grann som du talade om, Andreas Carlson. Finns det några dimridåer i fråga om detta från Kristdemokraterna?

Anf. 257 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Om Agneta Luttröpp upplever att det finns dimridåer kring Kristdemokraterna i denna fråga vill jag blåsa bort dem så fort som möjligt. Kristdemokraterna tycker att det är mycket angeläget att få detta genomfört nu, skulle vi gärna säga. Men, herr talman, som jag redan har sagt i mitt anförande, för att kunna fatta beslutet och för att kunna genomföra detta måste vi veta hur mycket pengar det rör sig om. Det handlar inte om att begränsa och sätta ett tak för hur mycket vi anser att det får kosta. Men för att kunna budgetera för detta, för att kunna genomföra

detta och för att kunna visa handikapprörelsen, de personer som är drabbade men också hela samhället som berörs av denna fråga som vi har återkommit till flera gånger i debatten, måste vi veta detta.

Vi kan ta beslut här som handlar om miljarder, vilket vi kan tycka att det är värt. Men vi måste veta detta för att kunna följa budgetlagen. Det kan låta torrt och tråkigt och som om vi skjuter på någonting annat. Men det handlar inte om dimridåer, Agneta Luttröpp, utan det handlar om att ta ansvar och om att också ge ett klart och tydligt besked om att vi genomför det på riktigt och inte använder ett högt tonläge i debatten utan att ha anslagit medel för det i våra budgetar.

Anf. 258 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Herr talman! Det blir en lite märklig debatt när regeringspartierna sinsemellan tolkar vad de faktiskt skriver i det här betänkandet och vad det egentligen handlar om helt olika.

I sitt anförande sade Andreas Carlson att det var ekonomiskt lättsinnigt att skärpa kraven på fastighetsägare, tågforetag, skolor och butiksägare om man inte hade beräknat exakt vad det skulle kosta. Det kan jag tycka är lite stötande. Det är inte någon rättighet för de här aktörerna att diskriminera personer med funktionsnedsättningar. Det handlar om grundläggande rättigheter, och det är vi överens om i tal. På sikt är det också rimligen en stor samhällsekonomisk vinst om skolan, arbetslivet och andra offentliga lokaler och nyttigheter görs tillgängliga för fler.

Sedan säger Andreas Carlson att det egentligen bara är en fråga om att kunna budgetera för detta. Det inte en fråga om det blir för dyrt eller ej. Det handlar bara om att räkna ut hur mycket det ska kosta. Det uppfattar jag som en helt annan bild än den som exempelvis har framförts av Moderaterna, men det är bra. Jag ska inte lasta Andreas Carlson för vad andra har sagt. Det är jättebra att Kristdemokraterna har den inställningen.

I morgon kommer det att fattas beslut om det här. Det kommer att finnas ett riksdagsbeslut i morgon där en majoritet faktiskt har beslutat att en sådan här lagstiftning ska genomföras. Då är nästa fråga: Hur lång tid kommer det att ta? Vad kommer Kristdemokraterna att göra för att se till att detta blir gjort så att det inte bara fortsätter att vara fagert tal under resten av den här mandatperioden?

Anf. 259 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Jag kan börja med att svara på den sista frågan först. Kristdemokraterna kommer att fortsätta att driva frågan. Det pågår ett beredningsarbete i Regeringskansliet. Där är Kristdemokraterna aktiva för att detta ska genomföras. Vi tycker att bristande tillgänglighet är ett hinder, precis som jag har sagt. Det ska vara en lagstiftning mot diskriminering när det gäller bristande tillgänglighet.

Josefin Brink får tolka mig i förhållande till mina allianskolleger om hon vill. Jag kan passa på att tolka Josefin Brink i förhållande till hennes kolleger i oppositionen. Som jag har förstått det är Josefin Brink den enda som i dag har pengar i sin budget för att genomföra de satsningar som hon har talat om här i kammaren. Det hedrar Josefin Brink, men min fråga tillbaka blir: Vem ska du genomföra det med om du inte har vänner på din sida som kommer att backa upp dig i sina respektive budgetar?

Låt mig återgå till beslutet i morgon. Det kommer av allt att döma att bli ett tillkännagivande. I så fall får regeringen ta hänsyn till det och fortsätta det arbete som Kristdemokraterna är med och driver i regeringsarbetet i dag. Man får följa riksdagens beslut. Det är så man gör när man sitter i regeringsställning och får ett tillkännagivande emot sig.

*Diskriminering som
har samband med kön i
fråga om försäkrings-
tjänster m.m.*

Anf. 260 JOSEFIN BRINK (V) replik:

Herr talman! Nu blir jag faktiskt riktigt orolig. Jag får frågan hur Vänsterpartiet har tänkt att genomföra det här beslutet. Vänsterpartiet kommer dess värre inte att vara de som genomför det här beslutet, utan det är Kristdemokraterna tillsammans med alliansregeringen som kommer att genomföra det såvida inte den där lilla passningen betyder att det inte blir någonting den här mandatperioden och att vi får ta över den frågan när vi har vunnit valet 2014.

Vi kommer att fatta det här beslutet i morgon. Min och riksdagsmajoritetens bestämda uppfattning är att det här beslutet ska genomföras skyndsamt, det vill säga av nuvarande regering. Det är Andreas Carlson och hans kamrater som måste berätta hur ni har tänkt att genomföra det här förslaget.

Nu kommer ni att sätta er i förhandlingar, om ni inte redan har börjat, om budgeten till hösten. Jag undrar om Kristdemokraterna kommer att driva kravet att det ska in någon typ av stimulanser. Vi har till exempel lagt fram ett förslag som ni hemskt gärna får använda er av. Öronmärk en del av pengarna från ROT-avdraget och använd dem till att göra samhället tillgängligt! Det förloras inga jobb och ingen fart i byggsektorn över huvud taget. Man flyttar bara pengarna från en verksamhet till en annan. Man kan välja att prioritera privatpersoners bostäder, inget ont i det, men i det här fallet är det kanske lite mer angeläget att genomföra en grundläggande demokratisatsning.

Det förslaget får ni hemskt gärna låna, men ni kan ju ha andra idéer för all del. Frågan kvarstår: Hur tänker Kristdemokraterna se till att det här beslutet blir genomfört? Andreas Carlson säger ju att Kristdemokraterna verkligen vill att det ska genomföras.

Anf. 261 ANDREAS CARLSON (KD) replik:

Herr talman! Josefin Brink pekar på att jag med mitt ordval kan uppfattas så att jag inte vet om att det är Alliansen som sitter i regeringsställning. I så fall ber jag om ursäkt. Det är givetvis så att Kristdemokraterna utgör regeringen tillsammans med övriga allianspartier.

Det jag menar är att det kan tyckas lite märkligt i debatten när Josefin Brinks kolleger i oppositionen inte har varit lika kreativa som Josefin Brink och tagit fram förslag på hur regeringen skulle kunna genomföra detta.

Josefin Brink erbjuder nu Vänsterpartiets förslag till regeringen. Jag tittar på mina allianskolleger här i kammaren. Vi får väl läsa Josefin Brinks förslag lite noggrannare. Jag är också medveten om att det pågår ett aktivt arbete i regeringen för att hitta förslag för att genomföra detta. Regeringen bereder frågan redan i dagsläget.

Efter beslutet i morgon får vi fortsätta. Blir det ett tillkännagivande här i Sveriges riksdag får regeringen förhålla sig till det. Kristdemokraterna tycker att det är en mycket angelägen fråga att se till att bristande tillgänglighet blir diskriminering.

Anf. 262 LENNART AXELSSON (S):

Herr talman! Det har varit spännande att ha fått vara med och lyssna på den här debatten. Jag sitter normalt i socialutskottet. Det finns två skäl till att jag valde att anmäla mig till den här debatten. Jag har skrivit en av de motioner som ser ut att kunna bifallas i morgon, men den kanske viktigaste anledningen är att all funktionshinderspolitik i någon mening handlar om tillgänglighet eller kanske ännu bättre beskrivet bristen på tillgänglighet. För många människor betyder den bristen att de inte får samma möjligheter som andra att få tillgång till samhällets olika områden, oavsett om det handlar om skolan, jobbet eller fritiden.

Det har också varit intressant att göra jämförelser med de debatter som vi har i socialutskottet. Nu har den ena efter den andra av borgerliga företrädare gått upp i talarstolen och vridit sig som maskar över att samtidigt som man vill tala om att man står för att det ska bli inskrivet i diskrimineringslagen har de någonstans fått sig tillsagt att de absolut inte får gå med på detta.

Jag vill gärna tro att en stor del av dem som engagerar sig i de här frågorna ser behovet av den här lagstiftningsförändringen och till och med skulle kunna tänka sig att ställa upp bakom de motioner som vi har skrivit. Men vi vet att det finns krafter inom regeringen som inte godtar att man driver på i den här frågan. Det är sorgligt, men det är det faktum som har framkommit under alla år som det här har pågått.

Som ledamot i riksdagens socialutskott får jag ofta vara med och debattera frågor som dessa i många olika sammanhang. Nästan alltid säger samtliga företrädare för borgerliga partier att de jättegärna vill att det blir en lagstiftning så fort som möjligt. Jag läste i protokollet om debatten om vårt senaste betänkande. Jag skrev upp fyra citat från borgerliga ledamöter som jag tänkte läsa.

”Ja, min absoluta övertygelse är att alliansregeringen ska presentera ett förslag så att brister i tillgänglighet ska vara grund för diskriminering.” Det sade Kenneth Johansson, centerpartist och ordförande i utskottet.

”Det är precis som det har beskrivits tidigare av Kenneth Johansson att vi jobbar intensivt på att få till stånd en sådan här lagstiftning.” Det sade Margareta B Kjellin från Moderaterna i ett inlägg. I ett annat sade hon: ”Självklart är det en prioriterad fråga!”

”Vi i Folkpartiet anser att det är en självklarhet att bristande tillgänglighet ska ses som diskriminering.” Det sade Maria Lundqvist-Brömster, Folkpartiet.

”När det gäller tillgänglighet står Kristdemokraterna bakom ambitionen och inriktningen att tillgänglighet ska gå under diskrimineringslagen.” Det sade Roland Utbult från Kristdemokraterna.

Trots alla dessa storslagna löften händer ingenting. Ansvarigt statsråd Erik Ullenhag har aldrig haft något annat svar på frågan än att den för närvarande bereds i Regeringskansliet. Det faktum att den borgerliga regeringen trots löften från företrädare för samtliga borgerliga partier om

en snar lagstiftning ännu inte ens förvarnat om att en proposition kommer att läggas fram kan inte annat än beklagas.

Nu kan vi inte vänta längre på att regeringen ska försöka komma överens. Vi är skyldiga den samlade funktionshindersrörelsen att komma till skott och i lag fastslå att bristande tillgänglighet faktiskt är diskriminerande. Något annat skulle vara ett slag i ansiktet på alla människor som dagligen och handgripligen ställs inför dessa problem. Det kan inte betraktas som annat än väldigt anmärkningsvärt att samtliga borgerliga ledamöter i arbetsmarknadsutskottet nu går emot ett förslag som deras respektive partier säger sig stå bakom.

De argument jag har hört i debatten här handlar till sina största delar, även om det inte är till alla delar, just om ekonomi. Jag måste säga att jag inte riktigt begriper om det är så att de borgerliga ledamöterna inte har läst majoritetens betänkandetext. Man kan väl inte på något sätt betrakta de beskrivningar som står där om att man ska ta hänsyn till samhällsekonomiska konsekvenser som mindre än hängslen och livrem.

Ni borde alltså verkligen ta möjligheten att faktiskt bli av med denna fråga som hänger över en stor del av er – det är jag helt säker på – som något ni skulle vilja krypa undan snabbt som tusan. Ni borde hjälpa till att få igenom denna lagstiftning som för många skulle innebära en väldigt stor förändring i deras liv.

Dessutom har vi regeringens departementspromemoria *Bortom fagert tal*, som många har pratat om förut. Jag har sagt till ministrarna vid flera tillfällen att det kanske är dags att ta bort detta från regeringens hemsida, men senast i dag tittade jag i den lättlästa delen – den är naturligtvis utmärkt om man har funktionsnedsättningar – och där står det att lagstiftningen kommer att träda i kraft den 1 juli 2012. Eftersom det fortfarande står där är det väl en ambition från regeringen att det ska vara så. Då är det bråttom, och då kanske det är lika bra att ni hakar på så att vi möjligtvis hinner få igenom detta så att det kan genomföras till den 1 juli. Det vill ni ju tydligen själva att det ska.

Man kan dock konstatera att alla de löften som har utfästs i alla möjliga och omöjliga sammanhang inte har varit vatten värda. Det har även denna debatt visat. Jag känner mig stolt över att en majoritet i riksdagen nu visar att man har tröttnat på regeringens handlingsförklaring och därför föreslår bifall till min och flera andras motioner om att göra brist på tillgänglighet till en grund för diskriminering.

Jag vill yrka bifall till förslaget i betänkandet under punkt 7.

Jag vill dock innan jag slutar också tala om att det i morgon kommer att vara ett seminarium anordnat av HSO och DHR, där man presenterar en utredning som enligt de uppgifter jag har fått kommer att visa att det faktiskt kommer att innebära en samhällsekonomisk vinst om vi genomför denna lagstiftning så snart som möjligt. Det kanske kan lugna era bekymrade pannor en aning om ni får veta att det inte bara kommer att gynna väldigt många människor utan också kan gynna samhällsekonomin. Det är väl fantastiskt om vi kan få båda dessa saker på en gång.

(Applåder)

Prot. 2011/12:129
13 juni

---

*Diskriminering som
har samband med kön i
fråga om försäkrings-
tjänster m.m.*

Anf. 263 PENILLA GUNTHER (KD):

Herr talman! Det känns ovanligt passande att säga att jag har på fötterna när jag i dag står i talarstolen och ska tala om just tillgänglighet. Jag bröt nämligen foten för tre veckor sedan. Även om det är en marginell och väldigt tillfällig funktionsnedsättning har jag fått prova på en hel del kring detta med att testa assistans på SJ, flygplatser och så vidare. Det är väldigt spännande på många sätt att få se reaktioner på och attityder till bara en sådan liten sak.

Nu är det inte så att jag saknar erfarenhet av detta i övrigt, i och för sig. Jag har fått prova på att gå med rullator, och jag har åkt rullstol och använt kryckor under olika perioder i livet. När jag flyttar måste jag alltid se till att det finns tillgänglighet ifall jag skulle behöva det på något sätt framöver. Det har varit mer eller mindre synliga åkommor, som i sig ofta röner sympati, medkänsla och förståelse.

Det jag dock vill föra fram i denna debatt och som jag har hört väldigt lite om är de många funktionsnedsättningar som inte syns eller är så allmänt kända att sympati automatiskt uppstår. Där kan nämnas allergier, som kanske inte syns förrän den allergiska reaktionen faktiskt uppstår. Det kan vara överkänslighet mot el eller dofter. Man kan ha hörselskador, synskador och inte minst psykiska eller neurologiska funktionsnedsättningar.

Debatten om tillgänglighet har alltså mest handlat om de synliga hinder som finns i samhället, och att de är många förnekar jag inte alls. Att offentliga lokaler inte är funktionella för till exempel personer i rullstol är helt oacceptabelt. Jag var på besök i en kommun häromveckan där man berättade om en lokal politiker som blivit invald i kommunfullmäktige. Det fanns ingen ramp och inga dörröppnare. Det fanns ingenting, så personen i fråga kunde inte komma in och utöva sin demokratiska rättighet. Ska demokratin fungera måste det offentliga naturligtvis gå före i både attitydförändringar och praktiska investeringar.

För att de osynliga funktionshindren ska få uppmärksamhet krävs kunskap och öppenhet om vad dessa funktionsnedsättningar faktiskt innebär. Det kan handla om ljudnivå, ljussättning och klara, tydliga regler på arbetsplatsen eller i skolan om vilka livsmedel som är okej att ha med sig eller förvara i det gemensamma kylskåpet i fikarummet. Allting kostar alltså inte pengar, utan det handlar om attityder. Det handlar kanske också om att man får göra en viss ansträngning för sina medmänniskor.

Det finns alltså bland dessa grupper också en mängd människor som inte företräds av handikapprörelsen. Det är människor som inte kan tala för egen del, och där måste vi som politiker faktiskt vara de som gör det för dessa människor.

I den kristdemokratiska politiken ska alla utifrån sina egna villkor ha rätt till full delaktighet i samhället och jämlika levnadsvillkor. För att uppnå detta mål måste politiken naturligtvis fokusera på att förbättra tillgängligheten, utbildningsmöjligheter och förankringen på arbetsmarknaden. Jag har sagt det så många gånger, och jag kommer att fortsätta att göra det: Vi vill se inte minst en jobbpolitik där alla behövs och får möjlighet att jobba till hundra procent av sin förmåga.

Jag vill också under mina sista sekunder i talarstolen påminna om Agenda 22. Det är ett ansvar alla kommuner och landsting har att jobba

med och som SKL antog på sin kongress redan 1999 utifrån en motion som jag skrev.
(Applåder)

Anf. 264 EVA OLOFSSON (V):

Herr talman! Min kamrat från Miljöpartiet sade lite ironiskt att funktionshindersrörelsen hade haft tålamod. Jag skulle vilja säga att det tålmodet är slut för länge sedan. Det tog slut för tio år sedan när tillgänglighetsmarscherna startade, när människor gick ut och krävde sina rättigheter.

Tillgänglighetsmarscherna har nu hållits i tio år. Jag vet inte hur många av er som gick med och hörde de tal som hölls i Stockholm och Göteborg. Jag kan säga att ilskan och besvikelsen var stor över att inget hänt, över att politiker står och pratar om medborgarrättigheter, om att det är en viktig demokratisk fråga och om grundläggande mänskliga rättigheter men inte tar de orden på så stort allvar att de går till handling.

Menar vi något när vi säger detta måste vi naturligtvis se till att vi får ett tillgängligt samhälle och att bristande tillgänglighet blir en diskrimineringsgrund i lagstiftningen. Demokratiska frågor och grundläggande mänskliga rättigheter är något mycket allvarligt. Vi måste rätta till brister som utestänger människor, som hindrar människor från att leva det liv de vill leva, från att leva självständigt, från att leva som alla andra.

Varje torsdag står DHR och tio andra funktionshindersorganisationer utanför Rosenbad för att påminna alla ministrar om att frågan har legat i byrålådan alldeles för länge. I morgon står man där för 27:e gången, och man kommer att säga att det är 573 dagar sedan remisstiden gick ut för utredningen *Bortom fagert tal*. Jag hoppas verkligen att namnet på den utredningen inte blir ett skämt utan att det faktiskt händer något bortom det fagra talet.

Jag blir ganska konfunderad över Moderaternas debattör Gustav Nilsson. Han pratar också om grundläggande mänskliga rättigheter. Men sedan säger han att kommunerna kanske ska göra något, och gör de inte något så är det nog fråga om att vi ska göra något på central lagstiftningsnivå. Jag förstår inte det synsättet. Anser man att det är grundläggande mänskliga rättigheter behöver man också göra en lagstiftning som kommer till rätta med de brister vi har när det gäller tillgänglighet. Som sades här tidigare: Kostar det för kommunerna att rätta till detta själva kostar det väl lika mycket som att man får en lagstiftning som ser till att de här frågorna rullar på.

Jag har väldigt svårt att förstå SKL:s inställning. Vi har en stor diskussion i dag om att många fler människor kommer att kräva ett tillgängligt samhälle framöver på grund av att fler kommer att vara i hög ålder. Vi måste planera ett tillgängligt samhälle, så att vi inte får ökade kostnader när det gäller hemtjänst och färdtjänst eller får människor som sitter inlåsta i sina hem. Om inte vi planerar det tillgängliga samhället nu kommer vi att få stora kostnader framöver.

Jag vill personligen bjuda in Gustav Nilsson till seminariet i morgon. Det är överfullt, men jag kliver gärna ut och låter dig vara där och lyssna.

Vi måste nu se till att gå från ord till handling. Vänsterpartiet gör det. Vi prioriterar detta, och vi kommer inte att ge oss. Riksdagen kommer att

Prot. 2011/12:129
13 juni

*Diskriminering som
har samband med kön i
fråga om försäkrings-
tjänster m.m.*

fatta ett beslut. Nu är det upp till regeringen att bevisa att man menar något med allt det man har sagt.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)

21 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmäldes och bordlades
Proposition
2011/12:159 Ett utvidgat skydd mot åldersdiskriminering

Skrivelser
2011/12:140 2012 års redogörelse för företag med statligt ägande
2011/12:161 Riksrevisionens rapport Svensk klimatforskning – vad kostar den och vad har den gett?

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för denna proposition och dessa skrivelser skulle förlängas till *onsdagen den 26 september*.

Motion
med anledning av redog. 2011/12:RS5 Verksamhetsberättelse under 2011 för riksdagens delegationer till Interparlamentariska unionen (IPU) respektive den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM)
2011/12:U29 av Julia Kronlid (SD)

22 § Anmälan om interpellationer

Anmäldes att följande interpellationer framställdes

den 13 juni

2011/12:423 Narkotikarelaterad dödlighet

av *Hillevi Larsson* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)

2011/12:424 Resurser mot skattefusk

av *Peter Persson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

2011/12:425 Jobbskatteavdragen

av *Peter Persson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 juni.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 13 juni

2011/12:650 Kvinnors och barns rättigheter i Sudan

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:651 MDPV-epidemi i Västerås

av *Anna Wallén* (S)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2011/12:652 Avgifter i högre utbildning

av *Louise Malmström* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:653 Ändamålsenliga boenden för asylsökande

av *Thomas Strand* (S)

till statsrådet Tobias Billström (M)

2011/12:654 DNA-sekvensering

av *Carina Herrstedt* (SD)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2011/12:655 Blockeringen av ILO:s bevakning av löntagares rättigheter

av *Josefin Brink* (V)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2011/12:656 Bilfritt försök på Vätternrundan

av *Nina Lundström* (FP)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 juni.

24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 13 juni

2011/12:613 Domen mot Leyla Zana

av *Peter Hultqvist* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:616 Leyla Zana och andra politiska fångar i Turkiet

av *Jabar Amin* (MP)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:619 Fängslad kurdisk människorättskämpe

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2011/12:623 Säkerhetskrav i kommande miljöbilsdefinition

av *Leif Pettersson* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

- 2011/12:624 Redovisning av klimatutsläpp**
av *Matilda Ernkrans* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)
- 2011/12:625 Situationen för de kristna i Irak**
av *Shadiye Heydari* (S)
till utrikesminister Carl Bildt (M)
- 2011/12:626 Den nedsatta arbetsgivaravgiften för unga**
av *Fredrik Olovsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)
- 2011/12:627 Rättvisare villkor för seriösa företag i åkeribranschen**
av *Louise Malmström* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)
- 2011/12:628 Oklara beslut om nya gruvetableringar**
av *Isak From* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)
- 2011/12:629 Nya gruvetableringar**
av *Isak From* (S)
till näringsminister Annie Lööf (C)
- 2011/12:630 Skattefusk och illojal konkurrens inom åkerinäringen**
av *Peter Persson* (S)
till näringsminister Annie Lööf (C)
- 2011/12:631 Funktionshinderades rätt att delta i styrelsearbete på arbetsplatsen**
av *Jasenko Omanovic* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)
- 2011/12:633 Bisfenol A i livsmedelsförpackningar**
av *Gunvor G Ericson* (MP)
till miljöminister Lena Ek (C)
- 2011/12:636 Skogsvård**
av *Christer Engelhardt* (S)
till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)
- 2011/12:637 Ambulansförarens utbildning**
av *Kerstin Engle* (S)
till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)
- 2011/12:638 Det långvariga utanförskapet bland ungdomar och besparingarna på gymnasieskolan**
av *Fredrik Olovsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)
- 2011/12:639 Utbildningskontrakt och det ökande långvariga utanförskapet bland unga**
av *Fredrik Olovsson* (S)
till finansminister Anders Borg (M)
- 2011/12:640 Flygbullerproblematik i Linköping**
av *Johan Löfstrand* (S)
till miljöminister Lena Ek (C)
- 2011/12:641 Ränta på felaktig utbetalning från Försäkringskassan**
av *Jasenko Omanovic* (S)
till statsrådet Ulf Kristersson (M)
- 2011/12:642 Den kooperativa hyresrätten**
av *Kerstin Engle* (S)
till statsrådet Stefan Attefall (KD)

2011/12:644 Bisfenol A

av *Jens Holm* (V)
till miljöminister Lena Ek (C)

2011/12:645 Elevers tillgång till skolbibliotek

av *Kerstin Engle* (S)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2011/12:647 Bevarande av sockenindelningen

av *Christer Engelhardt* (S)
till finansminister Anders Borg (M)

Prot. 2011/12:129

13 juni

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 19 juni.

25 § Kammaren åtskildes kl. 22.34.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdets början till och med 1 § anf. 58 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 1 § anf. 112 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 144 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 17 § anf. 167 (delvis),
av talmannen därefter till och med 19 § anf. 203 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 20 § anf. 236 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

KATHRIN FLOSSING

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Partiledardebatt.....	1
Anf. 1 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	1
Anf. 2 MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	4
Anf. 3 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	4
Anf. 4 MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	5
Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	5
Anf. 6 ÅSA ROMSON (MP) replik.....	6
Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	6
Anf. 8 ÅSA ROMSON (MP) replik.....	7
Anf. 9 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	7
Anf. 10 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	8
Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	8
Anf. 12 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	9
Anf. 13 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	9
Anf. 14 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	10
Anf. 15 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	10
Anf. 16 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	11
Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	12
Anf. 18 MIKAEL DAMBERG (S).....	12
Anf. 19 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	15
Anf. 20 MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	16
Anf. 21 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik.....	16
Anf. 22 MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	17
Anf. 23 ÅSA ROMSON (MP) replik.....	17
Anf. 24 MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	18
Anf. 25 ÅSA ROMSON (MP) replik.....	18
Anf. 26 MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	18
Anf. 27 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik.....	19
Anf. 28 MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	19
Anf. 29 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik.....	20
Anf. 30 MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	20
Anf. 31 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik.....	21
Anf. 32 MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	21
Anf. 33 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik.....	22
Anf. 34 MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	22
Anf. 35 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	23
Anf. 36 MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	23
Anf. 37 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	24
Anf. 38 MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	24
Anf. 39 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	25
Anf. 40 MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	25
Anf. 41 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	26
Anf. 42 MIKAEL DAMBERG (S) replik.....	26

Anf. 43 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	
replik.....	27
Anf. 44 MIKAEL DAMBERG (S) replik	27
Anf. 45 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	
replik.....	27
Anf. 46 MIKAEL DAMBERG (S) replik	28
Anf. 47 ÅSA ROMSON (MP)	28
Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	31
Anf. 49 ÅSA ROMSON (MP) replik	31
Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	32
Anf. 51 ÅSA ROMSON (MP) replik	32
Anf. 52 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	33
Anf. 53 ÅSA ROMSON (MP) replik	33
Anf. 54 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	34
Anf. 55 ÅSA ROMSON (MP) replik	34
Anf. 56 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	34
Anf. 57 ÅSA ROMSON (MP) replik	35
Anf. 58 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	36
Anf. 59 ÅSA ROMSON (MP) replik	36
Anf. 60 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	
replik.....	36
Anf. 61 ÅSA ROMSON (MP) replik	37
Anf. 62 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	
replik.....	37
Anf. 63 ÅSA ROMSON (MP) replik	38
Anf. 64 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	38
Anf. 65 MIKAEL DAMBERG (S) replik	41
Anf. 66 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	41
Anf. 67 MIKAEL DAMBERG (S) replik	42
Anf. 68 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	42
Anf. 69 ÅSA ROMSON (MP) replik	43
Anf. 70 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	43
Anf. 71 ÅSA ROMSON (MP) replik	44
Anf. 72 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	44
Anf. 73 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	45
Anf. 74 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	45
Anf. 75 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik.....	46
Anf. 76 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	46
Anf. 77 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	47
Anf. 78 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP)	
replik.....	47
Anf. 79 JONAS SJÖSTEDT (V) replik.....	48

Anf. 80 Utbildningsminister JAN BJÖRKLUND (FP) replik	48
Anf. 81 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C)	48
Anf. 82 ÅSA ROMSON (MP) replik	51
Anf. 83 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	51
Anf. 84 ÅSA ROMSON (MP) replik	52
Anf. 85 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	52
Anf. 86 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	53
Anf. 87 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	53
Anf. 88 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	54
Anf. 89 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	54
Anf. 90 JIMMIE ÅKESSON (SD)	55
Anf. 91 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	57
Anf. 92 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	58
Anf. 93 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	59
Anf. 94 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	59
Anf. 95 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	59
Anf. 96 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	60
Anf. 97 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	60
Anf. 98 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	61
Anf. 99 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	61
Anf. 100 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	61
Anf. 101 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	62
Anf. 102 JIMMIE ÅKESSON (SD) replik	62
Anf. 103 JONAS SJÖSTEDT (V)	63
Anf. 104 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	65
Anf. 105 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	66
Anf. 106 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M) replik	67
Anf. 107 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	67
Anf. 108 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	67
Anf. 109 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	68
Anf. 110 Näringsminister ANNIE LÖÖF (C) replik	68
Anf. 111 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	69
Anf. 112 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD)	69
Anf. 113 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	71
Anf. 114 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	72
Anf. 115 JONAS SJÖSTEDT (V) replik	72
Anf. 116 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD) replik	73
2 § Justering av protokoll	73
3 § Avsägelse	73
4 § Anmälan om kompletteringsval till utskott och EU- nämnden	74

5 § Ledighet	75
6 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan	75
7 § Meddelande om skriftliga frågor under sommaruppehållet	75
8 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	75
9 § Hänvisning av ärenden till utskott	75
10 § Förnyad bordläggning	76
11 § Djurskydd och djur som används för vetenskapliga ändamål	76
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2011/12:MJU21	76
Anf. 117 SARA KARLSSON (S)	76
Anf. 118 ÅSA COENRAADS (M)	79
Anf. 119 SARA KARLSSON (S) replik	83
Anf. 120 ÅSA COENRAADS (M) replik	83
Anf. 121 SARA KARLSSON (S) replik	84
Anf. 122 ÅSA COENRAADS (M) replik	84
Anf. 123 HELENA LEANDER (MP).....	84
Anf. 124 ANITA BRODÉN (FP).....	87
Anf. 125 HELENA LEANDER (MP) replik.....	90
Anf. 126 ANITA BRODÉN (FP) replik.....	90
Anf. 127 HELENA LEANDER (MP) replik.....	91
Anf. 128 ANITA BRODÉN (FP) replik.....	91
Anf. 129 ROGER TIEFENSEE (C)	92
Anf. 130 JOSEF FRANSSON (SD).....	93
Anf. 131 HELENA LEANDER (MP) replik.....	96
Anf. 132 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	97
Anf. 133 HELENA LEANDER (MP) replik.....	97
Anf. 134 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	97
Anf. 135 SARA KARLSSON (S) replik	97
Anf. 136 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	98
Anf. 137 SARA KARLSSON (S) replik	98
Anf. 138 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	98
Anf. 139 ROGER TIEFENSEE (C) replik	98
Anf. 140 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	99
Anf. 141 ROGER TIEFENSEE (C) replik	99
Anf. 142 JOSEF FRANSSON (SD) replik.....	99
Anf. 143 JENS HOLM (V).....	99
Anf. 144 ANITA BRODÉN (FP) replik.....	102
Anf. 145 JENS HOLM (V) replik	102
Anf. 146 ANITA BRODÉN (FP) replik.....	103
Anf. 147 JENS HOLM (V) replik	103
Anf. 148 IRENE OSKARSSON (KD).....	103
Anf. 149 JENS HOLM (V) replik	105
Anf. 150 IRENE OSKARSSON (KD) replik.....	106
Anf. 151 JENS HOLM (V) replik	106
Anf. 152 IRENE OSKARSSON (KD) replik.....	107
Anf. 153 RICHARD JOMSHOF (SD).....	107
Anf. 154 JENS HOLM (V) replik	108

Anf. 155 RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	109
Anf. 156 JENS HOLM (V) replik	110
Anf. 157 RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	110
Anf. 158 HELENA LEANDER (MP) replik	111
Anf. 159 RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	111
Anf. 160 HELENA LEANDER (MP) replik	112
Anf. 161 RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	113
Anf. 162 SARA KARLSSON (S) replik.....	113
Anf. 163 RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	114
Anf. 164 SARA KARLSSON (S) replik.....	114
Anf. 165 RICHARD JOMSHOF (SD) replik.....	115
(Beslut fattades under 16 §.)	115
12 § Rättelse i mönsterskyddslagen	116
Näringsutskottets betänkande 2011/12:NU25	116
(Beslut fattades under 16 §.)	116
13 § Några frågor om Patentbesvärsträtten	116
Näringsutskottets betänkande 2011/12:NU12	116
(Beslut fattades under 16 §.)	116
Ajournering.....	116
Återupptagna förhandlingar	116
14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 7 juni.....	116
UU17 Europarådet	116
TU16 It- och postfrågor.....	118
TU13 Planeringssystem för transportinfrastruktur	120
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 juni.....	121
UbU21 Leveransplikt för elektroniskt material.....	121
SoU23 Ändrad könstillhörighet	122
SoU20 Ny ordning för nationella vaccinationsprogram.....	122
KrU7 Litteratur, språk, läsande och bibliotek	123
KrU8 Politik för det civila samhället	125
KrU10 Allmänna kulturfrågor.....	126
16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	128
MJU21 Djurskydd och djur som används för vetenskapliga ändamål	128
NU25 Rättelse i mönsterskyddslagen.....	129
NU12 Några frågor om Patentbesvärsträtten.....	129
17 § Timmätning för aktiva elkonsumenter	129
Näringsutskottets betänkande 2011/12:NU21	129
Anf. 166 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S)	129
Anf. 167 LARS ISOVAARA (SD).....	131
Anf. 168 HELENA LINDAHL (C).....	132
Anf. 169 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	134
Anf. 170 HELENA LINDAHL (C) replik	134
Anf. 171 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	134
Anf. 172 HELENA LINDAHL (C) replik	135
Anf. 173 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M)	135
Anf. 174 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	137

Anf. 175 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik.....	138
Anf. 176 ANN-KRISTINE JOHANSSON (S) replik	138
Anf. 177 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M) replik.....	139
Anf. 178 LISE NORDIN (MP).....	139
Anf. 179 EVA FLYBORG (FP).....	140
Anf. 180 KENT PERSSON (V)	141
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)	141
18 § Gemensam organisation för export- och investeringsfrämjande	142
Näringsutskottets betänkande 2011/12:NU23	142
Anf. 181 BÖRJE VESTLUND (S).....	142
Anf. 182 HANS ROTHENBERG (M).....	143
Anf. 183 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	145
Anf. 184 HANS ROTHENBERG (M) replik	146
Anf. 185 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	146
Anf. 186 HANS ROTHENBERG (M) replik	147
Anf. 187 JONAS ERIKSSON (MP).....	147
Anf. 188 EVA FLYBORG (FP).....	148
Anf. 189 ERIK A ERIKSSON (C).....	149
Anf. 190 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	150
Anf. 191 ERIK A ERIKSSON (C) replik.....	151
Anf. 192 BÖRJE VESTLUND (S) replik.....	151
Anf. 193 ERIK A ERIKSSON (C) replik.....	152
Anf. 194 LARS ISOVAARA (SD)	152
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)	153
19 § Nordisk stridsgrupp 2015.....	153
Försvarsutskottets betänkande 2011/12:FöU8	153
Anf. 195 TORBJÖRN BJÖRLUND (V)	153
Anf. 196 ÅSA LINDESTAM (S).....	154
Anf. 197 ANNICKA ENGBLOM (M).....	156
Anf. 198 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik.....	158
Anf. 199 ANNICKA ENGBLOM (M) replik	158
Anf. 200 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik.....	159
Anf. 201 ANNICKA ENGBLOM (M) replik	160
Anf. 202 PETER RÅDBERG (MP)	160
Anf. 203 STAFFAN DANIELSSON (C).....	162
Anf. 204 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik.....	163
Anf. 205 STAFFAN DANIELSSON (C) replik.....	163
Anf. 206 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik.....	164
Anf. 207 STAFFAN DANIELSSON (C) replik.....	164
Anf. 208 ÅSA LINDESTAM (S) replik.....	165
Anf. 209 STAFFAN DANIELSSON (C) replik.....	165
Anf. 210 ÅSA LINDESTAM (S) replik.....	166
Anf. 211 STAFFAN DANIELSSON (C) replik.....	166
Anf. 212 MIKAEL JANSSON (SD)	167
Anf. 213 ROLAND UTBULT (KD)	169
(Beslut skulle fattas den 14 juni.)	170

försäkringstjänster m.m.	170
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2011/12:AU11	170
Anf. 214 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S).....	178
Anf. 215 GUSTAV NILSSON (M)	173
Anf. 216 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	177
Anf. 217 GUSTAV NILSSON (M) replik	178
Anf. 218 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	178
Anf. 219 GUSTAV NILSSON (M) replik	179
Anf. 220 AGNETA LUTTROPP (MP).....	179
Anf. 221 GUSTAV NILSSON (M) replik	182
Anf. 222 AGNETA LUTTROPP (MP) replik	182
Anf. 223 GUSTAV NILSSON (M) replik	183
Anf. 224 AGNETA LUTTROPP (MP) replik	183
Anf. 225 ISMAIL KAMIL (FP).....	184
Anf. 226 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	185
Anf. 227 ISMAIL KAMIL (FP) replik	185
Anf. 228 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	186
Anf. 229 ISMAIL KAMIL (FP) replik	186
Anf. 230 AGNETA LUTTROPP (MP) replik	187
Anf. 231 ISMAIL KAMIL (FP) replik	187
Anf. 232 AGNETA LUTTROPP (MP) replik	188
Anf. 233 ISMAIL KAMIL (FP) replik	188
Anf. 234 ANNIKA QARLSSON (C).....	188
Anf. 235 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	190
Anf. 236 ANNIKA QARLSSON (C) replik	190
Anf. 237 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	191
Anf. 238 ANNIKA QARLSSON (C) replik	191
Anf. 239 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD)	192
Anf. 240 GUSTAV NILSSON (M) replik	195
Anf. 241 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	196
Anf. 242 GUSTAV NILSSON (M) replik	196
Anf. 243 SVEN-OLOF SÄLLSTRÖM (SD) replik.....	197
Anf. 244 JOSEFIN BRINK (V).....	197
Anf. 245 GUSTAV NILSSON (M) replik	201
Anf. 246 JOSEFIN BRINK (V) replik.....	201
Anf. 247 GUSTAV NILSSON (M) replik	202
Anf. 248 JOSEFIN BRINK (V) replik.....	202
Anf. 249 ANDREAS CARLSON (KD).....	203
Anf. 250 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	204
Anf. 251 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	205
Anf. 252 ANN-CHRISTIN AHLBERG (S) replik	205
Anf. 253 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	206
Anf. 254 AGNETA LUTTROPP (MP) replik	206
Anf. 255 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	207
Anf. 256 AGNETA LUTTROPP (MP) replik	207
Anf. 257 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	207
Anf. 258 JOSEFIN BRINK (V) replik.....	208

Anf. 259 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	208	Prot. 2011/12:129
Anf. 260 JOSEFIN BRINK (V) replik.....	209	13 juni
Anf. 261 ANDREAS CARLSON (KD) replik.....	209	<hr/>
Anf. 262 LENNART AXELSSON (S).....	210	
Anf. 263 PENILLA GUNTHER (KD).....	212	
Anf. 264 EVA OLOFSSON (V).....	213	
(Beslut skulle fattas den 14 juni.).....	214	
21 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	214	
22 § Anmälan om interpellationer.....	214	
23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	215	
24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	215	
25 § Kammaren åtskildes kl. 22.34.....	217	

Tryck: Elanders, Vällingby 2012